

EXHORTY --

-- PRO ŠKOLY MĚŠŤANSKÉ.

VYPRACOVAL A KONAL
FR. VŠETEČKA,
KATECHETA DÍVČÍ OB.
A MĚŠŤANSKÉ ŠKOLY
:: V TŘEBÍČI.

V BRNĚ 1911.

TISKEM A NÁKLADEM BENEDIKTINSKÉ KNIHTISKÁRNY V BRNĚ.

Č. 3003.

•

Nihil obstat.

Imprimatur.

Adolf Linkenheld,
děkan kloboucký a
farář sokolnický.

Pavel,
biskup.

Bisk. konsistoř 11. května 1911.

Věnuji

památce svého zvěčnělého otce,

Václava Vsetečky,

říd. učitele v Hrotovicích,

vzorného vychovatele křesťanské mládeže.

OBSAH.

1. Na počátku školního roku: Bůh jest pramen moudrosti.
2. Na neděli XVIII. po sv. Duchu: Bázeň Boží a její ovoce.
3. Na neděli XIX. po sv. Duchu: Pravdymilovnost.
4. Na neděli XX. po sv. Duchu: Důležitost úcty k rodičům.
5. Na neděli XXI. po sv. Duchu: O přátelství.
6. Na neděli XXII. po sv. Duchu: O pokrytectví.
7. Na slavnost Všech svatých: Ctnost základem blaha národů.
8. Na neděli XXIII. po sv. Duchu: O almužně.
9. Na neděli XXIV. po sv. Duchu: O smrti.
10. Na neděli I. adventní: Naše povinnosti k zemřelým.
11. Na slavnost Neposkvrněného Početí P. M.: Neposuzuj člověka dle jeho zevnějších okolností.
12. Na neděli II. adventní: Sv. Jan Křtitel, příklad stálosti.
13. Na neděli III. adventní: O klevetnictví.
14. Na neděli IV. adventní: Ohavnost hříchu.
15. Na slavnost sv. Tří králů: Musíme věřiti tajemství víry.
16. Na neděli I. po Zjevení Páně: Prospěvej věkem, moudrostí a milostí u Boha i lidí!
17. Na neděli II. po Zjevení Páně: O chudobě.
18. Na neděli devítník: Jak soudí křesťan o práci.
19. Na neděli I. po devítníku: O svobodné vůli člověka.
20. Na slavnost Obětování Páně: Úcta ku stáří.
21. Na neděli II. po devítníku: Sv. Ignác a Polykarp, bojovníci a trpící pro spravedlnost.
22. Na neděli I. postní: Opovážlivé spoléhání na milosrdenství Boží.
23. Na neděli II. postní: O mlčení.
24. Na neděli III. postní: O lakomství.
25. Na neděli IV. postní: Některé příčiny nevěry.
26. Na neděli V. postní: O mstivosti.
27. Na neděli VI. postní: Pýcha — pokora.
28. Na neděli I. po velikonocích: (K I. sv. přijímání.) Vznešenost této chvíle, povinnosti, jež ukládá.
29. Na slavnost Zvěstování P. M.: O poslušnosti.
30. Na neděli II. po velikonocích: Jak se máme chovati k chybučím.
31. Na neděli III. po velikonocích: Cena lidského života.
32. Na neděli IV. po velikonocích: Trestající spravedlnost lidská a božská.
33. Na neděli V. po velikonocích: O závisti.
34. Na slavnost Nanebevstoupení Páně: Plňme sliby!
35. Na neděli VI. po velikonocích: O svědomí.
36. Na den Nejsv. Trojice: O pravém pokání.
37. Na neděli II. po sv. Duchu: Záhubnost hněvivosti a prchlivosti.
38. Na neděli III. po sv. Duchu: O čistotě čili nevinosti v užším smyslu.
39. Na neděli IV. po sv. Duchu: O úctě k osobám duchovním.
40. Na neděli V. po sv. Duchu: Milujte chrám Páně!
41. Na neděli VI. po sv. Duchu: Milosrdenství Boží a sebevražda.
42. Na slavnost sv. Petra a Pavla: Křesťan musí poslouchati slovo Boží.

Předmluva.

Okolnost, že některé moje promluvy byly příznivě přijaty redakcemi homiletických časopisů neb přílohami „Výchovatele“ a „Křesťanské školy“, jakož i výzva, učiněná loni katechetům, by exhorty samostatně zpracované zaslali katechetskému spolku olomuckému, hodlajícímu vydati sbírku exhort, jež měla býti společnou prací všech katechetů (kterážto akce se žel Bohu nedařila), dodala mi odvahy, bych vystoupil na veřejnost s celým ročníkem exhort pro školy měšťanské.

Themata jsem vybral z „Knihy Sirachovy“ a hleděl jsem je — pokud bylo možno — uvésti ve spojení s nedělním neb svátečním evangeliem, po případě epištolou.

K uvedenému před každou exhortou verši jsem pročítal výklad „Cornelia a Lapide“ (Commentaria in Ecclesiasticum, Antverpiae MDCXLIII), doufaje tam nalézt vhodnou látku. Nedařilo se to však u každého thematicu stejně. Někdy se dalo nalézt dosti, někdy méně, někdy jsem mohl užiti jen krátkého výroku Corneliova. U některé exhorty jest odtud vzata dispositio.

Za to obsahuje komentář hojnost citátů ze sv. Otců a jiných spisovatelů.

Někomu se bude snad zdáti, že poukazují příliš často v exhortách na pohanské doby a klassické spisovatele starověku. Tak činí Cornelius a Lapide. Následoval jsem ho tedy.

Připouštím, že častějším poukazováním na stejnou dobu a spisovatele stejného druhu povstává jakási jednotvárnost formy. Snad se této vadě dovede vyhnouti jiný katecheta, jenž mé práce použije.

Jiný by si možná přál, by thema bylo více propracováno, vyčerpáno.

Můj názor je, že exhorta jest povzbuzením a ku povzbuzení k dobrému není třeba říci všeho, co by se o předmětu říci dalo. K tomu je školní vyučování. Také dlužno uvážiti krátkou chvíli, která je exhortě vyměřena.

Příklady jsou vyňaty ze Schererovy sbírky příkladů¹⁾. Kde bylo použito jiných pramenů, udávám v poznámce.

Mluvil jsem k dívkám. Lze však exhort jistě též použiti na školách chlapeckých. Proto — vzhledem ku pravopisu — jsem užíval, oslovuje posluchače, ve množném čísle nejen **y**, nýbrž také **i**.

Tolik na vysvětlenou.

¹⁾ Scherer, Exempel-Lexikon. Herder.

Konečně děkuji vřele vdpp. Antonínu Trávníčkovi, viceděkanu v Třebíči-Zámku a Al. Krejčímu, b. auditorovi a katechetovi ve Vel. Meziříčí za laskavé prohlédnutí rukopisu, P. Norbertovi Smekalovi, quardiánu O. Cap. v Brně, za dobrotivé půjčení Cornelia a Lapide z klášterní knihovny.

V T ř e b í č i, v únoru 1911.

Spisovatel.

I. Exhorta na počátku školního roku.

„Všeliká moudrost jest od Pána Boha
a s ním byla vždycky a jest před věky.“
(Sir. 1, 1.)

Bůh jest pramenem moudrosti.

Milé dívky !

Má-li země vydati užitek, potřebuje vláhy. Dlouho-li neprší, vysychá půda, její povrch stvrdne, rozpuká, promění se v prach všem tvorům obtížný a škodlivý a všechny byliny — ať sloužily k ozdobě, ať k výživě, či byly sebe nezbytnějšími pro obchod neb průmysl — zahynou. Proto země dychtí po vláze. A přijde-li po suchu kýžený déšť, ssaje země dychtivě hojné krůpěje, veliké spousty vody mizejí v jejich útrokách, jimiž pak osvěžena probouzí se k novému životu a vydává hojný užitek.

Jako zemi jest přirozeno toužiti po vláze, tak jest člověčenstvu přirozeno dychtiti po vědění, po moudrosti. Snadno se můžeme o tom přesvědčiti. Pozorujme malé dítko. Sotva se naučilo jen poněkud kolem sebe se rozhlížeti a neobratným jazýčkem vládnouti, již zahrnuje otce i matku otázkami, na něž nestačí oba odpovídati. Nahlédněme do dějepisu a poznáme, že již v dobách nejstarších byli mužové, t. zv. mudrci, kteří báдали o důležitých zjevech, jež kolem sebe pozorovali a přemýšleli o otázkách, jež život člověku na mysl uvádí. Sáhněme k Písmu sv. a z jeho řádků nám zaznívá otázka Jobova: „Moudrost kde nalezena bývá a které jest místo rozumnosti?“ (Job 28, 12.)

Snahou po dosažení moudrosti vedeny¹⁾ jste přišly i vy znova do školy.

S radostí vás vítaje a upřímně pozdravuje, chci vám hned na počátku poukázat na onen pramen moudrosti, z něhož škola a my všichni v ní působící musíme čerpati, chceme-li vaši ušlechtilou touhu upokojiti. Pramenem tím jest Bůh, dle slov Písma sv.:

„Všeliká moudrost jest od Pána Boha a s ním byla vždycky a jest před věky.“ (Sir. 1. 1.)

Že Bůh jest pramenem moudrosti hlásá nám stvořený svět.

Byste, m. d., tuto větu pochopili, nemusím vám snad poukazovati (jak obyčejně se dělává) na tělesa nebeská, slunce, měsíc

¹⁾ Mluveno k dívkám.

a hvězdy, které se nám jeví jako lesklé body, ač jsou ohromnými světy, na podivuhodný pořádek, v němž nesmírné svoje cesty vesmírem s úžasnou pravidelností konají. Nemusím a nechci (ač snadno bych tak mohl učiniti) uváděti výroků slovu ných přírodopisců jména světového,¹⁾ jež právě tento řád těles nebeských uvádí v úžas a kteří proň slovy nadšenými velebí Boha jako Moudrost samu.

Chci vám prostě uvést na mysl, co jste mohly spatřiti na jediné kratinké procházce o prázdninách a uvidíte, že již to mohlo stačit ku poznání moudrosti Boží a k úvaze o ní.

Dejme tomu, že jste si vyšli z rána do Boží přírody. Líbezný hlas ptáček bydlících v houštině neb vznášejících se k oblakům vás obveseloval. Zda jste si vzpomněli: Kdo naučil ptactvo jásavé písní, kdo mu pověděl, kdy jest u nás pro ně příznivé počasí a kdo mu právě v tomto čase oznamuje, že má od nás prchnouti před hrůzami blížící se zimy? — Vystoupivší z ranních mlh slunce počalo nemile pražiti. Napadlo vám, že právě proto slunci ve své moudrosti tolik žáru dal Bůh, by uzrál klas a milliony lidstva došly tak denního chleba?

Uchýlili jste se do lesa a plnými doušky vdechovali jeho osvěžující vůni. Hle, to lék, který moudrost Boží vložití dovedla v nitro stromů, by odtud listím snadno vnikati mohl s dechem v naše útroby a poskytnouti znavenému tělu osvěžení, chorému uzdravení. — Shlédlí jste na úbočích návrší modrající se kvítka pomněnce podobná. Poznali jste v nich len. Jak dovedně skryl Bůh v něžnou jejich lodyhu jemná vlákna k našemu ošacení. — Bzučící hmyz i vonící na lučinách tráva jsou moudrostí Boží určeny za pokrm živočichům, kteří užitek a pomoc poskytují člověku. — Snad zašlehnul pojednou oblohou blesk a zaduněl hrom a donutil vás k návratu. Hrůzou plní bouře nejen člověka, nýbrž i jiné tvorstvo, vše živé vyhledává před ní bezpečného úkrytu; ale i jí jest vykázán důležitý úkol ve vesmíru. Bouří se čistí vzduch a zbavujelátek, jež by jinak naše zdraví ohrožovaly. A vzpomeňme, že vše to jsme viděli okem, které je sice nepatrnou částkou celého těla, svým podivuhodným ústrojím však jest pravým divem moudrosti Boží.

V pravdě musíme zvolati, vše to uvažující: „Jak vznešení jsou skutkové tvoji, Hospodine, úmysly tvé jsou velmi hluboké. (Žalm 91, 6.)

¹⁾ „Všechny vědy vedou k poznání Stvořitele, ale hvězdářství zvláště. Nebesa v pravdě vypravují hlasitě slávu mocného Boha. Den nás plní podivem, noc nám otvírá poklady vědy. Nemluví, nehlozojí, ale po celé zemi, po celém světě šeptá mystický hlas: Nebesa vypravují slávu Boží a dílo rukou jeho zvěstuje obloha.“ (Secchi.)

„Pravý přírodopysk nemůže býti neznabožem. Kdo tak hluboko nahlédl jako my do dílny Boží, ten v pokoře musí pokleknouti před prozřetelností svatého Boha.“ (Mädler, hvězdář.)

„Pohyby, které mají oběžnice, nemohly jediné vzniknouti z příčin přirozených, nýbrž způsobeny rozumným Tvůrcem.“ (Newton.)

Že Bůh jest pramenem moudrosti jeví se nám dále v tom, co Bůh zjevil v zákoně starém i novém.

Pravil jsem z počátku, že t. zv. mudrcové snažili se již ve starověku přemýšleti o důležitých otázkách, jež člověku mimoděk v mysli vznikají. „Co jest člověk? Odkud povstal on i ostatní svět? Co jest úkolem našeho života? Co je smrt? Co po smrti...?“ A jak se dařilo oněm mudrcům při usilovné jejich námaze?

Odpovídaje na tuto otázku, mohl bych užiti starého úsloví a říci: Jejich práce se dařila právě tak, jako hledání pramenů řeky Nilu. Dlouho a dlouho bylo totiž starověku záhadou, kde Nil pramení a při veškeré snaze nemohli záhady té rozluštit. Básník Lucanus o tom napsal verše:

„Nikomu příroda nezradila tajemného zřídla,
aniž dovoleno bylo národům, Nile, malým tebe spatřiti.“

(T. j. pramene nalézt.)

Právě tak bylo s oněmi mudrci. Stále tápali ve tmách, v nejistotě. Co jeden učil, druhý popíral, ba do směšností zabíhala jejich tvrzení.

Bůh nás však nenechal v této nejistotě. Ve starém zákoně mluvil skrze zbožné patriarchy a proroky, v novém pak ústy Syna svého Ježíše Krista a apoštolů. Jeho učením osvícené dítě křesťanské ví více, nežli oni dávní mudrcové, kteří spoléhali na slabý rozum svůj. Ono ví, že jsme od Boha a pro Boha stvořeni, zná dobře i cestu k Bohu — přikázání a svátosti, které moudrost Boží nám udělila. Určitost pak a jistota, s jakou k nám o věcech těch mluví Bůh, jest důkazem, že moudrost lidská jest proti moudrosti Boží tím, čím jest blikavá lampa olejová proti zářícímu slunci, čím kapka vody proti moři, čím prášek proti vesmíru.

Určitost a jistota, s jakou mluví Bůh, dodává srdci našemu klidu a pokoje, jehož žádná nauka lidských mudrců nikdy dáti nedovedla. Pravdu má tudíž sv. Augustin řka: „Neklidné jesti srdce mé, dokud nespočine v Tobě, o Pane.“ A český básník Jul. Zeyer, který napsal:

„ne ve věcech, jen v Bohu najdeš pokoj,
o duše zmítaná, takový pokoj,
ne jako dává svět, jak Kristus dává!
To vše vím dnes, kdy víra ve mně žije,
když vírou žiji...“

Nuže, m. d., k Bohu, ku prameni moudrosti vás chceme vésti po celý školní rok! Chceme vás vésti tím, že vás budeme učiti pravdám, jež On zjevil, jež Syn jeho hlásal zástupům kol něho se kupícím. Chceme vás učiti stále dokonaleji znáti vše to, co jeho moudrost zde vytvořila k našemu blahu nejen věčnému, nýbrž i časnému.

Jako země dešťovým krupějším otevírá prahnoucí svoje útroby, tak i srdce vaše kéž ochotně přijímá dobré nauky.

Aby pak Bůh ušlechtilé snahy naše milostivě podporoval, volejme z plna srdce:¹⁾ „O moudrosti, která jsi vyšla z úst Nejvyššího, rozprostírajíc se od končin do končin a všechno rozhodně i mile pořádajíc, přijd', bychom se naučili cestě obezřetnosti.“ Amen.

2. Exhorta na neděli XVI. po sv. Duchu.

„Bázeň Páně obveseluje srdce a dává
veselí i radost a dlouhost dnů.“

(Sir. 1. 12.)

Bázeň Boží a její ovoce.

Milé děti!

Zázrak, který Pán Ježíš v Kafarnaum vykonal, měl veliký účinek na zástup shromážděného lidu. „Vidouce to zástupové,“ praví evangelista, „b á l i s e a velebili Boha.“ (Mat. 9, 8.)

A kdybychom byli měli příležitost pozorovati jednotlivce z tohoto zástupu v pozdějším jejich životě, byli bychom se přesvědčili, že ona c h v í l e s v. b á z n ě byla u nejednoho základem celého budoucího života. Nejen nejhlubší úcta k Vykupitelovi, nýbrž i láska a poslušnost k jeho nebeskému učení ovládla jejich srdce a naplnila je trvalou útěchou a blažeností, jaké dosud nikdy nezakusili. Tak se na nich splnilo, co již ve starém zákoně napsal moudrý Sirach: „Bázeň Páně obveseluje srdce a dává veselí i radost a dlouhost dnů.“ (1, 12.)

Aby i naše srdce podobného vzácného ovoce mohlo se státi účastným, a proto bázni Boží se přiučilo, uvažujme o **bázni Boží a jejím ovoci.**

C o j e s t b á t i s e B o h a ?

V biblických i všeobecných dějinách se dovídáme jména některých panovníků, kteří se chovali ukrutně k poddaným. I nevinné stihali tresty, nespravedlivě si přivlastňovali jejich jmění, ba připravovali je i o život.

Kdo z vás by neznal židovského krále Achaba, jenž s manželkou Jezabel byl příčinou smrti nevinného Nabotha, po jehož majetku toužil?

Kdo by byl neslyšel o Neronovi, římském císaři, jenž se kochal v divadle pohledem na zástupy umírajících zápasníků a v drápech a klech šelem dokonávajících křesťanských mučedníků?

Takových tyranů se báli poddaní a chvěli se hrůzou, majíce předstoupiti před jejich tvář.

Tak se máme snad báti Boha, tak se před ním třásti? — N i k o l i v, milé děti.

Církevní spisovatel²⁾ praví, mluvě o bázni Boží: „B á z e ň B o ž í n e n í p o u h ý s t r a c h, n ý b r ž ú c t a, p o d d a n o s t,

¹⁾ Antifona „O sapientia.“

²⁾ Cornelius a Lapide.

uctívání Boha a zbožnost a povstává z lásky Jest. synovská a ne otrocká.“

Nikoliv jako otroci otrokáře, nýbrž jako hodné dítě otce a matky máme se báti Boha. Pozorujme takové dítě a jeho poměr a chování se k rodičům.

Hodné dítě se blíží k rodičům s uctivým pozdravem, ale zároveň s radostným úsměvem, s upřímností jim vše co má na srdci sděluje a ničeho jim netají.

Hodné dítě prosí ve svých potřebách důvěrně, vědouc, že co k jeho prospěchu, otec i matka rádi mu udělí.

Ono se podrobuje rozkazům otcovým i přáním matčiným a má jejich vůli ustavičně na mysli; přijímá z rukou rodičů vděčně vše, co mu dáti za dobré uznávají.

Hle, to vše tedy činite i vzhledem k Bohu!

Pozdravujte Boha pokorně a radostně! Jest dávným a krásným zvykem, že křesťané užívají při vzájemném pozdravu a zvláště dítě při pozdravu dospělých na ulici, neb i ve škole při vstupu učitele do třídy, křesťanského pozdravu: Pochválen buď Ježíš Kristus! Když před nedávnem navštívil J. Vel. císař pán Prahu a při tom i jednu z pražských škol, psaly noviny, že ho dítě pozdravilo společným zvoláním: „Pochválen buď Ježíš Kristus!“ A císař pán byl s pozdravem tím úplně spokojen a odpověděl hlasitě: „Na věky amen.“

Rády užívající tohoto pozdravu, nejen Bohu vzdáte úctu, nýbrž získáte i mnoho odpustků, které církev s pozdravem tím spojuje.

Pozdravujte Boha pokorně, přicházejíce rády na předepsané služby Boží a chovejte se v chrámu Páně před Nejsv. Svátostí Oltářní tak uctivě, jak byste se chovali před trůnem Božím, na němž byste Boha tváří v tvář lidským zrakem viděli. Slova patriarchy Jakoba: „nenít tu jiného, jediné dům Boží a brána nebeská“ (1. Mojž. 28, 17.), platí zajisté o našich kostelích.

Při zbožné modlitbě spínejte ruce denně k Bohu a přednášejte s důvěrou prosby jeho dobrotě. Ten, k němuž voláte „Otče náš“ slyší naše volání.

Podrobujte se ve všem rozkazům Božím, které si připomínáme, modlíce se desatero Božích přikázání. Jako volali Israelité: „Všecko, cožkoliv mluvil Hospodin, učiníme a budeme poslušni“ (2. Mojž. 24, 7.), tak slibujte každého dne z rána Bohu, že se neodchýlíte po celý den od cesty, kterou vyměřila nám jeho nejsvětější vůle svými zákony. Ve chvíli pokušení se posilujte vzpomínkou na jeho všudypřítomnost, jako učinil Josef egyptský řka: „Kterak mohu to zlé učiniti a hřešiti proti Bohu svému?“ (1. Mojž. 39, 9.)

A jestliže budete kromě toho ve všech okolnostech života spokojeny se vším, čeho z vůle Boží vám se dostane, pak bude i ve vašem srdci opravdová bázeň Boží.

Ta pak dle slov Sirachových obveselí vaše srdce a dá vám radost a veselí.

Jak máme těmto slovům rozuměti? Snadno vám je vysvětlím. Z předcházející úvahy plyne, že kdo se bojí Boha, žije tak, že má čisté a klidné svědomí. A to jest právě, co činí člověka šťastným a blaženým. Sami pohané to dobře věděli. Když se tázal kdosi jednoho ze sedmi mudrců, jenž se Bias nazýval, který člověk se může klidně a beze strachu životem bráti, odpověděl: „Kdo má klidné svědomí!“ Na křesťanských pak mučednících vidíme, že klidné svědomí propůjčuje v souženích stálost, ba i smrti hrůzu odjímá. Sv. Vavřinec jsa za živa ohněm pečen, usmíval se v mukách a pravil jednomu z okolostojících katanů žertovně: „Již dosti jsem pečen, můžeš obrátiti a požívat!“

Anglický kardinál Jan Fisher, pro víru k smrti odsouzený, spal v noci před popravou zcela klidně a kráčel pak k popravišti neohroženě. Uzřev je z blízka, odhodil hůl, o niž se dosud opíral a zvolal: „Jen srdnatost, moje nohy, snad ujdete přece ten nepatrný kousek cesty, který vám zbývá!“ Za zpěvu „Te Deum laudamus“ skončil svůj život.

Dalším ovocem bázně Boží jest dlouhost dnů.

Tím snad nechci říci, že bojící se Boha dosahuje vždy dlouhého života pozemského. Jak často denní zkušeností se lze přesvědčiti, že bezbožní i kmetského věku dosahují, zbožní však záhy umírají. I Písmo sv. mluví o bezbožných starcích. Uvedená slova znamenají, že bázní Boží nabývá život lidský pravé ceny před Bohem.

Tak na př. kratinký život sv. Aloisia neb Stanislava Kostky má jistě větší cenu, nežli život prostopášných neb jinak neužitečných lidí, byť žili i sto let. Právem se modlí církev o slavnostech podobných světců: „Dokonav v krátku, vyplnil časy mnohé“. (Moudr. 4, 13.)

Po takovéto dlouhověkosti pozemské musí následovati život bez konce v nebesích.

Hle, m. d., jak důležitou jest pro nás všechny bázeň Boží, jak vzácné nám přinese ovoce! Hleďme ji tedy pevně do srdce svého zaštipiti a nedejme si ji bezbožnými nikdy vyrvati. Počínajme si jako rolník, který o kořen stromu zvláštní péči má, kolem něho půdu kypří, zalévá, od něho hmyz a jiné nepřátele zapuzuje. Nespoléhejme však toliko na své slabé síly, nýbrž prosme zároveň svého milého Spasitele, k němu volající:

„Ozdob, o dobrý Ježíši, moji duši onou milostí okrasou, která se Tobě líbí, obohať ji lásky pokladem, který Tebe blaží, odstraň z ní, co se Tvému oku protiví a učiň, by se ve všem Tobě líbila.“¹⁾ Amen.

1) Dle Corn. a Lap.

3. Exhorta na neděli XIX. po sv. Duchu.

„Neodporuj slovům pravdy nižádným způsobem.“

(Sir. 4. 30.)

Pravdymilovnost.

V epištole, kterou se dnes kněz při mši sv. modlí (a která se věřícím též před kázáním předčítá), přicházejí slova: „Oblečte člověka nového, který podle Boha stvořen jest ve spravedlnosti a svatosti pravdy. Protož odloživše lež, mluvte pravdu jedenkaždý s bližním svým.“ (Ef. 4, 23, 24.)

Nově na víru obrácení Efesští, k nimž sv. Pavel takto psal, mohli dobře vědět, že mají býti pravdomluvnými. Vždyť byli jednak ve víře před křtem vyučeni, jednak byli dříve mnozí z nich Židy a znali tudíž slova Sirachova: „Neodporuj slovům pravdy nižádným způsobem.“ (Sir. 4, 30.) Ale přece je sv. Pavel napomínal proto zajisté, že věděl, jak snadno a často zapomínají lidé na vznešenost pravdomluvnosti. a klesají do ohavného hříchu lži.

A podnes nám opakuje církev každoročně slova sv. Pavla, vědouc, že i nyní křesťané nezřídka se neostýchají jednati proti výslovnému rozkazu Božímu a brzy lehčí, brzy těžší lži se prohřešují.

Ani mládeži nebývá — bohužel — hřích ten neznám. Jestliže sv. Augustin ve svých Vyznáních, vlastním to životopise napsaném po svém obrácení, o svém dětství praví: „Chtěl jsem se svým rodičům a učitelům líbiti, nepřestával jsem se však svými lžemi jim znechucovati,“ nejedno dítě mohlo by stejně o sobě říci.

Pamatuji se sám, že ke mně přišel před lety otec jeden se snažnou prosbou, bych se přičinil jeho dítě odnaučit lháti.

Abych vás před touto chybou uvaroval, chceme dnes uvažovati o pravdymilovnosti.

Milujme a mluvmе pravdu! Jest to povinností každého člověka již proto, že mu dal Bůh dar řeči.

Vše, co Bůh na zemi stvořil neb člověku dal, má od Boha též ustanovený určitý úkol.

Ruce dal člověku ku práci, nohy, by se mohl z místa na místo pohybovati, ucho, by slyšel, oko, by krásy všemohoucností Boží vytvořené viděl. Jazyku pak přísluší úkol projevovati vnitřní smýšlení čili mluviti pravdu.

Že přirozeným úkolem jazyka jest mluviti pravdu, věděli již pohané, kteří lež přísně trestávali. Usvědčenému lháři dávali Římané vypalovati na čelo potupné znamení; u Řeků býval lhář prohlašován za neschopna zastávati veřejný úřad; u Franků musil nositi po ulici prašivého psa na důkaz své bezectnosti; král Artaxerxes (perský) dal selhavšímu vojínovi probodati jazyk hřebíky; dle rozkazu krále Teneasa (na ostrově Tenedu) stál při soudním přelíčení vedle soudce kat, jenž každého, kdo

křivě svědčil, ihned sťal. U prabydlitelů M e x i k a bývaly lživému dítěti rty propíchnuty ostnem aloe.

A co takto celí národové vyjadřovali svými zvyky, totéž projevovali jejich spisovatelé pěknými slovy, tvrdíce, že člověk má řeči upřímně projevovati a nikoliv klamně zastíratí vnitřní svoje myšlenky. „Mluv, abych tě poznal,“ dí řecký mudrc Sokrates a Seneka (latinský): „Obrazem duše je řeč; jaký člověk, taková řeč!“

Jestliže tedy i pohané nenáviděli lži jako něčeho nepřírodního, tím více musíme milovati pravdu my, protože jsme křesťané.

Věrou osvícení víme, že d'ábel to byl, který první lhal na zemi. „Budete jako Bohové“ (1. Mojž. 3, 5), lichotil prvním rodičům a touto úlisnou lží přivedl je ku pádu.

Víme dále, že co napsal Bůh zákonem přirozeným do srdce všeho člověčenstva, výslovně prohlásil za přísný zákon na hoře Sinai, volaje za blesků a hřímání: „Nepromluvíš křivého svědectví!“ Ve výkladech pak k tomu Mojžíšovi připojených řekl: „Lži se vystříhati budeš!“ (2. Mojž. 23, 7.)

Kristus Pán pak v novém zákoně nezrušil tohoto přikázání, nýbrž výslovně mluvil o lži jako hříchu d'ábelském, řka o d'áblu: „Když mluví lež, z vlastního mluví, neb jest lhář a otec lži (Jan 8, 44).“ Svoje slova nazývá Pán Ježíš naproti tomu pravdou a vyzývá své posluchače, by mu věřili a jeho učení milovali: „Zůstanete-li v řeči mé, právě moji učedníci budete a poznáte pravdu a pravda osvobodí vás.“ (Jan 8, 31, 32.) Ještě před ukřižováním, stoje u Piláta, slavně prohlásil, že kdo pravdu miluje, k němu patří, k němu lne: „Já jsem se k tomu narodil a proto jsem na svět přišel, abych svědectví vydal pravdě: Každý kdo jest z pravdy, slyší hlas můj.“ (Jan 18, 37.) — A jak se rmoutil při poslední večeři vzpomínkou, že jeden z apoštolů promluví nepravdu, že jej zapře!

Když všechna tato svědectví Písma sv. uvážíme, uznáme, že správně soudí církevní spisovatel,¹⁾ který lež za nedůstojnou křesťana prohlašuje slovy: „Jest velmi ohavno od tábora pravdy odpadnouti k táboru lži (t. j. od tábora Božího k táboru d'áblu), zvláště pro křesťana, jehož veškerá chloub a spása v pravdě spočívá.“

Abyste pak poznali, že praví vyznavači jména Kristova nejen takto mluví, nýbrž dle toho i jednají, poslyšte vypravování z doby pronásledování křesťanů.

Za panování Maximiána (kon. stol. III., poč. IV.) žil biskup Anthimus. Byl udán pro křesťanství a bylo vysláno dvacet vojínů, by ho hledali. Setkali se s ním v jeho příbytku, ale ježto ho neznali, nevěděli, že jsou u cíle své cesty. Anthimus je přivítal přátelsky, pohostil je a když se nasýtli a občerstvili, pravil k nim: „Hle, tu jest i ten, jehož hledáte. Jsem Anthimus.“ Vojáci byli velmi překvapeni, ale majíce v paměti jeho šlechetnou po-

¹⁾ Corn. a Lap.

hostinnost, nechtěli ho zajati, ale pravili: „My odejdeme a řekneme císaři, že jsme Anthima hledali, ale nenalezli.“ „Nikoliv,“ odvětil biskup, „vězte, že křesťanu není dovoleno lháti neb jiným ku lži raditi. Zaveďte mě k císaři, jinak půjdu za vámi sám. Raději chci podstoupiti bolestnou smrt, než abyste k vůli mně lhali.“ Zemřel pak skutečně jako mučedník.

M. d.! Četl jsem kdysi, že jistý spisovatel učinil otázku: „Co jest na světě nejkrásnější?“ Vyzval pak ty, kdož se o této otázce dověděli, by mu dali dle svého soudu odpověď. Mezi početnými a rozmanitými zněla jedna: „Nejkrásnější je oko dítěte.“ Původce její vysvětlil pak své tvrzení tím, že prý z oka dítěte vyvírá upřímnost, bezelstnost čili pravdymilovnost. Kéž by tomu tak skutečně bylo u každého dítěte, kéž by tomu tak bylo i u vás! Uposlechněte tedy slov sv. apoštola Pavla z počátku uvedených: „Odloživše lež, mluvte pravdu s bližním svým!“ Mluvte pravdu i tehdy, když se máte svým rodičům neb vychovatelům přiznati ku chybě. Vždyť ono přiznání může býti počátkem nápravy.

Sv. Bernard praví: „Užitečnějším jest ku zlým skutkům pokorně se přiznati, nežli dobrými skutky pyšně se vychloubati.“

Ježto pak se blíží opět doba první sv. zpovědi v tomto školním roce, připomínám vám důtklivě, byste vždycky — nejen nyní, nýbrž po celý život — rádi u p ř í m n ě ze svých hříchů se vyznávali, vědouce, že Boha nikdo oklamati nemůže. K upřímné sv. zpovědi vás vybízím slovy Siracha i sv. Řehoře Nazianského, jimiž končím: „Nestyď se vyznati z hříchů svých.“ (Sir. 4, 3.) „Neváhej vyznati se z hříchů svých, abys podrobiv se zahanbení v tomto životě, ušel hanby a potupy na onom světě.“ Amen.

4. Exhorta na neděli XX. po sv. Duchu.

„V skutku, v řeči i ve vši trpělivosti cti otce svého.“
(Sir. 3, 9.)

Důležitost úcty k rodičům.

Milé dítky!

O římském státníku Catonovi se vypravuje, že kdykoliv mluvil v římském senátě (státní radě) o jakékoliv záležitosti, končival řeč slovy: „Ceterum autem censeo, Carthaginem esse delendam,“ t. j. „Ostatně soudím, že by mělo býti město Karthago zničeno.“ Stálým opakováním tohoto návrhu chtěl udržeti v paměti svých spoluobčanů vzpomínku na nepřátelství města Karthaginy a stále podněcovati, by se Římané svého soka zbavili. Jeho vytrvalé napomínání nebylo marno. Město bylo vyvráceno a moc jeho zlomena.

Jako slýchali Římané stále napomínání Catonovo ku pomstě, tak mládeži měla by opět a opět, každého dne takořka, vštěpována

býti vzpomínka na předůležitou povinnost, kterou má stále plniti, vzpomínka na úctu k rodičům.

Rozmanitý jest způsob, kterým vám, m. d., povinná úcta k rodičům bývá připomínána. Denně se modlíte IV. přikázání Boží, hlas rodičů i slova učitelů nezřídka o tomto předmětu k vám promlouvají. I dnes chceme o něm podrobněji uvažovati.

Ukážu vám, jak důležitou povinností dítě jest ctíti rodiče.

Nechci vám za tím účelem podrobně vysvětlovati IV. přikázání Božího. Znáte je dostatečně ze školního vyučování a víte zároveň, že povinnosti v něm obsažené upravují váš poměr nejen k rodičům, nýbrž i osobám představeným. Chci vám uvést na mysl některé vhodné výroky Písma sv. (z kn. Sirachovy), jimiž se chceme k úctě rodičů povzbuditi.

Sirach praví: „Soudu otcova poslouchejte synové a tak činite, abyste spaseni byli.“ (3, 2.)

Z těchto slov poznáváme, že již starozákonní Židé věřili, že neuctivě a neposlušné dítě se připravuje svým jednáním o spásu, že hřeší tedy těžce. Že pak i novozákonní zbožní křesťané byli tímže přesvědčením povždy proniknuti, dokazuje výrok starého spisovatele Rabana: „Bezbožnosti zločinem jest vinen, kdo jest neuctivý k rodičům.“

A věru, nemůže býti jinak.

Vzpomeňte si, m. d., jak se vyobrazují přikázání Boží. Jsou napsána na dvou deskách, poněvadž je skutečně na dvou deskách dal Bůh Mojžíšovi. Na první desce jsou přikázání udávající povinnosti k Bohu. I. V jednoho Boha věriti budeš! II. Nevezmeš jména Božího nadarmo! III. Pomni, abys den svátečný světil! A co stojí na druhé desce? Na prvním místě čteme slova: Cti otce svého i matku svou . . . ! Nechtěl-li Bůh tím, že přikázání úcty k rodičům položil na první místo, poukázati na velikou jeho důležitost a tím na velikost hříchu těch, kdož je přestupují?

Jak by nemělo býti těžkým hříchem nectíti rodičů, když sám Kristus Pán dává příklad vroucí lásky ke své matce i svému pěstounovi? Psáno jest o dětství jeho v evangeliu (Luk. 2, 51): „Sestoupil s nimi a přišel do Nazareta a byl poddán jim.“ Jistě ne nadarmo přišel Syn Boží na svět jako dítě, ne nadarmo poslouchal a měl v úctě matku i pěstouna. On chtěl nejen slovy, nýbrž i příkladem učiti. Vždyť volá: „Kdo chce za mnou přijíti, následuj mne!“ (Mat. 16, 24.)

Zdaž pak i v děčnost k rodičům vám neukládá přísného závazku úcty k nim? Jako otec z dnešního sv. evangelia úzkostlivou měl péči o syna — i o vás stejně rodiče pečují. Kdo vás miluje více než otec, jenž mnohdy krvavými mozoly zjednává pro vás vše, čeho potřebujete a jenž sám trpí raději nedostatek, byste vy nouze nepoznali? Kdo vás miluje horoucněji než matka, o jejíž lásce praví básník:

Mateřská láska pravá
žhoucí je jako láva,
hluboká jako moře,
čistá jak pramen v hoře.

Slzami jenom žije,
růže kol, hvězdy sije,
třeba že nedbáš o ni,
vždy plá a sladce voní!

(J. Kalus.)

Avšak nemyslete jenom na hmotná dobrodiní, jichž vám ruka rodičů prokazuje. Pomněte, že vás vychovávají od útlého dětství dle náboženství, že vás učí znáti Boha a jeho vůli a tím jsou pro vás zástupci božími právě jako místodržitel, jenž bdí nad tím, by poddaní poslouchali zákonů panovníkových, jest zástupcem císaře.

Varujte se tedy těžkého hříchu neúcty k rodičům a nedejte se zahanbiti pohany, kteří měli tak vznešené ponětí o rodičích, že praví ústy Aristotelovými: „Bohům, rodičům a učitelům nikdo nemůže rovnocenného přiřaditi.“

Sirach praví dále: „Jako kdo poklady shromáždí, je ten, kdo ctí matku svou.“ (Sir. 3, 5.)

Tím vyjadřuje přesvědčení, že úcta k rodičům je spojena s velkým prospěchem.

Nebudu mluvit o nebi, jež hodným dětem jest údělem ani o dluhém věku, který slibuje Bůh těm, kdož IV. přikázání Boží zachovávají. Nechci připomínati, že hodný syn a dcera požívají vážnosti všech, kteří je znají; že jim Prozřetelnost Boží často podivuhodným způsobem i pozemské štěstí připravuje, jako Josefovi Egyptskému, zdárnému synu Jakuba, se dostalo netušeného povýšení. Chci poukázati na zvláštní odměnu, na niž se zřídka kdy poukazuje, ale o níž Písmo sv. dává neklamné svědectví.

„Kdo ctí otce svého... v den modlitby své vyslyšen bude.“ (Sir. 3, 6.) Jak vzácné to věru zaslíbení! Se zvláštní ochotou se bude tedy Pán Bůh skláněti k vašim modlitbám, budou-li vycházeti ze srdce milujícího rodiče. Na jiném místě Písma sv. pak čtu (Sir. 3, 17): „...jako v jasule, rozplývati se budou hříchové tvoji,“ slibuje Bůh tomu, kdo s patřičnou úctou bude lnuti k matce. Mnoho chyb tedy — ovšem lehčích (neboť k odpuštění těžších provinění jest svátost pokání) — mnoho chyb, v něž z lidské křehkosti upadáme, za lásku k rodičům Bůh nám milostivě odpustí.

Nuže, kdo by chtěl ještě pochybovati, že jest důležitou a přísnou povinností ctíti rodiče?

Proto „v skutku, v řeči i ve vší trpělivosti cti otce svého!“ (Sir. 3, 9.)

Cti ho v skutku, t. j. hled' působiti rodičům svým jednáním — na př. nevinností, zbožností a pilností — radost! Když Epaminondas zvítězil nad nepřáteli a docházel proto všeobecné oslavy, zvolal: „Nejvíce mě těší, že jsem za života obou rodičů bitvou u Leukter přemohl Lakedemonské!“

Cti rodiče v řeči! Ani jediné slovíčko k nim neuctivé nechť nevyjde z tvých úst. Tvoje řeč k nim se podobej řeči mlad-

šího Tobiáše, jenž vyslechnuv napomenutí staříčkého a slepého otce, pokorně řekl: „Všechno, co jsi mi přikázal, učiním otče!“ (Tob. 5, 1.)

C t i r o d i č e v e v š í t r p ě l i v o s t i ! Bud' ochoten z lásky k nim i obtíže a nepříjemnosti snášeti.

Když upadl kdysi v Rusku kníže Menšíkov v nemilost u cara, byl poslán do vyhnanství na Sibiř. Jeho dcera ho následovala a snášela s ním veškeré útrapy. Po nějaké době v ní uzrál úmysl otci vymoci odpuštění a vysvobození. I vydala se sama pěšky na cestu do Ruska. Několik tisíc verst musila ujíti pustou a nebezpečnou krajinou, prosíc dobrých lidí jako žebračka o přístřeší a almužnu. Vysílena přišla konečně do Petrohradu. Hrdinná láska této princezny došla všeobecného povšimnutí a obdivu a byla příčinou, že otec po novém vyšetřování skutečně byl osvobozen.

Bůh, jenž působí svojí milostí v srdci lidském chtění i dokonání, kéž vám dopomůže, byste i vy byli zdárnými dětmi svých rodičů, a tím i zdárnými dětmi jeho. Amen.

5. Exhorta na neděli XXI. po sv. Duchu.

„Přítel věrný jest lékařství života a nesmrtelnosti: a kteří se bojí Pána, naleznou ho.“

(Sir. 6, 16.)

O přátelství.

Milé děti!

Mezi sluhy jednoho pána bývá obyčejně poměr velmi blízký. Přebývají pod jednou střechou, společně pracují, společně stolují, společně se po vykonané práci baví a veselí a znají navzájem své strasti i slasti.

Takový poměr byl zajisté též mezi dvěma sluhy, o nichž mluví dnešní sv. evangelium. Dalo by se tedy očekávat, že byli upřímnými přátely. Tak tomu však nebylo. Nemilosrdnost, s jakou se zachoval jeden z nich ku svému spoludruhu, necitelnost, s jakou vymáhal na něm poměrně nepatrný dluh, lhostejnost, jakou ukázal k jeho slzám i prosbám, jsou patrným důkazem, že srdce jeho bylo prosto vznešeného citu přátelství.

Pravý přítel se chová zcela jinak v podobných okolnostech. Tak se chová, že Písmo sv. krásnými slovy velebí pravé přátelství: „Přítel věrný jest lékařství života a nesmrtelnosti a kteří se bojí Pána, naleznou ho.“ (Sir. 6, 16.)

Byste poznali povahu a cenu pravého přátelství, budiž ono předmětem dnešní naší úvahy.

Odpovězme si především na otázku: C o j e s t p ř á t e l s t v í ? Jistý starý křesťanský spisovatel praví: „P ř á t e l s t v í j e s t

vzájemná, zjevná a pevná láska lidí šlechtných, která povstala z poznání vzájemné šlechtnosti a směřuje ku společnému bohabojnému životu.

Z těchto krásných slov jste jistě vyrozuměli, že jenom mezi šlechtnými, hodnými lidmi může býti pravé přátelství a že se přátelství jen krásnými a dobrými skutky může a smí osvědčovati.

A právě proto se může právem přátelství nazvati lék a řstvím života.

Jako v přírodě se často dostavuje bouře, které otřásají vším tvorstvem, tak se v životě lidském také dostavují bouře otřásající celou naší bytostí. Jsou to rozmanité pohromy, neštěstí, zármutky, jichž vy dosud — díky Bohu — málo znáte, ježto jich mládí bývá ušetřeno. Zkušenost pak stará dosvědčuje, že kdo má opravdové přátele, snáze snáší všechny ony svízele a mnohdy jich i sprostěn bývá, protože věrný přítel stojí trpícímu druhu útechou a pomocí po boku. Této pravdě nasvědčuje i přísloví: „Sdělený žal, poloviční žal, sdělená bolest, poloviční bolest.“

Ohlédněme se po příkladech z biblické dějepřavy i života. Nejen svazek přibuzenský, nýbrž i opravdové přátelství spojovalo bohabojného A b r a h a m a i spravedlivého L o t a. Když se Abraham dověděl, že záhubou Sodomy i jeho příteli záhuba hrozí, ulekl se velmi a počal hned prositi Hospodina a svojí prosbou aspoň Lotovi i rodině jeho záchranu zjednal.

Stejně vřele se milovaly dvě starozákonné ženy N o e m i a R u t h. Když se měly na hranicích země kananejské a moabské rozejíti a každá do své vlasti vrátiti, viděla Ruth nesmírný žal Noemin. I zvolala horoucně: „Kamkoliv půjdeš, půjdu s tebou: a kdekoliv bydliti budeš i já také bydliti budu. Lid tvůj, lid můj a Bůh tvůj, Bůh můj.“ (Ruth 1, 16.) I následovala ji do Betlema a byla útechou jejího stáří.

S a u l e m pronásledovaného D a v i d a nejen těšil J o n a t h a s, Saulův syn, nýbrž jako věrný přítel neohroženými slovy jej u krále zastával, čímž i nepřátelství otcovo si způsobil.

A zdali v novém zákoně není vzorem ušlechtilého přátelství, které se jeví ochotným prokazováním služby v čas potřeby, blah. P a n n a M a r i a, sloužící tetě své A l ž b ě t ě ?

Abych pak uvedl ze života pozdějšího příklad, jak jest přítel ochoten i ztrátou vlastního života přítele ochrániti, vyjímám z doby francouzské revoluce následující událost:

Jistá paní (jménem d e l a F a u c h a i s) v Bretani byla revolučním soudem odsouzena k smrti proto, že jistému člověku darem 1200 franků dopomohla k útěku. Po soudním líčení se k ní dostavil právní zástupce a prosil ji, by mu vše dle pravdy sdělila, ničeho nezatajujíc. Vyznala mu tedy, že peníze nebyly vlastně od ní, nýbrž od její přítelkyně a ona že byla pouhou prostřednicí. „Pak jste zachráněna,“ zvolal advokát, „rozsudek je neplatný a trestána bude pravá dárkyně.“ „A vy byste chtěl, abych udala svoji přítelku?“ přerušila jej vážně paní. Touto od-

povědí překvapen, neodvážil se více úředník naléhati na odsouzenou. Statečně zemřela a přítelkyně nezradila.

A v š a k n e j e n l é k a ř s t v í m ž i v o t u, n ý b r ž t a k é l é k a ř s t v í m n e s m r t e l n o s t i j e s t p r a v é p ř á t e l s t v í.

Trpká neštěstí — jak jsme slyšeli — ohrožují, ano někdy i ničí život náš pozemský. Ale víte, že horší než každé neštěstí jest hřích, jenž duši bolestnou zasazuje ránu a ji někdy i do věčné záhuby vrhá. Proto pravý přítel chrání svého druhu také před hříchem a tím se snaží jemu pojistiti věčnou spásu.

Chrání jej vlídným napomínáním i vlastním dobrým příkladem.

To věděl dobře sv. P a v e l a proto napomínal K o l o s s e n s k é (3. kap.), by se vespolek upřímnou láskou milovali a při tom jeden druhého dobrému učili a napomínali.

Takovým přítelem byl r o d i n ě L a z a r o v ě v B e t h a n i i P á n J e ž í š, který Marii přivedl na dobrou cestu a Martu napomínal, by příliš nepečovala o pozemské věci, ale i o duši se starala, řka jí: „Marto, Marto, pečlivá jsi a znepokojuješ se ve mnoha věcech, ale jednoho jest zapotřebí. Maria nejlepší stránku vyvolila, která nebude odňata od ní.“ (Luk. 10, 41, 42.)

H o n o r a t u s měl přítele H i l a r i a, jenž sešel s cesty pravé. I umínil si tak dlouho o jeho obrácení usilovati, až by se Hilarius polepšil. Domluvami, prosbami a vroucí modlitbou za bloudícího dosáhnul konečně toho, že nejen Honorata, nýbrž i Hilaria ctíme jako světce.

Že pravý přítel nemá příteli zatajovati chyb, bylo také předsvědčením sv. Ř e h o ř e V e l., jenž praví: „Jsem hotov vyslechnouti každého, kdo by mi chtěl moje chyby připomenouti a jen ty počítám k opravdovým přátelům, kteří jsou tak šlechetní, že mi udávají prostředky, jak bych duši od jejich poskvrn očistil.“

V š i m n ě m e s i, m i l é d í t k y, j e š t ě k o n e č n ý c h s l o v v ě t y S i r a c h o v y. „K t e ř í s e b o j í P á n a, n a l e z n o u h o.“ Vykladač Písma sv.¹⁾ vysvětluje tato slova: Bohabojnému se dostane od Boha za jeho ctnosti té odměny, že se mu podaří nalézt dobrého přítele. Dle toho jest tedy d o b r ý p ř í t e l d a r e m n e b e s.

Ostatně již pohané považovali dobrého přítele za dar bohů. Cicero dí: „Nevím, zda — kromě moudrosti — většího daru se dostalo lidem od bohů nesmrtelných nad přátelství!“

Při darech, které nám Pán Bůh dává, žádá od nás jistého spolupůsobení!

Bůh nám dá nalézt dobrého přítele, a l e m y h o m u s í m e hledati, musíme se po něm ohlížeti jen v oněch kruzích, kde pravé přátelství vyrůstí může, totiž mezi hodnými, bohabojnými, ale nikoliv mezi zlými a zkaženými.

Proste tedy, m. d., Boha o milost, byste povždy ve svém životě dobrých, věrných přátel byli účastnými. Žijíce v pokoji

1) Corn. a Lap.

a svornosti se všemi, důvěrnějších styků jen s těmi vyhledávejte, jež vám doporučení může svědomí a rada pečlivých rodičů a vychovatelů. Pak se přesvědčíte vlastní zkušeností, že věrný přítel je obrana mocná, pevný hrad a bezpečné útočiště.“ Amen. (Řeh. Naz.)

6. Exhorta na neděli XXII. po sv. Duchu.

„Nepřistupuj k němu (k Bohu) s dvojitým srdcem.“
(Sir. 1, 36.)

O pokrytectví.

Milé děti!

V Africe žije poměrně nepatrné zvířátko, které jest dle jména snad po celém světě známo, a které dovede nezkušenému člověku podivným zjevem svým a zvláštní vlastností nahnati dosti strachu. Jmenuje se *chameleon* a vyznačuje se tím, že mění často barvu svého těla. Jinou barvu má v klidu, jinou v podráždění, jinou ve stínu, jinou na slunci. To mu dodává jakési příšernosti a plní nezkušeného pozorovatele pocitem hrůzy.

K chameleonu bývá přirovnáván jistý druh lidí. Takoví totiž, kteří svoje chování mění dle toho, jak jim kyne hmotný prospěch, časný zisk. Mezi zbožnými jsou zbožní, mezi tupiteli náboženství jsou rouhači, mezi mocnějšími (na př. za přítomnosti představených) jsou pokorní, ponížení, mezi sobě rovnými neb nižšími jsou zpupní. Jiná jest — jak se říkává — tvář jejich před lidmi, jiná jsou-li o samotě. Lidé, když tuto jejich vlastnost poznali — se jim vyhýbají.

Pravé jméno jim příslušející jest to, které dal Pán Ježíš v dnešním sv. evangeliu fariseům, řka: „Co mne pokoušíte, *pokrytci*?“ (Mat. 22, 18.)

Jako mezi užitečnou travičkou často i jedovaté byliny nepozorovaně vyrůstají, tak klíčivá pokrytectví — ohavná vlastnost — někdy i v útlém srdci dětském. Byste jeho kořínky (je-li tomu tak u některé z vás) zavčas vypleti mohly a vyrůstí mu ku svému neštěstí nedaly, budeme dnes s pomocí Boží krátce uvažovati o *pokrytectví* a jeho *záhubnosti*.

Zvláštní chválu vzdává Písmo sv. vám dobře z biblické dějeprawy známému *Jobovi*. Praví o něm: „Byl muž v zemi Hus jménem Job a muž ten byl sprostný a upřímný.“ (Job. 1, 1.)

Sprostnost a *upřímnost* Jobova se jevila tím, že jaký byl v srdci, takovým byl i zevně svým jednáním. V srdci miloval Boha a zevně dle lásky té byl živ. „Žil boje se Boha a vystříhaje se zlého.“ (Job. 1, 1.)

Naproti tomu se říká o některých lidech, že jsou *dvojáci*, *obojetí*. Ti se nechovají vždy a všude stejně. Za jedněch okolností si počínají tak, že plní do jisté míry přikázání Boží, za okolností jiných se však nelekají ani hříchu těžkého.

Dvojakost, obojetnost a pokrytectví jsou toliko rozličné názvy jedné a téže nepravosti.

A jestli Písmo sv. chválou vyznamenává sprostné, volá v ý s t r a ž ň ě k u p o k r y t c ů m: „Nepřistupuj k němu (k Bohu) s dvojitým srdcem!“ (Sir. 1, 36.) — Nečiní pak toho neprávem. Vždyť pokrytectví je znakem zkaženého, nešlechtného srdce, jak toho četné uvéstí lze doklady.

K a i n byl pokrytcem. Do očí se choval ku svému bratru tak, jakoby již byl zanechal hněvu a pln vlídnosti pravil: „Vyjděme ven.“ (1. Mojž. 4, 8.) V širém poli pak povstal proti bratru, jenž ve své sprostnosti uvěřil vlídné tváři a vlídnému slovu a zabil Abela.

J o a b byl pokrytcem. Druhá kniha královská (20, 9) vypravuje, že vyšel vstříc Amasovi jako jeho nejlepší přítel. „Zdráv buď, bratře!“ volal jednou rukou jej objímaje a zatím, co se Amas důvěřivě v jeho náruč vinul, Joab druhou rukou vrazil meč v srdce jeho.

A zdali lze naléztí pokrytce, rovného špatností králi H e r o d e s o v i, jenž k mudrcům, nic zlého netušícím, pravil úskočně: „Jděte a ptejte se pilně na dítě, a když naleznete, zvěstujte mi, abych i já přijda, poklonil se jemu?“ (Mat. 2, 8.) Zatím však se zanášel myšlenkou novorozeného Vykupitele vražednou rukou sprovoditi se světa. — Snad bychom mu mohli na roveň postavití jediného J i d á š e, jenž dovedl jako přítel P. Ježíše v kruhu jeho přátel, apoštolů, seděti a zároveň tajně s nepřátely jeho o jeho usmrcení se raditi; jenž dovedl Mistra líbati a současně v ruce nepřátel vydávati...!

Dosti na těchto příkladech.

O b r a ť t e n y n í, m. d., p o z o r n o s t k u s v ě m u v l a s t n í m u n i t r u, pohlédněte do svého srdce! Tažte se, zda i vy jste si někdy pokrytecky nepočínali? Nehledejte ovšem u sebe hned tak hrozného hříchu, jaký jsme shledali u Kaina, Joaba, Herodesa neb Jidáše. Zpytujte, zda jste byly vždy upřímný k Bohu, rodičům, učitelům i družkám. Ptejte se: Nemodlila jsem se zbožně jenom před svědky, v soukromí ledabyly modlitbu odbývajíc? Nechovala jsem se jinak před rodiči a jinak za jejich nepřítomnosti? Nemluvila jsem ku představeným slova úcty — a po straně o nich slova drzého posměchu? Nebyla jsem vlídnou družkám do očí — a nepomlouvala jsem jich v jejich nepřítomnosti?

Něco podobného-li na sobě naleznete, umiňte si, že se co nejdříve polepšíte, byste se uchránily veliké pohromy.

V e d e ť p o k r y t e c t v í k z á h u b ě a š k o d ě.

Již ve Starém zákoně oznamuje Duch sv. trest pokrytcům: „Nepřijde před obličej jeho (Boha) žádný pokrytec.“ (Job. 13, 16.) Jak rozhodná to slova! A že se Bůh opravdu pokrytcům protiví, vidíme též v Novém zákoně na Pánu Ježíši. Ten, jenž odpustil Marii Magdaleně prostopášný život, Zacheovi nepoctivost, Petrovi zapření, lotrovi vraždy a krádeže, obracel se slovy nad míru přísnými k pokryteckým fariseům a zákoníkům,

kterí na jedné straně úzkostlivě dávali desátky i z malicherných plodin polních, na druhé však se nelekali nenávisti proti Synu Božímu, pohrdání jeho učením a zamítali víru jím s nebe na zem přinešenou; kteří před tváří lidu svatými se činili a ve skrytě nepravostem hověli. „Běda vám, zákonníci a fariseové,“ volal, „pokrytci, kteří dáváte desátky z máty a z kopru a kmínu a opustili jste, co těžšího jest v zákoně, soud a milosrdenství a víru. Tyto věci měli jste činiti a oněch neopouštěti.“ (Mat. 23, 23.)

Dle těchto přísných a jasných výroků budou ti, kdož v pokrytectví setrvají, vyloučeni z patření na Boha, a po zahanbení před tváří všech, jež klamali, odejdou na místa věčných trestů, odkud není vysvobození.

Ale ani u lidí zde na zemi nemohou býti pokrytci v lásce a vážnosti, ba ještě když umřeli, jest pohrdání jejich údělem u spolubližných.

Dočetl jsem se kdysi této události: K jistému rolníku v Belgii přišel jednou otrhaný žebrák a prosil o přístřeší na několik hodin, by si odpočinul. Náhle se mu však udělalo špatně a zemřel. Když pak jeho mrtvolu připravovali k chudému pohřbu, našli u něho listinu, v níž oznamuje, že nemá dítek ani příbuzných a že odkazuje 8000 franků, které jsou uloženy v loži v jeho příbytku tomu, kdo mu poslední službu při smrti prokáže. Poctivý a útrpný rolník si mohl nyní směle ony peníze vzít a ponechat, ale vzpomínka, že onen žebrák klamal svět, vydávaje se za chudáka, jímž opravdu nebyl, a jiné potřebnější o almužnu připravoval, tak jej rozčilila, že peněz takto nabytých přijati nechtěl, nýbrž na úřad pro chudé je donesl se slovy: „Bůh mě chraň, abych si osvojil peníze, které byly nahromaděny přetvářkou!“

Co jste slyšeli, postačíž vám, m. d., byste poznali záhubnost a ohavnost pokrytectví. Učiňte pevné předsevzetí, že se chcete vynasnažiti, by i o vás platilo, že jste „sprostnými a upřímnými“ a nikoliv „srdce dvojitého“.

S radostí pak bude na vás shlížeti povždy Bůh s nebes a budete se těšiti také lásce svých spolubližných, což nemálo přispěje i ku pozemskému blahu vašemu. Amen.

—

7. Exhorta na slavnost Všech Svatých.

„Pokolení bezbožných spustne.“

(Sir. 16, 5.)

Ctnost základem blaha národů.

Milé dítky!

Kdo chce stavěti budovu, která by čněla vysoko k nebesům, dlouho trvala a poskytovala bezpečného útulku svým obyvatelům, musí se postarati o pevné základy. V těch-li je chyba, nedospěje

ani stavba domu ku konci, neb se sřítí brzy po dokončení a bude hrobem v něm přebývajícím.

Po všechny věky se namáhali v lidstvu jednotlivci i celí národové, by vystavěli — jak se říkává — budovu blahobytu, štěstí. S velikým úsilím pečovali a pečují podnes o vše, co blahobyt se zdá podporovati. Stavějí školy, zdokonalují průmysl, vynalézají stroje, povznášejí obchod, starají se o zdravotnictví, zařizují peněžní podniky a ústavy . . . a kdo může vypočítati vše, co za účelem tím se podniká? Nelze upříti mnohým z oněch podniků důležitosti i zdaru ve mnohé příčině. Kdyby se však podařilo skutečně blahobyt pozemský všem lidem opatřiti, ještě by o štěstí jejich nebylo úplně postaráno.

Dnešní svátek Všech svatých nám připomíná důležitou pravdu, že nejsme stvořeni jen pro zemi, nýbrž zároveň k cíli vyššímu, pro nebe. Proto s úsilivnou prací o hmotný blahobyť mají spojovati i jednotlivci i celí národové svědomitou a horlivou péči o spásu, štěstí duše. Mají se starati — bych užil obrazu, jímž jsem počal — aby stavba štěstí, na níž pracují, sáhala vrcholem až k nebesům. A jejich práce se zdaří, položí-li dobré základy.

Základy těmi pak musí býti c t n o s t, jak se přesvědčíme, budeme-li rozjímati o dvou větách:

1. H ř í c h j e h r o b a ř e m š t ě s t í c e l ý c h n á r o d ů.
2. C t n o s t v e d e n á r o d y k u b l a h u č a s n é m u i v ě č n é m u.

„Dějiny jsou učitelkou národů,“ říkává se.

Právě pro předmět dnešní naší úvahy můžeme volati za svědka minulost v dějinách vylíčenou. A ona nám poví:

N e š ť a s t n ý b y l k a ž d ý n á r o d, j e n ŝ m ě l b e z b o ž n é h o p a n o v n í k a. N e b o ť b e z b o ž n ý, h ř í c h u s e n e b o j í c í v l á d c e j e s t p ř í c h i n o u m n o h é h o č a s n é h o u t r p e n í p o d d a n ý c h.

Jako důkaz toho mohu obrátiti vaši pozornost na krále A c h a b a, o němž jste slyšeli ve školním vyučování při výkladu hříchu „utiskování chudých lidí, vdov a sirotek“. Týž se neostýchal připraviti Nabotha o život i vinici, jíž si tento chudý muž tak vážil, že jí ani za peníze králi prodati nechtěl.

Nebo mohu připomenouti zatvrzelého egyptského f a r a o n a, jenž krutými tresty nutil tehdy mu poddané příslušníky národa israelského ku pracím přesahujícím síly lidské a jenž i nevinné dítky, novorozená pacholata židovská, v Nilu dal topiti.

V dobách pak, kdy se počalo křesťanství šířiti, byli pány s v ě t o v é ř í š e ř í m s k é c í s a ř o v é, kterým prolévání krve křesťanských mučedníků i pohanských zápasníků bylo zábavou. Ano, dle výroku dějepisce, nestačila ani k ukojení krvelačnosti oněch nestvůr na trůně císařském krev tolika tisíců nevinných. Císař Kaligula pronesl přání: „Přál bych si, by celý národ římský měl jedinou šiji, kterou bych mohl najednou dáti setnouti.“

B e z b o ž n ý p a n o v n í k b ý v á d á l e p ř í c h i n o u i m n o h ý c h h ř í c h ů s v ý c h p o d d a n ý c h, a t o n e j e n p ř í k l a d e m s v ý m, n ý b ř ŝ i r o z k a z y.

Snad jste nezapomněli ještě na nešťastného Jeroboana, jenž nabyv po Šalomounovi vlády nad velikou částí říše židovské, zapověděl Israelitům choditi do Jerusalema klanět se Bohu pravému a dal zbudovati dvě zlatá telata, v Dan a Bethel a dal prohlásiti: „Nechodte více do Jerusalema, hle, bohové tvoji, Israeli, kteříž tě vyvedli ze země egyptské.“ A Písmo sv. k tomu podotýká: „A byla ta věc k hřešení, neboť chodíval lid klaněti se teleti až do Dan.“ (3. král. 12, 29, 30.)

A jak hroznými tresty nutil A n t i o c h s y r s k ý židy, by přestupovali zákon Mojžíšův. Sedm bratří makkabejských a stařec Eleazar, kteří raději podstoupili smrt mučednickou, než by byli požívali vepřového masa, jsou toho důkazem. Ne všichni byli tak statečnými a přemnozí jistě uposlechli rouhavých rozkazů králových.

Dějiny nás dále poučují, že někdy národové sami (bez viny panovníkovy) vlastní vinou se octnuli na dráze hříchu a tím se vrhali v bídu duše i těla.

Mohl bych uvést za příklad lidstvo před potopou světa, neb obyvatelstvo Sodomy a sousedních měst, na jichž místě se dnes rozprostírá Mrtvé moře, jako smutný památník hněvu Božího. Chci však uvést doklad z doby novější.

Jest tomu více než 100 let, kdy se dal národ francouzský od poměrně nepatrného počtu nevěrců připraviti o víru v Boha a podnítiti ku hroznému vzbouření v celé zemi, jemuž se říká „francouzská revoluce“. Vzbouřenci zavraždili krále a zničili celou jeho rodinu.

Vše mělo prý býti obnoveno, zdokonaleno. A jak dopadla práce oněch opravců? Tisíce vražd, loupeží a krádeží, znesvěcování míst nejsvětějších, pronásledování nevinných a mnoho jiných nevýslovných násilností se odehrálo v nešťastné zemi; zdálo se, že se velká část obyvatelstva proměnila v dravé šelmy po krvi dychtící, či že zachvácená byla šílenstvím. Dlouho a dlouho trvalo, než se země poněkud vzpamatovala z těchto hrůz a než alespoň částečně byly napraveny jejich následky. Kdo si přečte v dějepise stránky, jedající o této přesmutné době šťastné kdysi Francie, uzná, jak veliká pravda jest vyjádřena slovy Písma sv.: „Pokolení bezbožných spustne“ (Sir. 16, 5), „hřích bídné činí národy.“ (Přísl. 14, 34.) Naproti tomu však stojí tamtéž: „S p r a v e d l n o s t v y v y š u j e n á r o d.“

Jako jsme mohli právem tvrditi, že hřích má v zápětí všestrannou pohromu celých národů, můžeme příklady dokázati, že ctnost panovníka i poddaných jest základem časného i věčného blaha obou.

Nejslavnější a nejradostnější doba dějin národa, o němž mluví Písmo sv., národa israelského, jest ta, kdy panoval Šalomoun a sice pokud panovník ten byl Bohu věrným. V bohabojnosti žil král, tvůrce nádherného chrámu jerusalemského a k bohabojnosti vedl i lid svůj a ejhle v říši jeho rozprostírající

se od Eufratu po Egypt, sídlil mír, štěstí a spokojenost, jehož jiní národové okolní právem mohli záviděti.

Nezapomeňte se však také ohlédnouti po dějinách svého milého národa. Každé dítě ví, že tehdy ve vlasti naší zlatý věk byl, když byl vládcem české země Karel IV., Otec vlasti.

Byl to panovník zbožný a ctnostný, jenž po vladařských starostech, námahách a pracích se uchýloval na Karlův Týn a tam v kapli sv. Kříže neb sv. Kateřiny na modlitbách trvaje, jako kdysi Šalomoun za dar moudrosti a za lid svůj prosil. A lid takovým veden jsa panovníkem tak následoval jeho příkladu, že zlořády v celé zemi mizely a hlavní město Praha od dějepisců svatým městem byla zvána.

M. d.! Často bývá vyslovováno slovo „vlastenectví“ Co se jím míní? Snad krásné řeči o vlasti, přednášení básní o vlasti, pořádání t. zv. národních slavností? Jsou i to ovšem též projevy citu lásky k vlasti, někdy ušlechtilé, povznášející, důležité a nutné. Pravým vlastenectvím však jest snaha vlasti co nejvíce prospěti. A té prospěje — jak z četných příkladů jsme poznali — nejlépe ten, kdo vede život ctnostný a snaží se tudíž také dle přikázání Božích co nejsvědomitěji plniti povinnosti svého povolání.

Obracejíce tedy dnes, m. d., zraky svoje ku sboru nebešťanů, slibme, že chceme býti jejich následovníky v dokonalosti, že chceme míti v ošklivosti hřích a prosme zvláště ony světce, kteří z národa našeho povstali, sv. Václava, Ludmilu, Vojtěcha, Jana Nep., Cyrilla a Methoděje, Jana Sark. i Klementa, by přímluvou svojí u Boha vyprosili, by vlastní celého národa našeho byla jednou nebesa. Amen.

8. Exhorta na neděli XXIII. po sv. Duchu.

„Synu, v almužně chudého nezklamávej
a očí svých neodvracej od chudého.“

(Sir. 4. 1.)

O almužně.

Milé dítky!

Skoro v každé dědině jest za našich časů zřízena záložna neb spořitelna, kam si ukládají lidé peníze těžkou prací vydělané a skromným životem uspořené. Ukládají je, by v čas náhlého neštěstí, nouze, neúrody, nemoci a pod. nemusili trpěti nedostatku, a též proto, by nepatrná mnohdy jejich jistina úroky se rozmnožila.

A kdo by jim mohl zazlívati takového spoření? Opatrná spořivost, pamatující na budoucnost, není lakomstvím. Ba chvály zasluhuje spořivý.

Spoříce však moudře pro časné potřeby a nesnáze, které v životě pozemském mohou nastati, nezapomínejme zároveň shro-

mažďovati poklady, jichž mol a rez nekazí a jichž zlodějové nemohou ukrásti, nezapomínejme získávati poklady v nebi.

Církevní spisovatel ctih. Beda mluví o tom, jak lze pro věčnost shromažďovati zásluhy a praví: „Ruka chudého jest pokladnice Kristova.“ Tím chce říci: „Láska k bližnímu almužnou projevená má před Bohem velikou cenu a Kristus Pán chystá za ni velikou odměnu. Dnešní evangelium, kde se čte o dobrodiních, které prokázal Spasitel trpícím, jest nám pobídkou k úvaze o lásce k bližnímu. Rozjímejte tedy o větě: „O c h o t a v u d í l e n í a l m u ž n y j e s t z d r o j e m B o ž í h o p o ž e h n á n í.“

Řekneme-li slovo „almužna“, myslíme obyčejně na dárek udělený žebrákovi. Žebrák prosívá „o s v a t o u a l m u ž n u“.

Slovo almužna však, jsouc utvořeno z cizího slova eleemosyné, znamená vlastně ú t r p n o s t, s l i t o v á n í, s m i l o v á n í.

Každý skutek tedy, kterým se prokazuje bližnímu z ochoty pomoc v potřebách tělesných neb duchovních (a pomoci té potřebuje mnohdy i boháč), mohl by se nazývati almužnou.

Z toho také následuje, že almužnu může dávati každý, i kdo sám ničeho nemá. Kdo nemůže dávati lačnému pokrmu, žíznivému nápoje, nuznému oděvu, pocestnému přístřeší, může snad přece navštívit nemocného a ku hrobu doprovoditi zemřelého. Dojista pak může za trpícího se modliti, zarmouceného potěšiti, nepříteli odpustiti, potřebného poučiti neb mu poraditi.

N e š ť a s t n é s r d c e, k t e r é b y n e c í t i l o t o u h y t a k t o b l i ž n í m u p o m á h a t i !

Nešťastné — pravím proto, že jest vzdáleno od toho, jehož má býti stálým příbytkem, od Krista. Ano, nezasluhuje jména „křesťan“, kdo nemiluje bližního. Vždyť pravý následovník Kristův musí býti dokonalejším než byli lidé v e s t a r é m z á k o n ě; a přece i těm byla hlášána láska k bližnímu. „Synu, v almužně chudého nezklamávej a očí svých neodvracej od chudého,“ praví Sirach (4, 1). Tenkrát necháпали ještě náležitě význam slova „bližní“ a domnívali se, že by jím byl jen příslušník národa israelského. V knize Tobiášově (1, 19, 20) čtu slova: „Tobiáš chodil na každý den po všem příbuzenstvu a těšil je a uděloval jednomu každému pokud mohl, ze statku svého, lačné krmil a nahým oděv dával a zemřelým a zabitým s pilností pohřeb činil.“

O c h o r l i v ě j š í m m u s í b ý t i v t é t o p ř í č i n ě k ř e s ť a n, j e n ŝ v í, ŝ e n e j e n p ř í b u z n í a p ř í s l u š n í c i s t e j n é h o n á r o d a n e b n á b o ŝ e n s t v í, n ý b ř ŝ k a ŝ d ý b e z r o z d í l u j e s t j e h o b l i ŝ n í m !

K nám křesťanům volá Spasitel: „Po tom poznají všichni, že jste moji učedníci, budete-li míti lásku jedni k druhým.“ (Jan 13, 35.) „Milujte nepřátele své, dobře činite těm, kteří vás nenávidí a modlete se za ty, kteří vás pronásledují a pomlouvají vás, abyste byli synové Otce svého, jenž je v nebesích.“ (Mat. 5, 44, 45.)¹⁾

Ó, s jakou horlivostí plnili tento zákon Kristův p r v n í k ř e s ť a n é !

¹⁾ Citováno dle Nov. Zák. Dra. Sýkory.

Prokazovali milosrdenství čili udíleli almužnu nejen svým souvěrcům, nýbrž i pohanům — svým pronásledovatelům. Tím také zjednávali nových přívrženců učení Pána Ježíše. Důkazem toho jsou slova samého císaře římského Juliána Odpadlíka, jenž se o znovuzřízení hynoucího pohanstva přičiňoval. Praví: „Jest nám k hanbě, že my pohané tolik chudých necháváme bez pomoci a zatím bezbožní Galilejci (tak s potupou mluvil o křesťanech) kromě svých i naše chudé živí.“

O sv. Pachomiovi pak víme, že byl původně pohanským vojínem. Dostal se kdysi do města, kde bylo mnoho křesťanů. Když poznal jejich štědrost a útrpnost k chudině, podivil se a poznáv vznešené učení, které tak činiti velí, stal se sám křesťanem.

Dosud jsem mluvil o prokazování almužny bližnímu jako znaku pravého křesťana.

Nyní však kladu důraz na slova **ochotné** prokazování almužny. Tím chci říci: Pomáhati musíme bližnímu s radostí, rychle, ba víme-li o jeho potřebě, pomáhejme dříve, než nás požádá. Pomoc prokázaná s reptáním, nechutí neb dokonce za účelem ziskným, na př. by dárce sám dosáhl prospěchu, cti, slávy — nemá před Bohem ceny, ano mohla by býti projevem pýchy jako byla dobročinnost fariseů, od nichž se Pán Ježíš s opovržením odvracel.

O těchto dobrých vlastnostech almužny nás poučí následující skutečná událost: V belgickém městě Antverpách bývala každý týden veřejná dražba, k níž mohl každý přinést, cokoliv chtěl prodati. Žila tam rodina, nalézající se v nesmírné bídě. Jediným a posledním majetkem zoufalého otce byl trakař, se kterým denně vyjížděl z domu, by něco vydělal. Nemaje konečně dětem dáti co jísti, aniž jakého výdělku, odhodlal se trakař při veřejné dražbě prodati. Odevzdal jej vyvolávači a čekal smutně, až naň dojde řada. V zástupu lidí byly dvě bohaté paní, které si povšimly zarmouceného muže a zaslechly, jak o své bídě svým známým vyprávěl. Po chvíli vyvolal prodavač trakař. „Dáme dvacet sedm franků,“ volaly dámy. Vše se smálo, že za věc bezcennou tolik nabízejí. Nikdo nedal více, trakař byl jejich. I požádaly chudása, by jim trakař dovezl do jejich domu. Ubožák se vymlouval na práci doma. Ve skutečnosti chtěl pospíšiti domů s penězi. Dámy se otázaly, kde bydlí, a dověděvše se ulici pravily, že i k nim se týmž směrem jde. Že půjdou tedy kolem jeho domu, aby jen vzal trakař a jel. Cestou se zastavovaly v obchodech a daly nakládati balíky zboží, dříví, potraviny a jiné. Konečně dospěly k domu chudása. Požádav paní, by posečkaly, vešel muž rychle dovnitř. Však dámy jej následovaly. Smutný pohled se jim naskytnul. Na zemi ležela ve mdlobách žena a kolem ní vyhublé dítky volající: „Matko, chleba!“ Útrpné paní se ujaly nemocné a oznámily současně ubohému otci, že trakař s celým nákladem je jeho majetkem a že budou i dále pečovati, by rodina podobné bídě více nezakusila.

K tomuto příkladu podotýkám: Tak ochotně pomáhá křesťan. Nečeká při tom odměny žádné — ale bez odměny nezůstane přece.

A jaká jest jeho odměna? Mohu na ni poukázati slovy arabského přísloví: Štědrý člověk jest blízký Bohu, blízký lidem, blízký ráji — a daleký ohni pekelnému.

Jak Bůh miluje štědrého, nemusím znova vykládati, neboť jsem uvedl z počátku výroky Písma sv., dle nichž láska k bližnímu nás řadí ve sbor „učedníků Kristových“ a „mezi syny Otce nebeského“.

Že člověk milosrdný je blízkým, milým lidem, snadno nás přesvědčí denní zkušenost. Naproti tomu zatvrzelé a lakomé vždy uzříme v nelásce a nevážnosti. Ráj pak, o němž mluví přísloví, můžeme vykládati způsobem dvojím.

Ráj v srdci nosí, kdo dobře činí druhému, ráj spokojeného a šťastného svědomí, jehož cenu nejlépe můžeme poznati na těch, kdož o pokoj svědomí hříchem se připravili. S jakou blažeností se ukládá k odpočinku i dítě, jestli si večer může vzpomenouti, že třeba jen nepatrnou almužnu ubožáku udělilo, malou ochotu někomu prokázalo!

Ale i ráji věčnému jest blízek a tím dalek ohně pekelného, kdo milosrdenství prokazuje. O takových platí slova Písma sv., jimiž Pán Ježíš končí líčení soudu posledního: „I půjdou spravedliví do života věčného.“ (Mat. 25, 45.)

Sv. Jan, pro štědrost svoji Almužníkem zvaný, vypravuje o lakomci, který pekl chléb a daroval jeden bochníček neodbyt-nému žebrákovi. V noci měl sen. Byl u posledního soudu. Anděl před soudnou stolicí Boží vážil jeho skutky. Běda, byly samé zlé a mísa s nimi klesala hluboko. V tom přistoupil jiný anděl a vhodil na druhou mísku bochníček chleba darovaný žebráku. A hle, nastala rovnováha. Lakomec se zbudil a považuje sen za vnuknutí Boží — zanechal své dráhy a s pomocí milosti Boží se polepšil.

I nám, m. d., kéž jest jednou almužna klíčem k nebi. Amen.

9. Exhorta na neděli XXIV. po sv. Duchu.

„Pamatuj, že smrt nečeká a že smlouva s hrobem ukázána jest tobě, nebo smlouva tohoto světa jest, (že každý) smrti umře.“
(Sir. 14, 12.)

O smrti.

Milé děti!

Jest podzim. Marně hledá naše oko květy, které z jara a v létě pokrývaly zemi pestrým kobercem. Vyrostly a když byly v nejbujnějším vzrůstu, přišel sekáč s kosou a podťal jejich vonné hlavinky. Sklesly, uvadly a byly odvezeny pryč, staly se pokrmem domácích zvířat. Ty pak, které zbyly na místech, kam nedosáhla

kosa, zničil první mráz. — Kam se podělo o b i l í, jímž se jako moře vlnila požehnaná krajina? Vyrostlo, vydalo klas a uzrálo. Žnec je oderval od kořene, mlatec rozbil stéblo i klas, mlýnský kámen rozdrtil jeho zrno. Ještě nás nasytí v chlebě a nebude po něm památky. — Kam zmizelo l i s t í se stromů, v jehož stínu si liboval chodec unavený palčivými paprsky letního slunce? — Sežloutlo a vítr je rozvál do širé krajiny.

Komu by nepřicházela s pohledem na pustou podzimní krajinu vzpomínka, že se i s námi stane jednou totéž, co se stalo s květy, obilím a listím. Přejde chvíle, kdy zblednou kvetoucí tváře, kdy padne k zemi bezduché tělo jako podřatý klas, přijde doba, kdy zpráchnivělé pozůstatky naše rozméte vítr do končin světových.

A církve sv. si přeje, bychom se touto — na první pohled smutnou — myšlenkou na smrt a vše, co s ní souvisí i po ní následuje, často obírali, a proto slavila nedávno na podzim památku všech věrných zemřelých a dnes, v poslední neděli církevního roku nám dává čisté evangelium o posledním soudu.

Uposlechněme tohoto přání jejího a uvažujme o dvou pravdách smrti se týkajících:

1. V š i c h n i z e m ř e m e a 2. U ž i t e č n o j e s t n a s m r t a c o s n í s o u v i s í v z p o m í n a t i.

Jeden z nejprostších, ale zároveň nejvýznamnějších obřadů církve katolické jest onen, jenž se koná na popeleční středu. Kněz klade na hlavu věřících popel se slovy: „Pomni člověče, že prach jsi a v prach se opět obrátíš!“ Tak činí kněz nejen starcům a dospělým, nýbrž i dětem, byť je i matka v náručí ještě držela. Jak podivný to pohled! Dítě, jež počalo sotva žiti, zdravím kypící, s okem vesele do světa hledícím, s tváří svěží — a na čele jeho znak smrti, popel!

Snad by měly býti děti tohoto obřadu ušetřeny? Snad by se jim nemělo vůbec o smrti mluvit?

Jen tehdy by bylo možno, m. d., vám vzpomínky na smrt utajiti, k d y b y s e s m r t v ě k u d ě t s k é m u v y h ý b a l a. Bohužel však není mládí nikterak lékem proti smrti. Učili jste se v biblické dějepřavě o smrti dvanáctileté dcerušky Jairovy a z vlastní zkušenosti víte, že dosud ani jeden školní rok neuplynul, v němž byste nekladly květin na hrob některé spolužačky.

Dlouhý pak život Bohem někdy člověku udělený může sice smrt oddáliti, nemůže však smrti odníti její moci.

Adam žil dle svědectví Písma sv. 930 let, Set, jeden z jeho potomstva 912 let, Noe 950 a Mathusalem 969 let, ale o každém z nich praví přece Písmo sv.: „i umřel“. (1. Mojž. 5.)

A jako ve věku, tak ani v p o v o l á n í nečiní smrt rozdílu. Každý musí uposlechnouti jejího pokynu. Papež musí opustit stolec Petrův, císař složit korunu, vojín pouští k jejímu povelu z ruky zbraň, učenec nedokončené zanechává svoje výpočty, rolník nedooranou brázdu, žák neb žákyně nedopsaný úkol, neskončenou hru.

Také nelze se smrtí vyjednávat, by dala znamení, kdy přijde.

Někdy ovšem nebezpečná nemoc dává tušiti její blízkost, ale často přichází z nenadání ve chvíli, kdy si člověk ani nevzpomene, že by její příchod byl možným. Pán Ježíš ji přirovnává ku zloději, jenž jde krásti tehdy, když lidé nedbají a oddávají se bezstarostnosti.

Plným právem volá tedy ku všem lidem bez rozdílu starozákonní spisovatel: „Pamatuj, že smrt nečeká a že smlouva s hrobem ukázána jest tobě, nebo smlouva tohoto světa jest, že každý smrtí umře.“ (Sir. 14, 12.)

Jako ten, kdo se psanou smlouvou zavázal, že v určitý den odevzdá věc svěřenou, tak každý, kdo přijal lidské tělo a duši, musí býti připraven, že vrátí jednou tělo zemi a duši Bohu.

Co máme tedy činiti? Má nás vzpomínka na jistou smrt plniti malomyslností a stálým strachem? Máme si počínati jako perský král Xerxes, jenž dívaje se s hory na nepřehledné zástupy svých vojinů a vzpomene si, že všichni ti statní junáci jednou umrou, dal se do pláče? Nikterak!

Vzpomínka na smrt má nás učiti žítí, do by života správně užívatí.

Pohané neměli o věčnosti vědomostí, jež máme my, křesťané, učením Pána Ježíše osvícení. Nicméně i oni tušili, že smrt jest branou k životu a že přinese bu odměnu neb trest, dle toho, jak byla doba života strávena. Proto i jim byla vzpomínka na smrt pobídkou k životu, jenž by dle jejich názorů byl správným.

Jakýs mudrc, jménem Musonius, na otázku, kdo by nejlépe skončil poslední den, odpověděl: „Kdo si byl vždy vědom, že ho poslední den očekává.“ O Filipovi pak, králi makedonském, jsem četl, že ustanovil zvláštního služebníka, jenž naň měl každého rána zvolati, že i král je pouhým člověkem, smrtelníkem, aby tímto upozorněním potlačoval pýchu.

Také Židé byli přesvědčeni, že vzpomínka na smrt a na to, co s ní souvisí i po ní následuje, jest pro každého velmi důležitou a užitečnou: „Ve všech skutcích svých pamětliv buď na poslední věci své a na věky nezhřešíš,“ stojí psáno u Siracha. (7, 40.) — Výklad k těmto slovům, s nimiž i my křesťané úplně souhlasíme, dává prostý rozum.

Dejme tomu, že někdo musí jíti cestou ohrožovanou lupiči. Jistě, že půjde obezřetně a opatří svůj majetek tak opatrně, aby se lupičům vyhnul, neb v případě nutného s nimi setkání, oloupen býti nemohl. Právě tak pouť životní konající, bude-li pamatovati na smrt, která náhle a nenadále může nastati a před soud Boží jej přivésti, bude tak žítí, by si shromažďoval svědomitým plněním vůle Boží zásluhy a nesvolí nikdy vědomě ku zlému, za něž by před soudnou stolicí Boží musil uslyšeti slova odsouzení ku věčné záhubě.

Že pak tento výklad slov Sirachových jest správný, potvrzuje sv. Augustin slovy: „Vzpomínka na rozsudek (po smrti) potírá pýchu, ničí závist, léčí zlobu, zapuzuje rozmařilost, vyhání

marnivost a schlubnost, zakládá kázeň, dokonává svatost a připravuje spásu věčnou.“

To-li uvážíme, musíme uznati, že vzpomínka na smrt je pouze na první pohled smutnou a děsivou. Věřící křesťan vážně o smrti uvažující se přesvědčí, že dobrou a užitečnou a tudíž i radostnou stránkou oné vzpomínky jest, že nás povzbuzuje k dobrému a odstrašuje před zlým, před hříchem.

Milé děti!

Nad branou našeho nového hřbitova jest latinský nápis: „Mors Deo cara caput corona cingit,“ t. j. „Smrt Bohu milá hlavu věncí korunou.“ Kdykoliv jdete na hřbitov a oko vaše zabloudí k onomu nápisu, vzpomeňte si, že i naše hlava bude ověncena korunou slávy věčné, bude-li naše smrt Bohu milou, zemřeme-li v milosti Boží, s duší čistou a kající. Aby se tak stalo, nechť nezmizí nikdy z vaší paměti, že jsme na zemi pouze hosty, že nevíme ani dne ani hodiny, kdy skončíme své pozemské putování a myšlenka ta nám bude pomáhati vítěziti nad útoky všech nepřátel spásy v pokušení. Amen.

10. Exhorta na neděli I. adventní.

„Milý jest dar před obličejem všelikého živého, ani mrtvému neodpírej milosti.“
(Sir. 7, 37.)

Naše povinnosti k zemřelým.

Milé děti!

Minulou neděli, poslední v církevním roce, slyšeli jsme evangelium o posledním soudu a uvažovali jsme po přání církve o smrti, první z posledních věcí člověka, která otvírá bránu k soudu, nebi nebo peklu.

Dnešní neděli (I. adv.) nám dává církev znova předčítati evangelium o posledním soudu a projevuje tak vůli, bychom i nový rok církevní započali vzpomínkou na věci poslední. Jistě jest velmi vhodno i počátkem roku na důležité ony věci si vzpomenouti, neboť nevíme-li „dne ani hodiny“ (Mat. 25, 13) své smrti, nevíme také, zda snad tento církevní rok není posledním, ježž nám Bůh k přípravě na věčnost ponechává. Nevíme, zda letos naposledy neuslyšíme radostný hlahol vánoční písně „narodil se Kristus Pán,“ zda naposledy nepoklekneme o velikonocích u Božího hrobu, zda naposledy nebudeme kráčet v době svato-dušní v radostném a slavném průvodu Božího Těla za nejsvětější Svátostí.

Pokračujme tedy v úvaze minule započaté a jako jsme tehdy pamatovali na svoji vlastní smrt, chceme dnes vzpomenouti těch, kdož již v Pánu zesnuli.

Základem rozjímání budtež slova Písma sv.: „Milý jest dar před obličejem všelikého živého, ani mrtvému neodpírej milosti.“ ((Sir. 7, 37.)

Na tomto základě se chceme poučit i o svých povinnostech ku zemřelým.

„Několikero u službou jsme povinni zemřelým. Předně opatřit jim pohřeb a hrob, v čemž zvláštních chvály došel Tobiáš.“¹⁾

Již jednou jsem uvedl jméno tohoto starozákonního světce v exhortě, když jsme totiž uvažovali o veliké ceně almužny. Úvaha pak o pochovávání zemřelých by byla neúplnou, kdybychom o něm znova zmínky neučinili.

Jest věru dojemno čísti v Písmě sv. stať jednající o hrdinství Tobiášově při pochovávání zemřelých.

Když byl pánem říše assyrské Sennachkerib, byli Židé v zajetí v Ninive a okolních krajinách. Panovník ten nenáviděl Židů a dával jich mnoho usmrcovati. Tobiáš je pochovával. „To když oznámeno bylo králi, rozkázal ho zabiti a pobral veškeren statek jeho.“ (Tob. 1, 22.) Tobiáš se podařilo s manželkou a synem utéci a skrývati se v bezpečí. Po 45 dnech zabili krále vlastní synové jeho. Tobiáš se pak vrátil domů a dostal zpět svůj majetek. Z radosti nad tím vystrojil hody a pozval některé bohabojné své přátele. Sotva zasedl ku stolu, bylo mu oznámeno, že jakýs Israelský leží zabit a nepochován na ulici. A Tobiáš opustil stůl a ihned šel, vzal tělo jeho, odnesl je tajně do domu svého, aby je po západu slunce opatrně pochoval. Přátelé jej varovali, řkouce: „Již pro takovou věc přikázáno bylo, abys byl zabit a ledva jsi ušel smrti a opět pochováváš mrtvé?“ Ale „Tobiáš více se boje Boha než krále, uchvacoval těla zabitých a ukrýval je v domě svém a o půl noci pochovával je.“ (2, 8, 9.)

A nejen Židé, kteří měli úctu k tělu zemřelého, protože věděli, že Bůh sám je Tvůrcem člověka, nýbrž i pohané starověcí i pohané nynější měli a mají v úctě mrtvoly a pochovávají je za zvláštních slavností. O starých Egyptanech víme, že mrtvoly balsamovali a tak chránili před hnilobou a pak slavně pohřbívali.

Novověcí cestovatelé, na př. slavní rodáci naši Emil Holub neb St. Vráz a jiní, popisují pohřební slavnosti u národů, které na dalekých cestách svých navštívili.

Tělo křesťana, m. d., má zvláště právo, aby s úctou a slavností bylo pochováno. Ono jest nejen dílem rukou Božích, nýbrž i schránkou duše křtem sv. za dítko Boží přijaté, jest chrámem, do něhož vcházel Duch sv. se svými milostmi, jest svatostánkem, kam přicházel sám Kristus Pán ve sv. Hostii, jest nástrojem dobrých skutků.

Proto také ustanovila církev sv. v znešené pohřební obřady, při nichž se tělo kropí svěcenou vodou, okuřuje kadidlem, vyzvání se a kněz doprovází zemřelého za zpěvu žalmů až ku posvěcenému hrobu. Přáním pak církve jest, aby i jiní věřící v počtu co největším pohřbů se účastňovali.

¹⁾ Citát z Corn. a Lap.

„Druhá milost čili dobrodiní nejdůležitější, jež se zemřelým prokazovati má, jest modlitba, mše sv. a přímluva za jejich spásu, aby mu k očistcových sprostění byli a patření na Boha i nebe došli. Tak učinil Juda makabejský.“

Juda makabejský byl israelský hrdina v dobách, kdy syrští králové krutě pronásledovali národ vyvolený. Když v jedné bitvě s vojskem syrským padlo něco vojinů israelských, Juda nejen je pochoval, nýbrž „učiniv sbírku, poslal dvanáct tisíc drachem stříbra do Jerusalema, aby obětována byla oběť za hříchy mrtvých.“ (II. Makk. 12, 43.) A Písmo sv. končí zprávu o této události slovy: „Proto svaté a spasitelné jest myšlení za mrtvé se modliti, aby od hříchů sprostění byli (ibid. 46.).

Jestliže starozákonní modlitba a oběť prospívala zemřelým, čím více užítku jim musí přinést modlitba křesťanů a oběť novozákonní, mše sv., při níž se klade na oltář Beránek nejčistší, Ježíš Kristus, Syn Boží?

Tímto vědomím proniknutí dávali křesťané již v katekombách vyrývati na hrobech svých milých nápisy, jimiž se za ně modlili a jiné k modlitbě vybízeli. Tak dal jistý manžel napsati na náhrobní desku milé choti nejen jméno její, nýbrž i žádost, „by každý z bratří, kdo by jej (nápís) četl, prosil Boha, by svatou a nevinnou duši Bůh přijal k sobě.“¹⁾

Umírající pak světice Monika, matka sv. Augustina, prosila svého syna, aby na ni u oltáře při mši sv. bylo pamatováno.

A tak činí církev sv. až po dnes. Denně obětuje kněz hostii se slovy: „Přijmi, svatý Otče, všemohoucí Bože, tuto neposkvřněnou oběť... za všechny živé i zemřelé, aby mně i jim prospěla k životu věčnému.“ Po pozdvihování pak, při t. zv. vzpomínce na zemřelé, se modlí za v Pánu zesnulé, což činí také mnohokrát denně při modlitbě breviáře, opakuje slova: „Odpočinutí věčné dej zemřelým, o Pane!...“

Též je starým zvykem, pochodícím z prvních dob církve, po mši sv. čísti jména zemřelých, kteří se téhož dne knězi i věřícím ve zbožnou vzpomínku doporučejí a za ně ihned několik Otčenášů se modlit.

Krátce ještě připomínám, co ze školního vyučování vám je známo, že i almužnu za spásu zesnulých dáti možno, i odpuštění mnohé jim přivlastniti lze. Nelze v krátké chvíli této o obém promluvití obsírněji.

„Třetí milost jest, aby jejich památka i pomníky byly zachovány a pověst i čest byla hájena.“

Slyšeli jste o pyramidách egyptských. Jejich obrovské stavby jsou pomníky již po tisíce let hlásajícími, jak si pohanští Egypťané vážili svých mrtvých a chtěli i budoucím věkům na ně zanechatí památku.

¹⁾ Bilczewski, Arch. křesť.

Učili jste se, že v řeckých *Thermopylách* bylo pochováno tisíc spartských a thespických hrdin s vůdcem Leonidou (r. 480 př. Kr.) a na místě tom umístěn byl nápis: „Poutníče, zvěstuj Lakedemonským, že my tuto ležíme, jakož zákony kázaly nám.“ Pomník ten hlásal dlouho a dlouho památku za blaho vlasti padlých junáků.

Tak jest i křesťanským zvykem krášlit hroby křížem neb pomníkem, do něhož aspoň kříž je vryt; aby bylo každému patrné, že tu odpočívají kosti křesťana a očekávají radostného vzkříšení.

Nesprávné a neslušné by bylo budovati na hrobech křesťanů pomníky, jež by se nekřesťanským, ba přímo pohanským způsobem vztahovaly pouze na život pozemský a nevyjadřovaly nikterak naději na budoucí život věčný.

Nemožno každému svým milým dáti pomníku, ale každý má a může zachovávat zesnulým památku v srdci.

Staré latinské přísloví praví: „De mortuis nil, nisi bene“, t. j. O mrtvých se má buď mlčeti, neb jen dobré o nich mluvit. Zlého, co snad spáchali, nemáme zbytečně připomínati a na jejich ctnosti i dobré, co vykonali, máme vzpomínati a tím se k jich následování povzbuzovati.

M. d.! Připomenuli jsme si dnes povinnosti katolického křesťana ku zemřelým. Často v církevním roce budeme míti jistě příležitost je plniti. Často uslyšíme hlas umíráčků provázejícího svým hlaholem duši ubírající se na onen svět, často uvidíme průvod pohřební neb mši sv. v rouše černé barvy, často půjdeme kolem hřbitova, neb uzříme z dále jeho kříže lesknoucí se v záři sluneční, neb svíce planoucí na hrobech. Budeme-li ku zemřelým milosrdnými, smíme očekávati, že i nám se dostane pomoci, až jí na věčnosti budeme potřebovati.

Dnešní pak rozjímání nemůžeme ukončiti vhodněji než církevní modlitbou:

Bože, Stvořiteli a Vykupiteli všech věrných zemřelých, rač nad dušemi služebníků a služebnic svých se smilovati, aby odpuštění hříchů, kterého za živa se dovolávali, zbožnou přímluvou naší účastni se stali. Jenž jsi živ a kraluješ s Bohem Otcem v jednotě Ducha svatého, Bůh na věky věkův. Amen.

II. Exhorta na slavnost Neposkvrněného Početí Panny Marie.

„Nechval muže pro krásu jeho, aniž pohrdej člověkem pro pohled jeho.“

(Sir. 11, 2.)

Neposuzuj člověka dle jeho zevnějších okolností.

M. d.! Český básník Jul. Zeyer napsal utěšené dílo nadepsané „Zahrada Marianská“. V něm vypisuje dle starých podání i dle

Písma sv. vroucími slovy život Panny Marie. V úvodě se obrací k Rodičce Boží dlouhou modlitbou, z níž uvádím počáteční slova: „Zdravas, poklade všech milostí, Maria, před níž anděl klonil se! V hluboké pokoře a bázni chvělé vznáším ruce k Tobě, Ty lásky čistý prameni, své ruce nehodné a slabé s prosbou vroucí, bych směl vejít na okamžik v žití Tvého sad...“ Skončiv modlitbu, počíná svoji práci slovy: „Ve jménu Boha milosrdného!

Já nepatrný a ubohý, začínám mluvit o věcech největších.

Já, jenž podlehl bezpočtukráte pokušení a hříchu, začínám mluvit o věcech nejsvětějších.

Ve jménu Krista, jenž se slitoval!

Ve jménu Ducha sv., který osvěcuje!“

Kdyby někdo nevěděl, kdo jest blah. Panna Maria a jal se tuto knihu čísti, musil by věru již z jejího začátku poznati, že nadmíru vznešenou a svatou bytostí musí býti ta, o níž básník hodlá vyprávěti.

My Ji známe dobře a učili jsme se již od nejútlejšího dětství spínati k Ní ruce v modlitbě. Víme o ní, že jsouc chudou dívkou nazaretskou, dostoupila výše, o níž žádný člověk sníti by se neodvážil, stala se Matkou Boha a Královnou nebes. Víme o ní — dnešní den nám to připomíná — že jediná byla osvobozena od poskvrny hříchu dědičného, jemuž přece všickni lidé podléhají.

Skutečnost, že chudá dívka z opovržené Galileje takové cti došla, dává nám poznati, že Bůh nehledí na zevnější okolnosti, dle nichž lidé často vzájemně se posuzují, na př. na tělesné přednosti, bohatství a vznešenost.

Učme se podobně si počínati, a proto uvažujme o větě: Neposuzujme nikoho pouze dle zevnějších jeho okolností a poměrů!

Ze zevnějších okolností, které snadno svádějí ku nesprávnému úsudku o bližním, uvádím na prvé místo tělesnou slíčnost.

Jest přirozeným a často pozorovaným zjevem, že člověk příjemného zevnějšku a ušlechtilé, lepé postavy, budí u jiných snáze důvěru, nežli člověk neúhledné tváře neb těla vadou a nedostatky stíženého.

I prorok Samuel, byv od Boha poslán do Betléma ku Isai, by tam jednoho ze synů jeho pomazal za krále, byl ušlechtilou postavou Eliaba, jednoho z oněch synů uveden ve zmatek, tak že se domníval, že právě tohoto má pomazati za krále. Ale Hospodin řekl k němu: „Nehleď na obličej jeho ani na vysokost postavy jeho, neboť jsem jej zavrhl, aniž vedle vzezření já soudím.“ (Král. 16, 7.) Otázal se tedy Samuel otce Isaia: „Jsou-li to již všichni synové tvoji? kterýž odpověděl: Ještě zbývá maličký a pase ovce.“ (Ibid.). A když tohoto přivedli, poznal Samuel z vnuknutí Božího, že tento nepatrný na pohled mladíček jest Bohem vyvolený nástávající král.

Také pohanský starověk uznával, že sličnost tělesná nemůže dodávati člověku ceny již proto, že jest velmi nestálá, pomíjitelná. Básník Ovidius píše o tělesné kráse:

„Nekvetou vždy fialky, nekvetou vždy lilie,
suchý trn zůstává, když opadá růže.“

A jiný spisovatel (Sallustius): „Sličnost zevnějšku nemocí
neb stářím odkvétá.“

Ostatně věděli také ze zkušenosti, že lidé tělesnými nedostatků stížení mnohdy duchem vysoko vynikli nad ostatní a zanechali po sobě svými skutky památku nesmrtelnou. Tak bylo všeobecně známo o mudrcích Aesopovi, Sokratovi i Aristotelovi, jichž výroky byly celému starověku a budou člověčenstvu povždy pramenem poučení, že všichni tři byli tváře nehezké a postavy neúhledné.

A jestli poznali pohané prostým rozumem, že cenu člověka jinde jest hledati než v přednostech těla, zdaž bychom směli studiti jinak my k ř e s ť a n é, kteří přece víme, že tělo jest pouze schránkou nesmrtelné duše obdařené rozumem, kterým může poznati Tvůrce i tvory a svobodnou vůlí, již se může rozhodovati ku skutkům Bohu milým a bližnímu prospěšným, ku skutkům, které mohou jednou tělu i duši dodati lesku trvalého, věčného, dle slov Spasitelových: „Budou spravedliví stkvíti se jako slunce v království Otce svého.“ (Mat. 13, 43.)

Víme dobře, že jako ve schránce zvetšelé, neúhledné se mohou skrývati skvosty, perly i démanty, tak v těle i zmrzačeném může sídliti duše vědomostí vzácných a ctností nejkrásnějších.

V duši ozdobené hojnými zásluhami dobrých skutků spatřoval pravou cenu člověka i sv. J a n Z l a t o ú s t ý, jenž tělem nepatrného spravedlivého přirovnává ku včelce, neužitečného pak krasavce k pávu a dí: „Co jest nepatrnějšího než včelka a krásnějšího než páv? Který z obou as je přednější? Včela či páv? Není pochyby, že včela. Zahub páva a nezpůsobíš škody, zahub však včelu a nesmírný užitek zničíš.“ — „Nechval tedy muže (člověka) pro krásu jeho, aniž pohrdej člověkem pro pohled jeho!“ (Sir. 11, 2.)

Jako přednosti tělesné, tak i b o h a t s t v í svádí mnohé k nespravedlivému úsudku o bližním.

Že jsou skutečně lidé, kteří se k bohatším chovají tak, jakoby pro pouhou majetnost svoji zasluhovali přednosti před chudším, dokazuje již e p i š t o l a sv. J a k u b a, kde tento apoštol Páně praví: „Kdyby přišel do shromáždění vašeho muž maje zlatý prsten, v krásném r ů š e a vešel by také chudý v chatrném oděvu a pohleděli byste na toho, kterýž je oblečen v drahé roucho a řekli byste jemu: Ty sedni tuto dobře, chudému pak byste řekli: Ty stůj tamto aneb sedni zde u podnoží noh mých . . ., zneuctili jste chudého.“ (2, 2, 3, 6.)

Věru, krásná a úplně srozumitelná slova!

Nechce tvrditi sv. J a k u b a nemůže také říci nikdo jiný, že by bylo hříchem míti poctivě získaný majetek, nebo že by snad křesťan směl bohatého člověka — jak také někdy se stává — zahrnovati urážkami pro jeho majetek. Chce pouze říci,

že před Bohem i před lidmi boháč právě tak jako nejposlednější chudšas ctihodným se stává teprve svým životem.

Jestliže se totiž oba přičiňují, aby si „zjednávali poklady v nebi, které ani rez ani mol nekazí a jichž zloději nevykopávají aniž kradou.“ (Mat. 6, 20.)

S bohatstvím souvisívá také někdy v znešený původ, na němž si nerozumní lidé nezřídka velmi zakládají a pro nějž také podlí lichotníci i před nešlechetným člověkem nedůstojně se plazívají.

Jeden z králů španělských, jménem Al f o n s, vyčítal papeži U r b a n u VI., že je synem mydlářovým. Sv. Otec odpověděl na tuto urážku klidně: „Není žádnou ctí šlechticem se zroditi, čestným však jest vědomostmi, moudrostí a dobrými mravy se ušlechtiti.“

Císař M a x m i l i á n odpověděl jistému muži, jenž si chtěl od něho koupiti šlechtictví za 1000 dukátů: „Mohu tě učiniti bohatým, ale ušlechtiti tě může jenom ctnost.“

Oba tyto příklady stačí, bychom poznali, že ani v znešený původ sám o sobě, t. j. bez ctnosti neopravňuje ku přednosti před ostatními spolubližními.

M. d.! U proroka Isaiáše praví Hospodin: „Nejsou zajisté myšlení má myšlení vaše, ani cesty vaše cesty mé.“ (55, 8.) To znamená: Nesoudí Bůh jako lidé. Jiný je soud jeho, jiný soud lidský.

Viděli jsme, že lidé soudí o bližním často nesprávně, řídíce se dle okolností zevnějších, které vlivu na cenu člověka nemají, a tím páchají nejednu křivdu.

Obraťme svoji pozornost opět k Panně Marii. Chudé jsou zprávy, jež o ní Písmo sv. zaznamenává. Sporé tyto řádky zamlčují její tělesné přednosti, připomínají její chudobu, nevelebí jejího původu z královské rodiny Davidovy, ale zaznamenávají, že byla plnou milosti, svatosti, ctnosti.

Budiž to pro nás pobídkou, bychom v milosti Boží, spravedlnosti a ctnosti spatřovali povždy to, co jedině ku pravé ozdobě člověka slouží. Rádi tyto přednosti uznávejme i na nejposlednějším svém spolu-bratru a co nejhlavnějšího, hleďme ctnostným životem sami před Bohem i lidmi ceny nabýti. Amen.

12. Exhorta na II. neděli adventní.

„Buď stálý na cestě Páně.“
(Sir. 5, 12.)

Sv. Jan Křtitel, příklad stálosti.

Milé dětičky !

V podzemních katakombách se scházivali křesťané v dobách pronásledování ku konání služeb Božích. Tam nebylo vysokých

kleneb, štíhlých sloupů, zlatem se stkvějících oltářů. Nicméně záhy si počali křesťané i chudičké stěny těsných oněch chodeb zdobiti prostými obrazy, na př. dobrého pastýře, poslední večeře, Matky Boží s děťátkem, neb alespoň jednoduše načrtnutými znaky, jimiž se chtěli k dobrému povzbuzovati.

Tak obraz k o t v y je měl těšiti v zármutcích n a d ě j í na život věčný; obraz k o h o u t a jim hlásal křesťanskou b ě d ě - l o s t a o p a t r n o s t v pokušeních; obraz p e s t r ě h o p á v a byl znakem o s l a v y v nebesích, obraz rychle v p ř e d se ženoucího z a j í c e p o m í j i t e l n o s t i a obraz statečně si vykračujícího k o n ě je měl povzbuzovati k u s t á l o s t i.¹⁾

U této poslední ctnosti se chceme dnes pozdržeti. Vybízí nás k ní nedělní sv. evangelium, kde se táže Pán Ježíš zástupů, mluvě o Janu Křtiteli: „Co jste vyšli na poušť viděti? Třtinu-li větrem se klátící?“ (Mat. 11. 7.)

Nastíním krátce některé události ze života sv. Jana Křtitele, bychom poznali jeho stálost v dobrém. Jeho příkladem se chceme i my ku stálosti povzbuditi.²⁾

Představme si, že bychom stáli u rybníka, kde roste rákos čili třtina. Kdyby zavanul jen lehký větřík, viděli bychom třtinu se klátět. Kloní se brzy na pravo, brzy na levo, hned tím hned oním směrem dle toho, jak se vítr obrací. Prudším zavanutím větru sehne se až ku hladině vodní, neb se i zláme. Proto se stala třtina hned v pravěku znakem nestálosti, vrtkavosti. I Písmo sv. užívá toho obrazu: „N e k l á t ě j s e p o v š e l i k é m v ě t r u a nechod' po každé cestě, tak zajisté každý hříšník poznán bývá po dvojím jazyku“ . . . t. j. po řeči stále se měnící. Dokládá pak Duch sv.: „B u d' s t á l ý n a c e s t ě P á n ě“ (Sir. 5. 11. 12.) Takovou kolísavou třtinou nebyl dle výroku Pána Ježíše nikdy sv. Jan Křtitel. Jako dub stojí pevně a jeho kmen se nepohne ani v nejprudší bouři, tak pevné povahy byl Jan, tak stálou byla jeho ctnost, tak trvale bezúhonným a svatým byl jeho život.

Jeho horlivosti v dobrém nestačilo žiti bohabojným životem v domě otce kněze Zachariáše a matky sv. Alžběty. Již v mládí, kdy mnozí po veselých požitcích toužívali a snadno na bezcestí se odchylují neb alespoň na čas na ctnost zapomínají a hříchu se oddávají, dovedl Jan přemoci lákavé pokušení a odešel na p u s t é m í s t o, kde by v tichosti a ústraní měl příležitost pozorovati sám sebe a odstraňovati vše, co by po bedlivé úvaze na sobě nedokonalého shledal. Aby duši co nejvíce k Bohu povznesl, poprával tělu jen toho, čeho nejnutněji potřebuje. Jeskyně byla mu příbytkem, hrubá houně oděvem, na kameni pražené kobylinky a ve skalních rozsedlinách nasbíraný med pokrmem, pramenitá voda jediným nápojem.

1) Bilezewski. Křesťanská archeologie.

2) Dle Eckerta: Církev vítězná.

Jeho přísný život, plný dobrovolného odříkání, v němž neochaboval, budil pozornost obyvatelstva okolních krajů, které spěchalo se všech stran na poušť, uzřít muže tak skalopevné odhodlanosti.

Přišli tam chybující a vidouce Janovu svatost, plni studu před ním stanuli. Jeho zjev a jeho slova: „Čiňte pokání“ (Mat. 3. 2.), otřásala jejich nitrem. A Jan, vida jejich rozpaky, vlídnými, ale rozhodnými slovy k polepšení života je pozýval.

Vojákům kladl na srdce: Žádného neutiskujte, ani nečiňte křivdy!“ (Luk. 3. 14.) Celníkům domlouval: „Nic více nevybírejte, než co vám jest ustanoveno.“ (3, 13.) Jiným pak společně radil: „Kdo má dvě sukně dej tomu, kdo nemá žádné: a kdo má pokrmy, učiň podobně.“ (3, 11.)

Aby pak posluchačům názorně připomenul čistotu srdce, o níž mají pečovati, zavedl z vnuknutí Božího obřad křtu, jež vykonával omytím v řece Jordáně.

Nelekal se pyšných Fariseů, nýbrž neohroženě tváří v tvář káral jejich klamnou zbožnost a pokryteckou spravedlnost a poněvadž viděl, že otcovská slova mírnosti byla by u nich marnými, hrozil tresty Božími a hřímal jim do duše: Pokolení zmijí, kdo ukázal vám, abyste utekli budoucímu hněvu? Přinášejte tedy ovoce pokání hodné... Každý strom, který nese ovoce dobrého, vyřát a na oheň uvržen bude.“ (Luk. 3, 7. 8.)

Nelekal se vysoké rady židovské, která považovala za své výhradní právo souditi o věcech náboženských a rozhodovati o tom, kdo smí učiti veřejně a proto poslala k Janovi posly s otázkou: „Proč tedy křtíš, když nejsi ani Kristus, ani Eliáš, ani prorok?“ (Jan 1, 25.) Nedbal, že popudí proti sobě celý sbor přísných a nebezpečných soudců a kázal pokání i křtil dále.

Ba ani mocného Heroda Antippy, vladaře galilejského a perejského se sv. Jan Křtitel nezalekl. I tento panovník přišel na poušť, aby tam uzřel podivného kazatele, o němž se dostala pověst až do domu královského. Sotva jej však Jan zočil, vyčtl mu do očí veřejně ohavný hřích, že totiž pojal za manželku Herodias, manželku bratra svého Filipa, jenž téže doby ještě byl na živu a trávil dny svoje v Římě. „Není dovoleno tobě míti ji“ (Mat. 14, 4.), volal Jan na Herodesa. A tohoto výroku svého neodvolal ani když jej biřicové královští na poušti spoutali a do vězení vlekli; neodvolal ani, když přišel Herodiadou vyslaný kat do jeho vězení, by jej stál.

Mrtev byl Jan, ale jeho smrt nedovedla uvést i v zapomnutí jeho svatost a vytrvalost i stále v dobrém.

Pamatovali na ni spravedliví. Důkazem toho jsou slova sv. apoštolů. Když totiž chtěli, aby je Pán Ježíš naučil modliti se: pravili: „Paně, nauč nás modliti se, jakož i Jan naučil učedníky své.“ (Luk. 11, 1.) A když přišel sv. Pavel na svých dalekých apoštolských cestách do Efesu v M. Asii, našel tam spravedlivé učedníky Jana Křtitele. Vzpomínka na jeho příklad

a napomínání, jež z úst jordánského kazatele slyšeli a která zůstávala v jejich srdcích, udržovala je na dráze ctnosti.

Ale také nespravedlivým tkvěla památka Janova v mysli. Herodes byl ode dne smrti sv. Jana štván zlým svědomím tak, že když se dověděl o svatosti a zázracích Ježíšových, pravil pln hrůzy: „Jan Křtitel vstal z mrtvých a proto moc divotvorná působí v něm.“ (Mar. 6, 14.)

M. d. ! Stálost na cestě ctnosti, vytrvalost v dobrém sv. Jana má býti příkladem nám všem.

Nežádá se ovšem od nás, bychom odešli na poušť a tam žili po jeho příkladu v odříkání, neb abychom neohroženým napomínáním chybuujícím jiným cestu ctnosti ukazovali a je na ni uváděli.

Co pro nás slovo stálost znamená, praví spisovatel církevní Rabanus: „Stálým na cestě Boží jest, kdo pravidla katolického učení živou věrou zachovává a dle učení evangelia správným životem a dobrými skutky se řídí.“

Majíce tato slova v paměti, umiňme si, že nikoliv chvíli, nýbrž po celý život chceme býti bohabojnými křesťany. V mládí i ve stáří, ve štěstí i neštěstí, v domě otcovském i cizině; v životě soukromém i veřejném, v samotě i společnosti budeme míti příkazání Boží na mysli. Ani posměchem rouhačů, ani násilím bezbožníků, ni škodou či hmotným prospěchem se nedáme pohnouti ku zlému. Pak nebudeme ani my třtinami větrem se klátícími. Amen.

13. Exhorta na III. neděli adventní.

„Nebud' nazýván klevetníkem a jazykem svým
nebud' polapen a zahanben.“

(Sir. 5, 16.)

O klevetnictví.

Milé dívky!

V době adventní nám staví církev sv. před oči sv. Jana Křtitele jednak proto, bychom slyšíce jeho neunavné volání: „Čiňte pokání,“ naplnění byli upřímnou kajícností a jí vedeni rádi a častěji sv. zpovědí ze hříchů a chyb svých povstávali, jednak si přeje, aby chování sv. Jana bylo nám následování hodným příkladem.

Dnešní sv. evangelium ukazuje sv. Jana v hovoru s kněžími a levity. Jeho upřímná, bezelstná a rozvážná řeč, v níž dle pravdy vydává svědectví o sobě, dle pravdy hovoří o svém poslání, a dle pravdy mluví o příchodu daleko vznešenějšího Vykupitele, jenž se již co nejdříve měl objeviti, uvedla mě na myšlenku, bych k vám dnes promluvil něco o opatrnosti v řeči. Již v jedné exhortě jsme uvažovali o podobném předmětu.

Tehdy jsme se povzbuzovali ku pravdomluvnosti, jež nám sluší jako křesťanům.

Dnes chceme uvažovati o opatrnosti v řeči při posuzování bližního vzhledem ku jeho chybám, ať skutečným či toliko domnělým.

Základem úvahy budtež slova knihy Sirachovy (5, 16): „Nebud' nazýván klevetníkem a jazykem svým nebud' polapen a' zahanben.“

Jméno „klevetník“, jehož užívá — jak vidíme — Písmo sv. a jež i v obecné mluvě jest obvyklým, jest věru velikou potupou tomu, komu se ho dostává. Označuje se jím člověk lidské cti velmi nebezpečný.

„Lepší jest jméno dobré, než bohatství veliké,“ dí kniha Přísloví (22, 1). A o tento vzácný poklad olupuje klevetník spolu-bližního — mnohdy nic netušícího — rozmanitým způsobem.

Všechny hříchy proti osmému přikázání Božímu jsou jeho každodenním zaměstnáním.

Jest podězřívavý jako přátelé Jobovi, kteří se bezdůvodně domnívali o ubohém trpiteli, že svoje utrpení zasloužil od Boha jako trest za bohaprázdny život. Opovážlivě posuzuje jako Židé, kteří ve své zaslepenosti o Kristu Pánu tvrdili, že pomocí ďábla koná svoje podivuhodné skutky. Vymýšlí chyby o jiných jako lživá žena Putifarova, která s přetvářkou pravila ku svolanému služebnictvu i později k manželovi, že Josef zlé chtěl učiniti. Skutečné chyby bližního, byť i nepatrné, s ďábelskou radostí vyjevuje jako Fariseové, jimž Pán Ježíš vyčítal, že vidí třísku v oku svého bratra a trámu ve vlastním oku nikoliv. A jako žhář se plazí tajně od domu k domu a úkladně zaněcuje zhoubný požár, tak klevetník plíže se od domu k domu ošemetným jazykem rozněcuje svár a nepřátelství trvající mnohdy i po celý lidský věk a to i mezi takovými, kteří k sobě druhdy lnuli přátelstvím nejupřímnějším.

Což divu, že spravedlivým hněvem vzplanou lidé proti klevetníku, jestli jeho podle jednání prohlédli a že mu dávají také pocítiti svoje rozhořčení!

Staré arabské přísloví volá proto výstražně: „Střez se, by tvůj jazyk o krk tě nepřipravil.“ A jistě že ne jeden arabský poddaný, jichž panovníků přísnost a libovůli i z dětských pohádek (Tisíc a jedna noc) je známa, neopatrnost v řeči ztrátou hlavy musel zaplatiti.

Církevní spisovatel Rabanus poučuje o ohavnosti této nepravosti a jejích následcích pro klevetníka takto: „Právem stihá klevetníky nepřátelství, nenávisť a potupa: neboť jejich lstivost a špatnost činí je Bohu i lidem odpornými. Proto Pavel¹⁾ (pokračuje Rabanus) nazývá donášeče a utrhače Bohu nenáviděnými, žalmista²⁾ volá: Kdo utrhá tajně bližnímu svému, tomu chci se protiviti, kniha Přísloví³⁾ Ohavnost u lidí jest utrhač.“

¹⁾ Řím. 1. 29. 30. ²⁾ 100, 5. ³⁾ 24. 9.

A Robert Helcot¹⁾ praví: „Klevetníku se dostává hněvu Božího, nepřátelství bližního a opovržení ďáblova.“

Nesčíslných příkladů bylo by lze uvést, jak rozhodně zamítali svatí každého, kdo se k nim chtěl se svojí klevetivostí přiblížit.

Sv. Augustin dal napsati na stěnu své jídelny nápis:

„Kdo rád život nepřítomných řečí přetrásá,
věz, že tento stůl jest mu zakázán.“

A že bděl bezohledně nad zachováváním tohoto pravidla, dokázal kdysi za přítomnosti několika biskupů, kteří u něho stolovali. Když jeden z nich učinil žertem poznámku, jež byla proti cti kohosi nepřítomného, přerušil jej Augustin okamžitě a pravil: „Pánové, čtěte tyto verše! Bud' musejí být smazány, neb musíte mluvit o něčem jiném. Jinak byste mi nesměli zazlívati, kdybych odešel.“

Podobně smýšlel též sv. Jan, příjím Almužník. Slyšel-li utrhačné řeči, napomenul mluvku v dobrotě neb obrátil hovor k jinému předměru. Nepomohlo-li to, umlknul Jan sám, ale napsal jméno utrhačovo a odevzdal suhovi, jenž pak onoho člověka nikdy více do příbytku jeho vpustiti nesměl.

Sv. Tomáš z Villanova, dvorní kazatel císaře Karla V., čekal kdysi v předsíni pokoje císařova, aby byl připuštěn ku slyšení. Pojednou uslyšel vedle sebe některé dvořany tupiti kohos nepřítomného. Pln svatého rozhořčení přistoupil k nim a pravil: „Pánové, bud' přestaňte tak hanebné pomluvy vyprávěti a svůj jazyk o čest nepřítomného otírati, nebo musím odejíti a pak račte Jeho Veličenstvu oznámiti, proč jsem na slyšení čekati nemohl.“ Zaraženě umlkli dvořané; jeden pak vysoký důstojník jenž byl svědkem tohoto výjevu, zvolal pochvalně: „V pravdě, toť pravý řeholník, jenž zůstává všude stejným a jenž i na hladké půdě císařského dvora statečně hájí uraženou čest!“

Z těchto příkladů vysvítá rovněž poučení, že mnohý klevetník by musil umlknouti a svého hanebného řemesla zanechati, kdyby nebylo těch, kdož jeho řeči ochotně poslouchají a tak jeho jednání podporují, ba schvalují.

Na tyto spoluvinníky se vztahují slova sv. Bernarda: „Nechci rozhodovati, kdo je trestuhodnějším, zda utrhač či jeho posluchač. Jen ten rozdíl shledávám mezi nimi, že první má ďábla na jazyku, druhý v uchu!“

M. d. ! Jaké naučení si máme vzíti z této dnešní úvahy?

Nepopřávejme sluchu lidem, kteří by chtěli před námi jakýmkoliv způsobem bližního o čest olupovati, neb svými otázkami s námi zapřístí hovor, směřující k nespravedlivé potupě bližního.

Když se kdysi tázali Xenokrata²⁾ po věcech nepřístojných, mlčel a když naň naléhali, by odpověděl, řekl: „O takových věcech slušelo by se ti tázati se nějakého pošetilce, mně pak se nikterak nesluší tobě odpovídati.“

¹⁾ Ord. Praed. ÷ v Oxfortě, 1349. ²⁾ Žák Platonův.

Jestli pak by bylo nutno o bližním mluvit, ježto jest nám tak od představených uloženo a je-li toho třeba k polepšení chybujiícího neb k zamezení jiného zla, řiď me se radou sv. Vincence Fer.: „Se slovy jest hospodařiti jako s penězi. Dříve než otevřeme tobolku, uvažujme máme-li platiti a jak mnoho. Tak bychom měli uvážiti, dříve než otevíráme ústa k mluvení, máme-li vůbec mluvit a co máme říci.“

Budeme-li se dle těchto zásad řídit, nepřestoupíme osmého přikázání Božího a budeme přičtení k těm, o nichž praví Písmo sv.: „Blahoslavený muž, který nepoklesl slovem z úst svých.“ (Sir 14, 1.) Amen.

14. Exhorta na IV. neděli adventní.

„Nečih zlého a nezachvátí tě.“
(Sir. 7, 1.)

Ohavnost hřichu.

Milé dívky !

Čtyři adventní týdny, znamenající dobu, kdy člověčenstvo čekalo na příchod Vykupitele, budou brzy u konce a opět budeme slaviti svátku vánoční, na něž se upřímně těší nejen srdce dítek, nýbrž i každého hodného křesťana, byť i starcem byl. Jako bylo narození Pána Ježíše již skoro před 2000 lety radostí pro svět po vykoupení toužící, tak nám zavdává každoročně se opakující památka narození Páně příležitost, bychom radostně poděkovali Bohu za všechny dary, které Pán Ježíš celému světu a tím i nám na zem přinesl.

Měl bych vám snad teprve nyní milosti ty připomínati? Toho není třeba. Vždyť již malé dítko křesťanské ví, že nám Pán Ježíš otevřel nebe hříchem zavřené, že nás naučil znáti nebeského Otce, že nám ukázal, co máme činiti, bychom se dostali k Jeho Otci a dal nám prostředky (zvláště sv. svátosti), jimiž bychom si na cestu k nebi potřebných sil zjednali.

Za tyto dary ceny nekonečné donesli betlemskému novorozeňátku pastýři své skrovné dárky, a mudrcové zlato, kadidlo a myrrhu.

Ale i my položme z vděčnosti do jesliček dárek Spasiteli milý. A dárkem tím bude — řeknu to krátce — slib, že se budeme varovati ze všech sil toho, co bylo příčinou, že svět potřeboval vykoupení, že se budeme varovati hřichu.

Aby pak naše srdce mělo pevnou vůli dáti se s hříchem v rozhodný boj, uvažujme o tom, z čeho můžeme poznati ohavnost hřichu. Předem podotýkám, že dnes mluvíme o hřichu těžkém čili úmyslném a vzdorovitém přestoupení zákona Božího ve věcech Bohem přísně nařízených a nikoliv o chybách nepatrných,

do jakých dle slov Písma sv, klesá i spravedlivý ne ze zlé vůle a vzdoru proti Bohu, nýbrž ze slabosti a křehkosti lidské.

Abychom si ohavnost hříchu uvědomili, otažme se nejprve : Jak soudí o hříchu Bůh?

„Bůh zlého nenávidí,“ učili jste se již v malém katechismu. A již tehdy jste dovedli vyprávěti, jak přísně potrestal Bůh pýchu padlých andělů, neposlušnost prvních rodičů, vraždu Kainovu. — První kniha Mojžíšova líčí velmi názornými slovy, jak se protiví Bohu hřích vypravujíc, že po rozmnožení se lidstva rozmnožila se i nešlechtnost lidská. „Vida pak Bůh, že by mnohá zlost lidská byla na zemi a všeliké myšlení srdce náchylné bylo ku zlému po všechen čas, zzelelo se mu, že člověka učinil na zemi. A bolestí srdce dotčen jsa vnitř řekl : Vyhladím člověka, kterého jsem stvořil, ze země.“ (6, 5—7.) A po tomto úradku Božím následovala potopa, v níž jen spravedlivý Noe a zbožná jeho rodina došli záchrany.

A tak bychom mohli stopovati starozákonní dějiny list za listem a všude bychom našli hojnost dokladů, že trestající spravedlnost Boží jasně dávala povždy na jevo, jak protivný je Bohu nejvyšší svatému hřích.

Též pohané a nepřátelé národa israelského dovedli tuto pravdu vyčísti z posvátných knih starozákonních.

Když na př. táhl Holofernes assyrský proti Židům, povolal knížata národů s nimi sousedících, by mu podali podrobné zprávy o lidu israelském. I vystoupil Achior ammonitský, vylíčil děje Israelitů od jejich příchodu do Palestiny a dokládal, že jen tehdy bývali od nepřátel přemáháni, když se dopustili nějaké nepravosti. „Dokud nehřešili před obličejem Boha svého, byli s nimi dobré věci : Bůh zajisté jejich nenávidí nepravost.“ (Judith 5, 21.)

Radil pak Achior, by se napřed Holofernes přesvědčil, zda se Israelité v poslední době proti Bohu prohřešili a jen tehdy aby s nimi bojoval. Jestli pozná, že byli Bohu věrnými, neodolá jim. „Nebo Bůh jejich chrániti bude jich a budeme v pohanění vši zemi.“ (Judith 5, 25.)

Nový pak zákon hned na samém počátku staví nám před oči jasnou postavu Rodičky Boží. Jestliže ji Bůh ponechal na zemi v chudobě, pronásledování, zármutcích a hořkém utrpení a zachránil ji jenom před hříchem, co jiného tím chtěl ukázati, než že dle soudu jeho hřích jest zlem nejhorším a že žádné zlo pozemské jemu svojí hrůzou se nevyrovná.

Tažme se dále : Co soudí o hříchu svatí?

Ještě zní v našem sluchu slova dnešního sv. evangelia, kde volá sv. Jan Křtitel : „Připravte cestu Páně, přímé čiňte stezky jeho ; -každé údolí budiž vyplněno a každá hora i pahrbek budiž ponížen a místa křivá buďtež přímými a místa drsná cestami rovnými.“ (Luk. 3, 5—6.) Co jiného jest smyslem této řeči, nežli : „Varujte se zlého, odstraňte všeliký hřích, odvráťte se od něho k dobrému !“

Uvedu vám také svědectví světce pozdějšího, velkého přítele mládeže. Jest to sv. Filip Nerejský, kněz římský ve stol. XVI. Týž shromažďoval kolem sebe zástupy mládeže, která tehdy z velké části sama sobě bývala ponechávána, nemajíc ani příležitosti navštěvovati školy.

On učil, napomínal, do chrámu i na vycházky vodil milé svoje dítky a nejednu radostnou chvíli jim připravil. Kdysi tropily dítky přílišný hluk u jeho příbytku, takže byly od domácí čeledě napomenuty. Uslyšev o tom, vyšel sv. Filip ven a pravil: „Nebojte se, dítky, a hrejte si vesele dále — jenom nehřešьте!“ Jindy, když mu vytýkali, že příliš shovívá dětem, které si příliš důvěrně k němu vedou, odvětil: „Ať si třeba dříví na mně štípají, jenom když nehřeší. Stejně horlivě uváděl týž světec také dospělé na cestu ctnosti. Proto byl v Římě známým a hledaným zpovědníkem.

S ním stejně soudili o hříchu i ostatní svatí a Bohu věrní křesťané.

A co vám praví o hříchu rozum?

Především jistě, že jest hřích nevděkem proti Bohu. Nevšímejme si, m. d., nyní milostí nadpřirozených, kterých se nám od křtu sv. až podnes pro duši dostalo. Pomněme jenom, že i pozemský život náš jest takořka nepřetržitým řetězem rozmanitých darů božích, jež bychom mohli vyjádřiti slovy Písma sv.: „Oči všech v Tebe doufají, Hospodine, a Ty dáváš (jim) pokrm jejich v čas příhodný. Otvíráš ruku svou a naplňuješ vše-likého živočicha požehnáním.“ (Žalm 144, 15. 16.)

A hle, tomuto dobrodinci, jenž denně zahrnuje všechno tvorstvo svými dary, se odvděčuje nejdokonalejší z oněch pozemských tvorů — neposlušností.

Avšak nejen nevděčně jedná, on jedná i pošetile.

Či jest moudrý, kdo koná skutky, které mu působí citelnou škodu a jsou jistým zdrojem mnohých útrap? Tresty věčné jsou nám všem dobře známým následkem hříchu, poněvadž o nich sám Pán Ježíš jasnými slovy mluví v Písmě sv. a je líčí hrůznými barvami. Víme dále, že mnohý hřích plodí pozemskou hanbu, časnou škodu, ztrátu zdraví a jiných dober lidmi obyčejně vysoko ceněných. S důrazem pak připomínám nepokoj svědomí, který mívá hřích v zápětí a jenž i největší pozemský blahobyť dovede otrávit a učiniti nešťastným i život uprostřed radovánek nejvybranějších — dle slov Písma sv.: „Bezbožní budou jako moře vroucí, které se nemůže upokojiti... Není pokoje bezbožným.“ (Is. 57, 20. 21.)

M. d. ! Jest starou zkušeností stvrzeno, že co krásné ho, líbí se člověku mimoděk. Od všei pak ošklivé se zrak jeho rychle odvrací. Kdyby se však přece věc ošklivá někomu líbila, bylo by to důkazem, že buď oko jeho je choré, nebo rozum jeho porušen.

Také co šlechtného jest, má veliký účinek na zdravou mysl lidskou. Kdo je nezkažen, ze šlechtného se těší a nad nešlechtností pociťuje hnus, odpor.

Viděli jsme, že hřích je i ohavný i nešlechtný. Nuže, poslechněme napomenutí Sirachova: „Nečiň zlého a nezachvátí tě. Odstup od nepravého a uchýlí se od tebe zlé!“ (7, 1. 2. To pak bude nejmilejším vánočním pozdravem novorozenému Vykupiteli. Amen.

15. Exhorta na slavnost sv. Tří Králů.

„Mnohé věci nad rozum lidský ukázány jsou tobě.“
(Sir. 3, 25.)

Musíme věřití tajemství víry.

Milé dětičky !

Po starém zvyku — od předků zděděném — píší katoličtí křesťané v tyto dny na dveře svých příbytků posvěcenou křídou počáteční písmena jmen sv. Tří Králů, známých nikoli z Písma sv., nýbrž z dávného podání a přidávají k nim letopočet. „Kašpar † Melichar † Baltazar † 1910“ — můžeme již dnes čísti na dveřích mnohých příbytků.

Někdo by snad považoval zvyk ten za pošetilou pověru a proto by mu byl k posměchu, odsuzoval by jej. Není v tom však nic pověrečného. Ano ušlechtilý jest důvod, pro nějž chtěli mít křesťané od dávných dob jména oněch zbožných východanů stále na očích. Jména sv. Tří Králů jim připomínala neustále obdivu a následování hodnou víru, kterou projeвили sv. mudrcové v chlévě betlemském.

Znajíce posvátné knihy starozákonní a jejich prorocká místa, šli za hvězdou hledat Syna Božího — a viděli děťátko ničím se nelíšící od dítek pozemčanů ; těšili se, že uzří mocného krále — a byli uvedeni do chléva ; chtěli pozdravit Vykupitele — a našli rodinu pomoci potřebující. Neřídili se však tím, co jim hlásal lidský zrak, nýbrž tím, co jim pravilo věřící srdce a v pevném přesvědčení, že jsou opravdu u kýženého cíle, „padše, klaněli se jemu a otevřevše poklady své, obětovali mu dary : zlato, kadidlo a myrrhu.“ (Mat. 2, 11.)

Též od nás žádá, m. d., Bůh i církvev, bychom věřili některým pravdám, kterých smysly postihnouti a rozumem pochopiti nemůžeme a které proto nazýváme tajemstvími víry.

Uvažujme, že jednáme zcela rozumně, když pevně věříme pravdy Bohem zjevené, byť rozum náš přesahovaly.

Mnoho vědomostí rozličného druhu si může získati člověk v době svého pozemského života. Plným právem však smíme tvrditi, že veškeré vědění lidské a jeho sjednávání se zakládá na víře.

Dít k o sedící nad otevřeným slabikářem se naučilo čísti, poněvadž u v ě ř i l o učiteli, že ta neb ona písmenka tak či onak se jmenuje. Naučilo se později vědomostem o dalekém světě, cizích krajích, národech, městech, obyčejích tam panujících, protože u v ě ř i l o, co mu učitel na mapě ukazující zajímavého o tom vyprávěl.

A tak se to má nejen s vědomostmi počátečními, nýbrž se všemi vůbec, jichž si chce člověk kdykoliv i v pozdějším životě získati.

U č i t e l jiné vyučující u v ě ř i l cestovatelům, z jichž spisů svoje výklady čerpá. Minulých pak d ě j i n své v l a s t i i jiných b y c h o m n e m o h l i v ů b e c p o z n a t i, k d y b y c h o m o d e p ř e l i v í r u t ě m, kteří ze starých památek s velikou námahou dějepisné zprávy o dávných událostech čerpají a je pro budoucí pokolení v knihách ukládají.

Vážnost ku osobě toho, jehož výklady se vzděláváme a přesvědčení, že s námi chce upřímně a poctivě své vědomosti sdíleti, naplňuje nás jistotou, že jest pravdou, co nám vštěpuje.

Tak tomu bylo vždy. — Řecký učenec Pythagoras na př. požíval mezi svými žáky tak veliké vážnosti, že věřili jeho výkladům i tehdy, když jich pochopiti nemohli. »Αὐτὸς ἔφα« — „On to řekl,“ říkali pak mezi sebou, čímž chtěli říci : „Musí to tedy býti pravda, věříme mu!“

Pro v á ž n o s t k b a d a t e l i přijímal svět mnohdy důvěřivě i nauky, jichž nesprávnost se později ukázala a jež později jiným, správnějším musily ustoupiti. Tak věřili kdysi i učení lidé, že země je plochá a nikoliv kulatá, že slunce se pohybuje a j. A nikdo jich nyní proto neodsuzuje a neříká : „Nebudeme již nikdy více věřiti přírodopycům.“ Vždyť víme, že člověk je podroben omylu a jako potápěč do moře se ponořující, by tam hledal drahocenné zboží, vytáhne někdy místo něho střepiny a věci bezcenné, tak i mudrcové po moudrosti pátrající, mnohdy věci liché a bludy našli,“ dí kterýsi spisovatel.¹⁾

A j e s t l i ž e s e n ě k d y v á ž n ý b a d a t e l na cestě svých výzkumů zastaví u nějakého zjevu a řekne : „T o t o j e s t p r o n á s t a j e m s t v í m, toho vysvětliti nedovedeme a snad ani budoucnost nevysvětlí,“ nemá mu toho nikdo za zlé, ježto víme, že lidský rozum má jisté hranice a že dovede rozuměti a chápati jen po jisté meze. Jak mnoho jest na př. zjevů v přírodě, o nichž dovede i největší učenec říci : „Jest to látka jakás, síla jakás“ — avšak dalšího vysvětlení podati nemůže. A my s jeho výrokem se spokojíme, v ě ř í m e.

Hle, tak věříme v životě obecném, t a k v ě ř í m e l i d e m.

N y n í p a k o b r a ť m e p o z o r n o s t k u č e n í c í r k v e k a t o l i c k é.

Ona není k tomu ustanovena, by nás poučovala o věcech týkajících se života pozemského. Kristus Pán ji založil, aby nám jeho jménem ukazovala cestu k nebeskému Jerusalemu, ku spasení.

¹⁾ Corn. a Lap

Proto nám hlásá církev rozmanité pravdy, z nichž mnohé tak jsou jasné a rozumu přístupné, že i dítě je snadno pochopí.

Jak jednoduchá a srozumitelná jsou na př. přikázání Boží a církevní, jak prostými slovy jsou nám oznámeny povinnosti lásky k Bohu a bližnímu ! I nejprostší křesťan je může bez obtíží nejen poznati, ale musí i výbornost jejich nahlédnouti a zvolati pln obdivu se Žalmistou Páně : „Ty jsi vydal přikázání svá spravedlivá a nad míru věrná.“ (118, 138.)¹⁾

Církev však nám hlásá také pravdy, kterých by se rozum marně pokoušel chápati a které jsou a zůstanou nám povždy tajemstvími. Kdo by mohl pochopiti jednoho Boha v Trojici ? Kdo vyložiti tajemný příchod Ježíše Krista jako Boha-člověka na tento svět ? Kdo rozumem proniknouti jeho přítomnost v Nejsv. Svátosti Oltářní ? Aneb blahodárné působení svátostí na duši ?

Máme snad říci : Poněvadž tomu nerozumím, zamítám tyto nauky, nebudu jich věřiti ?

Vzpomeňme si, m. d., jak jsme uvažovali, že věříme lidem, které za vážné a poctivé a tudíž i hodnověrné považujeme ! Vzpomeňme na uvedená slova učedníků Pythagorových : — „On sám tak pravil !“

Podobně volá o učení církve sv. Pavel :

„Vím, komu jsem věřil !“ (Tim. 1, 13.) Jako sv. Pavel i my víme, komu věříme, věřící církvi. Věříme samému Pánu Ježíši, pravému Bohu, Pravdě samé, která smí o sobě říci, čeho žádný člověk, byť sebe učenější byl, o sobě říci nemůže : „Slova má nepominou.“ (Luk. 21, 33.)

Proto může, ano musí býti naše víra v tajemství sv. náboženství tak pevnou, jako byla víra sv. Klementa Hofbauera, jenž kdysi pravil, když byla řeč o víře : „Kdybych mohl tajemství naší víry viděti očima, zavřel bych je, abych upezoval zasluhu pro víru.“

Má pak Prozřetelnost Boží, která ničeho nadarmo a bez příčiny nečiní, jistě vážné příčiny, pro něž nám tak četná tajemství zjevila. Snad nám chce způsobiti radost, poučujíc nás o věcech, jichž bychom se bez zjevení Božího dověděti nemohli. Chce v naší duši vzbuditi tím větší touhu po Bohu, „jenž přebývá v světle nepřístupném, jehož žádný z lidí neviděl aniž také viděti může“ (I. Tim. 6, 16.), t. j. jehož v tomto životě omezenými schopnostmi poznati a pochopiti nemůžeme.

Snad chce v našem srdci roznítiti tím větší lásku k Tomu, Jenž veškeré pozemské tvorstvo tak neskonale převyšuje a chce nám dáti příležitost, bychom věřice, čeho rozum nechápe, svůj rozum před Ním takoruka v prach pokořili a tím — jak se sluší — všemi schopnostmi Mu sloužili a se klaněli.

M. d. ! Jak moudře jednali sv. Tři Králové, že se nepozastavili nad chudobou betlémské cha-

¹⁾ Dle Mlčocha.

trč e, že se nedali sklamati smysly a že uvěřili věc na pohled nemožnou — že jsou před Božským Pacholetem. Brzy je přesvědčilo andělské vidění ve snách, že viděli opravdu Syna Božího, dlouho očekávaného Vykupitele. A nyní Jej vidí již po 2000 let tváří v tvář v nebi.

Jejich víra budiž nám povzbuzením, bychom si i my sv. náboženství s jeho tajemstvími na výsost vážili a dle něho svědomitě žili až do té doby, kdy se naše víra promění v radostné patření na Boha. Amen.

16. Exhorta na první neděli po Zjevení Páně.

„Synu, přijímej učení od mladosti své a až do šedin nalézati budeš moudrost.“

(Sir. 6, 18.)

Prospívej věkem, moudrostí a milostí u Boha i lidí.

Milé dívky !

Nedávno ještě nám ukazovala církev sv. Božské pachoátko v jesličkách, ošetřované pečlivou matkou Pannou Marií, chráněné pěstounem sv. Josefem, zahříváné dechem zvířat, oslavované plesem andělským. Viděli jsme k němu chvátati pastýře, mudrce od východu vedené jasně dosud nevídané hvězdy i katany poslané od Herodesa. Zachráněn byl drahý život jeho anđelem, jenž se ukázal Josefovi ve snách a řekl : „Vstaň a vezmi dítě i matku jeho a utec do Egypta a buď tam, až povím tobě ; neboť Herodes bude hledati dítěte, aby zahubil je.“ (Mat. 2, 13.)

— Dnes vidíme nebeské dítě již vyrostlé ve dvanáctiletého pacholíka, chvátajícího statečně na slavnost do Jerusalema. Veselá to byla cesta! Jestliže dospělí Israelité se těšili na chvíli, kdy spatří nádherný chrám a volali se žalmistou (121, 1.) : „Plesávám nad těmi, kteříž mi praví : Půjdeme do chrámu Hospodinova.“ s jakým nedočkavým chvatem spěchalo as pachole, které mělo po prvé stanouti v posvátných těch prostorách !

Avšak nehodláme se dnes obíratí tím, co souviselo s první jerusalemskou poutí Spasitelovou a jeho třídním pobytem v chrámě, kdež mezi učiteli budil všeobecnou pozornost svými otázkami a odpověďmi. Zastavíme se u poslední věty dnešního evangelia, obsahující vlastně zprávu o celém dalším životě Kristově v Nazaretě : „Ježíš prospíval moudrostí a věkem a milostí u Boha i u lidí.“ (Luk. 2. 52.)

Rád bych vám, m. d., ukázal, že v této příčině má býti dítě nazaretské vaším vzorem. Neboť i vy můžete a máte povždy tak prospívatí.

Řeknu-li, že Spasitel prospíval věkem, jistě chápete, co to znamená. Den ode dne se vyvíjelo jeho tělo jako každého jiného dítěte pozemského. Rostl a sílil jako vy. Z pacholete se stal jinoch, z jinocha později statný muž.

Moudrosti a milosti čili lásky u Boha mu vlastně přibývat nemohlo. Vždyť byl Synem Božím, druhou Božskou osobou a tudíž dokonalostí nebeskému Otci úplně roven. Byl tedy stále nejvyšším moudrým a nejvyšším svatým. Vlastně tedy toliko před lidmi prospíval moudrostí a milostí, t. j. lidé den ode dne víc a více poznávali jeho moudrost, jeho ctnost, dobrotu a proto k němu stále větší láskou lnuli.

Jestliže i vy, m. d., prospíváte věkem, není to jistě vaší zásluhou, neboť život je darem Božím a jest v rukou Prozřetelnosti, jak dlouho uzná za dobré vás i nás všechny na tomto světě ponechat. V této příčině vás mohu toliko upozorniti, byste si zdraví těla vážili jako jednoho z nejvzácnějších darů Božích, jeho si šetřili a všeho se varovali, čím byste mohli vlastní vinou — proti vůli Boží — na něm jakoukoliv škodu utrpěti. — Jistý představený kláštera říkával svým spolubratřím: „S naším tělem je to právě jako s oděvem. Šetříme-li oděvu, zachováme ho dlouho; nedáme-li naň pozor, brzy zvětší, roztrhá se a stane se nepotřebným.“

Šetříce tedy zdraví, přispějete i vy — pokud člověku možno — ku prodloužení svého života.

A co vám mám poraditi, byste prospívali moudrostí? Odpovězme si především na otázku, koho nazýváme moudrým? Dvojí dám odpověď: Svět nazývá moudrým obyčejně toho, kdo má hojnost rozmanitých a užitečných vědomostí. Písmo sv. pak nazývá moudrostí co nejdokonalější poznání Boha, a jeho sv. vůle. — Obojí této moudrosti si přeje Bůh, neboť od něho jsou nám v duši vloženy schopnosti jak ku vědomostem pozemským, tak ku poznání Boha a svatého zákona Božího.

Ale jako rolník se musí sám přičiňovati, aby ze semena mohly vyrůst plodiny polní, tak i naší snaze a péči je ponecháno vzděláním vložených spětí k moudrosti.

Také Písmo sv. užívá v této příčině k našemu povzbuzení obrazu o rolníkovi a praví: „Jako ten, jenž oře a seje, přistupuj k ní (t. j. k moudrosti) a očekávej užitek jejich.“ (Sir. 6, 19.)

Vyklaď¹⁾ pak Písma sv. podotýká u tohoto výroku asi následující: S velikou námahou odstraňuje rolník ze země trní a plevel, potom oře a kypří půdu, zasévá do ní, co by rád klídl a po několik měsíců očekává úrodu. Právě tak po vědomostech dychtící vzdělává s velikou námahou svoji mysl, zasévá do ní seménka Boží moudrosti čtením, posloucháním, přemýšlením, modlitbou o osvětlení Boží. Pak může očekávati, že výsledkem toho bude moudrost.

Že bez námahy a trpké práce moudrosti dojíti nelze, připomíná již starý latinský básník slovy:

Nepovaluje se na měkkém lůžku vzácná moudrost,
přichází však neunavnou získána prací.“

Nikoliv tedy (dle výroku tohoto) krátce, nýbrž neunavně a vytrvale jest pracovati každému, kdo po vědomostech touží.

¹⁾ Corn. a Lap.

Lenivý člověk, maje nésti těžký kámen, sotva pocítil jeho tíhy, odhazuje jej. Tak se pošetilý také někdy pokouší přiučiti se moudrosti. Sotva že však pocítí prvních obtíží, přestává pracovati a moudrost — odhazuje.

Četl jsem jednou v jistém cestopise, že kdesi — tuším v Australii — roste o v o c e podobné našemu kaštanu, vydávající, dokud je v ostnaté slupce uzavřeno, odporný zápach. Kdo se však přemůže a vloží je do úst, pocítí chuť tak příjemnou, že po ovoci tom vždy toužívá a rád ho jídává.

Tak jest i s moudrostí. Cesta k ní jest obtížná — práce totiž ale výsledek blaživý. Radost i užitek z hojných vědomostí o Bohu i věcech pozemských jest časný i věčný.

Bud'te tudíž nyní pilnými i vytrvalými v učení a milujte v životě budoucím dobrou knihu. Řiďte se vyzváním moudrého Siracha: „Synu, přijímej učení od mladosti své a až do šedin nalézati budeš moudrost.“ (Sir. 6, 18.) Nakloníš-li ucha svého, přijmeš naučení: a zamiluješ-li slyšení, moudrý budeš“ (ibid. 34.).

Konečně nutno prospívati v milosti či lásce u B o h a i h o d n ý c h l i d í.

K tomu však nestačí jenom míti hojnost vědomostí — byť to i vědomosti o Bohu a jeho zákoně byly — nýbrž je třeba dle vědomostí těch žítí, zákonem Božím se říditi, o čistotu duše pečovati, každého dne takorča méně chyb, poklesků, hříchů se dopouštěti, stále více dobrého činiti, ve ctnosti růsti.

Za přítomnosti perského krále C h o s r o a se přeli jednou řečtí, indičtí a perští učencové o tom, co je na světě nejsmutnějším. Řek pravil: „Bídne stáří strávené ve veliké chudobě.“ Ind řekl: „Tělesná nemoc, spojená se slabostí rozumu.“ Potom přišla řada na Peršana. Ten soudil: „Mám za to, že největším zlem, jež by nás na světě mohlo stihnouti by bylo, kdybychom se octnuli na pokraji hrobu a věděli, že jsme nežili ctnostně.“ Jeho odpovědi se dostalo všeobecné pochvaly.

Podobně se tázal král francouzský K a r e l IX. básníka Torquata Tassa koho pokládá za nejblaženějšího. „Boha,“ zněla odpověď. „To ví každý,“ odvětil král. „Ale kdo je po Bohu nejblaženější?“ Tasso řekl: „Ten, kdo je Bohu nejpodobnějším, t. j. nejctnostnějším.“

Abyste i vy, m. d., v ctnosti prospívali, zvykněte si každého dne z r á n a č i n i t i d o b r é p ř e d s e v z e t í, že budete nad svými myšlenkami, slovy i skutky bdíti a ze všech sil se přičiňovati, byste je co nejdokonaleji konali. V e č e r n í pak kratinké z p y t o v á n í s v ě d o m í vám poskytne příležitosti se přesvědčiti, zda jste v dobrém pokročili, aneb — žel Bohu — v novou chybu upadli neb v chybách starých setrvali.

Dobrá vůle, posilňována zbožnou modlitbou, překoná statečně překážky na této cestě se naskytující a učiní vás hodnými následovníky nazaretského pacholetě.

M. d. ! „Kdo nepokračuje, zůstává zpět,“ říká se v obecném životě. Tím se chce říci, že toho, kdo se ve svém oboru nevzdělává, necvičí, nepoučuje, jiní snaživější předčí. On zůstane za nimi pozadu, nevyrovná se jim a bude mít z toho i škodu. Proto se řemeslníci, rolníci, obchodníci a j. vzdělávají, pilně čtou, ku poradám se scházejí a hledí se stále dovídati, čím by mohli svoje podniky zdokonalovati a tím i výnosnějšími učiniti.

Tak si počínejme i my vzhledem ku svému blahu duchovnímu. Nezapomínajíce na potřebné vzdělání pozemské, hledme Boha a jeho sv. náboženství stále dokonaleji poznávati, budme stále horlivějšími v plnění sv. jeho vůle a tak budeme prospívati i věkem i moudrostí a milostí u Boha i lidí. Amen.

17. Exhorta na II. neděli po Zjevení Páně.

„Dobré i zlé věci, život i smrt,
chudoba i počestnost o Boha jsou.“
(Sir. 11, 14.)

O chudobě.

Milé dítky !

Jsou jména, která budí v našem srdci rozmanité vzpomínky, kdykoliv je vyslovíme neb od jiných vyslovená uslyšíme. Tak jméno rodičů vybavuje v mysli hodného dítěte vše, co pod jejich ochranou v blaženém dětství prožilo, jejich starosti a péči, se kterou nad jeho výchovou bděli, jejich rady, napomínání, pokyny a vystrahy a jestli již v Pánu zesnuli, jejich poslední okamžiky, bolestné nářky a úpění i smrt. — Jméno dobrodinců uvádí nám na mysl, co nám ve své šlechetnosti dobrého prokázali. — Se jménem lidí o vlast a národ zasloužilých jest spojena památka na jejich příkladné činy. Ku jménu učenců a spisovatelů se pojí vzpomínka na jejich neunavné bádání i díla, jež jsou pramenem poučení i zábavy dobám přítomným i budoucím.

Dnešního dne oslavujeme jako křesťané také jedno jméno a to takové, že svojí vznešeností převyšuje všechna ostatní jména a zasluhuje, by ve jménu tom „každé koleno klekalo nebeských, pozemských i pekelných.“ (Filip. 2, 10.) Jest to jméno Ježíš. Kdo spočte ony miliony lidí, kteří je znají? Kolik chvalořečí dalo by se k jeho oslavě prosloviti? Kdo vyličí, co vše se dere na lidskou mysl při jeho vyslovení? Ježíšovo věčné trvání u Otce, jeho chudíčký příchod na svět, tajemný život v zátíší nazaretském, veřejné působení, zázraky a smrt, zmrtvýchvstání a návrat k Otci, jeho sláva u Otce a druhý příchod v soudný den — to vše by mohlo vyplniti tolik knih, že by — dle slov sv. Jana, miláčka Páně — ani svět jich nemohl obsáhnouti. (Jan 21, 25.)

My pak si ze všeho toho chceme při dnešní úvaze vzpomenouti na takové okolnosti ze života Ježíše Krista, které by nám odpověděly na otázku :

J a k s o u d í l P á n J e ž í š o c h u d o b ě ?

Předmět ten se hodí jistě pro dobu vánoční, kterou slavíme před chudým chlévem betlemským.

Co svět světem jest a pokud ještě bude trvati, byli a vždy budou na něm lidé bohatí i chudí.

A kdybychom se mohli otázati lidí rozličných dob, rozmanitého povolání, stupně vzdělanosti i náboženství, co s o u d í o c h u d o b ě, dostali bychom jistě m n o ž s t v í o d p o v ě d í od sebe s e n a p r o s t o l i š í c í c h, ba si odporujících.

Některý ze starověkých pohanů by řekl, že c h u d o b a j e n e š t ě s t í m, jiný na př. D i o g e n e s (řecký mudrc) tak s n í b y l s p o k o j e n, že odmítl jakýkoliv dar mocným králem Alexandrem macedonským nabízený. Starozákonní pravověrní Israelité vyznávali : „Dobré i zlé věci, život i smrt, c h u d o b a i počestnost¹⁾ od B o h a j s o u.“ (Sir. 11, 14.) Byli a jsou lidé, kteří se p r o c h u d o b u v r a ž d i l i n e b s i p ř i n í v e s e e z p í v a i, ba i takoví, kteří z a n í B o h u v r o u c n ě d ě k o v a l i.

P r v n í o d p o v ě ě d' pak, kterou nám na naší otázku dává S l o v o P r a v d y věčné zní : „C h u d o b a n e n í h a n b o u.“ Tento soud Božského Spasitele má tím větší cenu, že není učiněn pouze ústy, nýbrž že v y p l ý v á z c e l é h o ž i v o t a ve veliké chudobě stráveného.

Ne každého učitele krásné výroky souhlasily též s jeho životem. Mnozí jinak mluvili a psali a jinak jednali. Pohanský Seneka vychvaloval chudobu, ale sám byl bohat. Říkává se o něm příslovečně : „Seneka na měšcích zlata sedě — chudobu vychvaloval.“

Kristus Pán nejen o chudobě mluvil, nýbrž v chudobě žil. „Lišky mají svá doupata, ptáci nebeští hnízda, ale Syn člověka nemá, kde by hlavu položil,“ praví sám o sobě u sv. Lukáše (9, 58.). A tato slova platila o něm doslovně nejen při jeho na rození a smrti na kříži, kdy visel mezi nebem a zemí, nýbrž i často v životě.

Chudá chatrč nazaretského tesaře, bez pohodlí, nadbytku a přepychu byla mu domovem a od třicátého roku svého věku byl bez domova, chodě z místa na místo. Požíval, čeho mu útrpní lidé poskytli, kladl hlavu k odpočinku tam, kde ho pod střechu přijali. — Všimneme-li si pak, s k ý m S p a s i t e l n e j r a d ě j i o b c o v a l a k o h o p ř i j a l z a s v ě p ř á t e l y, vídíme, že j e h o r a d o s t í b y l o ž í t i s c h u d ý m i. Chudou měl matku i pěstouna, s chudými svatebčany stoloval v Káni Galilejské a za své důvěrníky — apoštoly — zvolil rybáře, kteří z lásky k němu opustili i tento chudičský pramen výživy. Víme to ze slov sv. Petra : „Hle, my jsme opustili všechno a následovali jsme tebe !“ (Mat. 19, 27.) Když pak posílal apoštoly na první apoštolskou cestu, musili jíti v úplné chudobě a nesměli dle vůle Mistrovu vzíti

¹⁾ Počestnost = bohatství. Dle Corn. a Lap.

sebou ani zlata, ani stříbra, ani mědi, ni mošny neb dvojího oděvu a obuví, ba ani hole.

Kdyby, m. d., byla chudoba skutečnou hanbou, jak bohužel i někteří nerozumní křesťané soudívají, zdaž by ji byl Kristus Pán směl na sebe přijati a zdaž by směl a mohl s chudými celý svůj pozemský život strávit?

Avšak dle soudu Pána Ježíše má chudoba též veliký význam vzhledem ku lidské spáse. U s n a d ň u j e c e s t u k n e b e s ů m.

„Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich je království nebeské“ (Mat. 5, 3.), tak pravil v kázání na hoře a sice čteme tato slova hned na počátku onoho kázání. Jimi velebí všechny, kteří nelpí srdcem na pokladech tohoto světa. To jsou chudí statky pozemskými, kteří snášejí bez reptání obtíže s chudobou spojené. To mohou býti také bohatí, neužívají-li statků svých ku přepychu a rozmařilostem, nýbrž jsou-li spokojeni s životem prostým, podobným životu chudých a užívají-li nadbytku ku konání dobrých skutků.

Ti všichni jsou blahoslavení, t. j. mají v srdci již na zemi pokoj, štěstí, klid, milost Boží, po smrti pak nebe bude jejich údělem.

Abychom pochopili, že přílišná starost o bohatství a hovění jeho požitkům zdržuje na cestě ku spáse a bývá příčinou mnohého pokušení i odbočení od pravé cesty, uvažme p o d o b e n s t v í o m a r n o t r a t n é m s y n u.

Dokud měl majetek, klesal stále hlouběji v nepravosti. Když se dostavila bída, když na místo bujných hostin nastaly posty nedostatkem vynucené, tehdy se počala zbloudilá mysl rozpomínati na dům otcovský a na lásku tam přebývajících, na návrat i polepšení.

Neb si připomeňme podobenství Pána Ježíše o v e č e ř i, kterou učinil jeden člověk a pozval mnohé. Ale oni nepřišli a vymlouvali se. Jeden koupil statek a musil prý ho jíti prohlédnouti. Druhý koupil patero spřežení volů a musil je jíti zkusiti. Třetí podobně se vymlouval. I rozhněval se pán a řekl služebníku: „Vyjdi rychle na silnice a ulice města a chudé zmrzačené i slepé i kulhavé uveď sem.“ (Luk. 14, 21.) A když ještě bylo místo, poslal služebníka znova: „Vyjdi na cesty a ke plotům a přinuť vejíti, ať se naplní dům můj.“ (19, 23.)

Těmito vypravováními znázornil Pán Ježíš dostatečně pravdu, že mnozí v péči o majetek zapomínají na nebeské určení své a nedbají o dosažení cíle, k němuž je pozval Tvůrce.

Proto Pán Ježíš přísně h r o z i l b o h á č ů m s p á s y n e d b a l ý m, důtklivě jim kladl na srdce ostříhání zákona Božího a radil láskyplně, by se dobrovolně majetku zřekli a v dobrovolné žili chudobě.

Tak řekl: „Snáze jest velbloudu projíti uchem jehly, než boháči (totiž měrou nezřízenou bohatství se oddávajícímu) vejíti do království nebeského.“ (Mat. 19, 24.) Bohatému pak mlá-

denci, tážícímu se jak by spásy došel, pravil : „Chceš-li vejít do života, zachovávej přikázání.“ (Mat. 19, 16.) A když tento dle pravdy upřímně odpověděl, že tak od svého mládí činil, řekl mu Spasitel : „Chceš-li d o k o n a l ý m b ý t i, j d i, p r o d e j c o m á š a d e j c h u d ý m a budeš mít poklad v nebi.“ (Mat. 19, 21.)

Této rady Pána Ježíše uposlechli po dobu trvání jeho církve přemnozí a vyměnili dobrovolně svoje statky za chudobu, pohodlí za přísný život klášterní (který se právě na radách evangelických a tudíž i na dobrovolné chudobě zakládá), za život strávený nejen v modlitbách, nýbrž i v pilné práci, nejen ve službě Boží, nýbrž i ve službě lásky k bližnímu a přesvědčili se, že k r o k t e n j i m b y l z d r o j e m o p r a v d o v é h o š t ě s t í a s v a t é h o k l i d u, j a k é h o ž n i k d y d ř í v e n e z a k o u š e l i.

M. d. ! Již z počátku jsem řekl, že bude na světě vždycky bohatství i chudoba. To vyplývá z rozmanitých příčin zcela přirozených, jichž odstraniti nikdy nebude možno.

I bohatství má svoji důležitost a mnoho nezbytných podniků lze jen jeho pomocí uskutečniti. Nad to nemusí býti bohatství — jak jsem se alespoň částečně zmínil — nikterak závadou spasení.

O chudobě pak jsme uvažovali, že není hanbou, že jí lze použiti jako prostředku usnadňujícího spásu a že dobrovolná chudoba jednotlivců jest i přáním a radou Spasitelovou. Víme ovšem, že s chudobou souvisejí mnohé útrapy. Ale proti těmto dává Pán Ježíš jako lék lidské společnosti přikázání lásky k bližnímu, které poroučí dávat spravedlivě každému, co mu patří a dle sil pomáhati nouzi trpícím.

Toho si buďte povždy vědomi, dle toho se řiďte a potom, necht' budoucí život vám přinese ať chudobu, ať bohatství, budete vždy spokojenými a šťastnými. Amen.

18. Exhorta na neděli devítník.

„Neměj v nenávisti těžkých prací a orby,
kterouž stvořil nejvyšší.
(Sir. 7, 16.)

Jak soudí křesťan o práci.

Milé děti!

V dobách, kdy Řím byl pohanským, byla práce považována za něco nečestného. Směli ji konati pouze otroci a svobodný Říman se k ní nesnížil. Spisovatel a řečník Cicero napsal slova: „Všichni dělníci uměním nečistým se obírají: aniž může dílna něco ušlechtilého v sobě obsahovati.“ A tento názor se udržoval po staletí a pronikal tak hluboko všechno tehdejší lidstvo, že ještě synové Konstantina Vel. napsali v kterémsi úředním rozhodnutí: „Ať se neopovažují ti, kteří kalem práce poskvrnění jsou, domá-

hati se hodností i kdyby jich zasloužili.“ Ano nepřítel křesťanů Celsus se domníval potupiti křesťanství tím, že napsal o Pánu Ježíši, Panně Marii a sv. Josefu slova: „Člověk, jehož matka byla švadlenou, otec tesařem, sám pak jenom řemeslníkem byl, nemůže pravdě učit.“ Prací rukou svých dobývati si chleba a výživy bylo Římanovi větší potupou a hanbou, nežli lichva, loupeže, vražda a vydírání.¹⁾

Dnešní sv. evangelium vypravuje o dělnících, kteří pracovali na vinici, a tak si vydělávali denní mzdu.

Budiž nám to pobídkou, bychom uvážili, zdali byl správný onen pohanský názor a jak máme o práci souditi my, katol. křesťané čili vyznavači učení Ježíše Krista.

Vyznavači pravého Boha soudili zcela jinak o práci již v oněch dobách před Kristem, kdy se pohané práci vyhybali by se jí neposkvřili. Tomu nasvědčují slova knihy Sirachovy (7, 16), která přikazují úctu ku práci a zvláště ku práci rolnické. „Neměj v nenávisti těžkých prací a orby, kterouž stvořil Nejvyšší.“ Rolnictví považovali Židé za zaměstnání samým Bohem, v ráji zřízené.

Křesťanský pak vykladač²⁾ tohoto místa Písma sv. uvádí tu celou řadu důvodů, proč i my práce vůbec, ať tělesné či duševní si musíme vážiti a sami proto pilně pracovati.

Některých důvodů těch si povšimneme!

„Pracovati musí člověk, protože je ku práci stvořen.“ — „Člověk rodí se ku práci a pták k létání.“ praví kniha Jobova (5, 7). A jestli pozorujeme tělo ptáka, vidíme skutečně, že má vše, čeho k letu potřebuje. Zašpičatělý tvar těla, by vzduch snadno prorážel, svižná křídélka a v nich podivuhodnou sílu a vytrvalost. Tak nám lidem dal Bůh rozum, smysly a ruce i sílu, bychom jich mohli užiti při práci tělesné i duševní.

Jak pilně užíval sám Spasitel těchto schopností lidské přirozenosti ku práci! Skoro celou dobu svého pozemského života strávil v řemeslnické dílně a pomáhal při práci tak horlivě, že za syna tesařova byl považován. V době pak působení veřejného chodil tak horlivě z místa na místo a kázal, že i usnul únavou v lodičce tak pevně, že neslyšel ani burácení bouře mořské. — S velikou zálibou užíval ku vysvětlení svého učení podobenství o lidech pracujících. Dnes jsme slyšeli o dělnících, které hospodář káral: „Co tu stojíte, celý den zahálejíte?“ (Mat. 20, 6.) Jindy vyprávěl o rozsévající pilně símě rozsévajícím; jindy uváděl jako výstrahu služebníka lenivého, který uložené práce nekonal. A proč asi vyvolil muže hrubou práci rybářskou konající za své důvěrníky a apoštoly? Jistě proto, že nepohrdal pracujícími, nýbrž toliko nesvědomitými lenivci.

Po příkladu Mistra zachovali si i apoštolové lásku ku práci, když vykonávali učitelský úřad Kristův. Sv. Pavel n. př. se neleká na svých dalekých cestách žádné ná-

¹⁾ Dr. Neuschl, Sociologie.

²⁾ Corn. a Lap.

mahy a obtíže a nad to si zjednával tehdy i výživu prací vlastních rukou; tkal totiž látku na stany a praví o tom: „Stříbra a zlata neb roucha nežádal jsem od žádného, jakož sami víte; neboť na to, čeho potřebí bylo mně i těm, kteříž se mnou jsou, podávaly ruce tyto.“ (Sk. ap. 20, 33, 34.)

Jako tedy pohané byli přesvědčeni, že práce jest hanbou, my musíme naopak vědět, že jest práce naším přirozeným úkolem. A proto kdo nepracuje, hřeší proti přirozenosti lidské.

Tímto vědomím proniknutí považovali i členové nejvznešenějších křesťanských rodin, ba i rodin panovnických za čestno, nejen duševní, nýbrž i tělesnou práci konati. Aragonský král Alfons byl jednou kýmsi tupen, že se obíral tělesnou prací. Odpověděl: „Dal snad Stvořitel králům ruce proto, by je nečinně v klín skládali?“ Posud pak je v některých panovnických rodech (tuším anglickém a německém zvyk, že se princové musejí vyučiti nějakému řemeslu, které si sami zvolí.

Druhý důvod, proč musíme pracovati jest, že „práce vylučuje zahálku, která je počátkem a vznikem všeho zla.“ Zlem tím by se mohl mysliti nedostatek, zaviněná chudoba, čehož netřeba obšírněji vykládati; hlavně se tím však míní hřích.

Kdo by neznal přísloví: „Zahálka — všeho hříchu počátek;“ „zahálka — ďáblova poduška?“ Smutné zprávy ze soudních síní, které za našich dnů bohužel až přespříliš plní denní listy, dokazují, že žádný hřích není tak hrozným, že by se lenivý povaleč nedal k němu svést, že by se ho člověk štítící se práce nedopustil.

Než obraťme raději svoji pozornost od ohavných nepravostí ku skutkům krásným a velikým, ku vznešeným ctnostem! Věru, o přemnohých můžeme směle tvrditi, že se pilná práce stala jejich základem. — Abych vám o tom podal jasný a názorný příklad, zaleťme, m. d., v duchu do dalekých končin jižní Afriky, kde nedaleko pobřežního města Durbanu stojí veliký klášter, opatství missijního řádu „M a r i a n n h i l l“, čili „Návrší Panny Marie a sv. Anny.“ Nad jeho branou se leskne z daleka zlatem v záři sluneční nápis „Ora et labora“, „modli se a pracuj!“ — Kdybychom byli v tato místa zavítali asi před 25 lety, byli bychom tu viděli africkou pustinu, obydlenou pohanskými nevzdělanými černochoy. Usadilo se však tu několik nadšených a zbožných i pracovitých mnichů, kteří láskou k Bohu puzeni přišli sem z Evropy. — Pod jejich pilnou rukou vznikaly zde pomalu prosté stavby, postupem času stále se zdokonalující a množící, úrodná pole, krásné zahrady, silnice i mosty přes dravé bystřiny; ale i školy, dílny řemeslnické a křesťanské chrámy, a to nejen na tomto místě, nýbrž na mnohých místech v celé rozsáhlé, širé krajině a z nevzdělaného lidu mizel pohanský nemrav. Lid dříve za divochy považovaný přijal heslo „modli se a pracuj“ od svých učitelů a změnil se tak, že i nekatoličtí cestovatelé, kteří sem často přicházejí, jsou plni nelíbeného údivu a vzdávají čest křesťanské horlivosti a práci.

Uvedl jsem vám sice příklad z ciziny, ale, m. d., kdo má zdravé oko a nezkažený úsudek, dovede i v našich krajích třeba denně nalézt dosti dokladů, že pilná práce upravuje cestu ctnosti a že za leností se plíží hřích jako stín.

Práce si važíme konečně proto, že „posiluje tělo a občerstvuje ducha.“

Pluh, jímž se neoře, zrezaví. Tak i tělo nepracující ochabne, mysl, která se přemýšlením nenamáhá, otupí. Chorým na těle a zasmušilým na mysli se stává, kdo neužívá času svého života ku práci.

Četl jsem nedávno o chorém muži, jemuž lékař po vyšetření nemoci nařídil, by sám bez cizí pomoci porazil několik stromů, pařezy jejich ze země vykopal, vše rozřezal a na drobné kousky rozťápal. A rada pomohla. Nemocný se pozdravil a pochopil potom sám, že jeho nemocí byla lenost. Práce pak zachovávala od té doby jeho tělo zdravým.

Ze života mnohých poustevníků se vypravuje, že když přišel k nim — jak často se dělo — někdo na radu a prosil o prostředek proti smutku duše a malomyslnosti v neštěstí neb pokušení, dostalo se mu odpovědi, by se nejen zbožně modlil, nýbrž i pilně pracoval. A že to byla rada výborná, můžeme se snadno přesvědčiti i my, budeme-li v zármutcích života k těmž prostředkům sáhati.

M. d.! V kratinkém nedělním rozjímání našem nelze ovšem náležitě oceniti práce a jejího významu. Vždyť jsou o tom napsány celé knihy!

Co jste slyšeli budiž vám pobídkou, byste si již v dětství v pilné práci libovali a si umíňovali, že si v budoucím životě chcete povždy jak práce, tak svědomitě pracujícího člověka vážiti, byť práce jeho sebe prostší byla.

Pak se přesvědčíte na jiných i zakusíte sami na sobě, že práce jest skutečně nejen ochranou před mnohými útrapami pozemskými, nýbrž opravdu účinným obranným prostředkem proti hříchu a podporou křesťanské dokonalosti. Amen.

19. Exhorta na neděli I. po devítníku.

„Bůh na počátku učinil člověka a zanechal ho v ruce rady jeho.“

(Sir. 15, 14.)

O svobodné vůli člověka.

Milé děti!

Cena výtvorů rukou lidských závisí od jich dokonalosti a předností, jakými vynikají. O b r a z se posuzuje dle souladu barev a dle věrnosti, se kterou vypodobňuje, co jím chtěl malíř znázorniti; s o c h u ceníme nejen dle látky, z níž jest zhotovena a která ji mnohdy uschopňuje, by přetrvala věky, nýbrž i dle výrazu

tváře, leposti údů, dovedně se vinoucích záhybů roucha a dle toho, zda i v nás budí pohled na ni myšlenku, kterou jí chtěl sochař projevit. Při stavbách obdivujeme jich ohromnost, výšku, štíhlost sloupů, směle se pnoucí oblouky klenby, ušlechtilost slohu přiměřenou okolí, umělost ozdob, souměrnost jednotlivých částí, účelnost v rozdělení místností a pohodlí, jakého mohou poskytnouti. Klenoty pak a šperky poutají oko něžnými ozdobami mistrně z drahého kovu tepanými a leskem drahokamů.

A jestliže ruka lidská dovede vytvořiti mnohé zasluhující obdivu, čím více musíme nalézt krásy, přednosti a dovednosti na dílech rukou Božích!

Kráčíme-li dílnou všemohoucnosti Boží — přírodou — mohli bychom se za každým krokem zastaviti a přemnohému se podívat. Chceme-li však viděti to nejvznešenější, co Bůh zde na zemi vytvořil, nemusíme ani ven vycházeti, ba ani oka otevírati. Stačí, zamyslíme-li se sami nad sebou, nad dary svého těla a hlavně své duše.

Nahlédněme, m. d., v této chvíli sv. rozjímání do svého nitra a pozorujme k svému povzbuzení jeden z darů Bohem nám tam vložených, o němž často slýcháváme. Mním svobodnou vůli.

Budeme o ní uvažovati:

1. Bůh dal lidem svobodnou vůli;

2. svobodná vůle je vzácným darem Božím.

Při úvaze samé pak poznáme, že se onen předmět na dnešní neděli hodí.

V knize Sirachově (15, 14) čtu slova: „Bůh na počátku učinil člověka a zanechal ho v ruce rady jeho.“

Jimi připomíná Duchem sv. osvětlený spisovatel, že Bůh udělil člověku při stvoření svobodnou vůli. Mohli bychom pak jejich smysl takto vyjádřiti: „Bůh dal člověku schopnost, by se mohl samostatně, bez všelikého nucení rozhodnouti pro dobro neb zlo.¹⁾ Aneb bychom mohli říci, že nám ona slova praví: „Vaše vůle je svobodná. Můžete se sami rozhodnouti, zda to neb ono činiti chcete.“²⁾

A není věru těžko nalézt v Písmě sv. hojnost dokladů, že člověčenstvu od počátku dar ten skutečně Bohem byl udělen.

Již přikázání dané prvnímu člověku v ráji je důkazem jeho svobodné vůle. Vždyť nač by bylo potřebí přikázání, záповědi neb pohrůžky, když by se byl člověk nemohl sám odhodlati jednati jinak, než jak bylo přáním Stvořitelovým?

Hříchem pozbyli sice prarodiče mnoho vzácných darů, vůle svobodné však zbaveni nebyli. I po hříchu jim ponechal Bůh, by mohli samostatně voliti mezi dobrým a zlým. To dosvědčují slova, jimiž Hospodin napomínal Kain: „Pod tebou má býti žádost jeho (zlého) a ty panovati máš nad ním.“ (I. Mojž. 4, 7.) Co jiného jimi chce říci nežli: „Bdi nad svojí vůlí, by se odvrátila od zlého a přiklonila k dobrému!“

¹⁾ Scherer: Exemp. Lex.

²⁾ Pichler: Volksschulkatechesen I

Také M o j ž í š a J o s u e byli přesvědčeni, že si může lid israelský samostatně vyvoliti poslušnost i neposlušnost vzhledem ku přikázáním Božím. Dokázali to svými posledními řečmi, jimiž lid před smrtí napomínali, by Bohu ochotně věrnost zachoval. M o j ž í š pravil: „Svědky vyzývám dnes nebe i zemi, že jsem předložil vám život i smrt, požehnání i zlořečení. Vyvolíš tedy život, abys i ty živ byl i símě tvé.“ (5. Mojž. 30, 19.) J o s u e pak mluvil: „Pakli se vám zdá zlé sloužiti Hospodinu, dává se vám na vůli; vyvolte dnes co se líbí, komu byste raději sloužiti měli, zdali bohům, jimž sloužili otcové vaši v Mesopotamii, čili bohům Amorrhejských, v jejichž zemi bydlíte: já pak a dům můj sloužiti budeme Hospodinu.“ (Jos. 24, 15.)

Nemohu dále opomenouti slov P. J e ž í š e, jenž tážícím se po prostředcích ku spáse vedoucích, říkával: „Chceš-li vejíti do života, zachovávej přikázání!“ (Mat. 19, 17.) Nad Jerusalemem pak neposlušným naříkal: „Jerusaleme, Jerusaleme, kolikrát chtěl jsem shromážditi dítky tvé, jako slepice shromažďuje pod křídla kuřátka svá a nechťel jsi!“ (Mat. 23, 37.)

Avšak i bez těchto a jiných četných důkazů z Písma sv. čerpaných bychom přece musili poznati, že máme svobodnou vůli. V l a s t n í z k u š e n o s t by nás k tomu přivedla.

Dráždí-li někdo zvíře, na př. psa, rozzuří se pes a kousne. On jinak učiniti nemůže. Jeho přirozenost jej k tomu donutí. Uráží-li někdo nás, i v nás se chce jistě hněv vzbouřiti, i v nás povstává touha ihned viníka ztrestati, uhoditi neb jinak se pomstíti. Musíme-liž tak učiniti? Musíme oné touze povoliti? Nikoliv. My si dovedeme říci: „Hněv je náruživost ohavná, nelíbí se Bohu. Proto z lásky k Bohu, z lásky k mírnému Pánu Ježíši se přemohu a hněv potlačím.“ A tak svobodná vůle zvítězila nad hněvem.

O této pak svobodné vůli praví sv. Bernard, že je „drahokamem ve zlatě zasazeným“. Tím poukazuje na velikou její cenu.

Mnoho by se dalo uvéstí důvodů, pro něž svobodnou vůli dlužno označiti za jeden z nejvzácnějších darů Božích. — Jako jsme viděli na hříchu prvních rodičů i Kainově, že jej svobodná vůle umožnila, tak můžeme uvéstí doklady, že u člověka Boha milujícího, v pokušeních statečného, vážícího si a opatrně užívajícího prostředků dobrotou Boží udělených, svobodná vůle se dovede odhodlati k činům tak vznešeným, krásným a Bohu milým, že se jim právem podívujeme a toužíme, by i nám bylo lze podobné vykonnati, Horlivost apoštolů — statečnost mučedníků — andělská nevinnost světců — hrdinské sebeobětování věrověstců dob dávných (na př. sv. Cyrilla a Methoděje) i novověkých misijnářů — nezištná láska k bližnímu osvědčovaná věrnými učedníky Pána Ježíše po všechny časy — všechno toto vplynulo ze svobodné vůle, dobrovolného a pevného rozhodnutí.

To-li uvážíme, přisvědčíme úplně spisovateli¹⁾ pravícimu: „Svobodnou vůlí se stává člověk podobným Bohu, předčí ostatní tvory, nabývá vlády sám nad sebou i svými skutky, dochází ctnosti, zjednává zásluh, získává věčného života i slávy.“

Následující příklad vás poučí, že svobodnou vůlí se možno odhodlati i k odložení jedné nepravosti, která i za našich časů bohužel nesmírně mnoho zla působí a přiučiti se ctnosti, jež nejen pro nadpřirozený život křesťana, nýbrž i pro jeho pozemské štěstí má význam dalekosáhlý.

Jeden z předních generálů Napoleonových slul C a m b r o n n e. Vysoké hodnosti své dosáhnul postupně z prostého vojína. V mládí byl oddán nestřídmosti v pití. Jsa desátníkem uhodil kdysi v opilosti důstojníka v tvář. Byl proto odsouzen válečným soudem k smrti. Plukovník, jenž jej pro jiné dobré vlastnosti miloval, přičinil se, by odsouzený dostal milost. Podařilo se mu. Rozradostněn spěchal do vězení a dal si vězně zavolati. „Nesu ti milost,“ volal na přicházejícího, „avšak pod jednou podmínkou, když se totiž nikdy více neopiješ.“ Udiven pohlížel Cambronne na svého velitele, pak svěsil hlavu a zvolal malomyslně: „Toť nemožno. Nemohu více zanechati své náruživosti!“ „Zanech úplně požívání vína,“ naléhal důstojník. „Ach, toť nesnadné a slíbím-li, nedovedu toho splniti.“ „Dej mi čestné slovo a vím jistě, že je splníš!“ Vojín uposlechl. Pozvědnuv ruku a zavázal se přísahou, že se nedotkne více vína. Po 25 letech byl z něho generál. V bitvě u Waterloo byl velitelem císařské gardy a osvědčil velikou statečnost. Pak se uchýlil v ústraní. Jeho bývalý plukovník žil ještě jako stařec rovněž na odpočinku. Pozval jednou generála k sobě. Při hostině postavil před něho sklenici vína. Pozapomněl na minulost. „Co to činíte?“ volal Cambronne uleknutě. „Jest to výborné rýnské víno,“ namítal hostitel. „A já bych ho měl píti?“ zvolal generál hněvivě. „Zapomněl jste na mé čestné slovo? Přísahal jsem, že se mé rty vína nedotknou a dosud se nedotkly. aniž kdy dotknou!“ —

To a jiné podobné jasně dokazuje, jak mnoho člověk dovede svobodnou vůlí svojí.

M. d.! V dnešním sv. evangeliu přirovnává Pán Ježíš slovo Boží k zrnu obilnému. Jako ze zrna v půdu úrodnou zapadlého vyrůstá klas i o sto zrnech, tak slovo Boží čili učení Pána Jžíše může u nás přinést hojný užitek. Dnešní rozjímání nás mělo poučiti, že u ž i t e k t e n z á v i s í o d n a š í s v o b o d n é v ů l e. Budeme-li chtít učení to do svého srdce přijati, je milovati, jemu rádi věřiti, b u d e m e - l i c h t í t i d l e něho se p o ž d y ř í d i t i, pak vykvetou u nás hojné dobré skutky a ctnosti, jež i toho nás učiní hodnými, co je naším společným cílem — nebe. N e b u d e m e - l i c h t í t i h o p ř i j a t i, zůstane naše srdce půdou skalnatou, c e s o u u j e t o u t r n í m kde není o užitku žádná řeči.

Proto i k poučení i výstraze si zapamatujme slova Anastasia nicejského: „V naší moci i svobodné vůli spočívá naše spása i záhuba.“ Amen.

¹⁾ Corn. a Lap.

20. Exhorta na slavnost Obětování Páně.

„Nepohrdej člověkem v stáří jeho.“

(Sir. 8, 7.)

Úcta ku stáří.

Milé dítky !

Dnešní svátek jest slavností Páně i Panny Marie. Církev sv. nám připomíná, že čtyřicátého dne po narození bylo dítě Ježíš donešeno do chrámu jerusalemského, aby tam bylo dle obřadu Mojžíšovým zákonem přikázaného obětováno a Bohu byl za ně na oltář položen předepsaný dar. Odtud jméno svátku O b ě t o v á n í P á n ě. Ježto se pak ona návštěva chrámu týkala i matky poprvé s novorozenětem do společnosti věřících přicházející, nazývá se také dnešní slavnost „O č i š ť o v á n í P a n n y M a r i e.“

Evangelium, které jsem vám přečetl, upozorňuje nás církev svatá, že bylo tehdy dopřáno dvěma starým osobám spatřiti, poznati i v náruč přijati Vykupitele a jeho narození jiným zvěstovati. Byli to stařec Simeon a stařena Anna. Jak velkou čest prokázal tím Pán Ježíš stáří! I sv. Augustin¹⁾ poukazuje na to, že tu bylo stáří uctěno. Práví: „Byl obětován v chrámě a od starce slavného, letitého, osvědčeného, ověnčeného (šedinami i zásluhami) byl poznán.“ A opět: „K u č l o v ě k u s t a r c i přišel ten, jenž svět sestárlým nalezl.“ Sv. Ambrož²⁾ pak dí: „Nejen od andělů a proroků a pastýřů, nýbrž i od starců a spravedlivých dochází zrození Páně svědectví.“

Nejen slova, která Pán Ježíš později kázal, nýbrž i skutky, které kdy konal, mají nám býti povzbuzením k jich následování.

Proto se učme od Ježíše v náručí starce odpočívajícího úctě ku stáří, o níž chceme dnes uvažovati.

Uveďme si na mysl některé důvody, pro něž si máme starých lidí vážiti.

První důvod úcty ku stáří uvádím slovy pohanského spisovatele Antiphana: „Stáří jest takoruka oltářem útrap, neboť se zdá, jakoby se k němu všechny utíkaly.“

Bychom tomuto výroku porozuměli, musíme věděti, že pohanské oltáře bývaly útočištěm pronásledovaných. Kdo se utekl k oltáři, nesmělo se mu ublížiti, byť i zločincem byl. Takovým tedy oltářem je stáří. K němu se hrnou se všech stran četné útrapy, neduhy, nemoci a těžkosti a nedají se od něho zapuditi. Toť pravda, již dokazovati netřeba. Matný krok třesoucího se starce, jeho vzdechy a nářky, hynoucí smysly druhdy bystré, ba někdy i zemdlenost na rozumu prozrazují utrpení, proti němuž není léku.

¹⁾ Lect. II. Noct. ²⁾ Lect. III. Noct.

To vše bylo již v dobách předkřesťanských příčinou, že i pohané měli před stářím úctu.

Vypravuje se zvláště o Spartanech, že ctili stáří. Žádný spartský mladík se neodvážil usednouti, stál-li blízko něho kmet. Kdysi při olympských hrách hledal prý jistý stařeček místo, chtěje si sednouti. Šel kolem řad sedících diváků, nikdo se však nehýbal, by mu ustoupil. Teprve když přišel mezi Spartany, povstali všichni uctivě a vedli jej ku sedadlu. Diváci počali pochvalně tleskati. Stařec však řekl: „Hle, všichni Řekové chválí ctnost, Spartané však ji vykonávají.“

Macedonský král Alexander Veliký musil jednou tábořiti v zasněžené krajině. Byla veliká zima. I zapálili vojíni pro krále veliký oheň a zbudovali u něho pohodlné sedadlo. Pojednou však uzřel král, že nedaleko něho je starý vojín, který se zdál zimou hynouti. Sestoupiv se sedadla, chvátal k němu, vzal jej do náručí, odnesl k ohni a posadil na svůj trůn.

Tento důvod, pro nějž i pohané stáří úcty neodpírali, bude platiti jistě i po všechny časy budoucí. Povždy bude „stáří chorobou“, Ctěme tedy i my starce a važme si jich pro jejich utrpení.

Druhý důvod uvádím slovy Sirachovými: „Nepohrdej vypravováním starších moudrých a v příslovích jejich se obírej. Neb naučíš se od nich moudrosti.“ (8, 9. 10.)

Život lidský se nazývá zhusta školou. A nikoliv neprávem. Neboť mnohemu nás přiučuje. A není učení ve škole života tak pohodlné a příjemné jako ve škole, kde člověk trávívá dětství. Tam se učí dítě pohodlně z knih, tam vlídné slovo vštěpuje myslí rozmanité nauky, tam vidí oko dítěte poučné obrazy. Život však je učitel přísný, ba i nejednou krutý. Jsou ovšem i v životě chvíle radosti, jež člověku také mnohou zkušenost zjednávají. I v životě nám musí býti — jako ve škole — dobrá kniha častým rádcem. Nejednou však nás učí škola života důležitým vědomostem bolestnými ranami, mozolnou prací, hmotnými škodami, duševními útrapami a posměchem nelaskavých spolubližních.

Čím déle kdo ve škole prodlel, tím více může věděti a na člověka, který mnohými školami prošel s prospěchem, pohlížejí lidé s úctou a rádi se řídívají jeho pokyny.

Kdo jest starcem, strávil dlouhou dobu v přísné škole životní a mnohým zkouškám jejím se podrobil. Což divu, že mnoho může věděti a tudíž i poraditi těm, kdo do školy té teprve nastupují neb v ní dlouho ještě nepobyli — lidem mladým.

Moudře činili tedy národové, kteří ku správě svých států ustanovovali radu starců (Římané senát, Řekové gerusii).

Pošetile jednal Roboam, syn Šalomounův, který zavrhl radu vážných starců, by mluvil k nastávajícím svým poddaným slova vlídná a tak si je naklonil a lásky jejich si získal. Naproti tomu uposlechl rady nezkušených mladíků, kteří ve své lehkomyslnosti měli za to, že nový král dobře učiní, pohrozí-li lidu, že jej bude ovládati krutostí. Když pak viděl Roboam vzpouru

z toho vzniklou a když většina lidu od něho odpadla a nového krále si ustanovila, želel pozdě své nerozvážlivosti.

Též Ludvík XI., francouzský král, vlastní škodou poučen, dával umíraje synu svému radu: „Synu, hled', bys svými rádci učinil zkušené starce a jich poslouchal. Mládí má sice sílu, moudrou radu však stáří.“ Totéž budiž povždy i vaším přesvědčením,

Třetí a to nejkrásnější důvod nám udává sv. Efrém: „Cti starce, protože dlouho a mnoho Bohu sloužili.“

Kéž by každý křesťan hleděl, aby jednou ve svém stáří z toho důvodu byl ctihodným! Takovým byl jistě Simeon Krásný mi slovy vydává o něm svědectví Písmo sv.: „Člověk ten byl spravedlivý i bohabojný a očekával potěšení Israelova (t. j. Vykupitele) a Duch sv. byl v něm.“ Taktéž Anně dostává se chvály podobné: „Nevycházela z chrámu, sloužíc Bohu posty a modlitbou dnem i nocí.“ (Luk. 2, 25. 37.)

Kdo pak v podobné horlivosti v dobrém sestárnul, v nemensi úctě jest u samého Boha, protože jest člověkem v pravdě moudrým, enž poznal, k čemu jej stvořila všemohoucnost Boží; jest dobrým hospodářem, který dobře užívá svěřeného času; jest věrným služebníkem svědomitě těžícím s hřivnami Bohem svěřenými; jest pravým učedníkem Kristovým věrně následujícím svého Mistra; jest statečným bojovníkem nelekajícím se zápasu s pokušením a bude i vítězem, jenž opouští bojiště tohoto světa bude moci zvolati se sv. Pavlem: „Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonat, víru jsem zachoval. Naposledy složena jest mi koruna spravedlnosti, kterouž mi dá v onen den Pán (ten) spravedlivý soudce a netoliko mně, ale i (všem) těm, kteříž milují příští jeho.“ (2. Tim. 4, 7. 8.) A jestli si zasluhuje bohabojný stařec úcty a lásky Boží, tím více si ho musíme vážit i my lidé.

M. d. ! Mějme tedy stáří v uctivosti ! Nikdo z nás „nepohrdej člověkem v stáří jeho !“ (Sir. 8, 7.) Pro svůj vlastní pak život si zapamatujme, že vážnosti před Bohem i lidmi dodá nám v každé době vytrvalost v dobrém.

Kéž nám jednou planoucí hromnička u našeho lože smrtelného může připomínati, že jsme celým svým životem šli za světlem, jímž jest Kristus Pán a že jsme jiným lidem povždy svítil dobrým příkladem.

Nyní pak poprosme Boha o milost setrvání v dobrém slovy modlitby církevní, kterou se modlí kněz při svěcení svící.¹⁾ „Pane Ježíši Kriste, jenž jsi dnešního dne v podstatě našeho těla mezi lidmi se zjeviv, od rodičů ve chrámě představen byl, jehož ctihodný stařec Simeon, světlem Ducha Tvého osvícen byv poznal, na lokty vzal a blahořečil : uděl milostivě abychom milostí téhož Ducha sv. osvícení a poučení, Tebe v pravdě poznávali a věrně milovali, jenž s Bohem Otcem v jednotě téhož Ducha svatého živ jsi a kraluješ, Bůh po všechny věky věkův. Amen.

¹⁾ Grydil: Obřady církve katolické.

21. Exhorta na neděli II. po devítníku.

„Pro spravedlnost bojuj duší svou a až do smrti zasazuj se o spravedlnost a Bůh vybojuje za tebe nepřátely tvé.“

(Sir. 4, 33.)

Sv. Ignác a Polykarp — bojovníci a trpitelé pro spravedlnost.

Milé děti !

V každé domácnosti mají lidé kalendář a nahlízejí často do něho. Činí tak obyčejně z příčin týkajících se rozmanitých okolností života občanského. Na př. aby neopomenuli zaplatit v určitý čas povinných poplatků a daní, učiněných dluhů, by se přesvědčili, kdy některý z příbuzných a známých slaví jmeniny a pod.

Pohled do kalendáře měl by však katolickému křesťanu též zavdati podnět, by si povšimnul j m e n s v a t ý c h a s v ě t í c B o ž í c h, jichž památka připadá na každý den v roce, by se h l e d ě l p o u č i t i o b š í r n ě j i o j i c h ž i v o t ě a v i d a jejich ctnosti, pro vlastní život z nich čerpal poučení a povzbuzení.

V poslední době jsme slavili památku dvou světců první doby křesťanské, kteří požívali povždy veliké úcty v celé církvi a kteří si úcty té také jako velicí trpitelé zasloužili. Jsou to svatý P o l y k a r p a s v. I g n á c. (26. ledna, 1. února).

Prostý byl jejich život a dojemná jejich smrt v e v y s o k é m s t á ř í, kterou oba s určitostí předvíдали a o níž právě s takovým klidem mluvili, jako Božský Spasitel, jenž v dnešním sv. evangeliu praví, že Syn člověka „bude vydán pohanům budou se mu posmívati a ho bičovati a na něj plivati a když jej zbičují, zabijí ho.“ (Luk. 18, 32. 33.)

V y l í č í m v á m s t r u č n ě ¹⁾ život obou oněch křesťanských hrdin a upozorním, jaké poučení nám pro vlastní život dávají. Také bude dnešní exhorta částečně dokončením minulé o „c t i h o n n ě m s t á ř í“.

V Malé Asii a Syrii, kde za našich časů nejrozšířenějším náboženstvím jest učení Mohamedovo a kde sverepí Turci podnes křesťany vraždí a mnoho nevýslovných útrap jim působí, byly již v dobách apoštolských kvetoucí obce křesťanské. Sv. Petr, Pavel a Jan obrátili v těchto končinách přemnohé na víru Kristovu.

V A n t i o c h i i syrské byl nástupcem sv. Petra v úřadě biskupském I g n á c, v bohaté a nádherné S m y r n ě, ležící u mořského pobřeží maloasijského, spravoval po sv. Janu, Miláčku Páně, křesťany P o l y k a r p.

O b a d o s á h l i v ě k u v e l m i v y s o k é h o. První byl biskupem 40 roků, druhý ještě mnohem déle.

Jak s v a t ý byl ž i v o t Ignáciův poznáváme z toho, že pro lásku k Pánu Ježíši, pro nadšení, s jakým o Spasiteli mluvíval

¹⁾ Eckert: Církev vítězná.

a pro ctnostný život obdržel od svých oveček jméno „Theophorus“, což znamená „Bohonosný“, t. j. ten, jenž Boha v srdci nosí. Polykarp pak vzpomínali věřící ještě dlouho po jeho smrti, čehož dokladem jsou spisy sv. Irene, kde čteme: „Mohu místo udati, na kterémž Polykarp sedě učival. Mohu popsat i jeho přicházení i odcházení, celý života jeho způsob, tvářnost těla, řeči, jež k lidu mluvil a cokoliv připomínal o svém obcování s Janem i s jinými, jenž Pána viděli, o řečech jejich i o všech Pána se týkajících výpovědích jejich. I o zázracích a učení jeho, jakožto přijal od těch, kteří Slovo spatřovali, na všem se srovnáváje s Písmem sv.“

Svatost života a horlivost v povolání pastýřském, již stále nové vyznavače učení Pána Ježíše zjednávali, nemohla tehdy ujíti zrakům pohanské vrchnosti římské. První pak toho zakusil sv. Ignác. Císař Trajan se zastavil na výpravě proti Armenům a Parthům r. 107 v Antiochii a dověděl se tam, že prý Ignác mnoho lidí přivedl ku Kristu. Dal jej tudíž předvolati a když při vyšetřování uslyšel, že mu říkají pro jeho lásku k Ježíši Theophorus, řekl mu: „Což myslíš, že my nenosíme v srdci svých bohů, jež svými pomocníky proti nepřátelům máme?“ Světec odpověděl: „Bludně nazýváš, císaři, zlé duchy pohanů bohy. Neboť jest jeden toliko Bůh, jenž učinil nebe i zemi i moře se vším, což v nich jest. A jeden jest Kristus, jednorozený Syn Boží. Kéž bych došel království jeho!“ Trajan se otázal dále: „Myslíš toho, jenž pod Pontským Pilátem ukřižován byl?“ Ignác vyprávěl statečně dále: „O tom mluvím, který hříchy moje i původce jejich ukřižoval a všechnu zlobu ďábla podrobil pod nohy těch, kdož v srdci ho nosí.“ Císař otázal se posléze: „Nosíš tedy Ukřižovaného v srdci?“ Načež sv. biskup řekl: „Ovšem, že ho nosím, neboť psáno jest: „Přebývati budu v nich a procházeti se mezi nimi.“ (2. Kor. 6, 16.)

Po tomto výslechu pronesl Trajan rozsudek: „Poroučím, aby Ignác, jenž praví, že Ukřižovaného v sobě nosí, spoutaný veden byl od vojáků do Říma a tam za pokrm byl dán dravé zvěři pro obveselení lidu.“ Uslyšev to mučedník, zvolal radostně: „Děkuji Tobě Pane, že jsi mne hodným učinil dokonalé lásky k Tobě a tím poctil, abych s apoštolem Pavlem železné okovy nosil.“ Radostně pak přijal pouta a odevzdal se v ruce vojínů.

V přístavním městě Seleucii byl uveden na loď, která se plavila podél břehů maloasijských, směrem k Římu. Po dobu plavby býval vězeň po způsobu římském řetězem připoután k jednomu z vojáků, který pak životem svým ručil, že vězeň neprchne. Takový strážce však se dával podpláceti a ponechával pak vězně při zastávkách v domech jeho přátel a dovoloval mu choditi i psáti. Tak bylo lze i Ignácovi volněji se pohybovati. Když dopluli do Smyrny, byl uveden ku svému příteli Polykarpovi, tehdy ještě mladému. V době tohoto pobytu přicházeli k němu křesťané, biskupové, kněží i jáhnové, by uslyšeli jeho slova povzbuzení i dostali od něho požehnání. Odtud psal též četné listy jak svému opuštěnému stádcu,

tak křesťanům měst asijských i věřícím do Říma. V listech těch se raduje, že smrt mučednická se stane jeho údělem ; Římány pak prosí, by nikterak nečinili kroků, aby snad jejich přimlouvou byl před smrtí zachráněn. Praví : „Rád umru pro Boha, vy-li mně toho nepřekazíte. Dopusťte mi pokrmem šelem býti, jimiž dáno mně bude k Bohu se dostatí. Jsem žito Boží a musím býti rozemlet zuby dravých zvířat, abych čistým chlebem Božím shledán byl. Lichoťte raději šelmám, aby se mi staly hrobem a ničeho nezůstavily z těla mého, abych, až zemru, nikomu obtížným nebyl.“

Skončivše pobyt ve Smyrně, brali se vojáci se zajatcem dále a octnuli se u Neapole. Světec by si byl přál, by se mohl již odtud do Říma pěšky ubíratí, aby se poděbal Pavlovi, jenž takto poslední cestu svoji do Říma vykonal. Nemohli se však pro nepříznivý vítr dostatí ku břehu ; proto požchnav z daleka křesťany tu bydlící, plavil se do Ostie, přístavu římského.

Od zástupu křesťanů byl tu uvítán s radostí i žalem. Radovali se, že mohli uzříti vyhlášeného biskupa, rmoutili se pro brzkou jeho smrt, která se stala ihned po příchodu do Říma. Byl uveden do divadla a poněvadž tehdy právě měly hry skončiti, byl okamžitě předveden dvěma velikým lvům, kteří jeho tělo rozsápali a pohltili tak, že pouze několik největších kostí zůstalo. Ty pak byly od křesťanů uctivě sebrány a ve zbožné úctě chovány.

Neméně slavný konec byl připraven Polykarpovi za panování Marka Aurelia, kdy se i ve Smyrně stalo vzbouření proti křesťanům. Heslem pronásledovatelů se stalo : „Hledejte Polykarp!“ Týž se nikterak nelekal a chtěl se ihned vydati v ruce jejich. Vyhověl však usilovným prosbám věřících a skryl se na jistém statečku nedaleko města. Když i tu hrozilo nebezpečství, odešel do jiného úkrytu. Po vyzrazení však tohoto, ač se mohl ještě jinam uchýliti, sestoupil ku vyslané pro něho stráží a rozmlouval s vojíný tak přívětivě, že se zastyděl, že s takovou přesilou přišli pro vetchého stařečka. Pohostil je a poprosil, by se směl hodinu modliti. Skončiv modlitbu, šel klidně do vězení.

Před soudem byl vyzván, by obětoval kadidlo před obrazem císařovým a by se rouhal Kristu. Se svatým rozhořčením pronesl tu Polykarp krásná slova : „Šest a osmdesát let sloužím Kristu a nijak mi neublížil. Jak mně možno rouhati se Králi, který mně vykoupil?“

Marně mu hrozili dravými zvířaty, marně bolestnou smrtí ohněm. Byl tedy odsouzen k poslednějšímu. Stoj na hranici, plameny obklopen, byl probodnut kopím.

Tak i jeho pozemská pouť skončila hrdinně.

Oba odešli, aby dosáhli zaslíbení Spasitelova : „Blahoslavení, kteříž protivenství trpí pro spravedlnost : neboť jejich jest království nebeské.“ (Mat. 5, 10.)

M. d.! Čemu se máme ze životopisu tohoto učiti?

Tomu, co nám praví jeden z učitelů křesťanského života¹⁾: „Umíráš a zápasíš-li pro spravedlnost, zápasíš o svoji duši, ba zápasíš o Boha, jenž jest nejvyšší a nestvořená pravda i spravedlnost a který právě proto Ti dal duši, bys o ni a o pravdu zápasil až do smrti.“

Nelekejme se — dle těchto slov — žádné překážky, žádného protivenství a žijme povždy tak, jak se na vyznavače učení Ježíše Krista sluší. Jako sv. Ignác i Polykarp budeme pak i my jak ve mládí, tak — dá-li Bůh — i ve stáří vždy klidnými a šťastnými. Blažená smrt pak nás uvede tam, kde dojdeme splnění zaslíbení daného Bohem, již ve starém zákoně všem statečně bojujícím: „Pro spravedlnost bojuj duší svou a až do smrti zasazuj se o spravedlnost a Bůh vybojuje za tebe nepřátely tvé.“ (Sir. 4, 33.) Amen.

22. Exhorta na I. neděli postní.

„Neříkej: Hřešil jsem a co se mi
(za to) smutného přihodilo?“
(Sir. 5, 4.)

Opovázlivé spoléhání se na milosrdenství Boží.²⁾

Milé dítky!

Udělováním popelce započala církev sv. novou část církevního roku, nazvanou čtyřicetidenním postem. Jaký účel má tato doba, připomínalo se nám již ve středu nejen oním výmluvným obřadem, nýbrž i jasnými slovy epištoly:

„Obraťte se ke mně celým srdcem svým, s posty, s pláčem a s kvílením. A roztrhněte srdce svá a ne roucha svá a obraťte se k Hospodinu.“ (Joel 2, 12, 13.) Dnes pak volá sv. epištola: „Napomínám vás, abyste nepřijímali milosti Boží nadarmo.“ (II. Kor. 6, 1.) Těmito slovy prorokovými i Pavlovými vybízí nás církev, bychom pamětliivi své smrtelnosti, více než jindy plnili srdce své citem kající, lítosti a opravdovými úmysly, že chceme vůli Boží se srdcem radostným plniti. — K tomu nás povzbuzuje i fialová barva mešního roucha v této době — hlavně o nedělích — užívaná, která povždy v církvi kající znamenal.

Také kříž na oltářích vztýčený jest nám pobídkou, bychom Spasitele stále více milovali a jej činili cílem, k němuž chceme jednou dospěti.

I posty v tomto čase hlavně dospělým křesťanům ukládané máme považovati za užitečný trest za spáchané poklesky a za prostředek napomáhající ku setrvání v dobrém.

¹⁾ Corn. a Lap.

²⁾ Částečně použito: J. H a w, Eine gute Beicht. (Ravensburg, Fr. Alber.)

Jsou však — žel Bohu — lidé, kterým se nelíbí slovo pokání. Oni se domnívají, že pokání nepotřebují, neb že na ně mají dosti času. Prozatím si nechtějí — života pokáním ztrpčovati.

Abychom věděli, co máme o jejich jednání souditi, budeme uvažovati „o opovážlivém spoléhání na milosrdenství Boží.“

„Bůh jest nejvyšší milosrdný, rád hříchů odpuští,“ učili jste se v katechismu. Tuto pravdu hlásá Pís o sv. starého i nového zákona mnohými výroky i příklady. Stačí jistě, uvedu-li jako doklad slova proroka Ezechiela: „Živť jsem já, praví Pán Bůh, nechci smrti bezbožného, ale aby se obrátil bezbožný od cesty své a živ byl“ (33, 11), a připomenuli známé vypravování o marnotratném synu, jehož zajisté opakovati nemusím.

Kdybychom si všechny ony výroky i příklady obšírně v Písmě sv. přečetli a uvážili, poznali bychom, že chce-li kdo milosrdenství Božího býti účastným a odpuštění svých vin a z toho plynoucího štěstí dojíti, musí se podrobiti jisté podmínce. A tou jest pro nás všechny lítost spojená s řádně vykonanou sv. zpovědí. Kdo jest ochoten tuto podmínku co nejsvědomitěji vykonati, smí se spoléhati, že se mu dostane plnou měrou milosrdenství Božího, že budou-li hříchové jeho „jako šarlat, nad sním zbílení budou a budou-li červení jako červec, jako vlna bílí budou.“ (Is. 1, 18.) To jest i největší hříchů budou zcela odpuštěny.

Kdo by však oněch podmínek vykonati nechtěl, je za zbytečny pokládal neb s jich vyplněním odkládal a při tom se domníval, že přes to odpuštění od Boha dosáhne utimusi, protože Bůh je nejvyšší milosrdný, ten očekává něco, nač práva nemá, spoléhá se na milosrdenství Boží opovážlivě.

Vážná slova výstrahy volá takovým již ve starém zákoně Sirach: „Neříkej: Hřešil jsem a co se mi smutného přihodilo? Neříkej, Smilování Páně veliké jest, smiluje se nad množstvím hříchů mých . . . Neprodlevej obrátiti se ku Pánu, aniž odkládej den ode dne!“ (5, 4, 6, 8.)

Cítiváme soustrast s nebožákem těžkou vadou tělesnou stíženým. I ten, kdo hřeší opovážlivým spoléháním jest podobně politován hodným. Vhodně bychom jej mohli přirovnati ku člověku hluchému. Jest předně hluchým ku slovům Pána Ježíše, která pronesl Spasitel k apoštolům, když byli uzavřeni po jeho ukřižování ve večeřadle jerusalemském. Vstoupil k nim tehdy zavřenými dveřmi a pozdraviv slovy „pokoj vám,“ pokračoval: „Jako mě poslal Otec i já posílám vás.“ A to pověděl, dechl na ně a řekl jim: „Kterým odpustíte hříchů odpuštějí se jim a kterým zadržíte, zadržány jsou.“ (Jan 20, 21—23.)

Těmito slovy chtěl říci: Svou moc odpuštění hříchů odevzdávám vám. Vás na mém místě musí prosit za jich odpuštění, kdo

odpuštění chce dojíti. Vám se z nich musí hříšník vyznati byste! mohli spravedlivě rozhodnouti, zda jest hoden odpuštění či nikoliv,

A že apoštolé tento smysl slovům Pána Ježíše přikládali, víme ze skutků apoštolských, kde se vypravuje, že sv. Pavel v Efesu zpovídal, neboť: „Mnozí z věřících přicházeli vyznávající skutky své.“ (19, 18.)

Též v pozdějších časech křesťané nejinak soudili o oněch slovech. Tak sv. Augustin píše: „Neříkej nikdo, já činím pokání v soukromí a Bůh, jenž ví, jak v srdci činím pokání, mně již odpustí. Kdo tak mluví — pokračuje sv. Augustin — odnímá slovům Kristovým každý význam. Pak by bylo nadarmo řečeno: kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, pak by nadarmo byly církvi odevzdány klíče království nebeského.“

Kdo považuje přijímání svátosti pokání za zbytečné, jest také hluchým ku rozkazu církve, který nám připomíná IV. církevní příkázání: „Alespoň jednou za rok zřízenému knězi se zpovídati a v čas velikonoční svátost oltářní přijímati.“ Toto příkázání bylo vydáno v době, kdy se počínala mezi věřícími šířiti neblahá vlačnost a kdy proto někteří začínali sv. zpověď odkládati na delší dobu a stolu Páně se vzdalovati.

Lehkovážnost pak vzhledem k tomuto příkázání církevnímu je hříchem těžkým dle rozhodnutí samého Spasitele: „Pakli kdo církve neposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán.“ (Mat. 18, 17) t. j. jako člověk, k církvi nepatřící, z ní vyloučený.¹⁾

Kdo se spoléhá opovážlivě na milosrdenství Boží jest také slepcem. Nevidí bídy, v níž se nalézá, pokud žije ve hříchu těžkém a kterou nám připomíná sv. Jan ve knize svého Zjevení slovy: „Vím skutky tvé, že máš jméno, jako bys byl živý a jsi mrtvý.“ (3, 1.)

Jako tělo zemřelého nejen pozbylo hybnosti a leží bezvládně, nýbrž musí býti odnešeno ze středu živých, poněvadž by nesnesli pohledu na rozpadávající se tělesnou schránku, která jim dříve tak milou byla, tak se odvrací oko Boží od duše těžkým hříchem stížené, která se stala jakoby bezvládnou, neboť nemůže činiti nic záslužného, dokud si nezjedná upřímným pokáním opět lásky Boží a tím i nového života, jemuž říkáme posvěcující milost.

Onen nebohý slepec nevidí dále a nepoznává ve sv. zpovědi prostředku, jímž lze získati klidu svědomí. — Sami rozvášní nekatolíci uvažujíce o katolické svátosti pokání, uznávají její výtečnost v této příčině. Jistý genevský list přinesl tento výrok jednoho protestantského lékaře: „Jak mnoho lidí churaví jen proto, že nemohou svých chyb složití v klín služebníka pokoje... Není zatvrzelejších nemocí nad ty, které souvisejí s chorobou mravní... Proto by byla zpověď pro lékařství důležitější, než se za to má... Mnohé chorobné stavy vyžadují méně přispění lékaře, než ctihodného rádce...“

¹⁾ Dr. Sýkora, Nový Zák. pozn. k verši 17.

O Goethovi, německém básníku, vypravuje protestantský spisovatel Voss, že v hovorech před smrtí se vyjádřil: „Soukromá zpověď neměla býti člověčenstvu vzata.“ Protestanté totiž zpovědi nemají. Zdaž tyto výroky nezahanbují katolíka, který užitečnosti svátosti pokání viděti nechce?

Konečně jest věru politování hodnou slepotou, neviděti nestálosti a pomíjejicnosti lidského života a proto říkati: „Až před smrtí učiním pokání!“ Kdo pak ti oznámí, kdy zemřeš? Ještě jest v paměti nás všech hrozná srážka vlaků v Čechách ve stanici Uhersko u Chocně, na Boží Hod vánoční 1909. Rychlovlak unášel vesele se bavící obecnstvo do náručí milých příbuzných na svátky. V tom hrozná rána — a nic netušící se octli v náručí smrti!

Tak se děje přemnohým denně. Neočekávaně odcházejí na věčnost. Sv. Augustin dí: „Slíbil ti Bůh, že v den, kdy se obrátíš, zapomene na minulé tvoje viny. Nikdy však ti neslíbil života zítřejšího dne.“

Milé dívky!

Co jsme slyšeli o opovážlivém spoléhání na milosrdenství Boží, poučilo nás o záhubnosti tohoto hříchu. Přisvědčíme spisovateli, jenž praví, že se hřích ten podobá zmiji, kterou člověk do ruky chytil a neodhodil, m ō r u v těle se usadivšímu, m r t v o l e červy rozežrané uložené v domě.¹⁾

Nebud' me tedy hluchými k hlasu Božímu a slepými k vlastní bídě. Povždy i v budoucím životě přistupujme rádi se srdcem dobře připraveným k svátosti pokání a pak se můžeme důvěrně odevzdávati milosrdenství Božímu a na ně se spoléhati. Amen.

23. Exhorta na II. neděli postní.

„Nebud' žvavý mezi množstvím starců.“
(Sir. 7, 15.)

O mlčení.

Milé dívky!

V katechismu jste se učily, že p o s t e m se nerozumí toliko zdržování se masitých pokrmů aneb újma v jídle v určité dny zachovávaná, nýbrž v š e c h n y s k u t k y k a j í c n o s t i, s e b e z a p í r á n í a u m r t v o v á n í. Jinými slovy bychom mohli říci: Co si člověk dobrého uloží za pokání za své chyby větší či menší, co příjemného si dobrovolně odepře neb nepříjemného, avšak užitečného vykonati se odhodlá, jest skutkem Bohu milým a duši prospěšným; nezřídka pak bývá to užitečným i pro život pozemský.

¹⁾ Corn. a Lap.

Doba čtyřicetidenního postu se hodí více než každá jiná ku konání podobných skutků. Netřeba pak dlouho přemýšleti, kdy a kde bychom skutky sebezapírání konali. Každodenní náš život i všední naše zaměstnání nám k tomu dává hojnost příležitosti.

Na jeden takový skutek vás chci dnes upozorniti. Jest to moudré ovládnání daru řeči mlčením v pravý čas zachovávaným.

Sám Pán Ježíš uznával za vhodné žádati od svých apoštolů někdy mlčení. Slyšeli jste ve sv. evangeliu, že pronesl po svém proměnění k apoštolům, kteří byli svědky tohoto zázračného zjevu, slova: „Žádnému nepovězte vidění, dokud Syn člověka nevstane z mrtvých.“ (Mat. 17, 9.)

Poučme se tedy dnešního dne, že jest nám vhodné, ba nutno častěji zachovávat mlčení.

Mluví k mládeži a tu nebude nikterak nevhodným upozorniti, že již sama společenská slušnost vám ukládá mlčeti ve společnosti osob věku pokročilého neb dokonce lidí starých. Slovo Sirachovo (7, 15.): „Nebud' žvavý mezi množstvím starců,“ platí podnes a musí platit i v budoucnosti. „Starcům sluší mluvit, mladým lidem pak skromně a uctivě poslouchati, neboť staří, jsouce moudřími a zkušenými, snadno by mohli mluvkou z nespolehlivé paměti, omylu neb lži usvědčiti“¹⁾ a tak zahánbiti.

Mluví k žactvu a proto nemohu také opomenouti vás upozorniti, že pečlivě zachovávané mlčení v hodinách vyučovacích bude podporovati práci učitelů, jichž slova pak nebudou padati — jako símě rozsévače ze sv. evangelia — na skálu, na cestu, mezi trní, nýbrž v půdu úrodnou. Užitek z toho poznáte snadno sami.

Mluví k posluchačům nedělní exhorty, při níž se vám vysvětluje učení Pána Ježíše, vykládají pravidla křesťanského života a dostává povzbuzení k vytrvalosti v dobrém. Jednak úcta k slovu Božímu, jednak snaha, byste žádné části důležitých výkladů nepřeslechli, měla by vás povzbuzovati, byste zachovávali v této chvíli povždy mlčení. Mluvení nejen vyrušuje pozorně naslouchající, nýbrž i znemožňuje vlastní sebranosť mysli, které přece potřebuje každý, kdo chce slovu Božímu srdce do kořán otevřít.

Na kazatelně zdejšího farního kostela jest viděti sošku andělka ukazujícího jednou rukou na kněze a dotýkajícího se prstíkem druhé ruky vlastních úst, jako by chtěl shromážděným věřícím říci: „Chrámeť v něm místo hovoření; veškerá pozornost křesťana má tu býti obrácena ku knězi kázajícímu neb konajícímu posvátné úkony!“

I lidem dospělým jest často užitečno mlčeti. Dalo by se ze života jejich uvést hojnost příkladů, že mnohý člověk se uvrhl sám do veliké škody, že neuměl v pravý čas mlčeti.

¹⁾ Corn. a Lap.

I P í s m o s v. uvádí jeden takový příklad: V době, kdy národ israelský spravovali soudcové, dal Bůh muži jménem Manue syna S a m s o n a. Ten byl, když odrostl, z dopuštění Božího metlou na nepřátely Israelitů a způsobil jim mnoho zlého. Byl obdařen velikou silou tělesnou, která mu však byla propůjčena jen na tak dlouho, dokud bude zachovávatí slib nazirejský. Nazirejem se nazýval u Židů, kdo slíbil, že se bude zdržovati (na čas neb na vždy) nápojů opojných a nebude si stříhati vlasů. Jen Samson a jeho rodiče věděli, že síla jeho závisí na věrném plnění slibu. Z neopatrnosti prozradil to však Samson jednou lstivé ženě své Dalile, která byla tajně ve spojení s nepřátely a která mu ve spánku ostříhala vlasy a tím jej učinila slabým, takže ho pak nepřátelé snadno přemohli a ku potupnému trestu odsoudili.

Naši předkové ukládali moudré rady a pokyny pro život svých potomků v příslovích. Kdo by neznal přísloví: „M l č e t i z l a t o, m l u v i t i s t ř í b r o“? Kdybychom mohli vypátrati původce této průpovědi a vyzvědět, za jakých okolností byla po prvé pronesena, jistě bychom poznali, že ji pronesl člověk ve chvíli, kdy jej citelná škoda, neopatrností v řeči zaviněná, o výbornosti mlčelivosti přesvědčila. Že pak jeho výrok neupadl v zapomnutí, pochází odtud, že si jej opakoval obyčejně ten, kdo se podobné chyby dopustil, podobné škody došel.

Jsou-li však, milé dívky, přísloví „ku poznání moudrosti a kázně“ a „aby byla dána maličkým chytrost“ (Přisl. 1, 2 4), neuvádějme si jich na mysl až po chybném kroku, nerozváživém činu, nýbrž řiďme se jimi dříve, než se k důležitému jednání rozhodneme!

J s m e v š a k t a k é k a t o l i c k ý m i k ř e s ť a n y, a proto nezapomeňme si pečlivě vštípiť v paměť i srdce, kdy o d n á s ž á d á s á m M i s t r a P á n n á š J e ž í š K r i s t u s m l č e n í.

Dle jeho vůle máme mlčeti o svých dobrých skutcích, a nemáme se jimi nikdy chlubit.

Hle, jak jasně zní jeho slova u sv. Matouše (6, 2 sq.): „Když dáváš almužnu, netrub před sebou, jako pokrytci činí v synagogách a na ulicích, aby ctění byli od lidí... Když ty dáváš almužnu, ať nezví tvá levice, co činí pravice, aby byla almužna tvá ve skrytě, a Otec tvůj, který vidí ve skrytě, odplatí tobě... a když se modlíš, vejdi do pokojíka svého a pomodli se k Otci svému ve skrytě... Když se postíš, pomaž hlavu svou a tvář svou umyj, aby nebylo zjevno lidem, že se postíš, nýbrž Otci tvému, kterýž je ve skrytě; a Otec tvůj, jenž vidí ve skrytě, odplatí tobě.“

Na tom nám musí záležeti při dobrých skutcích, které snad konáme, bychom jimi vůli Boží vyplnili — nikoli však, bychom si chvály lidské zjednávali. Toho-li dbáti nebudeme, bude o nás platiti, co na témž místě je psáno o vychloubavých fariseích: „Amen pravím vám, vzali odplatu svou.“

J e š t ě j e d n a v ě c j e s t, o n í ž m á m e d l e v ů l e S p a s i t e l o v y m l č e t i. O c h y b á c h s v ě h o b l i ž -

ního. Nemáme jich totiž z pouhé zlomyslnosti, škodolibosti odhalovati a bez důležité příčiny o nich s jinými lidmi mluvit.

S velkým hlukem a spíláním vedli kdysi zákoníci a fariseové ženu při jistém hříchu dopadenou, aby ji kamenovali. Setkali se s Pánem Ježíšem a vyprávěli mu hned, co se stalo, a tázali se, co on o tom soudí. Ale Kristus Pán nepromluvil ani slova o vině, již se nešťastná dopustila, ale obrátiv se k hlučícímu zástupu, řekl: „Kdo z vás je bez hříchu, vrz první na ni kamenem.“ (Jan 8, 7.) A oni se s hanbou rozešli, načež Pán Ježíš ženu v pokoji a s odpuštěním propustil.

Když se při poslední večeři stala zmínka o zradě a svatí apoštolové slyšíce to se ulekli, nejmenoval jim Pán Ježíš zrádce, ač ho dobře znal, a oni se tázali. Jenom samému Jidášovi řekl soukromě na jeho otázku: „Zdali já jsem to, Mistře?“ — „Ty jsi řekl.“ (Mat. 26, 25.) Sv. Jan podává zprávu o tomto okamžiku, výslovně podotýká, že apoštolové nerozuměli tomu, co Ježíš s Jidášem mluvil (Jan 13, 28).

Hle, k tak velikým vinám dovedl Pán Ježíš mlčeti! Jestliže tedy některý křesťan s velikou zálibou roznáší sebe menší poklesky spolubližního, svých chyb při tom nevida, jedná jinak, než jeho nebeský Mistr, jedná nekřesťansky.

Milé dívky!

Vzpomeňme ještě jednou dnešního evangelia. Kristus Pán tedy uložil sv. apoštolům mlčení o události na hoře Tábor. Nemalou věc žádal od nich! Jak rádi by byli sdělili ostatním spoluapoštolům, čeho byli svědky! Jak dychtili vylíčiti jim slast na hoře pocítěnou! Ale z lásky a poslušnosti k svému Mistru se přemohli a pomlčeli o tom až do ustanoveného času.

Poznali jste dnes, že i od vás se někdy žádá, byste mlčením krotili svůj jazyk, a slyšeli jste, že vám z toho kyne užitek.

Nuže, použijte již této svatopostní doby, byste se učili v této příčině se přemáhati, a tím vykonáte záslužný skutek kajícího, sebezapírání a umrtvování. Amen.

24. Exhorta na III. neděli postní.

„Nad lakomce pak nic není nešlechetnějšího.“
(Sir. 10, 9.)

O lakomství.

Milé dívky!

V epištole dnešní neděle napomíná sv. apoštol Pavel obyvatele Efesu — města v Malé Asii — a s nimi všechny křesťany: „Bratří, buďte následovníci Boží!“ Aby pak věděli, čeho je k tomu třeba, varuje je zvláště před nepravostmi, jež duši křesťana velice zohavují a Bohu činí odpornou a nemilou. Praví: „Smilství pak a všeliká nečistota nebo lakomství

nebud' ani jmenováno mezi vámi, jakož sluší na svaté... nebo o tom vězte a rozumějte, že žádný smilník aneb nečistý anebo l a k o m e c, což jest modloslužebnost, nemá dědictví v království Kristovu a Božím... Nebývejte tedy účastníky jejich!“ (Ef. 5, 3. 5. 7.)

Ku své vlastní výstraze i povzbuzení chceme z této neblahé řady nepravostí jednu — a t o l a k o m s t v í — učiniti dnes předmětem nedělní své úvahy.

Odpovězme si především na otázku: K d o j e l a k o m ý m ?¹⁾ Lakomým je ten, kdo přílišně baží po penězích a statcích a ze svého majetku ničeho nechce chudým udělit.

Lakomství se nesmí zaměřovati se šetrností. Jest pak šetrným, kdo si hledí něco uspořiti pro dny nemoci neb stáří, neb má-li rodinu, pro děti a jich zaopatření. Lakomec se však stará příliš o majetek, hledí míti více než je třeba i pro budoucnost, ba nemá nikdy dosti. Velmi vhodně jej přirovnává Tomáš Morus k ohni, který tím více žádá, čím více přikládáme. Lakomec se leká i nepatrných a nutných vydání. Spořivý v čas nutnosti a potřeby na dobré a užitečné rád vydává. S p o ř i v o s t j e c t n o s t, l a k o m s t v í n e p r a v o s t.

V Písmě sv. čteme o lakomství slova: „N a d l a k o m c e p a k n i c n e n í n e š l e c h e t n ě j š í h o“ (Sir. 10, 9.) Jeden ze spisovatelů církevních²⁾ podotýká k tomu: „Jako se tvrdívá, že nad víno nic není sladšího, nad zlato nic trpytějšího a tím se chce říci, že víno je velmi sladké a zlato velmi trpytné, tak řekne-li se, že nad lakomství nic není nešlechetnějšího, c h c e s e p o u k á z a t i n a v e l i k o u n e š l e c h e t n o s t l a k o m c o v u.“ Dokazuje pak to následujícími důvody:

„Lakomec páchá křivdu proti Bohu, neboť dává zlatu přednost před Bohem, zlato činí svojí modlou, pročez lakomství nazývá sv. Pavel modlářstvím.“

„Pánu Bohu svému budeš se klaněti a jemu jedině poctu božskou vzdávati!“ (Mat. 4, 10.) Tak promluvil Pán Ježíš k satanovi jej pokoušejícímu a všechna království mu nabízejícímu, jestliže padna bude se mu klaněti. Bohu pak se klaníme, když mu sloužíme jako bytosti nejvyšší všemi silami a mohutnostmi duše i těla, když jej milujeme z „celého srdce svého, z celé duše své a ze vší mysli své.“ (Mat. 22, 37.)

A zdali lakomec neslouží místo toho ze všech sil jenom penězům? Veškeré jeho myšlení, jeho žádosti, snahy i práce směřují jenom ku rozmnožení staků. Pro nic jiného nemá zájmu, nemá smyslu, nejen po dobu života, nýbrž i v umírání.

Nezná desatera přikázání Božích, ani patera přikázání církevních; jedině toliko pro něho platí přikázání, jež mu jeho vášeň ve dne i v noci uvádí na mysl: „Peníze a statky shromažďovati budeš!“ Jestli kdy zpytuje svědomí, přemýšlí o tom, zdali mnoho neutratil, neb k menšímu zisku — než

¹⁾ Spirago: Katol. lidový katechismus.

²⁾ Corn. a Lap.

bylo třeba — nesvolil. A jestli čeho lituje na loži smrtelném, je to okolnost, že se s penězy tak těžce nabytými musí loučiti.

Jistý kněz zaopatřoval kdysi l a k o m o u ženu, která mezi posvátným úkonem stále něco svírala v sepjatých rukou. Nikdo nevěděl, co by to bylo, ale poněvadž jí vynikala mezi prsty červená šňůrka, domnívali se okolostojící, že jsou to v nějakém medailonku vložené ostatky svatých neb nějaký jiný náboženský předmět. Kněz jí chtěl vložit do rukou křížek a proto se jí snažil odníti onen předmět. Tím křečovitěji však tiskla nemocná ruce k sobě a předmětu nevydala. Po chvíli skonala, a když jí pak byly ruce rozevřeny, vypadl z nich — klíček od pokladny.

Penězům sloužila za živa, na ně myslíc skonala. Jak bídná to smrt po životě člověka nedůstojném!

„Lakomství je dále křivdou proti lidské společnosti, kterou plní lichvou, krádežemi, podvody, sváry, vzpourami a vraždami.“ Oprávněnost tohoto tvrzení byla zajisté již tisícíronásobnou zkušeností životní potvrzena. Již starověk to uznával za pravdu, neboť pohanský zákonodárce L y k u r g o s předpověděl, že Sparta bude tak dlouho bez pohromy trvati, dokud v ní nebude touhy po bohatství. Ta-li počne řádit, že Sparta zahyne. A předpověděl správně.

Také P í s m o s v., děiiny i život poskytují hojnost dokladů o tom, že kde lakota domovem, tam i jiné zločiny se Zahnizdují. Kniha P ř í s l o v í (11, 26) hrozí kletbou Boží l i c h v á ř ů m, kteří obilí schovávají, by je v čas neúrody draho prodali a tak lid utiskovali. — G i e z i o k l a m a l syrského Naamana o oděv a peníze, kterých jeho nezištný pán Eliseus přijati nechtěl. — J i d á š z l a k o t y k r a d l ze společného majetku apoštolů a n e l e k a l s e a n i v y d a t i M i s t r a v ruce nepřátel za 30 stříbrných. — A k o l i k k r v a n ý c h v á l e k, v nichž zahynulo tisíce, ba milliony lidských životů, jimiž zpustošeno mnoho kvetoucích měst, v poušť byly obráceny úrodné kraje a zničen na mnoho let blahobyť jejich obyvatel, p o v s t a l o p r o l i d s k o u h r a b i v o s t ! Jestliže pak někdy vidíme, že celé rodiny, které dříve v lásce a svornosti žily, pojednou se zneprátelejí a vzájemně pronásledovati počnou, bývá toho příčinou nezřídka nepatrné dědictví, o jehož spravedlivé rozdělení se nemohou dohodnouti!

Když toto vše bedlivě uvážíme, musíme též poznati, že „l a k o m s t v í p ů s o b í k ř i v d u i s a m é m u l a k o m c i“.

Svým počínáním se odvrací docela od Boha a přiklání se celou bytostí ku tvorům — penězům, pokladům tohoto světa, k vůli nimž se pak ani jiných ohavných hříchů neleká, a tak z a p r o d á v á d u š i s v o u d ě á b l o v i a v ě č n é z á h u b ě.

Avšak nejen vzhledem ku věčné spáse si škodí lakomec svojí vášní. I j e h o p o z e m s k ý ž i v o t j e t r u d n ý. Spisovatel Palacius¹⁾ praví o tom: „Lakomec nejen Bohu jest obtížným,

¹⁾ Palacios Miguel † 1593 ▼ Salamance.

nýbrž i sám sobě jest nepřitelem, poněvadž si nedopřeje věci k životu a výživě potřebných, jen aby peníze hromadil.“

Četl jsem o žebračce, která umírajíc prosila, by jí byla dána do hrobu její hůl, o niž se opírávala na svých cestách po almužně. Chtěli její poslední prosbu splniti, domnívajíce se, že chudera chce míti v hrobě stálou průvodkyni svého strastiplného života. Když však vzali hůl do ruky, poznali, že jest nápadně těžká. Zlomili ji, a hle, k úžasu všech se vysypalo z jejího dutého nitra hojně zlaťáků, které tam měla žebračka uschovány. Měla tedy značný majetek, ale přece žila v bídě a nedostatku.

A podobné zprávy zaznamenávají denní listy dosti často. Teprve po smrti se pozná o mnohých, kteří vedli bídny život, že byli k tomuto nedostatku odsouzeni — vlastní l a k o t o u.

Proto lze lakomství právem přirovnati k nemoci působící člověku útrapy a pro kterou nemocný pokrmu ani nápoje požívati nemůže. Ctihodný Beda praví: „Horečka těla se jeví žárem, horečka duše vášní a lakomstvím.“

Milé děti!

Jak u t ě š e n ý j e s t o b r a z, který nám líčí kniha Tobiášova (4, 7. 9.)! Mladý T o b i á š se chystá na dalekou cestu a stojí pokorně před slepým otcem, jenž nevěda, zda se ještě se synem shledá, dává mu pro život napomenutí. Mezi jiným praví: „Ze statku svého dávej almužnu a neodvracej tváře své od žádného chudého... Budeš-li míti mnoho, dávej mnoho, jestliže málo míti budeš, také i z mála rád udělovati hled.“

A jiný z Nového zákona: U pokladnice chrámové v Jerusalemě stojí Pán Ježíš a pozoruje okolojdoucí, kteří tam metají peníze. Přichází chudá vdova a dává tam dva nepatrné penízky. A Pán Ježíš praví: „Tato chudá vdova dala víc než všichni ti, kteří házeli do pokladnice; neboť všichni metali z toho, co jim zbývalo, tato však dala ze svého nedostatku všechno, co měla, všechno živobytí své.“ (Mar. 12, 43. 44.)

Jak s m u t n ý j e s t n a p r o t i t o m u p o h l e d n a l a k o m c e, jehož obraz jsme si představili v dnešní exhortě.

Slova Tobiášova i příklad vdovin budťtež nám povzbuzením, bychom se povždy od lakomství odvraceli a srdce své plnili láskou, kterou Pán Ježíš s nebe na zemi přinesl. Pak budeme pravými jeho učedníky, pravými křesťany. Amen.

25. Exhorta na IV. neděli postní.

„Nebud' nevěřící slovu jeho.“
(Sir. 16, 24.)

Některé příčiny nevěry.

Milé děti!

„M n o z í u v ě ř i l i v P á n a J e š í š e.“ Tak jste slyšeli již v nejnižších třídách při náboženství a dnešní sv. evangelium

vám ukazuje takový zástup věřících. Věru, snadno bylo těm, kteří viděli veliký zázrak nasycení 5000 lidí pěti chleby a dvěma rybičkami uvěřiti, že Kristus Pán není pouhým člověkem.

Ačkoliv však Pán Ježíš učinil takových všem patrných zázraků velmi mnoho byli také lidé, kteří takoruka úmyslně zavírali oči před jeho všemohoucností, v jeho božství nevěřili, ano jej nenáviděli. Jejich nevěra vynutila Spasiteli bolestný povzdech zvláště nad městy ležícími u jezera Genezaretského, kde nejvíce divů konal: „Běda tobě Korozain,“ pravil, „běda tobě Betsaido! Neboť kdyby v Tyru a Sidonu (t. j. u pohanů) byly se udály divy, které se děly ve vás, byli by dávno v žíní a popeli učinili pokání. Avšak pravím vám: Tyru a Sidonu bude lehčeji v den soudný, nežli vám.“ O Kafarnau pak řekl: „Zemi sodomské bude lehčeji v den soudný, nežli tobě.“ (Mat. 11, 21.—24.)

Jako tehdy, podnes odpírají mnozí Pánu Ježíši, jeho božství neuznávají, jeho učením pohrdají a nespokojují se jenom s tím, že sami spásonosné a oblažující víry se zřekli, nýbrž hledí i jiné rozmanitým způsobem o víru připravit a jejich srdce nevážností k náboženství naplniti.

Abychom se vždycky podobných svůdců bedlivě vystríhali, víry po předcích zděděné jako vzácného klenotu v srdci střežli a všeho, co by k nevěře vésti mohlo se varovali, chceme uvažovati o některých příčinách nevěry mezi katolickými křesťany.

Jednou z příčin, která uvedla mnohého katolíka na cestu nevěry, jest zanedbávání náboženských povinností.

Kdo chce, by mu ze seménka vzrostla květina, uloží ji do kypré půdy a bude je pilně ošetřovati. Jestliže však na seménko zapomene, nechá-li ho v suchu, vloží-li naň těžký kámen, nemůže se diviti, že nevzejde. Zavínal to sám.

Kdo chce, by se jiskra rozhořela jasným plamenem, musí jí poskytnouti hořlavín.

Tak jest s věrou. Bůh vložil v naše srdce při křtu sv. vzácné seménko, jasnou jiskru — ctnost víry, t. j. dal nám schopnost, bychom mohli věřiti, co nám ve své moudrosti a dobrotě zjevuje a prostřednictvím církve sv. ku věření předkládá. Má-li však toto seménko vyrůst v krásný strom křesťanské dokonalosti, má-li ona jiskra vzplanouti v jasný oheň lásky k Bohu, jevíci se konáním skutků Bohu milých, nesmíme ho udušovati, nýbrž ošetřovati, pěstovati, živiti. A to se děje modlitbou, posloucháním slova Božího, které nás vzdělává a poučuje o pravdách náboženských a přijímáním sv. svátostí, hlavně Nejsvětější Svátosti Oltářní.

Srozumitelnými a rozhodnými slovy žádá právě tyto tři věci Pán Ježíš od svých věrných. Učil, že „potřebí jest vždycky se modliti a neustávati“ (Luk. 18, 1.); volal: „Kdo z Boha jest, slovo Boží slyší“ (Jan 8, 47.); slibuje pak Nejsv.

Svátost Oltářní, pravil: „Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti v sobě života.“ (Jan 6, 54.)

Že právě těmito skutky víra v srdci se živiti může, vyplývá z okolnosti, že se j i m i k ř e s t ě a n B o h u c o n e j v í c e b l í ž í . M o d l i t b a spojuje mysl s Bohem; s l o v o B o ž í o O t c i n e b e s k é m a jeho dobrotě nám vypráví; s v . p ř i j í m á n í činí srdce příbytkem Syna Božího.

A jako není možno, by l e d v paprscích slunečních neroztál, aby ž e l e z o v ohni se nerozpálilo a nezměklo, tak jest n e m o ž n o , a b y k ř e s t ě a n , j e n ŝ s e t í m t o t r o j n á s o b n ý m z p ů s o b e m s p o j u j e s B o h e m , B o h u s e s t a l n e v ě r n ý m .

Naproti tomu již zdravý rozum i prostého křesťana nahlédne, že zanedbávání těchto povinností znamená vlastně vzdalovati se Boha.

Počíná-li se přítel vzdalovati přítele, je to znamením, že přátelství chladne a mění se v nepřátelství. P o č í n á - l i s e k ř e s t ě a n v z d a l o v a t i B o h a , je to neklamným důkazem, že jeho láska k Bohu s e m ě n í v n e l á s k u , j e h o v í r a v n e v ě r u . Plňme tedy věrně povinnosti náboženské!

Jinou příčinou n e v ě r y b ý v á h ř í š n ý ž i v o t . Že tomu skutečně tak jest, dokazuje ž i v o t n í z k u š e n o s t . Kde se ozývá nejvíce řečí rouhavých? Kde se vyslovuje jméno Bůh, hřích, ctnost a pod. s posměchem? Na tyto otázky nám odpoví člověk života znalý: „Mezi lidmi života nemravného, spustlého, hříšného.“

P í s m o s v . pak již ve Starém zákoně stejně soudí o bezbožných a praví: „Ústa bezbožných vylévají zlé řeči“ (Přísl. 15, 28) a dává nám výstrahu, bychom se neradili „s b e z b o ž n ý m i o p o b o ž n o s t “ (Sir. 37, 13).

A p r o č a s i s e t a k o v í n e š t a s t n í c i k r o m ě s v ý c h n e p r a v o s t í o d d á v a j í j e š t ě n e v ě r e ? P r o t o ŝ e c h t ě j í n e v ě r o u n a b ý t i p r á v a k ž i v o t u n e z ř í z e n é m u . N a m l o u v a j í s i , ŝ e č l o v ě k n e n í b y t o s t í o b d a ě n o u n e s m r t e l n o u d u š í , p r o n e b e s t v o ř e n o u , k r v í K r i s t o v o u v y k o u p e n o u , n ý b ř ŝ t o l i k o d o k o n a l e j š í m z v í ř e t e m , j e h o ŝ ú k o l e m j e s t p o u z e n a z e m i n ě j a k ý č a s ž í t i a p a k z a n i k n o u t i . P r o t o p r ý c h t ě j í u ž í t i h o j n ě p o z e m s k ý c h r a d o v á n e k .

N e v ě r o u c h t ě j í d á l e u t l u m i t i v ý č í t k y s v ě d o m í , n u t n ý t o n á s l e d e k j e j i c h h ř í c h ů a c h t ě j í p o t l a č i t i b á z e ň p ř e d p e k l e m .

Bláhoví! Podobají se nemocnému, který vidí svoje sešlé tělo a cítí den ze dne rostoucí slabotu a přece tvrdí, to ŝe n i c n e n í , ŝe j e ú p l n ě z d r á v a ŝe m u n i c n e c h y b í . N e c h ŝ t a k s e b e v í c e s e b e i j i n é š á l í , p o s t u p u c h o r o b y n e z a s t a v í , s m r t i n e u j d e !

T a k i n e v ě r e c . N e c h ŝ p o p í r á B o h a s e b e v y t r v a l e j i , n e c h ŝ s e b r á n í p r o t i v ý č í t k á m s v ě d o m í s e b e h o u ŝ e v n a t ě j i , n e c h ŝ s e n o ř í B o h u , p e k l u i n e b i n a v z d o r y v e s v ů j h ř í c h s t á l e h l o u b ě j i , B o h a s t ř ů n u n e s v r h n e , s o u d u j e h o n e u j d e !

Jako o šílenci mluví o něm Žalmista, s politováním volaje: „Blázen říkává v srdci svém: Není Boha.“ (13, 1.)

Varujme se tedy, milé dívky, života hříšného a zabráníme tak pokušení ku nevěře!

Mluvíce o příčinách nevěry, nesmíme zapomenouti jedné, která zvláště často srdce lidská od Boha odvrací. Je to četba špatných knih, t. j. takových, které tupí náboženství katolické. Pravím výslovně „náboženství katolické“, neboť jiná náboženství a vyznání, ať židovské, evangelické, ba i pohanské — nebývají téměř nikdy předmětem posměchu. O těch se mluví i píše — ne-li s úctou, tož aspoň se šetrností.

Jest nesporno, že takové knihy víře jednotlivých křesťanů mohou býti nebezpečny. Ne proto, že by snad dovedly dokázati, že Boha není, neb že jest nepravdou, co máme věriti, a nesprávným, co máme konati, nýbrž proto, že drzým posměchem podrývají v mysli čtenářově úctu ku věcem nejvyšším. Kdo pozbyl úcty k náboženství, snadno se ho zřekne.

Nad to líčívají nevěru jako ušlechtilý znak člověka vzdělaného a vážnost k náboženství jako znamení člověka duševně slabého a tím svádějí lidi nesoudné a k pyše nakloněné, by i oni se zřekli víry a tak si dodali nátěru vzdělanosti.

Nemysleme si však, milé dívky, že tento způsob svůdnictví jest něčím novým. Nikoliv, je tak starým jako církev. Pohanští spisovatelé prvních století, Celsus a Lucián, a po nich v každém století přemnozí spisy rouhavými chtěli víru ze srdcí lidstva vyrvati a církev Kristovu povaliti. Připravili sice jednotlivce o víru a třeba i mnoho lidí svedli — ale dávno zpráchnivěla nejedna ruka, která rouhavě psala, ztrouchnivěly i spisy jí napsané — církev však a učení Kristovo „brány pekelné“ nepřemohly a nepřemohou.

Kéž je tedy jenom dobrá kniha průvodkyní vašeho života!

Četl jsem jednou příklad, jenž může býti dokladem, že mnohý člověk nevěrou se chvástající ve svém srdci nemá přece jistoty, že by jím vychvalované nevěrecké zásady byly naprosto správnými a spolehlivými. Při nenadálých neštěstích mimoděk prozrazuje, že jeho srdce není klidno a že se v něm ozývá strach před Bohem.

V jednom městě žil hostinský, známý nevěrec, jenž svými řečmi a časopisy, kterých svým hostům poskytoval, mnohé o víru připravil. Jednou večer přišli k němu dva řádní a zbožní cizinci, kteří tu musili přenocovati. Do půlnoci obtěžoval je hostinský svými bohaprázdnými hovory. Není prý ani Boha, ani pekla, nebe, ani duše; svátosti a církev jsou lidskými vynálezy a pod. Hosté musili poslouchati. Sotva se odebrali na lože, vypukl blízko hostince požár. Cizinci probuzeni poplachem a září budili hostinského, jenž domnívaje se, že hoří jeho majetek, počal přezřeklostivě volati: „Všemohoucí Bože, milosrdný Bože, dobrý Bože, pomoz mi v této bídě!“ — „Aj,“ pravili pocestní, „podívejme se, nyní znáš Boha, jehož jsi včera popíral!“

Milé děti!

Slyšely jste, co by vás mohlo připravit o poklad víry po rodičích zděděný. Varujte se toho a řiďte se raději krásnými slovy spisovatele církevního¹⁾, jenž vám radí: „Jako voják mezi zbraněmi a meči, učenec mezi knihami, kazatel na řečnici, lékař mezi léky, právník mezi zákony, rolník na poli, krejčí mezi oděvy, zlatník u zlata, dělník při svém zaměstnání a práci sestárne a věku kmetského dojde, tak svatý v bázi Boží a v lásce k Bohu má sestárnouti. Toť jeho meč, jeho kniha, řečnice i lék, jeho zákon, pole i oděv jeho zlato, umění i řemeslo.“ Amen.²⁾

26. Exhorta na V. neděli postní.

„Nevzpomínej na každou křivdu bližního a žádné křivdy nečin v skutečích.“

(Sir. 10, 6.)

O mstivosti.

Milé děti!

Cestovatelé popisující život v krajinách severních (na příkl. Rusku) líčívají, jak hrozno jest pro osamělého poutníka setkati se s vlky. Smečka vlků přepadne pocestného, obklopí jej se všech stran a za příšerného vytí doráží naň prudce. Chvíli se snad podaří přepadenému se uhájeti, není-li šelem příliš mnoho, je-li dosti zmužilý a silný a má-li vhodnou zbraň. Ale běda, jestli umdlí! Jistě se stane kořistí krvelačných dravců, kteří jej rozásápe tak, že po nebohém nezůstane ani stopy. Čím více přibývá v severních končinách lidí a čím dokonalejší jsou jejich zbraně, tím více tam ubývá vlků, ač podnes jest jejich počet nesmírný.

K takové zběsilé smečce bychom mohli přirovnati nepřátele Pána Ježíše, kteří se plížili za Spasitelem z místa na místo jako stín. Vrhali naň pohledy plné nenávisti, mluvili k němu slova rouhavá, pásli toužebně po chvíli, kdy by jej mohli zabiti a když se domnívali, že chvíle ta přišla, „chápali se kamení, aby házeli na něho.“ (Jan 8, 59.) Avšak jejich mstivost nedošla tehdy ještě úplného upokojení. Poněvadž ještě nepřišla chvíle, kdy se chtěl sám dobrovolně vydati na smrt proroky předpověděnou, marny byly jejich útoky proti jeho všemohoucnosti. Pán „Ježíš se skryl a vyšel z chrámu.“ (ibid.)

Zemřeli sice tito zavilí nepřátelé Kristovi, ale nevyhynula mstivost. Čím více přibývá katolických křesťanů a čím dokonaleji jsou proniknuti učením Ježíše Krista, tím více musí mstivosti ubývat. Nelze však zapřít, že — bohužel — i mezi křesťany je stále ještě dost lidí mstivých. To jest důkazem, že nejsou všichni opravdovými učed-

¹⁾ Corn. a Lap.

²⁾ Některé poněkud delší exhorty se dají snadno zkrátiti vynecháním citátů neb zkrácením příkladů.

níky svého božského Mistra. Bychom aspoň my řady takových nehodných křesťanů nerozmnožili, chceme dnes uvažovati o větě: Mstivý člověk jest špatným křesťanem.

Sv. Pavel mluví v listě k Římanům o pohanech, kteří nemají zákona Božího tak jasně oznámeného jako křesťané, a přece mnohé věci křesťanům přikázané činí, jsouce k tomu puzeni hlasem svědomí, které i jim Bůh dal a kterého někteří z nich bedlivě poslouchají. Připomíná pak křesťanům, že by bylo hanbou, kdyby je pohané dokonalostí předčili. Volá ku tak nedbalým křesťanům: „Který zákonem se chlubíš, přestupováním zákona Boha zneuctíváš.“ (2, 23.)

Z dějin víme, že byli a jsou podnes pohané, kteří mstu považovali za dovolenou a krutě ji vykonávali na svých nepřítelích, ale známe též takové, kteří považovali za šlechetnější křivdu odpouštět.

Když se jednou otázali Aristotela, co nejrychleji stárne, odpověděl: „Vděčnost“; co stárne pomalu, řekl: „Křivda“. Tím chtěl vytknouti, že lidé brzo zapomínají na dobrodiní a dlouho vzpomínají na křivdu. Z výroku jeho jest zároveň patrné, že on sám za správné považoval, na křivdu nevzpomínati. Sv. Augustin zaznamenává Ciceronovu zprávu o C. Juliovi Caesarovi, že prý tento hrdina nezapomínal jiného, než utrpěné křivdy.

Jestliže by tedy křesťan říkal: „O smíření žádném nechci ani slyšeti, ani nepodávám ani nepřijímám smíru“¹⁾, byl by horším pohanů, z nichž šlechetnější po pomstě netoužili.

Pozorujme dále národ, který jediný znal ve starém zákoně pravého Boha — totiž israelský. Tomu byla pomsta zákonem Hospodinovým přísně zapověděna.

„Nehledej pomsty, aniž pamatovati budeš na křivdu spolu-měšťanů svých,“ praví 3. kniha Mojžíšova (2, 18); v jiné pak čteme: „Nevzpomínej na každou křivdu bližního a žádné křivdy nečin v skutcích.“ (Sir. 10, 6.) Toto přikázání Hospodinovo plnili věrně spravedliví Israelité. Tak víme o Davidovi, že měl krutého nepřítele Saula, který jej ve dne v noci pronásledoval, touže ho zabiti. Davidovi se naskytla mnohokrát příležitost zbaviti se nebezpečného protivníka. Jednou na př. se vloudil v noci do jeskyně, kde Saul spal. Jedním rázem jej mohl usmrtiti. Neučinil však toho, ale aby Saul viděl, že netouží po pomstě, odřízl mečem kousek jeho pláště a stoje opodál s oním kouskem šatu v ruce, volal na spícího: „Pane můj a králi... poznej kraj pláště svého v ruce mé, žeť když jsem řezal kraj pláště tvého, nechtěl jsem vztáhnouti ruky své na tebe.“ (I. Král. 24, 9. 12.) Procitnuv král byl touto šlechetností tak zahanben a dojat, že volal s pláčem: „Spravedlivější jsi ty nežli já, neboť ty odplatil's mi se dobrým, já pak zlým jsem se tobě odplacoval.“ (ibid. 24, 18.)

¹⁾ Zeyer: V soumraku bohů.

Lítost Saulova však nebyla stálá. I počal opět brzo pronásledovati Davida. Ten však zůstal stejně šlechetným. Po druhé vnikl v noci do stanu Saulova, ale ač se jeho průvodčí Abisai nabízel, že Saula usmrtí, nedopustil toho a řekl: „Milostiv buď mi Hospodin, abych nevztáhl ruky své na pomazaného Hospodina.“ (I. Král. 26, 11.)

A když konečně zahynul Saul v boji rukou sebevražednou, neradoval se David z jeho smrti, nýbrž se zármutkem „uchopiv roucho své, roztrhl je i všichni muži, kteří byli s ním a kvíleli i plakali a postili se až do večera pro Saula a pro Jonathu, syna jeho.“ (II. Král. 1, 11. 12.)

Starý zákon byl méně dokonalým zákona nového. Křesťan musí býti tudíž také dokonalejším, než byli Israelité. Neodpouští-li však, mstí-li se protivníkovi, jest horším Židů starozákonních.

P á n J e ž í š, který přišel zákon naplnit, ž á d á o d s v ý c h učedníků — k ř e s ť a n ů — a b y v ž d y c k y r á d i o d p o u š t ě l i k ř i v d y.

Jak moudře se postaral, bychom si často na tuto povinnost vzpomínali! Uložil nám, bychom se ustavičně modlili a kdykoliv se modlíme, bychom v O t ě n á š i říkali slova: „Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům!“

Denně tedy, ano několikráte za den si máme připomínati, že naše srdce nemá býti zatvrzelým, že v něm nemá býti nelásky, pomstychtivosti.

A touž povinnost nám ukládá i svým p ř í k l a d e m, volaje na kříži: „Otče, odpusť jim, oni nevědí, co činí.“ (Luk. 23, 34.)

Následující příklad ze života vzatý vám poví, jak se chová křesťan, jehož srdce jest prosto pomstychtivosti. Bylo to v době, kdy zuřila v západním Rusku cholera. V odlehlé myslivně přebýval spokojeně se svojí rodinou myslivec. Dověděl se o nemoci, která se již poblíže v osadách objevila, nakoupil rozmanitých léků a umínil si, že se nebude nijak s osadníky nákazou stížených míst stýkati. Jednoho dne večer se rozštěkali zuřivě psi a do pokoje vešel hajný se zprávou, že u myslivny stojí mlynář z blízkého mlýna a žádá o vpuštění; že prý by se rád uchýlil před nákazou v osadě již zuřící do myslivny. Hajný radil, by ho nepouštěli; je prý bledý a kdo ví, co zamýšlí. I myslivec znal mlynáře jako nebezpečného člověka, jemuž kdysi pro pytláctví odňal pušku a který mu proto mnoho nesnází působil. Nicméně poručil, aby byl prosící vpuštěn. Ochotně podal příchozímu ruku, posadil jej ku stolu a poskytl pohostění. Pak se ubírali k odpočinku. Mlynáři vykazali zvláštní pokojík. V noci však uslyšeli prudké bušení do dveří. Když otevřeli, vešel uděšený hajný a oznámil, že je mlynář stížen cholerou. Myslivec odnesl rychle dítky do horního poschodí a vešel s manželkou k mlynáři. Ten se svíjel v hrozných bolestech na loži. Avšak nejen tělesné bolesti jej trýznily. Jiný ještě bol jej krušil. Vyznal se s nářkem myslivci, že věděl již večer, že je stížen cholerou a že přišel proto do myslivny, by ze msty přinesl rodině jeho nákazu. Výčitkami svědomí štván volal: „Nedotýkejte se mne a vyhostěte mne před dům za pokrm

vlkům a vranám!“ Nestalo se tak. Ani nyní neopustil myslivec se šlechetnou chotí nemocného. Ošetřovali jej pečlivě a chorý se uzdravil s jejich pomocí. Rodina oněch v pravdě křesťanských lidí byla Bohem od nákazy dobrotivě ochráněna. Od té doby pak byl mlynář nejlepším přítelem svých dobrodinců.

Milé děti!

Co mám k tomuto příkladu na ukončení dnešní exhorty připojit? Pán Ježíš řekl, skončiv vypravování o milosrdném Samaritánovi: „Jdi a čiň i ty podobně!“ (Luk. 10, 37.) Uposlechněme těchto slov Spasitelových a v y h o s t ě m e z e s r d c e s v ě h o v š e c k u t o u h u p o p o m s t ě ! Pak zasloužíme právem vznešeného názvu „křesťan“, t. j. „učedník Kristův“ Amen.

27. Exhorta na VI. neděli v postě.

„Kořeny národů pyšných usušil Bůh
a štípl pokorné z těch národů.“

(Sir. 10, 17.)

Pýcha — pokora.

Milé děti!

Dějiny popisují stkvělé průvody, v jakých se vracívali ve starověku římské vítězové z válečných výprav do Říma. Průvody ty se nazývaly „triumfy“. Na drahocenném voze, zdobeném zlatem a slonovou kostí, taženém několikerým spřežením bujných koní stál vavřínem ověčený vítěz, před ním a za ním se valily proudy vojínů nesoucích obrazy bitev, válečnou kořist a vedoucích spoutané přemožené cizí panovníky i jejich poddané, by jako váleční zajatci se stali otroky vítězného Římana. Hlahol polnic se mísil s hřímavým voláním slávy, zaznívajícím z úst lidu vstříc vítězům.

Dnešní sv. evangelium nám připomíná něco podobného. Ulicemi jerusalemskými se valí veliké množství lidu. Se všech stran se ozývá volání „Hossana!“ Cesta jest poseta zelenými ratoolestmi a pestří se rozloženými na ní rouchy, po nichž se na oslátku běře ten, jemuž všechna tato oslava platí. Marně však bychom u něho hledali pyšného pohledu, jakým přehlížíval vítězný triumfátor své šiky, zajatce, kořist i lid.

Pln pokory se běře ulicemi města, kam přichází nikoliv pro poctu a slávu, nýbrž pro potupné dřevo kříže, na němž chce za spásu světa zemřít. Nastávající dny pašiového týdnu nám budou připomínati názornými obřady nevýslovné poníženi, které na sebe vzal Spasitel s tichostí a pokorou.

Uveďme si, milé děti, na počátku tohoto týdne Spasitelovy pokory na mysl slova Sirachova: „Kořeny národů pyšných usušil

Bůh a štípil pokorné z těch národů“ (10, 17) a uvažujme o tom, že se pýcha Bohu protiví, pokora pak že jestností je mu milou.

Sv. Řehoř uvádí celou řadu vlastností, pro něž se „všichni pyšnými myšlenkami nadutí“ stávají svým spolubližním protivními, nesnesitelnými. Pyšní lidé jsou prý chvástavi v řeči, urážejí pohrdavým mlčením, oddávají se nezřízené veselosti, jsou zuřiví v utrpení, jednají opovážlivě, marnivě zdobí svůj zevnějšek, chovají se vypínavě, odpovídají drze. Jsou stateční v činění křivdy, slabí, mají-li křivdu trpěti, leniví k poslušnosti, ochotní ku dráždění jiných, liknaví k povinnostem, hotoví ke všemu, čeho by měli zanechat.

Není věru třeba ani veliké životní zkušenosti a každý musí vyznati, že toto vylíčení pyšného člověka jest velmi názorné, případné a věrné. Pro tyto špatné vlastnosti vyhýbají lidé hrdo-pyškovi.

A jako proti bližnímu, jedná pyšný stejně opovážlivě proti samému Bohu.

Z pýchy, kterou ďábel zanítí v srdci prvních rodičů, pohrdli tito rozkazem Božím a tím i dary Bohem jejich tělu i duši udělenými. Pyšný Faraó odpověděl rouhavě Mojžíšovi oznamujícímu rozkaz Hospodinův, by propustil lid israelský: „Kdo jest Hospodin, abych poslechl hlasu jeho a propustil Israele? Neznám Hospodina a Israele nepustím.“ (2. Mojž. 5, 2.) Kore, Dathan a Abiron, tři levité v době putování Israele na poušti, učinili ve své zpupnosti vzbouření proti Bohem ustanovenému vůdci a veleknězi Mojžíšovi a Aronovi. Syrský Antioch na posměch Bohu israelskému nutil mukami pravověrné Israelity ku přestupování zákona Božího a pálil i posvátné jejich knihy, jakoby byl tak mocným, že by se nemusil báti trestu rozhněvané Boží spravedlnosti.

A jak se chovali v novém zákoně zákonníci a fariseové proti jednorozenému Synu Božímu? Z biblického vypravování víte, že jím pohrdali, protože byl — dle jejich domněnky — synem pouhého tesaře; již v malém katechismu jste se učili, že ho nenáviděli pro jeho učení a hleděli ho usmrtiti; v době postní pak na oltáři vztýčený kříž nám ukazuje jeho zbodané údy, probodnutý bok, trním zraněnou hlavu a uplvanou tvář. Vidouce to můžeme říci: Hle, to učinila pýcha! Neboť pyšní nepřátelé Kristovi neustali jej pronásledovat, dokud na Kalvarii cíle nedosáhli!

Kdož by se divil — takto uvažuje — že se pýcha musí Bohu protiviti? Ne jeden, nýbrž celou řadu výroků bychom mohli nalézt v Písmě sv., kde Bůh vyjadřuje svoji ošklivost nad touto nepravostí. Jeden takový výrok ze Siracha jsem již uvedl z počátku. O něco dále čtu u téhož spisovatele: „Památku pyšných vyhladil Bůh.“ (10, 21.)

Abych pak ukázal alespoň na jednom příkladu, jak Bůh pyšného tresce, uvádím vám na mysl bídný konec Herodesa Agrippy, vraha sv. apoštola Jakuba a pronásledovatele ostatních apoštolů i věřících z dob apoštolských. Jednoho dne se

usadil Herodes, oděn královským rouchem na trůn, by přijímal cizí vyslance. Mluvil k nim řeč, kterou tito přijali s pochlebným voláním: „Hlas Boží (to) a ne lidský.“ (Sk. ap. 12, 21.) Pyšnému králi lichotilo, že jej podlí dvořané přirovnávají k samému Bohu. Ale domýšlivá radost jeho netrvala dlouho, neboť „hned jej ranil anděl Páně, protože nedal cti Bohu“ (ibid. 23.) a jeho tělo stíženo bylo krutou nemocí, v níž červy za živa rozežrán — bídne zahynul.

Tolik nám postačí, bychom se přesvědčili o ohavnosti této nepravosti.

N a p r o t i t o m u s e n a k l o ň u j e B ů h c e l ý m s r d c e m p o k o r n ý m.

V e m n o h ý c h v ý r o c í c h, které lze uvést na doklad ohavnosti pýchy, jest obsažena zároveň chvála pokory.

„Kořeny národů pyšných usušil Bůh — a štípil p o k o r n é z t ě c h n á r o d ů!“ „Památku pyšných vyhladil Bůh — a pozůstavil památku p o k o r ý c h s m y s l e m.“ (Sir. 10, 17. 21.) „Pyšným se Bůh protiví — a l e p o k o r n ý m d á v á m i l o s t.“ (1. Petr 5, 5.)

K r i s t u s P á n p a k n á s z v e, bychom se od něho učili — nikoliv zázraky činiti, svět tvořiti, nemocné uzdravovati, mrtvé křísiti, nýbrž p o k o ř e. Volá: „... učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem.“ (Mat. 11, 29.) A v pravdě, celým životem stráveným v nízkosti a ponížení a hlavně tím, že „ponížil sebe samého, učiněn jsa poslušným až k smrti a to smrti kříže,“ (Filip. 2, 8.) dal k těmto svým slovům výmluvný příklad.

P ř í k l a d e m i v ů l í s v ě h o M i s t r a s e ř í d i l i s v. a p o š t o l o v é. Při svém působení měli hojnost příležitosti osvědčovati pokoru. Jsouce trýzněni za to, že učili ve jménu nenáviděného Nazaretského, vycházivali ze žaláře s radostí, „že hodni učinění jsou trpěti pohanění pro jméno Ježíše.“ (Sk. ap. 5, 41.)

T é ž i n a š i s v. z e m š t í p a t r o n o v é byli následovníky pokory Pána Ježíše. Sv. C y r i l l a M e t h o d ě j pohrdli světskými hodnostmi a úřady při dvoře řeckého císaře, svého přítele, a volili raději nevýslovné obtíže apoštolského úřadu v naší milé vlasti.

S v. K l e m e n t (H o f b a u e r) prosil ve Varšavě v jistém hostinci o almužnu pro sirotky, jichž tam bylo tehdy po válkách napoleonských velmi mnoho. Surový však jeden host mu místo daru naplil do obličeje. Pokorný sluha Páně klidně otřel zneuctěnou tvář a pravil: „To jste dal mně, teď dejte něco sirotkům!“ Pokorou zahanbený zuřivec zbledl, zastyděl se a vyňal z kapsy všechny peníze a odevzdal je prosícímu. Později pak přišel k světcům k sv. zpovědi a stal se řádným křesťanem.

S v. V á c l a v, kníže země české, nepovažoval za sebe nedůstojno prostému knězi při mši sv. přisluhovati a jednoduchým šatem oděn, chatrče chudých navštěvovati.

Z e ž i v o t a d r u h é h o b i s k u p a p r a ž s k é h o — s v. V o j t ě c h a — víme, že když opustil úřad biskupský pro zármutek nad ne-

poslušnými podřízenými věřícími své diecese, kteří nechtěli zanechati pohanských zlovyků, vstoupil do kláštera benediktinského v Monte Cassino v Itálii. Ježto mu však tamnější mni- chové prokazovali stále čest jako biskupovi a nechtěli s ním za- cházeti jako se sobě rovným spolubratrem, odešel odtud do Říma do jiného kláštera (zvaného sv. Bonifáce), kde byl opatem jistý Lev. Tam žil sv. Vojtěch jako prostý mnich. Sám zametal, čistil lampy, umýval nádobí, nosil dříví a vše to činil s velikou radostí.

Milé děti!

Kéž vás krásné tyto příklady povzbudí, byste mladá srdce svá dobře ostříhali, by se tam Bohu i hodným lidem protivná pýcha uhostiti nemohla. Kéž vyrůstá v něm povždy ušlechtilý květ pokorý, jenž by vás učinil co nejvíce podobnými Spasiteli „tichému a pokornému srdcem.“ Amen.

28. Promluva při prvním sv. přijímání.

„Pokoj vám!“ (Jan 20, 19.)

Vznešenost této chvíle, povinnosti, jež ukládá.

Obnovení slibu křestního.

(U křtitelnice.)

Přivedl jsem vás, milé děti, ku křtitelnici, na místo, kde většina vás před nemnohými lety přijala sv. křest. Jím jste byli tehdy nejen zbaveni dědičného hříchu, nýbrž stali jste se také členy církve založené Pánem Ježíšem, k a t o l i c k ý m i k ř e s ť a n y.

Ústy kmotrů jste tenkrát slíbili, že budete h o d - n ý m i k ř e s ť a n y. Takovými totiž, kteří statečně bojují proti každému svůdci a zlého se varují, kteří zachovávají učení Pána Ježíše jako vzácný poklad ve věřícím srdci a učení tím se věrně řídí.

V katechismu jste se učili, že jest povinností křesťana slib křestní častěji obnovovati, zvláště ve výroční den pokřtění, o jmeninách, při sv. biřmování, sv. zpovědi a sv. přijímání. Tím více pak se k tomu hodí den sv. přijímání prvního. Dle starého zvyku obnovují děti toho dne slib křestní za přítomnosti rodičů a shromážděného lidu u křtitelnice.

Nuže, o b n o v t e j e j n y n í i vy, odpovídající zře- telně na otázky, které vám budu klásti dle otázek křestních:

Odříkáte se satanáše?

I všech skutků jeho?

I vsí pýchy jeho?

} Odříkáme.

Věříte v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebes i země?	} Chceme. Věříme.
Věříte v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho, narozeného a ukřižovaného?	
Věříte i v Ducha svatého, svatou církev obecnou, svatých obcování, hříchů odpuštění, těla vzkříšení a život věčný?	
Chcete podle svaté křesťansko-katolické víry vždy žíti a v ní zemříti?	

Milé děti!

Když křestní voda obmyla vaši hlavu, položil na vás kněz bílou roušku, by vám připomenul, že jste byli na duši očištěni a pravil při tom:

Přijmi roucho bílé, jež neposkvrněné ať přineseš před soudnou stolicí Pána našeho Ježíše Krista, abys měl život věčný!

Potom vás povzbudil, byste čistotu a křestní milost dobrými skutky rozhojňovali, an vám podal hořící svíci se slovy:

Přijmi svíci hořící a bez úhony zachovej křest svůj: zachovávej Boží přikázání, abys až Pán přijde na svatbu, mohl mu vstříc vyjít se všemi svatými ve dvoře nebeském a měl život věčný a živ byl na věky věkův.

Budete-li vyzváni v těchto slovech obsaženého vždycky poslušni, budete nejen Bohu k radosti a rodičům k útěše, nýbrž i srdce vaše bude naplněno pokojem, jehož přeje kněz nově pokřtěnému dítěti propouštěje je řka:

Jdi v pokoji a Pán budiž s tebou. Amen.

Před sv. přijímáním.

(U oltáře.)

Milé děti!

První neděle po velikonocích bývala v církvi vždycky dnem radosti.

V prvních dobách křesťanství přicházivali onoho dne do chrámu Páně v průvodu ti, kteří byli na bílou sobotu pokřtěni a obnovovali slavně slib křestní. Ježto pak byli při tom naposledy oděni bílým rouchem křestním, obdržela neděle ta jméno bílá neděle.

V dobách pozdějších, kdy nebylo již třeba — alespoň v našich krajinách — křtiti dospělých, stala se bílá neděle dnem prvního sv. přijímání dítek! Ne-li ve všech městech a místech, tož aspoň v přemnohých přicházejí dnes do chrámů zástupy bílé a slavnostně oděných dítek, z jejich zářícího zraku a svatým nadšením zanícených tváří lze vyčísti, jak se těší na chvíli, kdy se jejich srdéčko poprvé stane svatostánkem, do něhož zavítá s oltáře Ježíš Kristus, zahalený tajemnou rouškou sv. Hostie.

Jejich radost sdílají nejen rodiče, vychovatelé a zbožní křesťané, nýbrž každý, kdo si aspoň jiskérku citu nábo-

ženského zachoval a kdo věří, že bohabojná mládež jest základem štěstí rodičů, základem zdárného vývoje církve, vlasti, národa, ano celé lidské společnosti.

Věru, ze srdce nám všem zde shromážděným mluví svatý Augustin, který vida před sebou řady nově pokřtěných, takto s plesáním je oslovil: „Vy pokolení zbožné, kteří při první zkoušce jste obstáli, vy květe dodávající nám cti, vy ovoce naší práce, radosti a koruno má, vy, kteří stojíte před Pánem!“¹⁾

Sv. Augustin však nejen plesal, nýbrž i vážně povzbuzoval a napomínal pokřtěné, by si byli povždy vědomi darů křtem sv. obdržených a za ně životem projevovali vděčnost.

Podobně jest i mou povinností, bych se k vám, m. d., jménem církve obrátil a připomenul dříve, než Tělo Páně přijmete, jak svatý a vznešený jest tento okamžik a jaké povinnosti vám ukládá.

Připomeňme si událost vypravovanou dnešním sv. evangeliem: Sv. apoštolové byli shromážděni ve večeradle jerusalemském. Dvěře byly zavřeny. Truchlili nad ztrátou nejlepšího přítele svého, nedlouho před tím ukřižovaného. V těžkém zármutku se těšili modlitbou, ve chvílích, kdy se modliti přestali, hovořili o jeho utrpení. Pojednou „Ježíš přišel a postavil se uprostřed a řekl jim: Pokoj vám. A to pověděv, ukázal jim ruce i bok. I zaradovali se učedníci spatřivše Pána.“ (Jan 20, 19. 20.) A jako by chtěl Pán Ježíš ještě radost jejich rozmnožiti, odevzdal jim zvláštní dar. Nebyl to poklad, po jakém toužívá svět, nemohli jím ozdobiti svého těla, svého roucha, nicméně žádný boháč nemá takového, žádný panovník, byť mu patřil celý svět, nemůže se takovým darem chlubit. Pán Ježíš dal jim moc odpouštěti hříchy. Pravit jim: „Pokoj vám; jako mne poslal Otec, i já posílám vás. A to pověděv dechl (na ně) a řekl jim: Kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadrženy jsou.“ (Ibid. 21.—23.)

Jak překvapeni byli apoštolové zjevem svého Mistra! Jejich ústa oněměla, jejich jazyk nebyl s to, aby vyjádřil, co srdce pocítilo: rozkoš, kterou překypovalo, radost nad neočekávaným setkáním, vděčnost nad dokonaným vykoupením, díky za propůjčenou moc zázračnou!

Jediné snad co mohli, když se poněkud vzpamatovali, byla asi podobná slova, která osm dní později za stejných okolností pronesl Tomáš: „Pán můj a Bůh můj!“ (Ibid. 28.)

Nejednu podobnost s vylíčenou událostí biblickou má pro vás, m. d., tato chvíle.

Hle, zde na oltáři vidíte kalich. Nad částkami v něm uloženými a které se zdají byti chlebem, byla pronešena při mši sv. knězem z rozkazu Syna Božího slova: „Toto jest tělo mé!“ (Mat. 26, 26.) A v tom okamžiku přestal býti chléb chlebem pozemským a stal se chlebem andělským. Nezměnila se sice jeho zevnější podoba, stejný zůstal jeho tvar, prostou zůstala jeho chuť i vůně, ale za těmito všedními způsoby se usídlilo „živé tělo Ježíše

¹⁾ Dom. in Alb. II. Noct. Lect. II.

Krista, tudíž i jeho krev a jeho duše“ (katechismus); tedy tentýž Spasitel, který stanul na prahu večeřadla jerusalemského s láskyplným pohledem a s pozdravem: „Pokoj vám!“ Vy pak, nyní před ním právě tak klečíte, jako klečeli apoštolové a vaše srdce mohou stejným právem plna pokory a radosti zajásati: „Pán můj a Bůh můj!“ Až se pak bude při sv. přijímání sv. Hostie dotýkati vašich rtů, budete líbati tytéž rány, které oslavené uctívali věřící apoštolové i nevěřící Tomáš.

Vcházeje ve vaše nitro nepřináší vám sice Spasitel moci, byste i vy mohli jiným odpouštěti hříchy, neboť takového daru není všem lidem třeba, přináší vám za to jiné milosti.

Jeho přítomností ozářena, zastkví se vaše duše takovou krásou, že bude na ni s radostí pohlížeti s nebes výšin nejvyšší Trojice i anděl strážný, stojící po vašem boku. Jako před ním po zemi putujícím musil prchatí zlý duch, jenž se marně odvažoval jej pokoušeti, jako před jeho žehnající rukou mizela slabost i neduhy chorých, ba i sama smrt musila vydati svoji kořist, mládence naimského, dcerušku Jairovu i Lazara, tak jeho příchod do vaší duše ji obdaří silou ku přemáhání všech pokušení, odhodlaností k věrnému plnění Božích přikázání a dá vám záruku života věčného dle slov Páně: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den poslední.“ (Jan 6, 55.)

Hle, jakou čest vám prokazuje, kolik lásky a milostí přináší vám dnes Spasitel!

A co vy mu za to chcete dáti?

Co my všichni, kteří také rádi chodíváme ku stolu Páně, máme z vděčnosti za přijatá dobrodiní učiniti?

Při mši sv., po přijímání Těla Páně se modlí kněz slovy žalmu:¹⁾ (115,12.) „Kterak se mám odsloužiti Hospodinu za vše, co On mně prokázal?“ A odpovídá si: „Zdvihnu kalich (na poděkování) za vysvobození a budu vzývat jméno Hospodinovo.“ Žalmista Páně vyjadřuje těmito slovy, že chce Bohu přinést oběť za to, že jej sprostil velikých nehod.

My však volajíce v duši po sv. přijímání: „Zdvihnu kalich na poděkování,“ slibujme Spasiteli, že chceme vždy, po celý život rádi přicházeti a přiklekat k oltáři a tam z kalicha, v němž se nejvyšší Svátost Oltářní pod způsoby chleba přechovává, rádi požívat jeho přesvátého Těla, jehož líbeznou chuť dnes poprvé vaše duše okusí.

Slibujte mu: „Budu vzývat jméno Hospodinovo“ nejen ústy, nejen modlitbou, nýbrž celým životem, t. j. že chcete tak žíti, byste duši chránili co nejsvědomitěji před každou nepravostí a zdobili ctnostmi, by se vaše srdce stávalo čím dále krásnějším svatostánkem, v němž by se Spasiteli mohlo líbiti.

Pak smíte očekávati, že k vám bude Pán Ježíš v nejvyšší Svátosti vždycky tak rád přicházeti, jako vchází dnes do dětského srdéčka vašeho; pak vám bude opravdu dnešní i každé následující sv. přijímání krokem ku blažené věčnosti. Amen.

¹⁾ Dle Mlčocha.

29. Exhorta na slavnost Zvěstování Panny Marie.¹⁾

„Kdo zachovává zákon, rozmnožuje oběť.“
(Sir. 35, 1.)

O poslušnosti.

Milé dítky!

V čera vás uváděla církev sv. před svatostánkem, kde se přechovává nejsvětější Svátost Oltářní a vy jste byly svědky, jak odtud Pán Ježíš sestupoval ve sv. Hostii do srdcí dítek, které byly ve slavném průvodu přivedeny do chrámu Páně k prvnímu sv. přijímání.

Dnes vás vede církev ku jinému svatostánku, t. j. do nazaretské chatrče, do příbytku přesváté dívky, pocházející z královské rodiny Davidovy. Sv. evangelium, které jste právě vyslechly, líčí chvíli, kdy v onu nepatrnou na pohled a chudou chýži vchází posel Boha nejvyššího, archanděl Gabriel a zvěstuje užaslé Marii, že se má státi matkou Syna, „který bude slouti Synem nejvyššího“ a jenž bude králem, „jehož království nebude konce.“ (Luk. 1, 32. 34.)

Nenadálým zjevem bytosti nadzemské rozechvěna, nemohla Panna Maria ani pochopiti obsahu velikého poselství. Když však Gabriel obšírnější řečí vysvětlil, k jakému úkolu je vyvolena, podrobuje se poslušně v pokoře vůli Boží a volá oddaně: „Aj, dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého!“ (Ibid. 38.)

Poslušnost Panny Marie zavdává nám podnět, bychom uvažovali o ctnosti poslušnosti, k níž jsme i my povinni. Chceme si povšimnouti její vznešenosti a poučiti o některých jejích vlastnostech.

Na světě není člověka, jenž by neměl koho poslouchati. Každé dítě má rodiče, každý sluha pána, příslušník kteréhokoliv státu má nad sebou zákona vrchnost a všichni vespolek — byť i mocnými panovníky byli, mají nad sebou bytost nejvyšší — B o h a.

Dětem platí slova: „Synové, poslouvejte rodičů svých v Pánu“ (Efes. 6, 1.); k osobám služebným mluví sv. Petr: „Služebníci, poddáni buďte ve vši bázni pánům netoliko dobrým a mírným, ale také nevhodným“ (1. Petr. 2, 18.); podřízených se týče výrok: „Každá duše mocnostem vyšším poddána buď; neboť není mocností, než od Boha...“ (Řím 13, 1.); všechny pak vybízí k poslušnosti vzhledem k Bohu Pán Ježíš: „Chceš-li vjíti do života, zachovávej přikázání!“ (Mat. 19, 17.)

Důležitost poslušnosti musí uznati každý, kdo si představí rozmanité výhody, již pro tento pozemský život z ní plynoucí. Tak na př. poslušnost v rodině umožňuje nejen štěstí

¹⁾ R. 1910 byl svátek ten v pondělí po bílé neděli (3. dubna), protože připadl na den 25. března velký pátek.

a spokojenost rodičů, nýbrž i zdárnou výchovu dětí; od poslušnosti osob služebných závisí zdar prací jim svěřených; jsou-li poddaní poslušni spravedlivých zákonů, vládne v zemi mír a pak mohou zkvétati vědy, umění, průmysl, obchod a vzmáhati se všeobecný blahobyť. V duši člověka Boha poslouchajícího sídlí štěstí, o němž praví Pán Ježíš: „Pokoj svůj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám; ne jako svět dává, já vám dávám.“ (Jan 14, 27.)

Již toto mnohonásobné ovoce poslušnosti by mohlo přesvědčiti každého o vznešenosti a důležitosti této ctnosti. My se však o ní chceme přesvědčiti tím, že si povšimneme, kterak sám Bůh, jenž jest pánem všech pánů, dárce veškeré moci a zřídlem všech zákonů, dal nejednou patrně na jevo, že jest mu poslušnost tvorů velmi milou.

V knize Sirachově čtu slova: „Kdo zachovává zákon, rozmnožuje oběť. Oběť spasitelná jest pilnu býti přikázání a odstoupiti od všeliké nepravosti,“ (35, 1. 2. Jestliže uvážíme tento výrok Duchem sv. osvětleného spisovatele, poznáme, že se jím nazývá poslušnost obětí. Oběti pak byly Bohu tak milé, že je nejen rád z ruky lidské přijímal, když mu dobrovolně byly podávány (na př. Abelovu), nýbrž lidem sám oběti konati přikazoval. — Nazývá-li Duch sv. poslušnost obětí, zdaž tím nechce naznačiti, že jest ctností Bohu příjemnou? Jeden spisovatel církevní, který si povšimnul uvedených slov Sirachových a o nich uvažuje,¹⁾ snaží se vyložit, proč jest poslušnost Bohu milou. Praví asi takto: „Někteří oběťují Bohu mnohé zevnější oběti býků a ovcí a při tom žijí v neposlušnosti neb bezbožnosti. Domnívají se, že v obětech zevnějších spočívá hlavní moc oběti Bohu milé. Ti se mýlí, neboť Bůh si přeje především oběti vnitřní, kterou se obětuje duše a usmrcuje žádostivost po věcech zákonu Božímu odporujících. Kdo zachovává zákon, obětuje mnoho tajemných obětí. Nad jeho poslušností a z ní pochodících skutků spravedlnosti, lásky a mírnosti se těší Bůh jako nad oběťmi sobě podávanými.“

Z tohoto výroku jste mohli alespoň tolik pochopiti, že poslušností oběťuje, odevzdává člověk Bohu celou duši svou, ničí, usmrcuje náklonnost ke zlému a koná množství skutků dobrých, Bohu milých. Lze ji tedy právem ku vzácné oběti přirovnati.

Také událost ze života židovského krále Saula jest důkazem, jak jest poslušnost Bohu milou. Z rozkazu Božího vytáhl Saul proti Amalekitským, by došli trestu za to, že pronásledovali kdysi Israelské, putující z Egypta do země zaslíbené. Prorok Samuel oznámil zároveň králi, že si nesmí ničeho přivlastniti z majetku nepřátel. Saul potřel nepřitele, ale neposlechl Hospodina a vracel se se stády ovcí a skotu amalekitského. I vyšel mu Samuel naproti a když mu král zvěstoval: „Vyplnil jsem slovo Hospodino“ (1. Král. 15, 13. sq.), odvětil mu: „A jaký je tento hlas

¹⁾ Corn. a Lap.

stád, který zní v uších mých, a skotů, které já slyším?“ I řekl Saul: „Od Amalekitských přihnali je, nebo zachoval lid lepší z ovcí a skotů, aby obětovány byly Hospodinu, Bohu tvému, ostatní pak zbili jsme.“ I řekl Samuel: „... Proč jsi neposlechl tedy hlasu Hospodina... zdaliž chce Hospodin zápalům a obětem a ne raději, aby bylo posloucháno hlasu Hospodinova? Lepší jest zajisté poslušnost nežli oběti a uposlechnouti více, nežli obětovati tuk skopců.“

Byl pak proto Saul od Boha zavržen a za krále vyvolen David. Jak patrný to důkaz, že se Bohu neposlušnost velice protiví!

A zda-li naše vykoupení nedokazuje, jakou cenu před Bohem má poslušnost?

Skutkem poslušnosti nás vykoupil Syn Boží, neboť proto, že to byla vůle Otce nebeského, sestoupil na zemi a vzal na svá bedra kříž. Již starozákonní proroci předvíдали tuto poslušnost a Pán Ježíš sám vyznal při poslední večeři v krásné modlitbě, nazývané velekněžskou: „Já jsem tě oslavil na zemi, dokonav dílo, které jsi mi dal, abych je učinil.“ (Jan 7, 4.) Svatý Pavel velebí Vykupitele za jeho poslušnost slovy, jež v pašiovém týdnu kněz jménem církve sv. často opakuje: „Ponížil sebe samého, učiněn jsa poslušným až k smrti a to smrti kříže. Proto i Bůh povýšil ho a dal jemu jméno, které jest nad všeliké jméno.“ (Filip. 2, 8.—11.)

To nám postačí, m. d., bychom se přesvědčili o vznešenosti poslušnosti.

Uveďme si ještě kratince na mysl některé vlastnosti poslušnosti.

Abraham uposlechl rozkazu Božího, by odešel z domu otcovského i z vlasti, odhodlal se — protože Bůh chtěl — po celý život z místa na místo putovati, chtěl obětovati syna Isáka a vplnil i všechny jiné rozkazy Boží, třeba byly nesnadné a na pohled kruté. Konal to vše ihned, ochotně, bez váhání.¹⁾

Panna Maria — dle dnešního sv. evangelia — pokorně pronešenými slovy: „Aj, dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého,“ se podrobila všemu, co s mateřstvím Božím souviselo a slíbila jimi, že všechno to svědomitě a bez reptání bude plniti. A víte, že to také plnila.

Tak se též od nás žádá, bychom při plnění veškerých rozkazů Božích i rozkazů těch lidí, kteří z vůle Boží mají právo nám rozkazovati (t. j. rodičů a představených), ochotně a svědomitě si počínali a váhavosti a reptání při tom zanechali.

Že opravdu poslušný křesťan dovede poslouchati také tehdy, když poslušnost žádá od něho i bolestnou oběť, poví vám tento příklad:

U lože umírajícího otce seděla plačíc mladistvá milosrdná sestra. Umírající byl hrabě Jules de Mornay, milosrdná sestra byla jeho dcera. Hodiny odbily právě osm. Sestra vstala, políbila umírajícího na čelo a připravovala se k odchodu. „Počkejte, sestro,“ pravil přítomný kněz, „až skoná otec, zatlačíte mu oči.“

¹⁾ Corn. a Lap.

„Nikoliv,“ odvětila. „Musím býti poslušnou i kdyby to bylo pro mne sebe bolestnější. Klášterní předpisy mi přikazují, abych o deváté hodině byla doma.“ I odešla. Tak svědomitě, ochotně a bez reptání zachovávala poslušnost řeholnice, která kdyby byla zůstala v domě otcovském a nevstupovala do kláštera, mohla býti úplně svobodnou a vládnouti ročním příjmem 100.000 franků.

Milé dívky!

Vyslechnuvše rozjímání o poslušnosti učiníte tento úmysl: Milý Bože, z lásky k Tobě si umínuji, že se budu varovati vždycky vzdorovité neposlušnosti a po příkladu Matky Boží budu ochotně, svědomitě a radostně poslouchati Tebe i všech, které Tvoje Prozřetelnost mými představenými učinila; dej mi sílu, bych toto předsevzetí po celý život věrně plnila, skrze Krista, Pána našeho. Amen.

30. Exhorta na neděli II. po Velikonocích.¹⁾

„Nepohrdej člověkem odvracujícím se od hříchu, aniž mu vytýkej.“

(Sir. 8, 6.)

Jak se máme chovati k chybučím.

Milé dívky!

Často lze nalézti v chrámech i příbytcích křesťanů o b r a z y představující Pána Ježíše v podobě d o b r é h o p a s t ý ř e. Již v katakombách si dávali křesťané takové obrazy malovati na zdech, hrobech, náhrobcích i lampách.²⁾ Někde byl vyobrazen Kristus Pán uprostřed oveček k němu se sbíhajících, jinde jak opouští stádo a jde hledat ovci ztracenou a pak ji nese zpět do ovčince. Někdy má v ruce pastýřskou hůl neb nádobu na mléko, jindy má ovečku na ramenou.

Rozmanité tyto způsoby vyobrazování se zakládají vesměs na dnešním sv. evangeliu, jež jste právě slyšeli a kde se Pán Ježíš sám nazývá dobrým pastýřem. A jméno to mu právem přísluší,

Jako d o b r ý p a s t ý ř je hotov dáti se v boj s dravcem ohrožujícím poděšené ovečky a jako n e v á h á i s m r t v boji tom p o d s t o u p i t i, tak i Spasitel položil život na kříži za stádce lidské, by mu svou smrtí otevřel nebeský ovčinec.

D o b r ý p a s t ý ř nejen bojuje a trpí za ovečky. On se jim také s t a r á o d o b r o u p a s t v u. Tak se postaral i Pán Ježíš svým ovečkám o dobrou pastvu, poskytnuv jim chleba svého učení a ještě vzácnějšího chleba — nejsvětější Svátosti Oltářní.

¹⁾ Disposice dle Corn. a Lap.

²⁾ Dr. Opletal: Řím.

Dobrý pastýř pečuje zvláště něžně o choré a hledá ztracené ovečky. Tak dojemnou byla i péče, kterou věnoval Spasitel svým ovečkám chorým a ztraceným, to jest hříšníkům.

Zastavme se dnes, m. d., u tohoto posledního a učme se od Pána Ježíše, jak i my se máme chovat i k chybujícím.

„Nepohrdej člověkem odvracujícím se od hříchu, aniž mu vytýkej. Pomni, že všichni lidé v trestání jsou.“ (Sir. 8, 6.) Tak napomínal starozákonní mudrc. Jeho slova platila lidem a nikoliv Vykupiteli. Kristus Pán by měl plné právo hříšníky trestati — bylť přece vlastně jejich soudcem; mohl se od nich odvracet, jsa Bohem a tudíž bytostí nejsvětější. On však tak neučinil, nýbrž prohlásil, že nepřišel zatratit a hubit, nýbrž hledat a spasit, co bylo zahynulo.“ (Luk. 19, 10.) Ne-pro-je-vo-val chybu jícím ihned hněvu a trestající spravedlnosti, nýbrž nejvyšší milosrdenství, které odpouštělo, na dobrou cestu uvádělo a pak i odměňovalo.

Pozorujme některé jeho bloudící ovečky i chování dobrého Pastýře.

Kdo by neznal jména Marie Magdaleny? Sv. Lukáš vypravuje, že kdysi prosil Pána Ježíše jeden z fariseů, by s ním pojedl. „I vešel do domu fariseova a zaujal místo u stolu. A hle, žena hříšnice, kteráž byla ve městě, dovědévši se, že stoluje v domě fariseově, přinesla alabastrovou nádobu masti a postavvši se v zadu u nohou jeho, počala smáčeti slzami nohy jeho a utírala je vlasy hlavy své a líbala nohy jeho a mazala je mastí. Uzřev pak to fariseus, kterýž ho byl pozval, pravil sám u sebe: Kdyby tento byl prorokem, věděl by, kdo a jaká jest to žena, která se ho dotýká, neboť jest hříšnice...“ (Luk. 7, 36—39.)

Nepraví nám, m. d., Písmo sv., na tomto místě, jaký byl hřích Magdaleny, ale zdaž nemusil býti hrozným, když sám Duchem sv. osvěcený spisovatel evangelia ji hříšnicí zове? A nad to praví, že celé město vědělo o hříchu jejím; farisejský hostitel se horšil nad přítomností její a Spasitel — trpělivě přijímal z její ruky poctu, milosrdně hleděl na její slzy a zatím, co se jiní odvraceli, řekl: „Odpouštějí se tobě hříchy... víra tvá tě spasila, jdi v pokoji.“ (Ibid. sq.) A slovem tím vrací duši čistotu, srdci klid a slibuje život věčný!

V živé paměti máme Petra. V pašiový týden jsme slyšeli slova, jimiž tento apoštol přísahal svému Mistru věrnost a nad ostatní se vynášel: „Byť se všichni pohoršili nad tebou, já se nikdy nepohorším.“ (Mat. 26, 33.) Tak mluvil večer. A ještě nenastalo ani jitro, kohout teprve po druhé zazpíval a již se mohlo o Petrovi napsati, že pln zbabělého strachu před děvečkou, sluhy a vojáky „počal se proklínati a přísahati, že nezná člověka toho“ (Mat. 26, 74.), s nímž chtěl na večer na smrt jíti.

A co činí Pán Ježíš věrolomnému učedníku? Pohledem plným lásky mu připomíná sice jeho chybu, ale tímže pohledem — postřehnuv v oku vinníkově slzu — zvěstuje hned odpuštění.

Po svém vzkříšení pak se ukazuje Petrovi, nikoliv by mu připomenul jeho poklesku, nýbrž aby jej zahrnul láskou a dobrodiními, by jej ustanovil svým zástupcem na zemi, vrchním pastýřem svých ovcí i beránků, apoštolů i věřících, které sám musí opustit, by se navrátil k nebeskému Otci.

Málokteré slovo mělo za doby Krista Pána tak špatný význam, jako slovo publikán či celník. Byli to úředníci, kteří vybírali daně. Skoro všeobecnou nepoctivostí zavinili, že každý publikán byl od lidu považován za nespravedlivého. A Pán Ježíš se ani těmito lidem nevyhybal, ani jimi nepohrdal. I mezi nimi hledal ztracené ovečky — a našel je. Ba i apoštola z jejich středu povolal. Jest to Matouš, kterémuž bylo také jméno Levi. Když vyšel Pán Ježíš po uzdravení člověka šlakem poraženého v Kafarnaum k jezeru Genezaretskému, „spatřil celníka jménem Levi, an sedí na celnici a řekl jemu: Pojď za mnou. A on opustiv všecko, vstal a šel za ním.“ (Luk. 5, 27.) O jiném pak celníku, Zacharoví víme, že při setkání se s Pánem Ježíšem u Jericha naplněn byl tak mnohými milostmi, že se z něho stal nejen poctivec, nýbrž i dobrodinec chudých. „Aj, polovici majetku svého, Pane, dávám chudým a oklamal-li jsem koho, navrátím čtvernásobně,“ pravil záře štěstím. (Luk. 19, 8.)

Shrůzou bývalo vyslovováno mezi věřícími v dobách apoštolských jméno Šavel. Dobře víte, proč. Byl to pronásledovatel křesťanů. Jeho zlobě nestačilo činiti příkoří věřícím v Jerusalemě. „Pohrůžkami a vraždami soptě přistoupil ku knížeti kněžskému a žádal od něho listů do Damašku,“ (Sk. ap. 9, 1.) aby tam křesťany mohl zjišťovati. V záři, která oslepila jeho tělesný zrak a v lesku, jenž jej sklátil k zemi, ukázal se mu v učednících pronásledovaný Spasitel. A proč přišel? Snad zahubit nepřitele? Nikoliv. Přišel, by přeměnil jeho srdce; by mu odňal zášť a naplnil jej láskou; by z dravého vlka učinil beránka, z pronásledovatele církve — jejího největšího šířitele.

Dosti na těchto příkladech.

Jako Nejvyšší Svátý choval se k chybujícím, i my se k nim chováti máme. On měl s nimi útrpnost. My pak k útrpnosti s hříšníky — kromě příkladu Spasitele — máme ještě jinou příčinu. Nemocný má soustrast s jiným chorým. Tak i my, jsouce chybám podrobeni, chybujících máme litovati. „Pomni,“ praví Sirach, „že všichni lidé v trestání jsme,“ že všichni pro viny své trestu zasluhujeme.

Pán Ježíš uváděl hříšníky na dobrou cestu. My ovšem nemůžeme chabé jejich vůli a mdlému jejich srdci vlíti sílu, zmužilost a srdnatost v pokušeních, avšak můžeme je — pokud k tomu máme příležitost — vlídnými a laskavými domluvami a hlavně dobrým příkladem ku ctnosti povzbuzovati a zbožnou modlitbou jim milost obrácení od Boha vyprošovati.

Pán Ježíš odpouštěl, zapomínal urážky mu učiněné a zahrnoval bývalé hříšníky dobrodi-

n í m i. My pak takové, o nichž víme, že z těžkých hříchů povstali, života nepravého zanechali a spravedlivý život vedou, mějme nejen v lásce, ale i ve vážnosti. Zasluhujít věru úcty za to, že se Bohem poskytovaných milostí ochotně uchopili, statečně se zlými náklonnostmi a divokými vášněmi bojovali, je zkontrolovali a od započaté cesty zlé na dobrou se vrátili.

Sama církev v nám dává v této příčině krásný příklad tím, že prohlásila mnohé kajicníky za svaté. Ona nectí jen takových, jako byli sv. Alois, Stanislav Kostka, sv. Anežka římská i česká, kteří celým životem bezúhonným Bohu sloužili, nýbrž stejnými poctami zahrnuje, na oltáře v obrazech staví, v litaniích o přímluvu vzývá i — sv. Marii Magdalenu, sv. Petra i Pavla, sv. Pelagii, ba i sv. Dismasa, lotra po pravici Páně, který jediným okamžikem lítosti k dobrému Pastýři o útěchu se obrátil a úplného došel odpuštění!

Milé děti!

F a r i s e u s m o d l í c í s e v c h r á m ě pronesl slova: „Bože, děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé, lupiči, nespravedliví, cizoložníci, aneb jak i tento celník.“ (Luk., 18, 13.) A jak soudil o tomto modlícím se Spasiteli? Řekl, že odešel do svého domu neospravedlněn. Jeho modlitba nebyla mu k žádnému užitku, ba stal se pro ni pro celou budoucnost výstražným příkladem.

N i k d y n e s m ý š l e j m e p o d o b n ě o b l i ž n í m, byť i chybuji! Majíce s ním soustrast, pomáhejme mu povstati ze hřichu. Mírni k chybám cizím, budme přísnými k pokleskům vlastním, dle slov sv. I s i d o r a: „Nesmí cizích chyb kárati, kdo dosud nákaze nepravosti slouží: jest nešlechtností vytýkati na jiném, co dosud nalézáš na sobě samém.“

Pak můžeme očekávat, že dobrotivá ruka dobrého Pastýře nedopustí, bychom se vzdálili od jeho věrného stáde. Amen.

— — —

31. Exhorta na neděli III. po Velikonocích.

„I král dnes jest a zítra umře.“
(Sir. 10, 11.)

Cena lidského života.

Milé děti!

„I král dnes jest a zítra umře“ (Sir. 10, 11). Tak uvažuje o p o m í j i t e l n o s t i l i d s k é h o ž i v o t a Sirach. A jistě má pravdu. Dějiny a lidská zkušenost jsou v této příčině výmluvným svědkem. Někdy úkladnou vraždou, někdy únavou starostmi vladařskými, jindy smrtelnou ránou v boji, nezřízeným životem, neb i sešlostí věkem umírali a umírají podnes panovníci. Že ani trůn nechrání před smrtí, bývalo kdysi připomínáno panovníkům zvláštním obřadem při korunovaci. Ke korunovanému mocnáři prý přistupovali čtyři hotovitelé hrobek a ukazujíce roz-

ličné druhy mramoru tázali se, ze kterého se mu má zbudovati náhrobek.¹⁾ — A jestli král, jenž přece oplývá hojností pozemských statků, nemůže prodloužiti svého života, tím méně obyčejný poddaný jeho, který musí nezřídka zápasiti s nouzí a nedostatkem.

„M a l i č k o“ — praví Pán Ježíš ve sv. evangeliu a označuje tím slovem dobu svého pobytu na zemi i zbývající část života apoštolů. „M a l i č k o“ — můžeme po něm opakovati i my a označiti tím slovíčkem dobu celého svého života.

Nepravíme však toho slova proto, bychom trávili život ve stálém nerozumném strachu před smrtí, jíž vyhnouti nelze, nýbrž bychom si připomenuli, že tato krátká doba může postačiti, aby člověk vykonal mnoho pro vlast, církev a vlastní i bližního spásu. Uvažujme o tom podrobněji!

Chodba prvního poschodí naší školy je ozdobena sádrovými podobiznami F r a n t. P a l a c k é h o a J o s. J u n g m a n n a. Snad alespoň většině z vás je známo, proč oba zasluhují, aby zůstali ve vděčné naší paměti. Venkovské osady byly rodišti obou. Palacký se narodil (14. června 1798) v Hodslavicích, na moravském Valašsku, kde v chudé chatrči — bývalé školní budově — stojí podnes prkenná kolébka, v níž jako nemluvně odpočíval. Jungman pocházel z Hudlic v Čechách (16. července 1773).

Žili v dobách, kdy velmi mnozí příslušníci našeho národa si nevážili svého mateřského jazyka a považovali za čestnější hlásiti se k lidu, jehož řeči se teprve ve školách přiučili. Palacký, jsa výtečným dějepisem, ukázal svými znamenitými spisy rodákům dějiny vlasti a učil je milovati domovinu; jsa zároveň státníkem, hájil také neúnavně práva lidu, z něhož vyšel a přičinil se tak o povznesení vlasti mezi ostatními zeměmi. Jungman pak, professor a později ředitel gymnasijní v Praze, vzdělával český jazyk, dlouhou dobu zanedbávaný a budil lásku k řeči mateřské v srdcích svých žáků, z nichž povstaly řady mužů, kteří horlivě následovali hlasu i příkladu svého velikého učitele.

A k o l i k h ě b i t o v ů jest památno pro nás tím, že jsou na nich uloženy tělesné pozůstatky mužů podobných! V B r n ě na př. jest hrob kněze D o b r o v s k é h o, rovněž pilného a učeného pěstitele jazyka českého, kněze S u š i l a, básníka a sběratele národních písní moravských, který svojí sbírkou písní zaval podnět P a v l u K ř í ž k o v s k é m u (tamtéž pochovanému), knězi a hudebnímu skladateli, by proslavil svými skladbami jméno Moravanů v celém světě mezi znalci hudby... H ě b i t o v na K r á l o v s k é m V y š e h r a d ě v P r a z e chová v posvěcené půdě svojí celé řady duševních velikánů, vyšlých z českého národa. Jsou mezi nimi osoby světské i duchovní, mužové i ženy. Jsou to spisovatelé a básníci, učencové i umělci, státníci i prostí občané. Někteří zemřeli ve vysokém stáří jiní v věku mladém. Všichni pak nám hlásají, že život lidský měl pro ně velikou cenu; poskytli jim příležitosti k velikým činům — vlasti užitečným.

¹⁾ Corn. a Lap.

V životě však lze vykonati též mnoho dobrého pro církev. V Otčenáši voláme denně: „Přiď království tvé“ a chceme těmi slovy Boha prositi, by „království Boží na zemi, totiž církev katolická, víc a více se šířilo a upevňovalo“ (Katechismus) a tím aby dobrých oveček stáda Kristova stále přibývalo. Jestli se takto modlí spravedliví křesťané, přispívají nemálo ku rozšíření sv. víry, neboť: „mnohoť zajisté může modlitba spravedlivého ustavičná“ (Jak. 5, 16).

Avšak všichni se nespokojují toliko s tím, by se modlitbou o šíření církve starali. Sta Bohem nadšených mužů, kněží světských i řeholních a žen, milosrdných sester, opouštějí rok co rok svoji vlast a odchází jí do ciziny, do všech dílů světa, k národům nevzdělaným, ba divokým, kde mnohdy v největším nedostatku, ve stálém nebezpečí od vražedného podnebí, divokých šelem a surového lidu zjednávají Kristu nové vyznavače jeho učení.

Missijní časopisy přinesly koncem minulého roku zprávu o smrti jednoho z oněch hrdin, jehož Prozřetelnost božská vyvolila, by hlásal — jako kdysi Pavel — jméno Pána Ježíše „před pohany“ (Sk. ap. 9, 15). Je to rodák z Vorarlberka, P. Frant. Pfanner. Pocházeje z prosté rodiny alpského horala, stal se knězem napřed ve své domovině, pak klášterním duchovním jednoho řeholního ústavu sester v Chorvatsku. Touže však sám po životě dokonalejším, vstoupil do kláštera Trappistů v Německu, kde se mu dostalo po čase úlohy založiti nový klášter v Bosně, tehdy náležející říši turecké. Úkol ten vykonal šťastně a působil neohroženě i horlivě pro rozšíření království Božího v oné zemi nevěřících. Když pak přišla do Evropy žádost biskupa jihoafrického o kněze, nadšený kněz Pfanner se vydal na dalekou cestu s několika spolubratry a po více než pětadvacetiletém působení mohl umírat s vědomím, že velikou část Natalu a sousedních zemí přivedl s pomocí Boží ku Kristu. Pod košatým fíkem leží pochován v prostém hrobě, na nějž by mohl právem býti dán nápis: „Zde leží muž, který dobře znal cenu lidského života a který dobře použil času Bohem na zemi mu daného!“

Konečně jsem pravil, že lze v životě také mnoho vykonati pro spásu duše vlastní i duše bližního.

Na důkaz toho bych mohl dále líčiti život a působení missiionářů. Místo toho však chci poukázati na život světce, jehož památka připadala tento měsíc, t. j. na den 4. dubna — sv. Vincence Ferrerského.²⁾ Volím právě jeho též proto, že v Praze na památném mostě Karlově stojí krásná jeho socha.

Narozen r. 1357 ve španělské Valencii z rodičů vznešených, obdržel zbožnou výchovu a úplnou volnost věnovati se povolání světskému či duchovnímu. Chtěje však činiti více než Bůh poroučí, snaže se po dokonalosti, zřekl se veškerého majetku a

1) Viz exhortu o práci na ned. devítník. Mariannhill.

2) Eckert: Církev vítězná.

vstoupil do řehole sv. Dominika. Stav se velmi učeným knězem. byl ustanoven učitelem na vysoké škole, kde vykládal Písmo sv. Při tom se věnoval současně úřadu kazatelskému, v němž tolik vynikl, že patří k nejslovutnějším řečníkům, o nichž vypravují církevní dějiny.

Sám jsa statečným na cestě ctnosti, doporučoval ctnost svým žákům ve škole i posluchačům s kazatelny. Nabádal je k horlivé modlitbě. Říkal: „Učenost je darem Boha a nikoliv jen ovocem pilnosti a rozumu. Proto počínejte a dokonávejte svoje učení modlitbou a za něho pozdvihujte srdce k Bohu.“ Napomínal, by jazyk na uzdě drželi. Opakuji částečně výrok, jež jsem již jednou v jedné exhortě uvedl: „Máme spořiti slovy — jako peníze“. Jeho řečí povzbuzení zanechávali pak lichváři svého nekalého řemesla, nepoctiví vraceli statky, rozmarilí se navraceli ku ctnosti, marniví odkládali šperky, náruživí hráči vrhali do ohně kostky, nepřátelé se smiřovali. Na mnohých místech byly po jeho kázáních budovány nejen chrámy, kaple a kláštery, nýbrž i chudobince, nemocnice a útulny pro pobočné, ba i hráze proti povodním, mosty, stezky a silnice v neschůdných krajinách horských.

Od svých kázání, tolika ovocem požehnaných, neustával ani v trvalé chorobě. O berlách se vleka vystupoval tehdy na kazatelnu ba býval tam vynášen a kázával s mladistvým zápalem.

Právem lze jistě o něm říci, že „lačněl a žíznil po spravedlnosti“ (Mat. 5, 6) a že dovedl onen ku spáse vedoucí hlad a žízeň budit v srdcích svých spolubližních, jimž byl tak nejen vůdcem na cestě k nebi, nýbrž i dobrodincem v potřebách časných. Jak dobré a vznešené to užívání života!

Milé děti!

Uvedl jsem vám dnes doklady, že lidský život pozemský jest velmi vzácným darem Božím a že v něm lze vykonati mnoho dobrého pro čas i věčnost, pro sebe i jiné, pro Boha i člověčenstvo. Tím, že jsem vám uvedl jména a skutky lidí, kteří vykonali věci ceny tak vynikající, že celá pokolení, ba věky budou jejich jména s úctou vyslovovati, jsem nechtěl snad říci, že by život jiných — prostých, obyčejných lidí — měl cenu menší. Nemohou všichni tolik vykonat, neboť nemají k tomu mnohdy ani schopností, ani příležitosti a proto ani — povinnosti.

Avšak ode všech nás bez rozdílu žádá Bůh, bychom svědomitě plnili všechno, co nám velí jeho svatá přikázání a co nám ukládají povinnosti našeho povolání, byť sebe prostším bylo. To-li vykonáme, sloužili jsme i vlasti i církvi a postarali jsme se o spásu vlastní a dobrým příkladem jsme i jiné posvěcovali. Pak i náš život měl cenu tak velikou, že jsme jím získali šťastnou věčnost. Amen.

32. Exhorta na neděli IV. po Velikonocích.

„Neuteče s loupeží hříšník.“ (Sir. 16, 14.)

Trestající spravedlnost lidská a božská.

Milé děti!

Pán Ježíš praví v dnešním sv. evangeliu o Duchu sv., že až přijde, „usvědčí svět ze hříchu a ze spravedlnosti a ze soudu“ (Jan 16, 8. 9). Těmi slovy chce říci, že jím předpověděné seslání Ducha sv. bude novým důkazem božství Vykupitele. Důkaz ten usvědčí jeho nepřátele, že těžce zhřešili neuvěřivše v Krista a usmrtivše nevinného, a že sami zasluhují nejprísnějšiho soudu a odsouzení, nebudou-li včas činiti pokání.¹⁾

K tomuto přísnému, výhrůžnému výroku naproti hříšníkům pobízela Spasitele láska k nim a touha, by se od cesty hříchů odvrátili. Vědělt' božský znatel lidských srdcí, že jako nejedno dítě se dává pohnouti ku plnění vůle rodičů jenom bázní před trestem, právě tak i bázeň před trestem všemohoucího Boha nejedno zatvrzelé a nepravosti oddané srdce lidské dovede odvésti od dráhy hříchu na cestu ctnosti.

Obyčejně jsme se dosud v nedělních exhortách hleděli povzbuzovati k dobrému vzpomínkou na Boží dokonalost, lásku a dobrotu.

Nuže, vzpomeňme dnes trestající spravedlnosti Boží vzhledem ku zatvrzelým hříšníkům, a i tato vzpomínka nebude jistě nikterak naší duši na škodu.

Uvažujme o tom, jaký je rozdíl mezi trestající spravedlností lidskou a božskou.

Lidská společnost si dávala od nejstarších dob zákony, jimiž pospolitý život jejích údů byl upravován a ustanovovala soudce, kteří by trestali provinilce řády rušící. Povždy bylo hojnost lidí, kteří uznávajíce prospěch plynoucí z poslušnosti zákona, rádi plnili jeho předpisy. Byli však také vždycky tací, kdož zákon směle přestupovali a při tom se spoléhali, že se trestu dovedou vyhnouti. A nezřídka se jim skutečně povedlo ujíti ruce lidské spravedlnosti. Příkladů toho nám poskytuje Písmo sv. hojnost.

Jedním z největších vrahů byl jistě Herodes. Ukládal o život samého novorozeného Vykupitele. Aby mu jeho oběť — jak se domýšlel — ujíti nemohla, „usmrtil všechna pacholeta, která byla v Betlemě i ve všech končinách jeho ode dvou let a níže“ (Mat. 2, 16). Jak hrozné křivdy se dopustil na nevinných dětech i na ubohých jejich matkách, kterým byli z náručí rváni jejich miláčkové! A přece ho pozemská spravedlnost nikterak nepotrestala a potrestati nemohla. Vždyť v zemi židovské byl on sám pánem nejvyšším a jediný císař, který by jej byl mohl volati k svému soudu, bydlil v dalekém Římě. Snad právě vzpomínka, že soudce jest daleko, dodávala Herodesovi smělosti.

¹⁾ Citát i výklad dle Dr. Sýkory: Nový Zákon.

Jiní zlosynové se uměli vyhnouti trestu přetvářkou. Znáte příběh o Susanně, bohabojné ženě starozákonní. Byla to Israelitka mající na každém místě v paměti, že Bůh všechno vidí, a proto, jsouc ode dvou nešlechetných lidí sváděna k jakémus zlému skutku, pravila odhodlaně: „Lépe mi jest beze skutku upadnouti v ruce vaše, nežli hřešiti před obličejem Páně“ (Dan. 13, 23). I zavolala o pomoc. Když však přichvátali její domácí, odvážili se oni nešlechetníci lži, že našli Susannu při takovém skutku, za nějž zákon Mojžíšův stanoví trest smrti kamenováním. A ejhle! Lhářům bylo uvěřeno — a nevinná žena měla býti usmrcena.

Že se na zemi nedostalo zlým vždy spravedlivého trestu, zavinili tak někdy nespravedliví soudcové.

Uvedme si na mysl výjev z umučení Páně. Před domem Pilátovým stojí spoutaný Spasitel. Nevinnost září z jeho svaté tváře. Vedle něho stojí muž, jménem Barabáš. Hřích vryl znatelně své stopy ve zpujnou jeho tvář. Písmo sv. dí o něm stručně: „Byl pak Barabáš lotr“ (Jan 18, 40). Byl v žaláři a čekal na spravedlivý trest. Sám si nečinil asi naděje, že trestu ujde. A přece mu ušel. Pilát, jehož povinností bylo spravedlivě souditi a který o nevině Ježíšově byl přesvědčen, dal Židům na vybranou, by si vyvolili, koho by jim — dle velikonočního zvyku — měl propustiti na svobodu. Barabáše či Ježíše. Zaslepený lid volal: „Barabáše“! Tu propustil jim Barabáše, Ježíše pak ubičovav, vydal jim, aby byl ukřižován“ (Mat. 27, 26).

K těmto příkladům z biblických dějin mohlo by se uvést nesčetně dokladů z dob pozdějších, kde bychom musili jasně poznati, že mnoho, přemnoho zlého bývá pácháno na zemi, aniž by pozemská spravedlnost vinníka postihla.

Spravedlnost Boží však není tak malomocnou, chabou a nedostatečnou.

Jen pošetilec by se mohl domnívati, že také před Bohem a proti jeho zákonu lze drze hřešiti beztrestně a že jest možno také trestající ruce Boží uniknouti. Již starý zákon volá výstražně k hříšníkovi: „Neuteče s loupeží hříšník... Neříkej: Skryji se před Bohem z výsosti a kdo na mne vzpomene? (aniž říkej): V lidu velikém nebudu poznán, nebo což jest duše má v tak velikém tvorstvu?“ (Sir. 16, 14. 16. 17.)

Ruce Boží vyhnouti nelze. Bůh jest všudy přítomný, což jasně připomíná výrok žalmisty: „Kamž bych zašel před duchem Tvým? a kamž bych utekl před tváří Tvou? Jestliže bych vstoupil na nebe, tam jsi Ty, pakli bych sestoupil do podzemí, Ty jsi přítomen. Byť bych si vzal křídla záře jitřní a spustil se na nejzazší část moře, i tam by mne ruka Tvá provedla a pravice Tvá by mne uchopila.“ (138, 7—9.)¹⁾

Na Herodesovi, jehož jsem hned s počátku uvedl, vidíme toho doklad. Trest soudce pozemského ho nezastihl, trestu Božímu však neušel. Brzo, snad již za 7—8 neděl po zavraždění dítek

¹⁾ Dr. Mlčoch.

betlemských zemřel smrtí velmi bolestnou. Dějepisec Josef Flavius vypravuje, že Herodes trpěl více, než člověk může snést.¹⁾

Také nelze Boha obelstítí přetvářkou; jest vševedoucí. „Jeho oko jest nesmírné a on jím postřehuje velmi snadno a zcela podrobně všechno i každou jednotlivou bytost zvlášť. Nekonečně více ještě by mohl viděti. Jako člověk vidí v malém pokojíku vše, co tam jest a se děje, tak Bůh vidí zcela jasně, co jest a se děje na zemi a v celém světě. Svět jest pro něho malým pokojíkem.“²⁾

Nešlechtníci, kteří sváděli Susannu, dovedli podvodně vlastní vinu svaliti na osobu nevinou. Ale Bůh zmátl jejich výpočty. Daniel, prorok Bohem osvícený, postavil se z vnuknutí Božího vstříc smutnému průvodu beroucímu se ku popravišti a zvolal: „Navraťte se k soudu, nebo křivé svědectví mluvili tito proti ní!“ (Dan. 13, 49.) Zasednuv pak prorok na soudnou stolicí, dokázal lživost podvodníků, kteří pak byli ode všeho lidu kamenováni. Tehdy „radostně vzkřiklo všecko shromáždění hlasem velikým a velebili Boha, kterýž vysvobozuje doufající v něho.“ (Dan. 13, 60.)

A jestli bylo možno některému soudci lidskému někdy vytýkati nespravedlnost, jest naproti tomu Bůh nejvyšší spravedlivý. „Bez přijímání osob soudí podle skutků jednoho každého,“ dí sv. Petr (I. Pet. 1, 17), t. j. Bůh nehledí na to, zda stojí před jeho soudem mocný a bohatý či nízký a chudý. On si nevšímá, zda jeho rozsudek dojde chvály či hany; u něho platí jen vina či nevina, hřích či ctnost, dobro či zlo.

Nespravedlivý boháč „pohřben byl v pekle“ (Luk. 16, 22), bohabojný žebrák Lazar „donesen byl od andělů do lůna Abraháмова.“

Pyšný a ukrutný Aman, dvořenín babylonského krále, byl z dopuštění Božího oběšen na téže šibenici, kterou ve své pomstychtivosti připravoval nevinnému Mardocheovi, zatím co se tomuto dostalo veliké pocty a oslavy.

Milé děti!

Rozjímali jsme o trestající spravedlnosti Boží a viděli jsme, že jest věru pravdivé slovo sv. Pavla: „Hrozné jest upadnouti v ruce Boha živého“ (k Žid. 10, 31), neboť Bůh jest soudcem všudypřítomným, vševedoucím a nejvyšší spravedlivým. Hrůzy té však nezakusí nikdo jiný, nežli kdo jest hříšníkem z a t v r z e l ý m, n e k a j í c í m.

Kdo se přičiňuje, by své chyby poznával, kdo je smývá slzami opravdového pokání, kdo se snaží je dle svých sil napravovati, ten může očekávati, že se mu dostane Božího milosrdenství, o němž jsme již vícekrát uvažovali v exhortách a o němž napsal náš básník Jul. Zeyer tato krásná slova:

Syn čisté panny, světly onen Bůh
na zemi žil co člověk v pokoře,
a pohanění snášel, bol a trud,
by lidi spasil. Plakal s truchlými
a o d p u š t ě n í hlásal, o č i s t u,

1) Dr. Sýkora. 2) Corn. a Lap.

a třtinu nalomenou nezlomil
a nezved' kámen proti hříšníkům . . .
— — Slitování bylo korouhví,
jež nad ním vlála.

Nuže, budiž i naší snahou povždy věrně státi po boku tomuto Slitovníku a pak se nám nebude třeba báti, že upadneme „v ruce Boha živého“, nýbrž budeme moci klidně v ruce Boží doporučiti ducha svého. Amen.

33. Exhorta na neděli V. po Velikonocích.

„Nešlechtné jest oko závistivého.“
(Sir. 14, 8.)

O závisti.

Milé děti!

Jest pozdě léčiti některé choroby až když propukly. Mnohým nemocem dlužno předejiti, čili již předem jim zabránovati a proto i v době zdraví užívati prostředků, které by byly s to, aby nás před nákazou ochránily. O takových chorobách píší lékařové poučné články, vysvětlují jejich příznaky i průběh v přednáškách, očkují proti nim, v lékárnách pak se prodávají osvědčené proti nim léky.

Hříchy, nepravosti rozličného druhu jsou choroby duše a nám musí záležeti na tom, bychom do nich neupadli, nýbrž zdraví duše — milost Boží — si stále zachovávali. Za tím účelem se musíme také o hříchu, jeho záhubnosti i prostředcích proti němu poučovati. To činíme v hodinách náboženských a v exhortách, v nichž jste — jak se můžete rozpomenouti — letos slyšeli již o celé řadě skutků dobrých i zlých.

Také dnes si chceme připomenouti nepravost, která podobna zhoubné rakovině rozežírá srdce četných lidí a bohužel i křesťanů a záhubu strojí jejich duši. Jest to závist.

Poučme se: Jak ošklivým hříchem jest závist a o některých prostředcích proti ní.

„Víš, co jest závist?“ táže se Seneka a odpovídá: „Závist jest bolest duše nad cizím prospěchem.“ Vhodně pak bývala tato nepravost přirovnávána ku hrozným, báječným bytostem.

Takovou bytostí byl basilisk. Byl prý to jakýs had, tak nebezpečný, že pouhým pohledem otravoval vzduch, ničil byliny, usmrcoval zvířata, ba i skály jeho pohledem se tříštily. Podobně pohlíží závistivý s nelibostí na štěstí bližního, jakoby je chtěl již pohledem zničiti.

Jinou báječnou bytostí byly sirény, ženy, které líbezně a vesele zpívaly, když zuřila bouře, smutně však mlčely, bylo-li moře klidno. Tak se těší závistivý z neštěstí a rmoutí ze štěstí jiných.¹⁾

¹⁾ Corn. a Lap.

Z toho je vidno, že soud lidstva o závistivém zněl od pradávných časů velmi nepříznivě.

Posuzujeme-li pak závist ze stanoviska katolického náboženství, nebude náš úsudek o ní nikdy příznivějším. Budeme vždy plnou měrou souhlasiti s výrokem Písma sv.: „Nešlechetné jest oko závistivého!“ (Sir. 14, 8.)

Neboť: Závistivý se podobá samému ďáblu, o němž víme, že záviděje prvním lidem lásky Boží, slastí rajských a štěstí klidného svědomí, přivedl je podvodně ku pádu a k oněm smutným následkům prvního hříchu, pod nimiž i my dosud úpíme. „Závistí ďábla přišla smrt na okresek země,“ dí kniha Moudrosti (2, 24.). Toho vzpomínaje dí sv. Vincenc Ferrerský velmi pěkně: „Jako Pán Ježíš praví o lásce: Po tom poznají všichni, že jste mými učedníky, budete-li se vespolek milovati; tak může ďábel opět říci: Potom poznají všichni, že jste mými přívrženci, budete-li si vzájemně záviděti, jako já jsem záviděl vám.“

Z tohoto výroku vysvítá zároveň, že se závist naprosto protiví učení Pana Ježíše. Kristus Pán učil, že musíme každému nejen dobré činiti, nýbrž i dobra přát. Jak známa jsou slova sv. Pavla, zcela odpovídající učení Božského Spasitele: „Radujte se s radujícími, plačte s plačícími.“ (Řím. 12, 15.)

A budete-li si pilně čísti v biblické dějeppravě, jistě tam naleznete nejeden příklad, že Pán Ježíš s veselými se veselil, s truchlilíci cítil soustrast a jim skytal útěchy. Víte o něm, že byl na svatebním veselí v Káni Galilejské a že truchlil s Marií a Martou nad hrobem Lazarovým, kde i plakal.

Závistník zneuctívá také svoji lidskou důstojnost a staví se na roveň němé tváři. Neboť mezi zvířaty lze také pozorovati jakousi závist, která u nich ovšem vyplývá z pudu po sebezachování a které zvířata — nemající rozumu — nemohou ani ovládati ani odložit.

Pozorujte nyní z jara, máte-li k tomu příležitost — hejno kuřátek, Žijí teprve několik dní a hle, jak zuřivě zápasí mezi sebou o zrněčko. Často nabroudají do zobáčku několik zrníček najednou, co jich jenom mohou pojmouti a rychle utíkají ze společnosti ostatních. A jestli některé z nich uvidí utíkající, vypustí svoje zrněčko ze zobáku a počne rychle pronásledovati uprchlíka, by jej oloupilo. A tentýž zjev můžete spatřiti, budete-li rybkám připluvším ku břehu házet do vody drobty chleba.¹⁾

Zdaž by si měl člověk, od Boha rozumem obdařený počínati podobně?

Dále dlužno povážiti, že se dá závist nesnadněji omluviti, než mnohé jiné hříchy.

Zloděj se může vymluviti, že ho svedl citelný nedostatek, nouze; lakomec může říci, že jej omamuje lesk peněz a činí v pokušení slabým; nestřídmý může svaliti vinu na hlad a žízeň; hněvivý na prchlivou povahu, již nemůže zdolati.

1) Scherer: Exempel-Lex.

Jsou to ovšem liché výmluvy, nemající žádné platnosti před Bohem, ba ani před spravedlností lidskou. Závistivý však nemá ani takových výmluv. On musí vyznati, že závidí i tehdy, když sám má dosti, ano nadbytek; že nepřeje bližnímu ani toho, čeho sám potřebovati nemůže; a co nejhoršího, že se raduje z cizí škody, z cizího zármutku.

Zákonníci a fariseové na př. nemohli Pánu Ježíši záviděti bohatství. Byl chud. Nepřáli mu lásky lidu, které si získal zázraky konanými ve prospěch a ku blahu nešťastných. Nepřáli mu vděčnosti, které si plnou měrou zasluhoval od ubožáků, jimž pomohl. Sv. Basil praví o tom; „Uvaž ve své mysli onu přehanebnou nejvyšší závist, kterou zplodil vztek Židů proti našemu Spasiteli. Proč mu záviděli? Pro zázraky, které konal. Jaké to byly zázraky? Zázraky ku blahu potřebných!“

Pozorujme tedy závist jakkoliv, vždy musíme nahlédnouti, že jest velmi špatnou vlastností, již se závistivec vší lásky prostý vylučuje z království nebeského, vlasti neskonale Lásky.

Naproti tomu jest utěšený pohled na křesťana příznivého, jenž bližnímu všeho dobrého přeje, z jeho blaha se těší a k němu pomáhá. (Katechismus.)

V dějinách italského města Florencie jest zaznamenána tato událost: Roku 1401 se usnesli florenčtí měšťané dáti zhotoviti pro chrám svého patrona, sv. Jana, dvě kovové brány. Rozhlásili to, by se mohli přihlásiti nejlepší umělci. Bylo odevdáno několik nákresů, z nichž práce dvou, Donatella a Brunellesca shledány nejlepšími. Avšak oba tito umělcové se dostavili ku starším městským a dokazovali jim, že nikoliv jejich plány, nýbrž návrh jistého Ghibertiho zasluhuje přednosti a přednesli zároveň žádost, aby tomuto byla práce svěřena. Stalo se tak a práce byla vykonána stkvěle. Všichni Florenčané obdivovali mistrovské dílo umělcovo. Michelangelo, slovatný malíř sochař a stavitel prohlásil, že Ghibertova brána jest hodna, aby byla branou ráje. Zároveň však velebili všichni příznivost obou jeho přátel a pravili: „Blahoslavené duše, které si vzájemně po dáváte ruce a v tom nalézáte potěšení, že uznáváte s námahou vyrobená umělecká díla jiných.“

Milé děti! Jsem jist, že vaše srdce uznává, že mu bude s prospěchem, bude-li sídlem příznivosti a nezakoření-li se v něm otravná závist. Za tím účelem pak doporučejí nám učitelé křesťanského života následující:

Pamatuj, že Bůh rozdává statky a přednosti duše i těla dle Svě nejsvětější vůle a moudrosti. Dle toho, kolik kdo dostal, bude každý z nás skládati před soudnou stolicí Boží účty. Dostal-lis méně, snáze účty složíš.

Raduj se z toho, co mají jiní, u vědomí, že jsme vespolek bratry a sestrami. Vzpomínka, že tvoříme jednu rodinu, bude srdce tvé také plniti soustrastí nad nehodami a neštěstím jiných.

Připomínej si častěji, že láska k bližnímu přivádí do nebe, závist, výmluvný doklad nelásky — od nebe vzdaluje, z něho vylučuje.

Vhodným pak prostředkem bude také jistě modliti se zbožně, by se našim spolubližním dostalo od Boha hojně všeho, čeho pro tělo i duši potřebují.

K takovéto slavné a společné modlitbě nás vybízí církev zvláště tento týden, kdy se konají veřejné průvody ven do polí, při nichž kněz i lid se modlí, aby Bůh všem „úrody zemské dáti a zachovati, všechny od moru, hladu a války chrániti a od hříchu i věčného zahynutí vysvoboditi ráčil.“ Uposlechněme milerádi pozvání církve sv., súčastněme se plným počtem průvodů a pomodleme se zbožně za blaho své i bližních.

Ku konci pak sv. rozjímání se obraťme s vřelou prosbou k onomu Srdci, které jest zřídlem vši lásky i příznivosti, volající: „Srdce Ježíšovo, hlubino všech ctností, pomoz mi, by srdce moje Tobě se podobalo.“ Amen.

34. Exhorta na slavnost nanebevstoupení Páně.

„Neslibuj nad možnost svou; paklis
slíbil, myslí, jak bys splnil.“

(Sir. 8, 16.)

Plňme sliby!

Milé. dívky!

Odcházeje od sv. apoštolů na nebesa ku svému Otci slibuje Pán Ježíš, že budou oni i nově na víru obrácení věřící mítí moc činiti zázraky, aby jimi jednak sami byli utvrzeni ve víře, jednak aby jimi jiní víře té byli získáváni. Praví: „Ve jménu mém budou zlé duchy vymítati, novými jazyky mluvití, hady bráti a jestli by co jedovatého pili, neuškodí jim; na nemocné budou ruce vzkládati a ti se uzdraví.“ (Mar. 16, 17. 18.)

Že Pán Ježíš tento slib splnil dosvědčuje Písmo sv. i děje prvotní církve. Sv. Lukáš ve Skutcích apoštolských a sv. Pavel v listě ku Korintským vypravují, že i apoštolové i věřící nejeden div vykonali. Víte sami na př., že sv. Petr uzdravil chromého od narození slovy: „Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a chod!“ (Sk. ap. 3, 6.)

V dobách pozdějších ovšem ubývalo tohoto daru v církvi. Bylať již tak rozšířena, že nebylo k dalšímu šíření jejímu potřebí prostředků tak mimořádných jako jsou zázraky.

Slyšíce dnes Pána Ježíše slibovati, vzpomeňme si, že i lidé sobě vzájemně neb i Bohu sliby činí. Uva-

ž u j m e p a k, ž e s l i b y l i d e m i B o h u u č i n ě n é m u s í m e v ě r n ě p l n i t i.

Písmo sv. k nám volá důtklivě: „Neslibuj nad možnost svou; paklis slíbil, myslí, jak bys splnil.“ (Sir. 8, 16.)

Tímto pravidlem se bude jistě křesťan rád řídit. Zdravý rozum mu řekne, že jest pošetilým s l i b o v a t i b l i ž n í m u něco, čeho splniti nelze; VIII. přikázání pak mu uvede na mysl, že jest hříchem, daného slova nedbati, lháti, přetvařovati se, býti při činění slibu licoměrníkem.

Vznešená d ů s t o j n o s t k ř e s ť a n a žádá po nás d á l e, bychom se hleděli ustavičně stávati B o h u p e d o b n ě j š í m i. Jestli jest však B ů h v p l n ě n í s l i b ů v ě r n ý, i m y h o v t é t o příčině následovati musíme.

Příkladem takové křesťana důstojné věrnosti jest následující událost: L u d v í k B a v o r s k ý a B e d ř i c h R a k o u s k ý zápasili o německou císařskou korunu. Bedřich podlehl a dostal se do zajetí. Po třech letech mu byla nabídnuta svoboda s podmínkou, že se zřekne dalších nároků na císařskou korunu a pohne své bratry, aby se císaři podrobili a stali se jeho spojenci proti nepřátelům. Kdyby se mu nepodařilo této podmínky splniti, měl se Bedřich opět vrátit v zajetí. Dal své čestné slovo a odešel. Ačkoliv se poctivě přičinil splniti, co bylo od něho žádáno, ne-svolili k tomu jeho bratří a chtěli mu i zabrániti vrátit se k nepříteli. On se však nedal zdržeti, nýbrž vrátil se do Mnichova a dostavil se k svému protivníku. Ludvík byl tím tak dojat, že nařídil, by od té doby s ním Bedřich sdílel příbytek i stůl, ano učinil jej za své nepřítomnosti správcem Bavor.

A jako úcty a vážnosti požívá mezi spolubližními vždy člověk v plnění slibů věrný, tak byl člověk bez rozmyslu slibující a slibů lehkomylně neplnící od pradávna předmětem posměchu. Tak jistý T h e a g e n e s, který již ve starověku rušival rad daného slova, obdržel od svých vrstevníků potupnou přezdívku καπνός, t. j. kouř, dým, jakoby chtěli říci, že se jeho slova podobají dýmu v nic se rozplývajícímu.¹⁾

Jestli pak již lidem učiněný slib musí býti splněn, tím v ě t š í s v ě d o m i t o s t i b u d e j i s t ě v y ž a d o v a t i s l i b u č i n ě n ý B o h u.

Nebudu a nemohu vám, milé děti, nyní podrobně vysvětlovati celého učení církve katolické o slibu, o němž víte, že jest „dobrovolná, Bohu učiněná přípověď, kterou se člověk pode hříchem zavazuje, že vykoná něco Bohu milého.“ (Katechismu .í

Chci jenom krátce poukázati na některé části tohoto učení, jež zvláště má míti v paměti, kdo se nějakým slibem zavázati hodlá.

Pamatujme si, že č i n i t i s l i b B o h u j e s t k ř e s ť a n u d o v o l e n o.

Dokladů k tomu poskytuje hojně Písmo sv. sta- rého i no- vého zákona, kde se vypravuje o mnohých, kteří slib učinili.

Tak prchající před Esauem patriarcha J a k u b, když mu Hospodin oznámil u vidění, že se opět jednou šťastně vrátí do

¹⁾ Corn. a Lap.

otčiny a že země, na níž odpočinul, bude jednou trvalým majetkem jeho potomstva, zavázal se slibem řka: „Bude-li Bůh se mnou a bude-li mne ostříhati na cestě, kterouž já jdu a dá-li mi chléb k pokrmu a roucho k oděvu a navrátím-li se šťastně do domu svého: bude mi Hospodin za Boha... a ze všech věcí, kteréž mi dáš, desátky obětovati budu tobě.“ (1. Mojž. 28, 20. až 22.) — Ve zprávě pak, jak se připravoval lid k u s t a v b ě c h r á m u jerusalemského stojí, že knížata čeledí israelských slíbili ochotně, že budou ku stavbě domu Božího přispívati a že s radostí pak byl ten slib plněn, neboť „veselil se lid, když sliby dobrovolně naplňovali: nebo celým srdcem obětovali je Hospodinu.“ (1. Paral. 29, 9.)

Z nového zákona jest vám znám slib R o d i č k y B o ž í, která slíbila Bohu ustavičné panenství; také upozorňuji na zprávu Skutků apoštolských, kde se vypravuje, že sv. P a v l o v i přišedšímu do Jerusalema zvěštovali věřící: „Máme čtyři muže, kteří mají na sobě slib.“ (21, 23.)

Z těchže biblických příkladů vysvítá také, že č i n i t i s l i b y jest skutkem B o h u m i l ý m.

J a k u b o v i se dostalo po slibu Boží ochrany na daleké i nebezpečné cestě a hojnosti požehnání při pracích konaných v cizině u Labana, jeho příbuzného; z c h r á m u Š a l o m o u n o v a vybudovaného z darů slíbených se těšil Hospodin tak, že Šalomounovi řekl: „Posvětil jsem domu toho, kterýž jsi vystavěl, abych položil jméno své tam na věky a budou oči mé i srdce mé tu po všecky dny (3. Král. 9, 3.); P a n n u M a r i i vyvolil Bůh za Matku svého Syna. Že pak i sv. Pavel slib oněch čtyř mužů jistě za Bohu milý považoval již z toho poznati musíme, že také sám stejným slibem se zavázal. (Sk. ap. 18, 18.)

Ostatně s jakým požehnáním bývá spojeno splnění slibů, lze viděti až podnes n a n e j e d n o m p o u t n i c k é m m í s t ě, kde památné desky i obrazy hlásají, že se od Boha podivuhodných darů dostalo v rozmanitých potřebách těm, kteří se dobrovolným slibem zavázali k dobrým skutkům, k nimž jinak nebyli povinni. Jest na př. dojemno na památném Trsatě, v poutní svatyni mariánské nad jaderským mořem stojící, čísti velmi mnohé nápisy pořizené vděčnými námořníky, kteří se veřejně přiznávají, že v kruté bouři učinili slib a došli záchrany.

Když jsem z počátku pojednával o slibu činěném lidem, podotkl jsem, že rozumný člověk jen to slibuje, co jest splnitelno. „Neslibuj nad možnost svou.“

Oč opatrněji a rozvážlivěji si musí vésti, kdo slibuje Bohu!

Je-li slib přípovědí dobrovolnou, není ho jistě ku spasení třeba. Kdo se však ze zvláštní horlivosti ku slibu odhodlá, musí napřed dobře uvážiti, co slíbiti chce. V knize Kazatel čtu slova: „Nelíbíť se jemu (t. j. Bohu) nevěrné a bláznivé slibování... neboť mnohem lépe jest neslibovati, než po slibu, co připověděno, nesplniti.“ (5, 3. 4.)

Chce-li na př. někdo slíbiti, že bude jistý dobrý skutek pravidelně vykonávati, nejednal by rozumně, kdyby se k němu za-

vazoval hned na celý život. Stačí jistě napřed si tak umíniti na kratší dobu, která může býti později prodloužena.

Sv. František Sal. učinil v mládí slib, že se bude denně modlit růženec. Zachovával jej sice povždy věrně, želel ho však přece v pozdějších dobách, kdy pro přetížení rozmanitými pracemi v úřadě biskupském, jenom s největšími nesnázemi onu povinnost mohl konati.

V této příčině jest také sama církev sv. příkladem. Neboť nedovoluje nikomu, kdo vstupuje do kláštera, by se ihned sliby řeholními zavázal. Nejdříve musí strávit alespoň rok v klášteře na zkoušku, jako t. zv. novic, a pak se mu teprve dovolí vykonati sliby na kratší dobu (několik málo let). Teprve když se mohl dostatečně přesvědčiti o své schopnosti pro řeholní život a když i představení jej za schopna uznali, smí se zavázati sliby pro celý život.

Konečně se zmiňuji o tom, že bez rady a vědomí z povědníka nelze slibu učiněného Bohu ani zanechat, ani změnit.

Milé dívky!

Uvažovali jsme o slibu, který se činí lidem neb i Bohu a který musí splniti, kdo se k němu dobrovolně zavázal.

Učiníte-li tedy někdy v budoucím životě dobrovolně nějaký slib, buďte si vědomi jeho závaznosti a počínejte si při jeho plnění co nejsvědomitěji. Získáte si tím vážnosti svých spulbližních i lásky svého Boha, Amen.

35. Exhorta na neděli VI. po Velikonocích.

„Srdce dobré rady zjednej sobě: nemáš
zajisté jiného lepšího (rádce) nad ně.“
(Sir. 37, 17.)

O svědomí.

Milé dívky!

„Buďte opatrní“ (1. Petr. 4, 7.), volá k nám na počátku dnešní epištoly sv. Petr a vysvětluje obšírněji, čeho si hledí opatrný křesťan. Modlí se, miluje bližní, váží si milosti Boží a přičiňuje se, by jeho jazyk nemluvil neprávě. Koná také skutky, jimiž by „ctěn byl Bůh“ (4, 11.), t. j. které se v ničem vůli Boží neprotiví.

Na první pohled by se mohlo někomu zdáti, že se tím žádá od nás příliš mnoho, kdyžť vše, co se v našem nitru děje i co zevně slovy neb skutky projevujeme, přísnému zákonu Božímu má býti podrobno.

Tak tomu však není. Bůh nežádá od žádné bytosti více, nežli jí dal schopnosti. A jsou-li naše přirozené síly k dobrému slabé a nedostatečné, dostává se nám hojnost prostředků nadpřirozených.

Bůh ustanovil k naší posile mimo jiné svátost biřmování; uděluje milost pomáhající ve chvílích pokušení a kdy máme příležitost neb povinnost dobré činiti; staví nám po bok anděla strážného a dává nám hlas s v ě d o m í, volajícího výstražně ve chvílích rozhodných.

Pozdržme se dnes u tohoto posledně jmenovaného prostředku naší spásy, jehož opatrný křesťan zvlášť bedlivě musí dbáti a u v a ž u j m e o s v ě d o m í a j e d n é j e h o d ů l e ž i t é v l a s t n o s t i.

S l o v o s v ě d o m í s l ý c h á v á m e č a s t o. Mluvívá se o svědomí čistém, dobrém, klidném a o svědomí nečistém, špatném, neklidném. Říká se o někom, že je svědomitý, o jiném naopak, že je nesvědomitý.

Kdybychom si chtěli zodpověděti otázku: „C o j e s t s v ě d o m í?“ mohli bychom říci slovy známého učitele křesťanské dokonalosti:¹⁾ „Svědomí není nic jiného než Bůh sám, nekonečně svatý, jenž se ve vnitřku našeho srdce vyslovuje pro dobro neb proti zlému.“

Nebo nám odpovídá sv. Tomáš Aquinský: „S v ě d o m í j e s t h l a s B o ž í, k t e r ý s e o z ý v á j a k o z á k o n o d á r c e a s o u d c e.“

Jako z á k o n o d á r c e předem prohlašuje, co se činiti musí, tak svatý onen hlas v duši sídlící, jejž všichni volati jsme již slyšeli, mluví napřed k našemu rozumu, bychom si uvědomili, čeho od nás Bůh právě žádá. Potom pak nutká vůli, by se ku skutku odhodlala.

Jako s o u d c e soudí o spáchané vině neb rozhoduje o nevině před ním stojícího obžalovaného, tak svědomí chválí po vykonaném skutku toho, kdo se řídil jeho povzbuzováním, kárá však, trestá, ano mučí onoho, kdo jím pohrdl a dal přednost svojí libovůli před důtklivými vnitřními radami a výstrahami. Prvnímu říkáme člověk svědomitý, druhému nesvědomitý.

Kolik chvalořečí bylo již promluveno a napsáno o štěstí, jakého dodává člověku svědomí s jednáním jeho spokojené, klidné; a jak výmluvnými doklady nás poučuje i každodenní život o hrůzách, jichž zakouší, kdo se odvážil jednati proti svědomí! Nepopíratelnou pravdou jest věru, že „není-li zde většího štěstí než klidné, spokojené svědomí: není naopak větší trýzně, než svědomí obtížené, vytýkající, žalující. Není zmije tak jedovaté, není dýky tak ostré, není jedu tak šírajícího, jako toto svědomí mstící se na zločinci — jest to peklo na zemi.“²⁾

Výčitkami svědomí z místa na místo štvaný Kain, a Jidáš, domnívající se, že hrůzám zuřícím v jeho nitru sebevraždou lze uniknouti, jsou všeobecně známými toho příklady.

Naproti tomu vás poukazují, milé děti, na štěstí a klid, kterého všichni pociťujeme po sv. zpovědi, když jsme složili u zpovědnice břemeno svých hříchů a na radost, jaké zakoušíme, když jsme vykonali dobré, k němuž nás svědomí vyzývalo, nebo statečně se vyhnuli zlému, před nímž nás varovalo.

¹⁾ Ad. de Doss: Myšlenky a rady.

²⁾ Ad. de Doss.

Když jsme si takto připomenuli, co svědomí jest, a že může býti člověku pramenem útěchy i útrap, chcívásupozorniti na jednu jeho vlastnost, které bych z plna srdce přál svědomí vašemu po celou dobu vašeho nastávajícího života.

Svědomí má býti útlé, t. j. má varovati před chybami sebe menšími a je vytýkati.

Několik příkladů vám to znázorní:

Sv. Makarius egyptský odcizil kdysi, jako dítě, se svými druhy několik fíků. V pozdějším pak životě si na to nemohl nikdy vzpomenouti bez lítosti. Hle, jak malá chyba jej vždy tížila!

Též sv. Alois nezapomenul nikdy známých vám poklesků jeho mládí, že totiž ve vojenském ležení v Casale, kam jej otec zavedl, odcizil něco střelného prachu a sám z děla vystřelil a že tam opakoval po vojínech surová slova, jichž významu ani nechápal.

Když v době francouzské revoluce (koncem 18. stol.) ve Francii katoličtí kněží bývali žalářováni a usmrcováni, prchnul jeden z nich do své domoviny a tam se ukryl. Byl však od vládních slídičů vypátrán a zajat. Stařecké a chorobné jeho vzezření je pohnulo alespoň trochu k útrpnosti a oni pravili: „Slavná naše republika nepronásleduje kněží šedesát roků starých a chorých. Kolik je vám let?“ Kněz odpověděl: „Jsem padesát devět let a devět měsíců a dosud zdráv.“ „Vyhlížíte však, jakoby jste byl přes šedesát. Řekněte, že jste šedesát let stár a my vás propustíme,“ radili nepřátelé. „Toho neučiním,“ vece kněz, „neboť jsem nelhal nikdy v životě.“ Jeho svědomí mu nedovolilo ani touto, celkem nepatrnou lží zachrániti život. Byl tedy odveden na smrt.

Takové svědomí jest jistě bdělým a vzácným vůdcem na cestě ctnosti. Neboť vytýká-li a varuje-li důrazně před chybami lehkými, jak by se vzpíralo teprve hříchům těžkým!

Dětské svědomí bývá — díky Bohu — útlým. Mohu vás snad znova upozorniti na vaši vlastní zkušenost.

Jakým strachem bylo naplněno vaše srdce, když jste tajně, byť jen ve věci menší, jednali proti vůli Boží, rodičů neb představených! Jak se vyhýbalo vaše oko pohledu nic zlého netušícího otce, matky, učitele! Jaký neklid jste cítili, když vás někdo naváděl, byste porušili některou ze svých malých povinností a neklid ten pominul, když jste svědci odolali!

Blaze vám, máte-li dosud takové svědomí, vězte však, že byste ho mohli vlastní vinou pozbyti.

Neboť vůle člověka může připraviti svědomí o jeho útlost.

Jedná-li kdo častěji proti hlasu svědomí, bude hlas ten stále slábnouti a umlkne brzy zcela při chybách menších a po čase snad i při větších hříších. Ze svědomí útlého se stalo — otupělé.

Napřed se podobalo váze na zlato, kterou pohne i prášek, nyní se podobá váze senné, kterou nepohne ani kilogram.¹⁾

Politování hodným je člověk svědomí otupělého. Bude jednak stále více zabředati ve větší hříchy, jednak se hlas jeho svědomí jednou neočekávaně probudí a pobouří pak duši výčitkami tím hroznějšími.

¹⁾ Spirago: Katol. lid. katechismus.

Může-li však v úle svědomí pokaziti, můžeme se také jistě o zachování bdělosti svědomí starati a k němu přispívati.

K této péči o svědomí nás vybízí Sirach slovy: „Srdce dobré rady zjednej sobě: nemáš zajisté jiného lepšího (rádce) nad ně.“ (37, 17.)

Jeho vykladač¹⁾ pak dává tuto radu:

Ve chvílích, kdy se máme rozhodnouti k jakémukoliv skutku, uvažujme, k čemu nás nutká svědomí a pak se ťažme sebe samých:

J a k b y j e d n a l n a m é m m í s t ě č l o v ě k m o u d r ý ?
C o b y c h r a d i l s v é m u n e j l e p š í m u p ř í t e l i , k d y b y
mne v této věci žádal o radu? J a k b y c h j e d n a l , k d y b y c h
měl p o s k u t k u z e m ř í t i a s t a n o u t i p ř e d s o u d n o u s t o l i c í
Boží?

Když budeme takto uvažovati a opatrně na tyto otázky si odpovídati, jistě budeme vždy dbalými varovného hlasu svědomí, který pak, nikdy nejsa přeslechnut, s tím větší bdělostí bude řídit kroky života našeho na cestu spasení. K tomu nám všem pomoz Bůh, Otec náš nejdobrotivější. Amen.

36. Exhorta na den nejsvětější Trojice.

„Očisťuj se plecemi.“ (Sir. 7, 34.)

O pravém pokání.

Milé děti!

Od popeleční středy po dnešní den uplynulo více nežli sto dní určených ku pokání. Ze školního výkladu víte, že od popeleční středy po svátek nejsvětější Trojice trvá doba velikonoční sv. zpovědi, k níž je každý křesťan pod těžkým hříchem povinen.

Také vy jste v této době sv. zpovědi, vykonanou dne této povinnosti zadost učinili.

Jest věru nesnadno pochopiti, že mohou někteří křesťané na sv. zpověď zapomínati, neb o ni nedbati.

Vždyť hřích, byť i nepříliš těžkým byl, trvá-li v duši, tíží svědomí, a tato tíha a pochodící z ní neklid, pudí takořka člověka, by si nového pokoje zjednati hleděl. I pohané, vysoko ceníce klid duše, hleděli rozmanitými oběťmi smiřovati rozhněvaná božstva a židé ve starém zákoně konali pravidelně Bohem předepsané oběti za hříchy.

K takovým obětem povzbuzuje také Sirach v 7. hlavě (v. 33.) volaje: „Očisťuj se plecemi!“ T. j. podávej za oběť na své očistění pravou stranu zabitého zvířete obětního.

¹⁾ Dle Corn. a Lap.

Oběti ty byly sice projevem kajícího smýšlení, očistit však — jak dobře víme — nemohly. To dovede teprve s v á t o s t p o k á n í, ustanovená Spasitelem.

Bychom vždy velikonoční sv. zpověď rádi a řádně vykonávali, poučme se dnes o tom, že p r a v é p o k á n í j e t o, k t e r é k ř e s t ě a n č i n í s r d c e m, ú s t y a s k u t k y.¹⁾

P o k á n í n u t n o č i n i t i s r d c e m.

Když starozákonní židé činili pokání, posypali hlavy své popelem, roztrhli obyčejná roucha a oděli se hrubými rouchy kajícnými a trávili den v postu. Ba i pohané jich v tom nejednou následovali.

Když na př. v Ninive volal prorok Jonáš výstražně: „Ještě čtyřiceti dní a Ninive vyvráceno bude,“ uvěřili muži ninivetští v Boha a rozhlásili půst a oblekli se v žíně od největšího až do nejmenšího. I přišlo slovo to ku králi ninivetskému i vstal se stolice své a odvrhl roucho své od sebe a oblekl se v žíně a seděl v popeli.“ (Jon. 3, 5. 6.) Avšak třebaš byl pohanem, nespokojil se tento král se zevnějším toliko projevem kajícího, nýbrž žádal, aby obyvatelstvo změnilo také svoje smýšlení, aby nahlédlo ohavnost dosavadního života a zanechalo nepravostí.

„Obrát se muž jedenkaždý,“ tak zněl jeho další rozkaz, „od cesty své zlé a od nepravosti, která je v rukou jejich!“ (3, 8.)

Také král D a v i d, když mu prorok Nathan připomenul důtklivě vinu, nespokojil se s postem a tím, že se kajícně vrhl na zem na tvář svoji, nýbrž duše jeho byla proniknuta upřímným žalem nad hříchem, nad tím, že zapomenul na sv. zákon Boží a těžce přestoupil přikázání Hospodinovo. Prolévaje hořké slzy volal úpěnlivě: „Srdce čisté stvoř ve mně Bože: a ducha přímého obnov v útrokách mých!“ (Žalm 50, 12.) T. j. všechny schopnosti duše mé tak posilni, abych se nikdy více neuchýlil ku hříchu.

Nebyli ovšem všichni kajícími takovými. Někteří se mylně domnívali, že postačí pouze obvyklé zevnější projevy popokání bez vnitřní ošklivosti nad hříchem.

Takové káral prorok J o e l : „Toto praví Hospodin: „Obrátte se ke mně celým srdcem svým, s postem s pláčem i s kvílením. A r o z t r h n ě t e s r d c e s v á a n e r o u c h a s v á!“ (2, 12.)

A K r i s t u s P á n mluví přísně o fariseích, kteří sice popelem pochmuřovali své tváře, by každý viděl, že činí pokání, ale jichž srdce bylo prosto každé lítosti.

Jak d ů l ě ž i t o j e s t t e d y v n o v é m z á k o n ě p r o k ř e s t ě a n a, aby, chtěje dosáhnouti odpuštění od Boha, k němu se o b r á t i l s r d c e m, aby byl přesvědčen o o h a v n o s t i zlých skutků, o n e v d ě k u, jímž odplatil nebeskému Otci jeho dobrotu, o v z p o u ř e, jíž se vzepřel jeho jasně projevené vůli, o z p r o n e v ě ř e, které se dopustil proti nejmnocnějšímu králi!

Proto, milé děti, kdykoliv při zpytování svědomí na vinu ať lehčí, ať těžší si vzpomenete, představte si, jako byste stály před Vykupitelem, jenž za hříchy světa na kříži pněl a volejte k němu s upřímností: „Můj Ježíši, prosím Tě za odpuštění a lituji všech hříchů svých, neboť jimi urazil jsem Tvé bolesti plné Srdce, které nade všechno miluji!“

¹⁾ Cornelius a Lapide.

Dále se má pokání činiti ústy.

Tím se myslí, že se má křesťan z e h ř í c h ů v y z n á v a t i, že se musí zpovídati.

Že již sv. apoštolové žádali „zpověď“ od věřících, dříve nežli jim udíleli odpuštění hříchů na základě slov Pána Ježíše: „Kterým odpustíte hřích, odpouštějí se jim“ (Jan 20, 22.), dosvědčuje Písmo sv., kde praví Miláček Páně sv. Jan: „Pakli v y z n á m e h ř í c h y s v é, věrnýť jest (Bůh) a spravedlivý, aby nám odpustil hřích, naše a očistil nás od všelike nepravosti.“ (1. Jan 1, 9.) Ve Skutcích apoštolských pak čteme zprávu o pobytu sv. Pavla v Efesu, kde „mnozí z věřících přicházeli vyznávající a vypravující skutky své.“ Co jiného se tím chce říci, nežli že se z p o v í d ě l i?

Ostatně zdaž rozum lidský nežádá, aby, kdo chce odpuštění, napřed se vyznal.?)*)

Jako rodičům jest upřímné přiznání chybnějšího dítěte zárukou, že svou chybu uznává, jí lituje a chce napravit, tak upřímné vyznání ve zpovědi jest důkazem, který Bohu veřejně před lidmi dáváme, že to s nápravou svých chyb upřímně myslíme.

Také umožňuje upřímná sv. zpověď knězi, by nám p o r a d i l p r o s t ř e d k y, pomocí kterých bychom mohli chyb zanechat a dráhu ctnosti nejen nastoupiti, nýbrž na ní setrvati. Dobře si budme vědomi, že zpovídací kněz není pouze prostředníkem, udělujícím jménem Božím rozhřešení, nýbrž l é k a ř e m, jehož povinností je starati se o vyhojení duše hříchem raněné. Jako se tedy lékaři těla přiznáváme k bolestem tělesným tak se musíme lékaři duše přiznati, co zranilo naši duši.

Kéž by si, milé dítky, každý křesťan byl vždy vědom užitečnosti upřímné sv. zpovědi a nikdy vědomě nezatajoval hříchů těžkých!

Mohu zde pokračovati v přirovnání, jehož jsem prve užil. Dejme tomu, že chybnější dítko před otcem i matkou tvrdošijně zapírá vinu, o níž otec dobře ví, protože se o ní z hodno věrného pramene dověděl; že se k ní přiznati nechce. Jakou bolest působí nešťastné dítě to rodičům!

Vždyť jeho smělá lež jest nejen novým proviněním, páchaným před tváří rodičů, nýbrž také smutnou zárukou, že je vinník dalek polepšení.

Právě tak neupřímnost ve sv. zpovědi jest rouhavou snahou oklamati Boha vševědoucího a důkazem, že se hříšník polepšiti nechce.

Konečně, aby pokání bylo úplné, musí se jeviti skutky. „Přinášejte tedy ovoce pokání hodné!“ (Mat. 3, 8.) Tak volal sv. Jan Křtitel na fariseje u řeky Jordánu a vybízel je ku spravedlivému, bohabojnému, ctnostnému životu, jenž by byl opakem života minulého, stráveného ve hříších.

Marnotratný syn se navracel v náruč otcovskou s úmyslem: „Již nejsem hoden slouti synem tvým. Učiň mě jako jednoho ze svých dělníků!“ (Luk. 15, 18.) Ejhle, opravdové předsevzetí, že skutky dokáže, že si váží pobytu v domě otcovském, odkud nedávno lehkomyšlně odešel.

*) Pro důležitost předmětu se znova připomíná, co bylo řečeno v exhortě o povážlivém spoléhání.

Jestliže n á m m. d. k n ě z po sv. zpovědi ukládá některé nepatrné dobré skutky jako dostiučinění, čili — jak se říkává — za pokání, jest to pro nás vyzváním, bychom nejen těmito, nýbrž také jinými dobrými skutky z vlastní horlivosti i popudu sobě uloženými, hleděli dáti Bohu náhradu za způsobené urážky.

„O d l o ž í m s v é c h y b y, c h c i s e t r v a t i v d o b r é m!“
To má býti heslem každého odcházejícího od zpovědnice.

Vlažnost v konání náboženských povinností napravím zbožností; neúctu k rodičům dětinnou láskou; svárliivost svorností; hněv tichostí a vlídným chováním i k nepříteli; lež pravdomluvností; pýchu pokorou! Chci střežiti proto své smysly, by jimi nemohlo do nitra vcházet pokušení! Bdíti budu nad okem, by nevidělo zlého. nad uchem, by nenaslouchalo hlasu svůdníků; nad jazykem, by neškodil na cti; nad krokem, by se neodchyloval od cesty dobré! „Bože, ku pomoci mé vzezři, Hospodine, ku pomoci mé pospěš!“ (Žalm 69, 1.)

Kdo se s takovými úmysly od zpovědnice vzdaluje, nastupuje opravdu cestu k dokonalosti. Každá zpověď jest mu stupněm k ní výš. Jeho chyb bude ubývati. Člověk vůle tak dobré se nedopustí hříchu těžkého vůbec a také ve věcech lehčích nebude nikdy vědomě a dobrovolně proti vůli Boží jednati. Klesne-li přece, budou jeho chyby toliko poklesky, kterými milosti Boží nepozbude a o nichž dí Písmo: „Sedmkrát padne spravedlivý a zase povstane.“ (Přísl. 24, 16.)

Milé dívky!

Uvažovali jsme dnes o tom, jaké vlastnosti má míti pokání křesťana. S r d c e m, ú s t y a s k u t k y máme své chyby napravovati.

Není na světě člověka bez chyby — není tudíž člověka, jenž by nemusil chyb napravovati, čili činiti pokání. Kdo by o sobě soudil jinak, je zaslepen pýchou! Kéž by se vás podobná pýcha nikdy nezmocnila! Rády své chyby poznávejte, uznávejte a sv. zpovědí odkládejte! I největší světcové se často zpovídali a vždy měli na sebe co žalovat, co napravovat. Dnes pak učiňte pevné předsevzetí, že ani jednou v budoucím životě nevynecháte svaté zpovědi velikonoční. Amen.

37. Exhorta na II. neděli po sv. Duchu.

„S hněvivými nedělej sváru a s opovážlivými
nechoď na poušť: nebo jako nic je před ním
krev a kde není pomoci, tebe porazí.“
(Sir. 8, 19.)

Záhubnost hněvivosti a prchlivosti.

Milé dívky!

V zajetí babylonském došli někteří israelští jinoši milosti a lásky krále Nabuchodonosora. Byli to kromě Daniela, jemuž dal král jméno Baltasar, také S i d r a c h, M i s a c h a A b d e n a g o.

Jednoho dne vydal král rozkaz, by se všichni obyvatelé města sešli k soše, kterou dal postavit a až uslyší hlas hudby, by se klaněli modle. „A kdož by nepadl a neklaněl se, aby uvržen byl do peci ohně hořícího.“ (Dan. 3, 11.)

Všichni poslechli, jediní Sidrach, Misach a Abdenago (Daniel nebyl přítomen) se neklaněli a proto byli přivedeni ku králi, který jim znova domlouval, by se ještě rozmyslili a klaněli jeho bohu. Dostalo se mu však odpovědi: „Známo bud' tobě králi, že bohů tvých nectíme a soše zlaté, kterou jsi postavil, se neklaníme.“ (3, 18.)

„Tehdy naplněn jest Nabuchodonosor prchlivostí a obličej tváře jeho se proměnil proti Sidrachovi, Misachovi, a Abdenagovi“ (3, 19.) a rozkázal je uvrhnouti do peci ohnivé. Víte, že je tam anděl ochránil.

Připomínám vám tuto událost dnes, kdy vás hodlám varovati před hněvivostí, která jest na úkor lásce k bližnímu, k níž v dnešní epištole sv. Pavel důrazně a obšírně vybízí.

Připomeneme si, že hněvivost mění celou bytost člověka.

Předem podotýkám, že nemíním jménem „hněvivý“ člověka, který v čas nutnosti spravedlivým hněvem vzplane a v rozhorlení kárá i tresce, nýbrž takového, „kdo se pro něco, co se mu nelíbí, rozčiluje a snaží se pomstít.“¹⁾ Povšimněme si ho bedlivě.

Pán Bůh nám dal vzácné dary těla i ducha. Právem jmenují člověka králem tvorstva pozemského. Lidské tělo předčí lepostí všechny bytosti pozemské; žádná z nich nemá ani tváře ani postavy, jíž by se lidské vyrovnala.

Nesmíme ovšem posuzovati člověka, jehož blíže neznáme, jenom podle zevnějšku; přece však je také jisto, že se někdy nitro člověka zračí v jeho tváři. Naši předkové, vedeni zkušeností v této příčině nabytou, říkali: „Tvář, myslí zrcadlo.“ Tím chtěli říci: Ušlechtilá duše jeví se nejednou i ušlechtilým výrazem obličeje a mnohá nepravost, mnohý hřích vrývá neblahé stopy v tvář.

Zvláště pak hněvivost, prchlivost znetvořuje zevnějšek člověka.

Jistě jste někdy pozorovali hněvivého. V návalu vášně vraští čelo jindy hladké, jeho lící blednou, opět rudnou, modrají, z oka jindy vlídně hledícího sršejí blesky zhoubu věstící, skřípějící zuby znetvořují ústa, ruce se zatínají v pěsti a celé tělo se chvěje jako v zimnici.

Jeden církevní spisovatel,²⁾ maje na mysli tak změněný zevnějšek prchlivcův, přirovnává jej k řadě zvířat člověku nebezpečných a praví, že se podobá: „divokému kanci cenícímu tesáky, hadu rozeklaným jazykem mihotajícímu, býku rohy útočícímu.“ A svatý Řehoř Nysenský dí, že se takový podobá „ďáblem posedlému, jímž sám zlý duch zmítá.“

Což divu, že se lidé hněvivému vyhybají, ano jeho se děsí! Z biblického vypravování o královně Esther víte, že táž

¹⁾ Spirago: Katol. lidový katechismus.

²⁾ Corn. a Lap.

spatřivši rozhněvanou tvář krále Asvéra, hrůzou omdlela. Také Nabuchodonosorův hněvem změněný obličej děsil jistě celé okolí jeho, všechno služebnictvo.

A nemusí-li vašeň, působící takové změny na lidském těle, také zlobně účinkovati na zdraví? Věru, nejeden člověk zaplatil hněv — životem.

Jako Čechové víme z dějin vlasti, že král Václav IV. byl z prudkého hněvu raněn mrtvicí a skončil. Sami pak také poznáte zajisté v budoucím životě podobné příklady, ač-li jste jich již v poměrně krátké době svého života nepoznali.

Hněvivost účinkuje však také neblaze na dary ducha, na rozum a svobodnou vůli. „Kálí soudnost, zatemňuje mysl, zaslepuje rozum, — z člověka činí šílence.“¹⁾ Jak hrůzné, ale spolu správné a pravdivé vyličení prchlého!

Šílenec neví, co činí. Jeho ústa mluví zmatené a nesmyslné řeči, slova rouhavá i urážlivá. Je schopen skutků nejpošetilejších i nejhroznějších. Choroba jej však omlouvá a zbavuje zodpovědnosti.

Tak i v hněvivosti nerozvažuje člověk, co mluví, o kom či s kým mluví, nepřemýšlí o tom, co činí. Teprve později, když se uklidnil a vidí, jak si počínal, že se připravil o vážnost, stydí se a lituje toho, co se více napravití nedá. Ano, stává se bohužel příliš často, že teprve dostavivší se trest za skutek zákonem Božím i lidským zapověděný, neb i dokonce pohled na prolitou krev vrací zaslepenému rozvahu. Co pomůže pak volání:

„Běda, co jsem to učinil!? — Dobře mu praví svědomí, že za skutek v hněvu spáchaný jest Bohu zodpovědným. Měl hněv krotiti a byl by jeho následkům ušel. Měl se od Krista učiti býti „tichým a pokorným srdcem“ (Mat. 11, 29.) a byl by se tolika křivd a bezpráví nedopustil.“

Nikoliv nadarmo tedy varuje Písmo sv. již ve starém zákoně před stykem s hněvivými. Sirach praví: „S hněvivým nedělej sváru a s opovážlivými nechod na poušť: nebo jako nic je před ním krev a kde není pomoci, tebe porazí!“ (8, 9.)

Nebude na škodu, povím-li vám též některé příklady, které vás poučí, že se hněv právem k šílenství přirovnává.

Římský císař Caligula chtěl kdysi uspořádati jakousi slavnost. Pršelo však tolik, že se slavnost pokazila. I rozkázal vojínům, aby metali proti nebi — na boha Joviše — šípy. Vojíni musili rozkaz vykonat, byli však sami poraněni, ano někteří i usmrceni šípy, které zcela přirozeně opět dolů padaly. Také císaři samému padl jeden šíp na hlavu a poranil jej povážlivě.

Druhý příklad vám poví, že se hněvivý dává strhnouti vášní ku skutkům nespravedlivým i násilnickým.

Jistý assyrský panovník vzal kdysi svého sluhu Gobria na lov. Pojednou se vyřítíl na krále veliký medvěd tak rychle, že měl sotva kdy šíp naň vystřeliti. Nešťastnou náhodou chybil a byl by jistě zahynul, kdyby nebyl Gobrias, výtečný střelec, medvěda dobře mířenou ranou skolil. Po chvíli napadl krále lev. Král mrštil po něm oštěpem, ale chybil opět a byl zase

¹⁾ Corn. a Lap.

zachráněn Gobriem. Někdo by myslil, že ochranci vřele poděkoval a královsky se mu odměnil. Nikoliv! Vzpomínka, že služebník jest lepším střelcem nad něho tak jej rozlítla, že věrného sluhu na místě probodl. Jak hrozný to čin!

Uvedl jsem vám příklady z dávnověku, ale prchliví lidé se nemění! Jsou podnes tak pošetilí jako Caligula a nespravedliví a zaslepení jako onen assyrský král. — —

Milé dívky!

Jistý lékař měl prý kdysi léčit jednoho mladíka. Brzy poznal, že jeho choroba pochází z přílišné prchlivosti a hněvivosti. A poněvadž ho nemohl od zhoubné vášně odvrátiti domluvami, užil zvláštního prostředku. Když se mladík opět jednou velmi rozzuřil, zavedl jej lékař k zrcadlu a tam mu ukázal hněvem zohavenou jeho tvář. A hle, to pomohlo! Mladík se zastyděl a učil se od té doby hněv krotiti.

V dnešní exhortě jsem vám ukázal také jako v zrcadle hněvivého člověka. Viděli jste, jak ohavnou je prchlivost, jak škodí tělu i duši. Hleďte se jí tudíž vždycky vystříhati.

Abyste se pak naučili záhy řádnými a vydatnými prostředky proti hněvivosti bojovati, uvádím ku konci radu sv. Františka Saleského. Jeho rada má tím větší cenu, že pochází od muže, jenž jsa povahy velmi prudké, sám se naučil v této příčině tak se přemáhati, že byl pro svou vlídnost a mírnost všeobecně milován a vážen i od jinověrců.

Týž píše ve spisu zvaném „Bohumila“:¹⁾

„Jak budu moci hněv ukrotiti a potlačiti? — Na to měj, Bohumilo, tuto odpověď: Jakmile znamenáme, že nás hněv pojmuti chce, sebeřme proti němu všechny duševní síly své a odporujme mu tiše a stále. Po tomto tichém boji uchyl se ihned ochotně k Bohu, volaje se sv. prorokem: „Pane, smiluj se nade mnou!“ a on vztáhne milostivě pravici svou nad srdcem tvým a ukojí hněv tvůj. Poznáme-li, že jsme některé urážlivé slovo pronesli proti někomu, neopomeňme co nejdříve udobřiti ho nějakým slovem laskavým nebo milým posloužením. Konečně znamenejme i toto. Když jsme pokojné mysli a nemáme žádné příčiny k hněvu, zásobme se hodně tichostí a dobrotivostí, zvykněme i mluvit i jednati co nej laskavěji, buď si ve velké nebo sebe menší případnosti.“

Budete-li se touto radou řídit, i vám bude právem příslušetí název „Bohumila“. Amen.

¹⁾ Kniha III. čl. VIII.

38. Exhorta na III. neděli po sv. Duchu.

„Styďte se před otcem a matkou za smilství.“
(Sir. 41, 21.)

O čistotě čili nevinnosti v užším smyslu.¹⁾

Milé děti!

V dnešní sv. epištole varuje sv. Petr před lehkovážnou důvěřivostí v pokušeních, které by se křesťané dopouštěli, kdyby spoléhající na vlastní sílu, se nevyhybali příležitosti ku zlému a neužívali nadpřirozených prostředků, kterých nám dostatek poskytuje víra.

Přirovnává pak Petr ďábla (a s ním i každého jiného svůdce) ku lvu, který „obchází, hledaje, koho by pohltil“. (I. Petr. 5. 9.) Jako poutník beroucí se pouští se musí opatřiti nejen dobrou zbraní, nýbrž i pečlivou obezřetností, aby ušel zubům krutého krále pouště, tak i kdo chce přemoci pokušitele, dorážejícího často s ošemetnou lstivostí, musí stále býti na stráži, by uhájil ctnost.

Málokterá ctnost má tolik veřejných i tajných nepřátel, jako čistota, kterou také nevinností²⁾ nazýváme a která je nejkrásnější ozdobou hlavně křesťanské dívky.

Nuže, dnes vám chci naznačiti, v čem ona záleží a poukázati zároveň na některé prostředky, jichž pomocí i vaše srdce bude vždy tak nevinným.

Otažme se napřed: Kdo není nevinným?

Odpovídám: Kdo otročí hříchům, o nichž dí sv. Pavel, že by neměly býti mezi křesťany ani jmenovány (Eph. 5. 3.), které Hospodin zakázal přísným slovem „nesesmilníš“ a pro něž vyhladil bohaprázdnou Sodomu a Gomorrhú.

Naopak, jest nevinným, kdo nechová v mysli myšlének a v srdci přání, jichž by se ostýchala ústa projevit před člověkem bohabojným; jehož oko se cudně klopí před nestydatostí, byť jen zobrazena byla; kdo své ucho naprosto uzavírá oplzlým žertům a s největrší rozhodností, opravdovým rozhořčením a svatým hněvem odmítá každého, kdo by sváděl k něčemu, co nazývá svůdce zábavou neb užíváním života, co však Bůh — Pravda věčná — nazval smilstvem.

Nad takovým člověkem plesají nebesa i raduje se země. Sv. Řehoř Naz. dí: o něm: „Krista máš za přítele!“ A že mluví pravdu, dokazují slova Pána Ježíše pronesená v kázání na hoře: „Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.“ (Mat. 5. 8.) A ve Zjevení sv. Jana čtu o nich, že v nebi zpívají „píseň novou před trůnem“ a „následují Beránka kamkoliv jde“. (14. 3. 4.) T. j. že zvláštní odměny požívají, že Bohu jsou nejblíže.

Také pozdější duchovní spisovatelé mluví velmi nadšenými slovy o nevinnosti a užívají o ní velmi krásných přirovnání.

¹⁾ Tato exhorta i následující jsou vzhledem ku důležitosti předmětu jakož i k vůli dětem školu opouštějícím, delší než ostatní exhorty.

²⁾ V užším slova smyslu.

„Nic není tak krásného jako nevinnost“, praví jeden z nich.¹⁾ Nic nevyrovná se podívané, kterou poskytuje duše, jež od okamžiku, kdy očištěna vyšla z vody křtu sv., svatě žila a nikdy se těžce neprohřešivši, vrací se do lůna Božího s bohatou korunou zásluh.

Tak asi vychází slunce v jasů zářícího jitra, stoupá po čistém nebi, které ozařuje a zapadá velebně v purpurové mráčky západu.“

A že básníci přirovnávají nevinnou duši k běloskvoucí lilii, víte dávno. — Hle, jak opravdu nebesa i země oplývají chválami nevinnosti!

Bude vám, milé dívky, jistě vždycky na tom záležeti, aby vaše srdce tak vzácnou ctností byla ozdobena.

C o b y c h v á m z a t í m ú č e l e m m o h l p o r a d i t i ?²⁾

Není pro tělo léku takového, jímž by se daly vyhojiti všechny choroby. Církev však má lék pro duši, který s jistotou zaplašuje každý hřích a podporuje vzrůst každé ctnosti. Jest to h o d n é s v. p ř i j í m á n í.

Nehledíce, milé dívky, ani k tomu, že kdo častěji ku stolu Páně chce přistupovati, sám se bude ze všech sil namáhati, by duše vědomě neposkvřnil, můžeme tvrditi, že přítomnost Pána Ježíše v srdci lidském musí zaplašovati zhoubný vliv zlých svůdců. Kristus Pán bojuje takoruka za nás, je-li v našem nitru; a jestli On, „Bůh s námi, kdo proti nám?“ (Řím. 8, 31.) Právem lze pronésti větu: „Svatostánek je půdou, kde rostou lilie!“³⁾

Uposlechněte tedy, milé dívky, sv. Otce Pia X., jenž věřící ku častému sv. přijímání pozývá a jenž dokonce dovoluje i denní sv. přijímání.

Na druhém místě budiž vám doporučena v r o u c í ú c t a a d ě t i n n á l á s k a k R o d i č c e B o ž í, k níž volá celý svět v litaniích: „Matko nejčistší, oroduj za nás!“ Její nevinnost, již není rovno, jest příčinou, že „věřící na zemi i obyvatelé nebes pohlížejíce na ni, obdivují se jí a v jednohlasném vznětu zbožného nadšení volají: Ó Maria, celá jsi krásná!“⁴⁾

Ctěte ji tím, že se budete denně utíkat pod její mocnou ochranu slovy podobnými, jako jsou tato: „Ó paní má, ó matko má, pomni, že tobě náležím! Chraň a opatruj mne jako statek a majetek svůj!“ (Odp. 40 dní.) Ctěte ji však zároveň i tím, že ji učiníte svým vzorem a že se budete ze všech sil přičiňovati, byste se jí stávali den ode dne podobnějšími! Stejně s ní čistoty ovšem dosíci nelze — ale podobným se jí může státi každý, kdo chce.

Dále pamatujte vždy a všude na v š u d y p ř í t o m n o s t B o ž í a na to, že Bůh postavil po váš bok — jako stálého průvodčího — jednoho z nebeských duchů, a n d ě l a s t r á ž n é h o. Jako hodnému dítěku nikdy nepřijde na mysl, aby rodičů nepo-

1) R. P. Badet: Ježíš a ženy v evangeliu, str. 62, 63.

2) Dr. M. Gatterer S. J.: Erziehe zur Keuschheit.

3) P. Fröhlich S. J.: Exercicie 1910.

4) Viz poznámku první.

slechlo v něčem, zvláště jsou-li přítomni, tak vás vzpomínka na přítomného Boha a anděla odvrátí od zlého.

Uvádím vám též na mysl vzácný jeden dar, který Bůh ve své dobrotě daroval každému člověku, aby jím byl stále upozorňován, co se s nevinností srovnává a co jest jí na odpor. Jest to stud.

Krev ženoucí se v tvář a rudě barvící líce jest jakoby výstražným voláním: „Bud' na stráži! Ustaň ve svém počínání! Zanechej této čestby! Nesetrvej v této společnosti! Vzdal se odtud! Hřích jest na blízku!“ — I pohané znali stud a šlechetnější mezi nimi jej také velmi cenili i doporučovali, by k zachování ctnosti bylo studu dbáno. Tak (dle svědectví Cornelia a Lapide), Demetrius Phaler. napomínal jinochy, by se styděli doma před rodiči, na cestě před těmi, které potkají, o samotě před sebou samými. Uvádím z téhož pramene ještě Demokrita: „I kdybys byl sám, ani nemluv, ani nečiň zlého. Uč se býti stydlivým před sebou samým více, než před jinými.“

Oč více si musíme vážit studu my křesťané, kteří jej považujeme za přirozený dar, přirozenou milost, jíž nám Bůh pomáhá k čistotě nadpřirozené.

Avšak kdo si daru toho neváží, proti němu jedná, brzy studu pozbude, přestane se rdít a rozpaky v chvílích nebezpečí pociťovat, a tak se připraví o včasné upozornění, když nová a stále horší nebezpečnosti se budou dostavovat.

Nečiňte tedy nikdy toho, před čím stud varuje!

Také jest užitečno vzpomínati na slova sv. Pavla: „Zdaliž nevíte, že údové vaši jsou chrám Ducha sv., jenž jest ve vás?“ (I. Cor. 6. 19.) Tato slova poukazují na velikou cenu lidského těla.

Věru, právem může být tělo přirovnáno ku chrámu! V těle jest obraz Boha — vzácnější než obrazy shotovené štětcem malíře a dlátem sochaře — v těle jest duše. Tam jest i svatostánek; vždyť tam při sv. přijímání sestupuje i sv. Hostie. A jako stěny chrámové při jeho svěcení sv. oleji od biskupa byly pomazány, tak se dostalo i vašemu tělu rozmanitých svěcení při udílení svátostí, jimiž milost Boží v duši pronikala.

Podobá-li se však tělo chrámu, zasluhuje podobné vážnosti jaké požívá dům Boží. Zneuctění chrámu se považuje za veliký zločin. V kostele jednoho lázeňského místa¹⁾ jsem četl na stěně velikými písmeny napsaná slova: „Jestliže pak kdo chrám Boží poskvrní, toho zatratí Bůh!“ (I. Cor. 3. 17.)

Hle, chrámu těla dostává se vážnosti nevinností, porušením pak té ctnosti se chrám těla znesvěcuje, zneuctívá.

Proto nezapomínejte nikdy: „Chrást Boží jest svatý, kterýž, jste vy!“ (Ibid.)

Kdo chce zůstat nevinným, musí též dbáti střídmosti v požívání pokrmů i nápojů a varovati se zahálky, o níž samo přísloví praví: „Zahálka, hříchu počátek!“

¹⁾ Pišťany.

Vášeň a náruživostí sídlící od pádu prvních lidí v nitru člověka se právem přirovnávají k divokému koni¹⁾, shazujícímu jezdce do ohně, příkopu, na skálu. Musí býti zkrocen a řízen úzdou. Že pak jednou úzdou jest střídmost, která tělo i duši podrobuje, uznává jednomyslně celý svět, kde se ozývají dnes přechytlivé hlasy, varující před přílišnou požívatostí a radící zvláště k opatrnosti v požívání lihovin. O druhé úzdě mluví sv. Basil: „Tělo skroť horlivou prací!“

Mohl bych konečně k vaší výstražce obšírně uváděti hrozné následky nečistoty pro tělo i duši. Poněvadž bych však přál sobě i vám, aby se každý křesťan ku zachování tohoto přikázání dal pohnouti raději vznešeností nevinnosti než bázní před trestem, spokojím se pouze připomenutím: „Nemravnost vysiluje tělo, poskvňuje dobré jméno a do svědomí vkládá vinu věčného zahynutí!“²⁾.

Milé děti!

Slyšeli jste o nevinnosti čili čistotě, její kráse a vznešenosti i prostředcích k její ochraně a zachování.

Aby vám církev ukázala, „jak krásné jest čistotné plémě v stkvělosti“ (Moudr. 4. 1.), ustanovila vašemu věku i stavu za vzor a ochrance sv. Stanislava Kostku, který jako jiných zvláště touto nevinností mezi svými vrstevníky zářil.

Skončeme dnešní rozjímání modlitbou, jíž se poručíme v jeho ochranu.

Sv. Stanislave, nejnevinnější ochránče můj, anděle čistoty, raduji se s Tebou z milosti tak vzácné, z panické čistoty, která kráslila srdce Tvé neposkvrněné; pokorně Tě prosím, vypros mi sílu proti nečistým pokušením a vstěp mi stálou bdělost, abych zachovala ctnost svaté čistoty.³⁾ Amen.

39. Exhorta na IV. neděli po sv. Duchu.

„Ze vsí duše své boj se Pána, a kněží jeho v poctivosti měj!“

(Sir. 7, 31.)

O úctě k osobám duchovním.

Milé děti!

Podivné zaslíbení dává Pán Ježíš sv. Petrovi na konci dnešního sv. evangelia: „Od tohoto času lidi budeš loviti“. (Luk. 5, 11.). Tím mu již předem připomíná úřad, který mu hodlal odevzdati později. Úřad nejvyššího rybáře, jenž by bloudící a rozptýlené rybičky shromažďoval v síti církve Kristovy; úřad nejvyššího pastýře, jenž by stádo Kristovo s ostatními sobě přidělenými pomocníky vedl cestou spásy.

¹⁾ Corn. a Lap.

²⁾ Corn. a Lap.

³⁾ Nový zpěvníček dioec. brněnské.

A byli opravdu Petr i ostatní apoštolové i jimi vyvolení pozdější pomocníci, kněží i jáhnové prvé církve dobrými pastýři! Vždyť bezmála všichni dali život svůj za ovce své, vytrpěvše smrt mučednickou.

Zemřel Petr i jeho neunavní druhové, ale stádce Kristovo stále se vzímáhající nezůstalo bez pastýřů. Papež, biskupové i kněží církve katolické jsou jejich zákonitými nástupci v úřadě. A nepřešla na ně řádným svěcením pouze moc jejich předchůdců, nýbrž oni zdělili po nich i upřímnou a oddanou lásku ku svěřeným ovečkám.

Jako pak první křesťané milovali své duchovní, tak kéž by i nynější věřící neuzavírali srdce svého vůdcům svých duší!

Chci vás, milé děti, povzbuditi, byste nikdy nepozbývaly důvěry ku katolickému knězi a k duchovní vrchnosti vůbec, a proto uvažujme dnes o důležitosti duchovních osob pro věřící a o povinnostech, jaké máte, patříce ku věřícím, k těmto osobám.

Když jeden africký král, jménem Hunnerich, oddav se bludnému náboženství arianskému, vypověděl ze země všechny katolické biskupy, kněze, jáhny a mnoho vážených katolíků stavů světských, vyprovázeli psance zástup věřícího lidu s hořícími svícemi a s pláčem. Ženy kladly k nohám kněží své děti a volaly: „Komu nás tu zanecháte? Kdo bude křtít naše děti? Kdo nám bude přísluhovati svatým pokáním? Kdo nás bude milostí Boží sprostovati hříchů? Kdo nám bude mrtvé pochovávat? Kdo konat nejsvětější oběť a ostatní svaté obřady? Proč jenom nesmíme s vámi odejít?“

V tomto nářku opouštěných jest obsaženo skoro vše, co koňají osoby duchovní, spravující duše sobě svěřené.

Rozpomeňte se, milé děti, na svůj dosavadní život. Není ještě příliš dlouhý a přece i v něm jste již mnoho obdrželi prostřednictvím osob duchovních.

Bez nich byste nevěděli mnoho o Bohu a Jeho Synu, Ježíši Kristu; neznali byste cesty k nebi vedoucí. Jejich ruce udělily vám svatý křest, oni vás připravili ku první sv. zpovědi, sv. přijímání i sv. biřmování. Ba jsou mezi vámi i takové, jimž byl kněz po boku, když smrt po nich vztahovala dychtivé ruce své v nebezpečné a nakažlivé nemoci. Není jedině: mše sv., kterou slouží vaši duchovní, by vám při ní neplatila jejich vzpomínka a k Bohu nezáletala za vás jejich modlitba. A kolik služby a útechy ještě v dalším životě budou ochotni vám pro duši a dle možnosti i pro blaho pozemské poskytnouti ti, jichž péči vaše duše bude svěřena (— ovšem, ač-li o pomoc tu budete státi a jich radě a vedení se odevzdáte)!

Věřícím sloužiti, o jich spásu pečovati, jsou duchovní povinni i s nasazením vlastního zdraví a obětováním vlastního života.

Měl-li bych pak toto svoje tvrzení dokázati příklady, mohl bych vám uvésti jméno nejednoho ze známých mi kněží, který námahou ve zpovědnici, úsilovnou prací ve škole, nebo nákazou při zaopatřování nemocných si zdraví podryl neb i života v mužném věku předčasně pozbyl.

A jak dojemné zprávy můžeme čísti o působení missionářů v krajích pohanských ! Kolika jejich životy bývá často zaplacená první duše Kristu získaná !

Spravedlivé dějiny budou povždy zaznamenávati hrdinský skutek P. Damiana Deveustera, belgického katolického kněze, jenž se první odvážil r. 1873 odejiti na ostrov Molokaj, kam bývají odváženi malomocní, jichž tam na sta přebývá. Tam byl jejich missionářem, lékařem a otcem. Od té doby, co mezi ně přišel tento hrdina v rouše kněžském, naučili se žíti život klidný a spokojený. Po třináctiletém pobytu onemocněl P. Damian sám hroznou nemocí svých oveček a po tříletém utrpení skonal. Odpočívá v hrobě stále květy bohatě ozdobeném. Neboť ze světa vyvržení malomocní nezapomenou nikdy ctíti toho, jenž jim v obět dal život svůj. Na jeho místo nastoupil ihned kněz nový, malomocní dostali nového otce.¹⁾ —

Mluvíce o působení duchovních, nesmíme také zapomenouti na četné řady osob ženského pohlaví, na milosrdné sestry, které opustivše svět a všechny jeho dovolené rozkoše a radovánky, zasvětily svůj život Kristu a lásce k bližnímu; které i ve vlasti i v missiích, zapomínajíce skoro úplně na sebe, žijí jenom potřebným, trpícím, opuštěným, nemocným a sirotkům.

Hle, jaké obětavosti jest schopno srdce toho, jenž zvolil Boha za svůj podíl !

Již z této krátké úvahy vyplývá, že i věřící mají jisté vzájemné povinnosti k osobám duchovním, které dle Bohem sobě svěřeného úřadu tolik o blaho jejich pečují.

První povinností jest úcta k duchovním. Tuto nejlépe projevíte, budete-li užívatí při setkání se s osobami takovými, ať známými či neznámými, ať doma či v cizině, křesťanského pozdravu : „Pochválen buď Ježíš Kristus !“

Druhou povinností jest poslušnost. Žijte povždy tak, jak vás oni dle učení Pána Ježíše učí ; buďte zvláště pamětlivi pokynů, jichž se vám dostává ve sv. zpovědi !

Svatý L u d v í k, král francouzský, napomínal na smrtelném loži svého syna Filipa : „Bud' vždy nakloněn a oddán církvi římské i její nejvyšší hlavě. Ochotným se osvědčuj svému duchovnímu vůdci. Často se zpovídej ze svých hříchů a vyber si moudré zpovědníky, kteří by tě mohli poučovati a povzbuzovati, co máš činiti a čeho se máš varovati. Vystupuj před nimi tak, aby se mohli odvážit upřímně tě pokárati a na chyby tvé tě upozorniti.“²⁾

Jak jasné a rozhodné to vybídnutí k poslušnosti vzhledem ku správcům duchovním ! Ovšem, že poslušnost tu měl ukazovati královský syn jen ve věcech spásy duše se týkajících. Jiné poslušnosti vzhledem k osobám duchovním se ani od nás nežádá a žádati nebude.

¹⁾ V této stati použito J. Ev. Pichlera: Volksschulkatechesen. Die Priesterweihe.

²⁾ Corn. a Lap.

Bud'te také duchovním vděčnými za jejich péči o vás i ostatní křesťany a modlete se za ně, aby je Bůh sílil v jejich nesnadném a zodpovědnosti plném povolání.

Když jste se učili o quatembru, slyšeli jste, že půst ten byl a jest posud od církve i za tím účelem ustanoven, aby se křesťané modlili a postili s tím úmyslem, aby od Boha pro církev vyžádali dobré a svědomité pastýře duchovní.

Spojujte v tyto a takové dny i vy svůj úmysl s úmyslem církve, své modlitby s modlitbami jejími!

Nedejte se svéstí o'd lidí, kteří jsou zásadními nepřáteli katolických osob duchovních, t. j. od lidí, kteří každou duchovní osobu bez rozdílu — byť jí třeba ani neznali — za člověka špatného a veškeré potupy hodného považují a touto zaslepenou záští vedeni, duchovní nejhrubšími urážkami a křivdami zahrnují.

Žel Bohu, jest takových lidí za našich dnů nemálo. Byli ostatně i v dobách jiných a sám Kristus Pán předpověděl potupu a pronásledování apoštolům, protože věděl, že se jeho učení mnohým na zemi protíví a vždycky protiviti bude.

Stává se ovšem někdy, že duchovní chybí, klesne, klesne snad i hluboko; že se v řady kněžstva dostane takový, jenž se měl duchovnímu povolání vyhnouti, nemaje k úřadu tak důležitému potřebných vlastností a schopností. Ale zdaž jsou proto všichni kněži potupy hodni?

Či se snad zavrhuje a ničí celé pšeničné pole pro několik rezavých klasů? Či se poráží a pálí celý strom proto, že na něm vyrostlo několik červivých jablek?

Ostatně, jak často tepou takoví lidé biskupy a kněze pro „mrvu“ a sami na sobě „břevna“ neznamenaají. Chyby jiných zveličují a svých viděti nechtějí. Ba neštítí se ani nejpodlejších lží a osočují zcela bezprávně i toho, kdo by jim mohl býti příkladem a jehož život jest prost každé úhony.

Již císař Konstantin Veliký znal dobře povahu podlých pomluvačů. Když mu jednou kdosi podal spis obviňující ze špatnosti některé biskupy, vzal listinu do ruky a do ní ani nenačhlédnuv, hodil ji do ohně.¹⁾

Uváděje vám tento doklad z dějin, nechci vás k jinému povzbudit, nežli k opatrnému posuzování nepřiznivých zpráv o životě a působení osob duchovních.

Milé dívky!

Dnešní exhortou jsem nechtěl snad snížit stavů jiných. Jako jsou rozličné údy na těle lidském a každý má svůj úkol a důležitost, tak jsou na světě rozmanitá povolání. Každé jest potřebné, každé má důležitý obor svého působení a každé zasluhuje úcty. Nevážnosti zasluhuje pouze ten, kdo zahálkou Pánu Bohu drahý čas — jak se říkává — krade a nechce přispěti ku společnému štěstí svých spolubližných ani prací duševní, ani tělesnou.

Mluvil-li jsem o důstojnosti stavu duchovního, jehož jsem sám příslušníkem, činil jsem tak proto, že právě tento stav bývá

¹⁾ Corn. a Lap.

o vážnost zlomyslně připravován a že i před dětmi bývají o něm nezříčka nejhrubší urážky pronášeny.

Nadto nevážností ke stavu duchovnímu klesá i vážnost náboženství, což musí přinést smutné následky pro mravnost a duchovní blaho jednotlivců i lidské společnosti.

Kéž byste si tedy vždycky vážily v budoucím životě náboženství, které se uvádí ve škole na prvním místě mezi učebnými předměty; kéž byste se vždy řídily radami a pokyny, jež jste slyšely z úst kněze ve škole vás společně se světskými učiteli vychovávajícího!

Životní zkušenost vám dosvědčí, že kněz nikdy nechtěl vaší škody. Amen.

40. Exhorta na neděli V. po sv. Duchu.

„Obět spravedlivého příjemna jest,
a památky její nezapomene Pán.“

(Sir. 35, 9.)

Milujte chrám Páně.

Milé dívky!

Stará pověst vypravuje, že prý jednou žila zbožná pastýřka ovčí, která chodívala ráda do kostela. Když uslyšela hlas zvonu pozývajícího na mši sv., zabodla pastýřskou hůl do země a poručila ovečkám, by se odtud nehýbaly. Pak spěchala do chrámu, by tam byla přítomna mši sv. Po skončení služeb Božích se navrátila ku stádu a hle, ovečky byly vždy pohromadě kolem hole a ani jedna nechyběla. Když byl jednou potok, tekoucí mezi kostelem a pastviskem, velmi rozvodněn, plna důvěry v Boha vkročila neohroženě na rozčeřené vlny a s podivuhodnou pomocí Boží přešla bystrinu suchou nohou.¹⁾

Tato pověst, které nemusí nikdo považovati za skutečnou událost, nemá jiného účelu, nežli nám připomenouti, že n á v š t ě v a chrám Páně jest spojena s hojným požehnáním Božím.

Ve školním roce jste chodívaly, milé dívky, ku společným službám Božím. Nyní se již brzy školní rok ukončí a vy máte pak chodívati do chrámu Páně z vlastního popudu, bez nucení. Nad to mnohé odejdou ze školy vůbec a nebudou pro ně více platit školní předpisy o návštěvě služeb Božích. Přál bych si, byste vždycky rády do kostela chvátaly. Proto vás k tomu chci dnes povzbuditi.

Uvažujme tedy za tím účelem o vznešenosti katolického chrámu a s jakými city máme chrám Páně navštěvovati.

Nejen křesťané mají chrámy, nýbrž lidstvo vůbec — ať patřilo kterémukoliv náboženskému vyznání — mělo po všechny věky místa, kde sloužilo svému božstvu, ať pravému, ať nepravému.

¹⁾ F. X. Wetzel: das brave Kind

Takovými místy byly posvátné háje, vysoké hory i rukama lidskýma zbudované svatyně.

Jakou vážnost měli pohané k posvátným hájům, dovídáme se ze života sv. Vojtěcha, druhého biskupa pražského, který byl r. 997 od pohanských Prusů proto zavražděn, že nevědomky vkročil na jejich posvátné pole, v jejich posvátný háj.

V Egyptě, v Itálii i Řecku jsou podnes přčetné starověké svatyně pohanské. V těchto chrámech nebylo jiného než socha, než nezřídka pitvorně vyhlížející modla, a přece měli pohané k onomu místu úctu tak velikou, že zločinec, který se utekl v prostory bohu zasvěcené, nesměl býti dále pronásledován a nesmělo mu býti ublíženo.

Mohamedáni čili jak se obyčejně (ne zcela správně) říká Turci, mají mešity, budovy, kam se scházejí ku svým pobožnostem. V nich není ani oltáře, ani obrazu znázorňujícího něco posvátného a přece má k nim věřící Moslím takovou úctu, že tam vchází jen bosýma nohama a že dříve než vejde, vykoná u studnice před mešitou koranem (náboženskou knihou) předepsaná umývání rukou i nohou.

Starozákonní Židé byli ctiteli pravého Boha a zbudovali z jeho rozkazu na poušti svatý stánek z koží a pláten. Byla to tedy celkem prostá budova, kde se v jedné části nalézala archa úmluvy, t. j. dřevěná a pozlacená skříňka s deskami zákona Božího a v druhé části byl oltářík na pálení kadidla, stůl na kladení obětních chlebů a sedmiramenný svícen.

A tento prostý svatostánek byl Israelitům tak svatým, že v část první, velesvatyni, směl vstoupiti jen velekněz, a to pouze jednou ročně; do svatyně (části druhé) vcházel denně kněz. Prostému lidu byla vyhrazena předsíň, kde směl býti přítomen oběti obětované na oltáři zápalu a čekati na požehnání kněze, opouštějícího po vykonaném obřadu svatyni. Přece však byl jimi tento stánek tak milován, že král David volá v žalmu 83. (2. seq.): „Jak milí jsou příbytkové tvoji, ó Hospodine zástupů! Duše má touží, ano práhne po nádvořích Hospodinových... Blaze těm, kteří přebývají v domě tvém, Hospodine!“

Když pak byl v Jerusalemě na místě prostého stánku zbudován přeskvostný chrám Šalomounův, zářící bělostí mramoru a leskem zlata tak, že mu bylo málo budov v celém světě rovno, vzrostla úcta a láska lidu israelského k domu Božímu ještě mnohem více. Ve velikých zástupech a s hlasnými písněmi putovali z celé země o výročních slavnostech do Jerusalema a za největší neštěstí považovali v dlouholetém zajetí babylonském, že jsou daleko od chrámu a že chrám byl pohany zneuctěn a oloupen. — —

Avšak dosti jsem již mluvil o chrámech předkřesťanských. Obráťme nyní svoji mysl a pozornost ku chrámům novozákonním!

Jak nesmírně vyniká každý katolický kostel — a byť to byl jen prostý venkovský kostelíček, nebo ještě chudší a neuměle zbudovaná kaple missionářů v dalekých

krajinách pohanských — jak nesmírně vyniká nad nejnádhernější svatyně všech jiných náboženství!

Onť jest místem právě tak svatým, jako byla a posud jest hora K a l v a r i e, kde byla prolita krev Pána Ježíše, an se obětoval na kříži. Vždyť v katolickém kostele se denně obětuje týž Kristus Pán, při mši sv., o níž mluvil již prorok Malachiáš, oznamuje lidu, že pominou oběti zvířat. Jeho slova zní: „Nemám zalíbení ve vás, praví Hospodin zástupů a darů nepřijmu z ruky vaší. Nebo od východu slunce až na západ veliké jest jméno mé mezi národy: a na každém místě obětována bývá jménu mému o b ě t ě č i s t á.“ (Malach. 1. 10. 11.) Jak vzácná to oběť, kterou sám Duch sv. čistou nazývá!

Náš chrám je místem právě tak svatým, jako byla c h a t r ě n a z a r e t s k á. Jako tam po třicet let přebývalo Slovo učiněné Tělem, tak totéž Tělo sídlí v chrámu na oltáři v Největější Svátosti Oltářní ve dne i v noci.

D ů m Z a c h e a, vrchního nad celníky v Jerichu, posvětil Spasitel tím, že tam odpustil hříchy nespravedlivému, avšak kajícímu člověku. A právě tak posvěcuje Pán Ježíš i naše kostely, očišťuje v nich lidské duše svatými svátostmi.

Mnohá místa S v. z e m ě jsou posvěcena k r o ě j i P á n a J e ž í š e a slovy, jimiž na nich hlásal svoje učení. Tak škola v Nazaretě, okolí jezera Genesaretského, hora osmera blahoslavenství

Tímže učení i v našich kostelích kázaným se posvěcují jejich prostory.

A jako panovníci rozdávají v s í n í c h a u d i e n ě n í c h svým poddaným milosti, o něž přišli prositi, tak jest i chrám takořka síní, kde se můžeme před trůnem Nejvyššího často přesvědčovati o pravdivosti zaslíbení Spasitelova: „Budete-li zač prositi Otce svého ve jménu mém, dám vám.“ (Jan 16, 23.)

Opravdu svatým místem jsou tedy naše kostely!

Z t é t o ú v a h y n á s l e d u j e p o u ě n í, s j a k ý m i c i t y m á m e d o c h r á m u p ř i c h á z e t i.

K é ž p ř i c h á z í t e s ú c t o u ! Kropíce se svěcenou vodou, připomínejte si posvátnost místa a číňte hned na prahu pevné předsevzetí, že ani jediným slovem zbytečným, ani jediným pohybem nedůstojným kostela neznesvětíte. S poklonou před Největější Svátostí přicházejte, s poklonou stejnou odcházejte.

Z ú c t y přinášejí také poddaní panovníkovi dary. Starozákonní oběti nebyly jiným, než dary podávanými Bohu. A že se Bohu takové oběti lidí spravedlivých líbily, praví již Sirach: „Oběť spravedlivého příjemná jest a památky její nezapomene Pán.“ (35. 9.)

Poslyšte, milé dítky, k jaké oběti vám — přicházíte-li do chrámu — radí zkušený učitel křesťanského života¹⁾: „Přicházíme-li ku konání neb slyšení mše sv., nepřicházejme s prázdnýma rukama. Obětujme Bohu dobré předsevzetí, že chceme sebe samy

¹⁾ Corn. a Lap.

přemáhati ve věci, která nás nejvíce zdržuje v pokroku v dobrém, neb že chceme nějaký zvláštní dobrý skutek vykonati.“

Jinými slovy: V kostele, hlavně při mši svaté, slibme Bohu, že chceme proti nejčastějším chybám svým horlivě bojovati a téhož dne, kdy mši sv. jsme přítomni, určitý dobrý skutek vykonati. Pomyslete si, na př.: Chci se dnes varovati lži, do níž snadno upadávám a chci býti v nepřijemných věcech trpělivou.

Přicházejte dále s láskou! Jsouce přesvědčeni, že v chrámě bydlí Kristus Pán, Láska sama, slibujme, že chceme vždy nejen Boha, nýbrž i bližního milovati, s ním ve svornosti žíti a tím plniti přikázání, které v dnešním sv. evangeliu Pán Ježíš znovu dává velmi krásnými slovy: „Přinášíš-li dar svůj k oltáři, a tam se rozpomeneš, že bratr tvůj má něco proti tobě, zanechej tam daru svého před oltářem a jdi prve, smiř se s bratrem svým, a potom přijď, obětuj dar svůj.“ (Mat. 5. 23, 24.)

Chvátejte do chrámu Páně s radostí! Nechť vás nikdy neodstraší nepatrná nepohoda, již lze ostatně přiměřeným oděvem dostatečně čeliti.

Milé dívky!

Horlivost a ochota v návštěvě služeb Božích tehdy, když nad vámi nebdí oko představených, bude důkazem, že jste dobře pochopili učení Pána Ježíše a že jste se naučili nejen Boha znáti, nýbrž i milovati a poslouchati.

Pak bude Bůh žehnati vašim krokům. Amen.

41. Exhorta na VI. neděli po sv. Duchu.

„Jak veliké jest milosrdenství Páně a slitování jeho nad těmi, kteří se obracejí k němu.“
(Sir. 17, 28).

Milosrdenství Boží a sebevražda.

Milé dívky!

O dvou věcech můžeme za našich časů v denních listech čísti nejčastěji. O vynálezech a — sebevraždách. Zprávy prvního druhu svědčí o mohutnosti, čilosti a neunavnosti lidského ducha; druhé — žel Bohu — o současné jeho slabotě. Silným, neohroženým a vytrvalým je člověk našich dnů ve zkoumání, jak by se daly nejlépe podrobiti a využítkovati síly přírodní, jak lidská práce stroji ulehčiti i zdokonaliti, pohyb člověka s místa na místo urychlit. A jeho snaha byla korunována již i tím, že se dovede vyšinouti do vzduchu, tam kroužiti a se vznášeti jako obrovský pták a plouti jeho do nedávna nepřístupnými prostorami.

Slabým jest však nynější člověk přechoť tehdy, jedná-li se o utrpení. Zdá se, jakoby jeho perutě — jinde tak svižné — v ovzduší bolu se povznášeti nemohly nebo nechtěly. Tam pozbývá brzo statečnosti i vytrvalosti, odtud se chce co nejdříve vyprostiti a vyproštuje se nezřídka prostředkem velmi pochybeným — s a m o v r a ž d o u.

Nelze ovšem tvrditi, že každý sebevrah se dopustil svého hrozného skutku s rozvahou; připouštíme, že za úporného a vysilujícího boje životního nejeden člověk na duchu ochorí a za skutky v tom stavu páchané odpovědnosti pozbývá; jest však neméně jisto, že příčinou četných samovražd jest zapomenutí na milosrdenství Boží a z toho pochodící zoufalost.

Nuže, posilněme se dnes v důvěře k Pánu Ježíši tím, že si představíme některé lidi z dob Pána Ježíše, kteří ani v nejtěžších okamžicích života nepozbývali důvěry v zážračného Mistra nazaretského a u něho milosrdenství hledali a našli.

Mnoho bylo za dnů Kristových lidí trpících bolesti na těle, ale snad největšími ubožáky mezi nimi byli malomocní.

Této nemoci znalí líčí smutný osud malomocných hrůznými barvami. Jistý spisovatel na př. popisuje malomocnou ženu takto: ¹⁾ „Jako sníh bílé vlasy vinuly se jí po šíji a zádech. Víčka, rty, nos, líce byly z části úplně rozežrány, z části podobaly se masse hnisajícího masa. Krk byl pokryt popelavými šupinami. Jednu ruku měla na klíně ležeti jako mrtvou; nehty jí s prstů slezly; v kloubech byly ruce až do konce rozežrané neb oteklé. Dle hlavy, krku a rukou dalo se soudit o stavu ostatního těla“. — K tomu si pak přimysleme, že nemoci té lidský lékař vyléčiti nedovedl a — posud nedovede, že malomocní byli vyloučeni ze svých rodin, ba i z osad pro nebezpečí nákazy, že byli nelaskavě vyháněni, i kamením po nich házeno, jestli se pokusili jiným se přiblížiti, že nemoc ta trvala celá léta — a pak bychom musili býti úplně bez citu, kdybychom neřekli: Jak ubozí, jak nešťastní to lidé!

O přemnohých malomocných vypravuje Písmo svaté, ale ani o jednom nesděluje, že se svého utrpení chtěl zbavit samovraždou.

Naproti tomu vypisuje, jak trpělivě a bez reptání mnozí z nich nesli těžký kříž svůj.

Vyhledejme si u sv. Matouše 8. kapitolu a čtěme tam následující: „Když pak sestoupil (Ježíš) s hory, šli za ním zástupové mnozí. A hle, malomocný přišed, klaněl se mu řka: „Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti“. I vztáhl Ježíš ruku a dotkl se ho řka: „Chci, buď čist“. A hned byl očištěn od malomocnosti svého. I dí mu Ježíš: „Viz, abys toho nepravil nikomu, ale jdi, ukaž se knězi a obětuj dar, který přikázal Mojžíš, na svědectví jim“. (1—4).

Tato krátká zpráva dává nám tušit velmi mnoho. — Hle, malomocný nevolá zoufale, nýbrž klaní se Ježíši, Synu Božímu. Ponechává jemu na vůli své uzdravení: Chceš-li! Tím zároveň slibuje, že nechce-li Spasitel pomoci, neuzná-li tak za dobré, prospěšné, že se chce dále vléci životem,

¹⁾ Levis Wallace: Ben Hur,

dále trpělivě snášeti svou trýzeň. A Kristus Pán chce, uzdravuje, odměňuje důvěru!

„V tu chvíli chudšasovi rozproudila se krev čileji v žilách a naplnila tělo nevýslovně sladkým pocitem vráceného zdraví. Potom také duch jeho byl vzpružen a nevýslovnou rozkoší naplněn“.¹⁾

Vřele děkoval a vděčně obětoval obět Mojžíšem přikázanou.

Ejhle, milé dítky, tento malomocný prozrazuje, v čem záleží tajemné umění statečně a s klidem trpěti.

V odevzdanosti do vůle a milosrdenství Božího! V pevné víře, že bez vůle Boží ani vlas s hlavy naší nepadne, v přesvědčení, že tam, kde nepomáhá lidské umění, pomoci může Bůh, a kde Bůh dopouští utrpení a zdánlivě nepomáhá, tam že se tak děje k prospěchu duše, kterého zde na zemi ve své krátkozrakosti nepoznáváme, o němž se však jistě dovíme, — až Boha uzříme tváří v tvář!

Kdo tak věří, dovede podnes trpěti — jako onen malomocný — a nemyslí na sebevraždu.

Kromě trpících na těle byli za časů Pána Ježíše také trpící na duši. Byli to hříšníci. I ti byli politování hodni, trpíce muka zlého svědomí.

Jsou za našich časů někteří lidé, kteří si ze svědomí činí posměch. Jsou-li upozorněni, činíce bezpráví, aby přece dbali svědomí, odpovídají se smíchem: „Ha, svědomí! Co jest to? To není u mne nic!“ Jejich ústa se při tom smějí, nebo — lépe řečeno — k smíchu se nutí, ale jejich smích nebývá upřímný. Snad je již v tom okamžiku srdce viní ze lži; snad jsou chvíle, kdy i oni poznávají hlas, moc, ano hrůzu zlého svědomí.

Avšak zanechme nyní těchto a vraťme se ku hříšníkům dob Kristových.

Kde hledali mnozí z nich útočiště, útěchy? U Božského Slitovníka, jenž aby dokázal, že má moc odpouštět hříchy a tak léčiti chorou duši, nejeden zázrak vykonal na chorém těle. Tak řekl ochrnutému před zastupem v Kafarnaum, aby všichni „věděli, že Syn člověka má moc na zemi odpouštět hříchy... vstaň, vezmi lože své a jdi do domu svého!“ (Mat. 9, 6.).

A nemohli věru lepšího útulku nalézt! Pánu Ježíši bylo jedno, zda příchozí prosebník má duši hříchem jedním poskvrněnou, či mnohými; zdali žil ve hříchu den, či celá léta; zda byl jeho hřích tajný, či veřejné pohoršení dáno. Všem byla jeho náruč rozestřena, všem srdce dokořán otevřeno, ku všem stejně laskavě znělo slovo: „Odpouštějí se tobě hříchové tvoji“. (Mat. 9, 2.). Jediné co žádal bylo, aby hříšník přicházel s důvěrou v jeho milosrdenství v srdci a se slzou upřímné lítosti v oku!

Nelze vylíčiti, nelze si představit, m. d., jak veliké jest milosrdenství Páně ku hříšníkům!

¹⁾ Lewis Wallace: Ben Hur.

„Nesmírné jsou tresty pekelné — ale milosrdenství Kristovo je ještě nesmírnější. Vždyť On ty tresty odpouští! Bez konce je řada hříchů na zemi po věky páchaných — ale milosrdenství Kristovo ji přesahuje. Vždyť On na hříchy ty zapomíná! — Úžasná jest bída hříšníků — ale milosrdenství Kristovo jest úžasnější — On bídu tu zaplašuje!“¹⁾

Víme ovšem také o jednom velikém hříšníkovi, který nehledal ve své bídě útěchy u Pána Ježíše a od něho prchal pryč. Byl to Jidáš. A jak skončil? Sebevraždou!

Milé dívky! Sebevrahové dnů našich udávají v zanechaných dopisech obyčejně příčinu svého neblahého skutku. Ale snad nejsou vždy dosti upřímní a pravdomluvní! Snad zamlčují tu nejhlavnější: že osten zlého svědomí, vražený v srdce životem hříšným, život jim znechutil a vetkl do ruky smrtící nástroj.

Ó, kéž by byli zaslechli ve smutné chvíli, kdy se chystali ze života vykročiti, překrásná slova katolického spisovatele jména světového²⁾: „Bůh náš — toť Bůh Milosrdenství! Kdybys stanul nad mořem a házel v ně kamení — mohl bys jím zaházet hlubiny mořské? A já ti pravím, že milosrdenství Kristovo jest jako moře a že hříchové a viny lidské utonou v něm jako kámen v propasti. I pravím ti, že jest jako nebe, které se klene nad horami, rovinami a moři, neboť jest všude a nemá hranic a konce“.

Kéž by byli slyšeli slova sv. Jana Zlatoústého: „Jsi-li nepoctivý, vzpomeň na publikána; jsi-li nečistý, pomni ženy hříšnice; jsi-li vrahem, viz lotra; jsi-li bezbožný, pohleď na rouhače. Představ si Pavla — dříve pronasledovatele, potom apoštola; dříve koukol, potom pšenici; dříve vlka, potom pastýře; dříve olovo, potom zlato; kdysi lupiče, později vladaře.“

Věru, s takovou vzpomínkou by odložili sebevražedné úmysly a hledali i našli by útočiště u Krista. On by je posilnil i jim odpustil a vlil v srdce jejich novou radost ze života.

Oni však činí jako Jidáš, zapomínají Ježíše a proto i — jako Jidáš končí!

Milé dívky!

Proslavený vestfalský vychovatel a kněz Overberg³⁾ pozoroval kdysi večer na osamělém místě člověka, jenž prozrazoval svým chováním vnitřní rozčilení. Dal se s ním do řeči a poznal, že ubohý chová sebevražedné úmysly. I otázal se ho: „Což, zlepšíte si tím své postavení?“ Těmito slovy mu připomenul trestající spravedlnost Boží na věčnosti, ale zároveň i milosrdenství Boží, jehož můžeme býti účastni, pokud jsme na zemi. Vlídnu domluvou jej pohnul ku svaté zpovědi a tím jej zachránil. —

I vy mějte stále v životě v paměti slova Sirachova: „Jak velké jest milosrdenství Páně a slitování jeho nad těmi, kteří se obracejí k němu!“ (17, 28).

Utěšená pravda v nich obsažená povede vás bezpečně úskalími, jimiž nejednou lodičce vašeho života se bude ubírat i

¹⁾ Corn. a Lap. ²⁾ H. Sienkiewicz: Quo vadis.

³⁾ F. Spirago: Sběrka příkladů.

přivede vás jednou šťastně k oné hostině nebeské, již malým obrazem bylo nasycení zástupů z dnešního svatého evangelia. Amen.

42. Exhorta na slavnost sv. Petra a Pavla.

(Poslední ve školním roce.)¹⁾

„Naplň Sion nevypravitelnými slovy svými.“
(Sir. 16. 36)

Křesťan musí poslouchati slovo Boží.

Milé děti!

Četl jsem jednou v jakési knize, že v době, kdy veliké množství vystěhovalců spěchalo z Evropy do Ameriky hledat zlato, stál na jistém místě v Severní Americe vysoký sloup s dvěma příčnými rameny, nesoucími nápisy: Do Mexika, do Kalifornie. Nápisy ty měly ukazovati zlata chtivým poutníkům, kterým směrem leží jejich vysněný ráj, země zlatem bohaté, kde doufali nalézt štěstí.

Tisíce lidí se bralo oběma směry, ale mnohé zklamala touha po zlatě; místo štěstí našli neštěstí.

Jako tito, touží každý člověk po štěstí, které si rozličně představují. Po štěstí toužíte i vy, milé děti, a zvláště ty mezi vámi, které opouštějí v těchto dnech školu a nastupují cestu do života. Chcete býti šťastnými a my, vaši učitelé, bychom vám štěstí věru z plna srdce přáli.

Kdo však chce býti šťastným, musí hledati štěstí tam, kde ho opravdu nalézt lze, a to jest jedině ve vlastním nitru.

Lidé života znají a spolu upřímní se shodují v tom, že ku štěstí není třeba ani peněz, ani slávy, ani jiného t. zv. statku pozemského, ale že ten je skutečně šťastným, kdo žije v míru s Bohem, v míru se sebou samým i bližním.

K tomuto štěstí pak nám ukazuje bezpečnou cestu slovo Boží. Proto mám za to, že řadu letoších exhort ukončíme zcela vhodně rozjímáním o slově Božím.

Chtěje vás k ochotnému poslouchání slova Božího povzbuditi, pojednám o některých příčinách, pro něž máte slovo Boží rády poslouchati.

Čemu říkáme slovo Boží?

Ničemu jinému, nežli učení Pána Ježíše, který pronesl o svém působení slova: „Já jsem se proto narodil a proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě“. (Jan 18. 37.) Svými zázraky potvrdil své Božství a tudíž i svoji nekonečnou pravdomluvnost.

¹⁾ Školní rok skončil r. 1910 posledního června.

O pravdě Spasitelem hlásané se mohlo říci, že vede ke štěstí. Neboť kdo jí byl osvícen, věděl, co má činiti, aby si zjednal lásky Boží, věděl, jak může svému nitru úplnou čistotu opatřiti i trvale ji zachovati; pravda Kristem Pánem hlásaná objasnila lidstvu dotud nedostatečně známé povinnosti k bližnímu a učila jak se mají plniti.

Právem tedy mohl Pán Ježíš, maje tuto trojí lásku s nebe na zem přinešenou na mysli, říci sv. apoštolům před svým odchodem: „Pokoj svůj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám.“ (Jan 14. 27.) Což bychom mohli také vyjádřiti slovy: „Štěstí své zůstavuji vám, štěstí své dávám vám!“

Po n a n e b e v s t o u p e n í P á n ě hlásali toto učení pokoje apoštolové. O dnešním svátku si připomínáme, jak zvláště sv. P e t r a P a v e l neunavně procházeli končiny tehdejší světové říše římské a všude kladli základy ku pokoji duší a tichému štěstí vnitřnímu, po němž celý svět vždy vzdychal a toužebně ruce rozpínal.

Avšak ani d o b á m b u d o u c í m nemělo učení Pána Ježíše chyběti. Jako nebylo světu odňato odchodem Páně, tak nezaniklo smrtí apoštolů. Jako katoličtí křesťané víme, že bylo odevzdáno církvi katolické, „by je neporušené zachovávala, všechny lidi učila a jim předkládala, co jest jim věřiti a činiti, aby došli spasení.“ (Katechismus.)

Když jste, milé dívky, vstoupily do školy, přijala církev od vašich rodičů na sebe povinnost, že vás bude ústy kněze v tomto spásonosném učení k vašemu blahu poučovat a vychovávat. Činila tak po dnešní den nejen v hodinách vyučovacích, nýbrž i v nedělních exhortách.

I tehdy, když vystoupíte ze školy, nemáte býti beze slova Božího. Máť kněz povinnost, by věřícím každou neděli a svátek v kostele slovo Boží kázal.

Jménem církve sv. se tedy obracím dnes k vám, které školu opouštíte, a tím vstupujete v řady křesťanů dospělých a zvu i vyzývám vás co nejdůtklivěji, byste nezapomínaly navštěvovati nedělních kázání.

Byť se některá z vás co nejpilněji po všechna leta náboženství byla učila, byť sebe lépe pravdy Pánem Ježíšem zjevené byla poznala, nemůže říci, že kázání nepotřebuje.

Neboť:

Č l o v ě k v e l m i s n a d n o z a p o m í n á. Učili jste se po dlouhou řadu let mnohým užitečným věcem z rozmanitých oborů lidského vědění. Snad jsou vaše vědomosti — byli-li jste pilnými — když školu opouštíte, dosti obsáhlé. Když se však nyní obrátíte k jinému zaměstnání, byste si pro budoucí život zjednali potřebných zručností v jiných oborech, když přestanete poslouchati pravidelné výklady svých dosavadních učitelů, poznáte záhy, jak mnoho člověk zapomíná.

Tak budete také zapomínati výklady, které jste slýchaly v hodinách náboženských i v exhortách.

Je-li pravdou věta často opakovaná, že velikým nepřítelem člověka je nevědomost vůbec, pak mohu vším právem také tvrditi,

že velikým nepřítelem člověka jest nevědomost ve věcech náboženských!

Kdo nezná dokonale náboženství, nedovede ho hájiti, je-li od bezbožných tupeno; nedovede vyvrátiti námitek lidmi zlo-myslnými činěných, které pro uvědomělého katolíka nejsou nikterak nebezpečnými, an prohlédá jejich mělkost, bezpodstatnost a lichost: kdo nezná dokonale náboženství, nedovede si poraditi, povstávají-li životními okolnostmi v jeho nitru samy od sebe pochybnosti. A tak se s počátku pevná víra nejednoho křesťana později jeho vlastní vinou otřese a on se oddá i úplné nevěře.

Kdyby byl chodil na kázání, nebyl by z mládí naučených pravd zapomínal!

Písmo sv. přirovnává slovo Boží ku světlu. Žalmista praví: „Svíce nohám mým jest slovo tvé a světlo stezkám mým.“ (118. 105.) Nuže, přičiňte se, aby lesk světla tohoto pro vás nikdy nepozbýval jasnosti!

Člověk potřebuje dále povzbuzení k dobrému.

Jistě že známe své povinnosti ku vlasti a národu. A přece býváme občas rozmanitým způsobem upozorňováni, bychom si na př. vážili mateřského jazyka, hájili jeho práv, bychom věnovali dárek na vlastenecké účely. Proč to? Poněvadž zkušenost dokazuje, že nejeden člověk plní tyto povinnosti jen tehdy, je-li v čas na ně upozorněn.

Taková liknavost spočívá v povaze některých jednotlivců.

A tak můžeme nalézt i křesťany, kteří podobně nejedné povinnosti náboženské opomíjejí, protože neslyšeli v kázání včasného upozornění. Nebyli v kostele, když se kázalo o velikonoční sv. zpovědi, o postu, proto se nezpovídají, nepostí. Nejedno dítě by bylo k rodičům vděčnějším, nejeden zbloudilý by se vyhnul zlým druhům, nejeden nešťastný by zanechal hříšného návyku, kdyby slyšel varovný hlas kazatelův.

O takovémto ovoci slova Božího píše sv. Tomáš z Villanovy: „Slovo Boží poskytuje naší duši mnohonásobného a neocenitelného užitku. Zdržuje od hříchu, osvěcuje, zahřívá a posilňuje ji; léčí ji, je-li chorá, dává jí posilu, je-li zdravá.“

Avšak člověk potřebuje také útěchy v strastech pozemských.

Ani jediný člověk dosud nežil, jemuž by nebylo někdy trpěti. Utrpení Jobovo, matky makkabejské, vdovy naimské i jiných trpitelů známých z Písma sv., se opakuje více nebo méně v životě každého jednotlivce. V utrpení pak touží srdce lidské po útěše. A kdo mu ji dá? Čím jest chlácholivý hlas matčin plačícímu dítěti, tím jest, milé dívky, božské učení církve hořem naplněnému srdci.

Ukazujíc nám trpícího Syna Božího i jeho Matku u kříže stojící, vypravujíc nám — jak v jiné exhortě jsme uvažovali — o Boží Prozřetelnosti, která ví, proč utrpení dopustila, o Boží Spravedlnosti, která nenechá ničeho bez odměny, učí nás slovo Boží se statečnou myslí nésti útrapy života, ano z nich se i radovati.

Hle, milé dívky, tyto důvody vám jistě postačí, byste užitečnost hlásání slova Božího uznali, a proto po něm vždy tak toužili, jako toužil již starozákonní Sirach (36, 16.) volaje: „Naplň Sion nevypravitelnými slovy svými!“ T. j. dej Jerusalemu stále dokonaleji poznávati své učení, své vznešené pravdy!¹⁾

Ba nespokojte se toliko se slyšením slova Božího. Jako budete vždy sahati po dobré knize a z ní čerpati poučení o rozmanitých vědomostech, týkajících se vašeho pozemského života a zaměstnání, tak se chápejte také i takových knih a časopisů, jež by zdokonalily vaše náboženské vědomosti, nabyté jednak ve škole, jednak posloucháním slova Božího v kostele. Jest takových listů za našich dob dosti a poví vám o nich ochotně nejen každý kněz, nýbrž i každý uvědomělý katolický křesťan.

Milé dívky!

Čím mám ukončiti dnešní exhortu, poslední v tomto školním roce a pro mnohé z vás poslední školní exhortu v životě?

Přál jsem vám s počátku štěstí a jako prostředek k němu vedoucí jsem označil ochotné poslouchání slova Božího! Uposlechněte a přesvědčíte se, že takto vám radě, upřímnou jsem měl o vás péči.

A nyní vás ještě vybízím, byste se ohlédly nazpět na celou dobu svého školního života. Představte si, jak slabé, na těle nedokonalé a prostinké na duchu jste byly, když vás rodiče v šestém roce vašeho věku do školy přivedli. Jestli pak nyní, bezmála dospělé na těle, ve zdraví, i obohacené vědomostmi — a snad mohu i dodati — obohacené ctnostmi, opouštíte školu, pak věru velmi mnohou vděčností jste povinny Bohu i svým učitelům.

Slibte nyní, kdy jest vaše srdce pohnuto vzpomínkou, že tato vám milá místa opustíte, že se chcete dle toho, co dobrého jste zde přijaly, vždy v životě řídití a námahu a poctivou práci svých učitelů zachovati v blahé paměti. Pozvědněte také své srdce k Tomu, jenž s nebes výšin vaší i naší práci po celý rok dobrotivě žehnal a modlete se se mnou:

Ó Bože, jehož milosrdenství není počtu a dobroty nesmírný jest poklad: nejmilostivější velebnosti tvé za prokázaná dobrodiní díky vzdáváme, tvé smilování vždy vroucně vzývajíce; abys, jenž prosícím, čeho žádají, uděluješ, nás neopouštěl a odměn budoucích schopnými učinil. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

¹⁾ Corn. a Lap.

Tiskové omyly:¹⁾

Na str.	16.	místo	<i>Bohové</i> má býti <i>bohové</i> (řádek 13.)
„ „	29.	„	<i>které</i> má býti <i>která</i> (řádek 8.)
„ „	29.	„	<i>význam</i> má býti <i>významu</i> (řádek 15. od spodu).
„ „	30.	„	<i>Však</i> má býti <i>Avšak</i> (řádek 8. od spodu).
„ „	33.	„	<i>bu</i> má býti <i>buď</i> (řádek 24.)
„ „	34.	„	<i>radostný hlahol</i> má býti <i>radostného hlaholu</i> (Exh. 10, ř. 13.)
„ „	35.	„	<i>Sennachkerib</i> má býti <i>Sennacherib</i> (řádek 15.)
„ „	46.	„	<i>uvažujme</i> má býti <i>uvažujeme</i> (řádek 5.)
„ „	47.	„	<i>israelelském</i> má býti <i>israelském</i> (řádek 26.)
„ „	48.	„	<i>Písmé</i> má býti <i>Písmě</i> (řádek 15. od spodu).
„ „	48.	„	<i>věei</i> má býti <i>věci</i> (řádek 4. od spodu).
„ „	52.	„	<i>Hospodinova.</i> má býti <i>Hospodinova</i> , (Exh. 16., ř. 16.)
„ „	55.	„	<i>šlechtnosti</i> má býti <i>šlechtnosti</i> (Exh. 17., řádek 9.)
„ „	59.	„	<i>letání.</i> má býti <i>létání</i> , (řádek 26.)
„ „	64.	„	<i>so</i> má býti <i>se</i> (řádek 5.)
„ „	67.	„	<i>svítil</i> má býti <i>svítili</i> (12. řádek od spodu).
„ „	68.	„	<i>ctihonném</i> má býti <i>ctihodném</i> (14. řádek od spodu).
„ „	70.	„	<i>mně</i> má býti <i>mě</i> (8. řádek od spodu).
„ „	73.	„	<i>byste!</i> má býti <i>byste</i> (řádek 1.)
„ „	78.	„	<i>statků</i> má býti <i>statků</i> (7. řádek od spodu).
„ „	81.	„	<i>mnoho</i> má býti <i>mnoho</i> , (řádek 5.)
„ „	85.	„	<i>král</i> má býti <i>král</i> , (řádek 3. od spodu).
„ „	88.	„	<i>vztýčený</i> má býti <i>vztyčený</i> (řádek 14. od spodu).
„ „	89.	„	<i>pokorých</i> má býti <i>pokorných</i> (řádek 17.)
„ „	90.	„	<i>pokorý</i> má býti <i>pokory</i> (řádek 14.)
„ „	91.	„	<i>dítku</i> má býti <i>dítku</i> , (řádek 25.)
„ „	94.	„	<i>užáslé</i> má býti <i>užaslé</i> (řádek 12.)
„ „	98.	„	<i>postavši</i> má býti <i>postavivši</i> (řádek 27.)
„ „	101.	„	<i>v</i> má býti <i>ve</i> (řádek 4. od spodu).
„ „	107.	„	<i>??</i> má býti <i>?</i> (řádek 12. od spodu).
„ „	109.	„	<i>malíř</i> má býti <i>malíř</i> , (řádek 18. od spodu).
„ „	111.	„	<i>podobnějšími</i> má býti <i>podobnějšími</i> (řádek 11.)
„ „	111.	„	<i>(Katechismu.)</i> má býti <i>(Katechismus)</i> (řádek 9. od sp.);
„ „	111.	„	<i>sta-rého</i> má býti <i>starého</i> (řádek 4. od spodu).
„ „	118.	„	<i>povážlivém</i> má býti <i>opovážlivém</i> (v poznámce).
„ „	120.	„	<i>líci</i> má býti <i>lice</i> (řádek 12. od spodu).
„ „	120.	„	<i>vyhybají</i> má býti <i>vyhýbají</i> (řádek 2. od spodu).

¹⁾ Písmenka vypadlá ze sazby nebo náhodou opomenuté čárky a uvozovací znaménka si na několika místech oprav laskavý čtenář sám.